

Číslo oznamu	Obsah	Strana
	III <i>Návrhy právnych aktov</i>	
	Európsky hospodársky a sociálny výbor	
	434. plenárne zasadnutie, ktoré sa konalo 14. a 15. marca 2007	
2007/C 161/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vplyv starnutia obyvateľstva na ekonomiku a rozpočet“	1
2007/C 161/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru o potrebe rozvinúť koordinovanú stratégiu s cieľom zlepšiť boj proti daňovým podvodom“ KOM(2006) 254 v konečnom znení – 2006/0076 (COD)	8
2007/C 161/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Bývanie a regionálna politika“	17
2007/C 161/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady o nepriamych daniach z navyšovania kapitálu“ (rekodifikovaná verzia) KOM(2006) 760 v konečnom znení – 2006/0253 (CNS)	23
2007/C 161/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o dodatočnej montáži zrkadiel na ťažké nákladné vozidlá registrované v Spoločenstve“ KOM(2006) 570 v konečnom znení – 2006/0183 (COD)	24
2007/C 161/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zakladá Európsky technologický inštitút“ KOM(2006) 604 v konečnom znení/2 – 2006/0197 (COD)	28
2007/C 161/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o zornom poli výhľadu a stieračoch predného skla kolesových poľnohospodárskych alebo lesných traktorov (kodifikované znenie)“ KOM(2006) 651 v konečnom znení – 2006/0216 (COD)	35
2007/C 161/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o určitých súčiastiach a vlastnostiach kolesových poľnohospodárskych a lesných traktorov (kodifikované znenie)“ KOM(2006) 662 v konečnom znení – 2006/0221 (COD)	36

2007/C 161/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o maximálnej konštrukčnej rýchlosti a nákladných plošinách pre kolesové poľnohospodárske alebo lesné traktory“ (kodifikované znenie) KOM(2006) 667, konečné znenie – 2006/0219 (COD)	37
2007/C 161/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o riadiacích zariadeniach kolesových poľnohospodárskych alebo lesných traktorov (kodifikované znenie)“ KOM(2006) 670 v konečnom znení – 2006/0225 (COD)	38
2007/C 161/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Upravený návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov“ (kodifikované znenie) KOM(2006) 692 v konečnom znení – 2003/0099 (COD)	39
2007/C 161/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zrušuje smernica Rady č. 71/304/EHS z 26. júla 1971 o zrušení obmedzení slobody poskytovania služieb pri verejnom obstarávaní prác a o uzatváraní verejných zmlúv na zhotovenie prác so zhotoviteľmi pôsobiacimi prostredníctvom agentúr alebo pobočiek“ KOM(2006) 748 v konečnom znení – 2006/0249 (COD)	40
2007/C 161/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známok“ (kodifikované znenie) KOM(2006) 812 v konečnom znení – 2006/0264 (COD)	44
2007/C 161/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „25 aktov, ktoré je potrebné prioritne upraviť podľa rozhodnutia Rady 1999/468/ES z 28. júna 1999, ktorým sa ustanovujú postupy pre výkon vykonávacích právomocí prenesených na Komisiu, zmeneného a doplneného rozhodnutím Rady 2006/542/ES zo 17. júla 2006“ KOM(2006) 901 v konečnom znení, KOM(2006) 902 v konečnom znení, KOM(2006) 903 v konečnom znení, KOM(2006) 905 v konečnom znení, KOM(2006) 906 v konečnom znení, KOM(2006) 907 v konečnom znení, KOM(2006) 908 v konečnom znení, KOM(2006) 909 v konečnom znení, KOM(2006) 910 v konečnom znení, KOM(2006) 911 v konečnom znení, KOM(2006) 912 v konečnom znení, KOM(2006) 913 v konečnom znení, KOM(2006) 914 v konečnom znení, KOM(2006) 915 v konečnom znení, KOM(2006) 916 v konečnom znení, KOM(2006) 917 v konečnom znení, KOM(2006) 918 v konečnom znení, KOM(2006) 919 v konečnom znení, KOM(2006) 920 v konečnom znení, KOM(2006) 921 v konečnom znení, KOM(2006) 922 v konečnom znení, KOM(2006) 923 v konečnom znení, KOM(2006) 924 v konečnom znení, KOM(2006) 925 v konečnom znení, KOM(2006) 926 v konečnom znení	45
2007/C 161/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa ustanovuje rámec pre akciu Spoločenstva na dosiahnutie trvalo udržateľného používania pesticídov“ KOM(2006) 373 v konečnom znení – 2006/0132 (COD)	48
2007/C 161/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zrušuje smernica Rady 68/89/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa klasifikácie surového dreva“ KOM(2006) 557 v konečnom znení – 2006/0178 (COD)	53
2007/C 161/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Označovanie výrobkov preukazujúce dodržanie zásad dobrých životných podmienok zvierat“	54
2007/C 161/18	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, a určuje sa obsah prílohy XI“ KOM(2006) 7 v konečnom znení – 2006/0008 (COD)	61
2007/C 161/19	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Rodina a demografické zmeny“	66
2007/C 161/20	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa“ (kodifikované znenie) KOM(2006) 657 v konečnom znení	75
2007/C 161/21	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha – Diplomacia a konzulárna ochrana občanov Únie v tretích krajinách“ KOM(2006) 712 v konečnom znení	75

<u>Číslo oznamu</u>	Obsah (pokračovanie)	Strana
2007/C 161/22	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – Implementácia Lisabonského programu Spoločenstva: Verejnoprospešné sociálne služby v Európskej únii“ KOM(2006) 177 v konečnom znení	80
2007/C 161/23	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu – udržujte Európu v pohybe“ Trvalo udržateľná pohyblivosť pre náš kontinent – strednodobé preskúmanie bielej knihy Európskej komisie o doprave z roku 2001 KOM(2006) 314 v konečnom znení	89
2007/C 161/24	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe Spoločenstva na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení“ KOM(2006) 576 v konečnom znení – 2006/0187 (COD)	97
2007/C 161/25	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o uplatňovaní pravidiel hospodárskej súťaže na železničnú, cestnú a vnútrozemskú vodnú dopravu“ KOM(2006) 722 v konečnom znení – 2006/0241(COD)	100

III

(Návrhy právnych aktov)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

434. PLENÁRNE ZASADNUTIE, KTORÉ SA KONALO 14. A 15. MARCA 2007

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vplyv starnutia obyvateľstva na ekonomiku a rozpočet“

(2007/C 161/01)

Európska komisia sa 16. mája 2006 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom „Vplyv starnutia obyvateľstva na ekonomiku a rozpočet“

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko dňa 23. februára 2007. Spravodajkyňou bola pani FLORIO.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 109 hlasmi za, pričom sa 2 hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV odpovedal na výzvu podpredsedníčky Európskej komisie pani Margot Wallströmovej týmto stanoviskom, v ktorom zohľadnil stanoviská predložené v posledných rokoch, ktoré predstavujú úvahy, analýzy a návrhy, ktoré výbor vypracoval na tieto témy.

Trh práce

1.2 EHSV zastáva názor, že by sa mali sledovať ciele Lisabonskej stratégie v oblasti demografickej politiky. V dôsledku rýchlych demografických zmien na trhu práce je naliehavo potrebné urobiť opatrenia na vyriešenie s tým súvisiacich problémov:

- zvýšiť mieru zamestnanosti pracovníkov vo veku nad päťdesiat rokov, podľa možnosti tak v závislej činnosti ako aj v samostatne zárobkovej činnosti,
- podporiť nástroje, ktoré uľahčia nezamestnaným vyššieho veku requalifikovať sa a znovu sa začleniť do pracovného procesu tak, aby mali garantovaný dôstojný dôchodok,
- zabrániť, aby boli z trhu práce vylúčení pracovníci vo veku nad päťdesiat rokov, ktorí chcú ďalej pokračovať v pracovnej činnosti.

1.3 Je nutné odrádzať od vylúčovania pracovníkov vyššieho veku z pracovného procesu. Naopak, zvýšenú pozornosť by bolo potrebné venovať ich začleňovaniu do výrobného cyklu.

1.4 Pracovné miesto by malo zodpovedať odbornej príprave a praxi pracovníka bez akéhokoľvek znevýhodnenia na základe veku. EHSV preto vyzýva všetky členské štáty, aby čo najskôr prijali a aplikovali smernicu o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní a povolani zameranú na „Rovnaké zaobchádzanie v oblasti zamestnanosti a pracovných podmienok“ (2000/78/ES).

1.5 Lepšia organizácia práce si vyžaduje hodnotenie typológie vykonávaných činností (rizikové, namáhavé alebo jednotvárne práce).

Celoživotné vzdelávanie

1.6 Programy stáleho vzdelávania sú kľúčom k zvyšovaniu hodnoty pracovníkov vo veku nad päťdesiat rokov tak v rámci podnikov ako aj mimo nich. Preto je potrebné šíriť a monitorovať príklady osvedčených postupov, ako to je uvedené v ročných monitorovacích správach, ktoré predložili európski sociálni partneri.

1.7 Politika, ktorá má vytvoriť hodnotné pracovné miesta, musí orientovať a vzdelávať celé generácie občanov počas celej ich kariéry. Predpokladá to účasť sociálnych partnerov a všetkých zainteresovaných ekonomických a sociálnych subjektov na miestnej, národnej a európskej úrovni.

Za dohodu medzi generáciami

1.8 Výskum a inovácia predstavujú základnú investíciu tak pre európskych občanov dneška ako aj pre budúce generácie. Preto je potrebné mladých ľudí motivovať, aby sa hlásili na vysoké školy prírodovedného zamerania, a vytvárať podmienky na zamestnávanie v oblasti vývoja technológií a výskumu.

Európska únia musí preklenúť priepasť, ktorá ju delí od krajín ako Čína a India, ktoré v posledných rokoch urobili v týchto oblastiach veľmi veľký pokrok.

1.9 Investície do znevýhodnených regiónov pomôžu mladým ľuďom k tomu, aby z nich neodchádzali, ale sa stali nástrojom rozvoja a zvyšovania hodnoty týchto regiónov.

1.10 Hlavným zameraním roku 2007, ktorý je rokom rovnakých príležitostí pre všetkých, by mala byť analýza zosúladenia súkromného života s pracovným životom tak, aby rozhodnutie pre materstvo a otcovstvo nevedlo k neistej, ťažkej situácii a rodina nemusela sama niesť náklady spojené s narodením dieťaťa, a to nielen ekonomického charakteru.

Ženy a trh práce v Európskej únii

1.11 EHSV zastáva názor, že by sa malo stimulovať uplatňovanie dôležitých smerníc, ku ktorým patrí napríklad smernica o rodičovskej dovolenke, a že by sa mali zabezpečiť služby v oblasti starostlivosti o malé deti ako aj pomoc a opatrovateľské služby pre starších ľudí. Je tiež presvedčený, že je potrebné urýchlene preklenúť veľký rozdiel v mzdách medzi mužmi a ženami a bojovať proti neistým a nestabilným pracovným miestam, ktoré sú príčinou chudoby mnohých žien aj v Európe. Treba vytvoriť aj stimuly, ktoré budú mužov viesť k tomu, aby sa viac podieľali na plnení si rodinných povinností. Materstvo a zamestnanosť žien nesmú byť v protiklade, preto sú potrebné také nástroje, ktoré matkám umožňujú skĺbiť starostlivosť o deti a zamestnanie.

1.12 Aj vo svete podnikania sa musia prijať opatrenia, ktoré zaručia ženám príležitosti a umožnia im dostať sa na vedúce pracovné miesta.

Úloha a význam imigrácie vzhľadom na demografické zmeny

1.13 Jednou z nutných odpovedí na výzvy starnutia obyvateľstva je imigrácia. Systémové opatrenia pre integráciu

a zamestnanosť môžu byť hnacou silou rastu a rozvoja. Tu sa musia využiť odborné znalosti a zručnosti, pracovné skúsenosti a diplomy imigrantov.

Udržateľnosť systémov sociálneho zabezpečenia v Európskej únii

1.14 Udržateľnosť systémov sociálneho zabezpečenia sa musí garantovať radom opatrení, ktoré nebudú brzdiť dosiahnutie konečného cieľa tak, ako ho definujú zmluvy EÚ (článok 2). Preto je na jednej strane potrebné garantovať udržateľnosť európskeho sociálneho modelu a na strane druhej sledovať ciele univerzálnosti a spravodlivosti, ktoré sú preň charakteristické.

1.15 Vzhľadom na ich funkcie je potrebné zabezpečiť a podporiť sociálne služby všeobecného záujmu, rovnako ako sociálno-ekonomické subjekty. Verejnoprospešné zariadenia, v ktorých sa angažujú starší ľudia, majú dôležitú spoločenskú funkciu, ktorá sa musí podporovať a viac uznávať.

Udržateľnosť dôchodkových systémov

1.16 Cieľom Európskej únie a členských štátov by malo byť zabezpečenie pokojnej a dôstojnej staroby pre budúce generácie, čo znamená zabezpečenie primeraných dôchodkových systémov. Doplnkové dôchodky, ak budú potrebné, by mali byť spoľahlivé, bezpečné a chránené proti nepredvídateľným výkyvom na finančných trhoch.

1.17 Bojovať proti neistote pracovných miest znamená poskytnúť istotu dôstojného dôchodku aj mladým pracovníkom. Musí sa im však zároveň umožniť skôr vstúpiť do pracovného života.

1.18 Udržateľnosť dôchodkových systémov treba podrobiť analýze a pritom zohľadniť celý rad zložitých aspektov, ktoré nemožno zúžiť len na starnutie obyvateľstva.

1.19 V niektorých štátoch EÚ by základným cieľom pre zabezpečenie udržateľnosti dôchodkových systémov mal byť rozhodný boj proti daňovým únikom a neplateniu odvodov.

Dôsledky starnutia obyvateľstva pre zdravotníctvo

1.20 V oblasti zdravotníctva bude starnutie obyvateľstva znamenať hlavne investície do prevencie, kvality opatrovateľských služieb, výskumu zameraného najmä na choroby vyskytujúce sa vo zvýšenej miere medzi staršími ľuďmi, na čo bude potrebné zamerať úsilie a štúdium.

1.21 V súvislosti so starnutím obyvateľstva dostanú témy zdravie a bezpečnosť aj vo svete práce nové významy a prejdú zmenami, ktoré bude potrebné pozorne analyzovať a vyhodnotiť.

1.22 EHSV zastáva názor, že členské štáty EÚ by mali po konzultáciách so sociálnymi partnermi vypracovať spoločné programy na predchádzanie úrazom a chorobám z povolania, predovšetkým tým, ktoré súvisia s vekom zamestnancov. V tejto oblasti sú dôležitými nástrojmi monitorovanie a výmena informácií.

1.23 Starší pracovníci musia mať možnosť slobodnej voľby, či si chcú alebo nechcú predĺžiť pracovný život. Tu je potrebné zohľadniť druh práce a zväžiť, aké riziká, do akej miery je daná profesia jednotvárna a namáhavá.

1.24 EHSV sa zaväzuje, že sa bude ďalej zaoberať demografickými zmenami, hodnotiť ich a predkladať návrhy, pričom si je plne vedomý zložitosti tejto problematiky, ktorá si v budúcich rokoch pri čelení novým výzvam vyžiada účasť všetkých inštitucionálnych, hospodárskych a sociálnych subjektov. Výbor sa zaväzuje, že témami, o ktorých sa hovorí v tomto stanovisku, sa bude hlbšie zaoberať v súlade s vnútorným poriadkom.

2. Predslov

2.1 Pani Margot Wallström, podpredsedníčka Európskej komisie, požiadala Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie prieskumného stanoviska k správe, ktorú nedávno zverejnila Komisia spoločne s výborom pre hospodársku politiku, o vplyve, ktoré má starnutie obyvateľstva na ekonomiku a rozpočet vo všetkých krajinách Európskej únie.

2.2 Vzhľadom na široké spektrum danej problematiky a príslušných oblastí politiky vyzvala pani Wallström vo svojej žiadosti Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby sa vyjadril k otázkam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia so svetom práce, a k niektorým súvisiacim aspektom ako zdravotníctvo, dôchodkové systémy a celoživotné vzdelávanie.

2.3 Dublinská nadácia na zlepšenie životných a pracovných podmienok vypracovala množstvo štúdií, v ktorých sa rozoberá problém starnutia obyvateľstva a jeho vplyv na európskych občanov a zamestnancov.

2.4 Mnoho faktorov určuje starnutie obyvateľstva: znižujúca sa miera pôrodnosti, narastajúca priemerná dĺžka života ako aj postupný odchod povojnovej generácie z aktívneho pracovného života a následne aj veľmi populačne silnej generácie 60. rokov (⁽¹⁾), čo má a bude mať priame následky na obyvateľstvo v pracovnom aktívnom veku.

2.5 Podľa prognóz Eurostatu by počet osôb vo veku nad 65 rokov v EÚ-25 mal vzrásť zo 75 miliónov v roku 2005 na približne 135 miliónov v roku 2050. Predpokladá sa, že ich podiel na celkovom obyvateľstve 25 členských štátov dosiahne 30 %, pričom najvyššie hodnoty sa dosiahnu v Španielsku (36 %) a Taliansku (35 %) a najnižšie v Luxembursku (22 %) a Holandsku (23 %).

(¹) EHSV už mal príležitosť zdôrazniť, že je potrebné skúmať jav starnutia v EÚ. Pozri stanovisko k siedmemu rámcovému programu pre výskum „Požiadavky na výskum v oblasti demografických zmien“, Ú. v. EÚ C 74, 23.3.2005, s. 44, pozri poznámku pod čiarou 1.

2.6 Starnutie obyvateľstva prináša so sebou výrazné dôsledky pre sociálnu a ekonomickú situáciu krajín a vyžaduje modernizáciu rozpočtovej a sociálnej politiky.

2.7 Starnutie obyvateľstva vplýva na celé hospodárstvo krajiny: trh práce, produktivitu, technologickú inováciu a hospodársky rast, pretože potreby a možnosti obyvateľstva sa nevyhnutne menia.

3. Starnutie a trh práce

3.1 Lisabonská stratégia zohľadňuje okrem iného aj mieru zamestnanosti starších pracovníkov: pôvodne stanoveným ale zatiaľ nedosiahnutým cieľom bolo dosiahnuť do roku 2010 mieru zamestnanosti starších pracovníkov vyššiu než 50 %.

3.2 Starnutie obyvateľstva na jednej strane zvyšuje priemernú dĺžku života, ale na druhej strane znižuje celkový počet občanov v aktívnom pracovnom veku, pretože staré generácie nie sú nahrádzané mladými ľuďmi v zodpovedajúcom počte. Mladí ľudia však vstupujú do pracovného života stále neskôr (⁽²⁾).

3.3 Jav starnutia obyvateľstva teda značne ovplyvňuje a mení trh práce. Preto je naliehavo potrebné prijať opatrenia, ktoré by vyriešili problémy súvisiace s dosiahnutím týchto cieľov:

- zvýšiť mieru zamestnanosti pracovníkov vo veku nad päťdesiat rokov v závislej činnosti a umožniť samostatne zárobkovú činnosť,
- podporiť nástroje, ktoré uľahčia nezamestnaným vyššieho veku opätovné začlenenie do pracovného procesu (vrátane rekvalifikácie) tak, aby mali garantovaný dôstojný dôchodok,
- zabrániť, aby boli z trhu práce vylúčení pracovníci vo veku nad päťdesiat rokov, ktorí chcú ďalej pokračovať v pracovnej činnosti,
- uľahčiť mladým ľuďom prístup na trh práce prostredníctvom pracovných zmlúv, ktoré sú v súlade s predpismi a prispievajú ku kontinuite a zlepšeniu pracovného života.

(²) Pozri nedávno uverejnené oznámenie Európskej komisie „Demografická budúcnosť Európy – pretvoríme výzvu na príležitosť“, KOM(2006) 571.

3.4 Dôsledky starnutia obyvateľstva pociťujú nielen pracovníci, ale aj podnikatelia. Je dôležité, aby pri výmene generácií boli k dispozícii nástroje, ktoré umožnia presunúť podnikateľské aktivity, a to hlavne v oblasti malých a stredných podnikov. Aj medzi podnikateľmi dochádza k postupnému zvyšovaniu priemerného veku, čo priamo alebo nepriamo vplýva na inovácie, na kapitálový trh a vôbec na celú európsku priemyselnú štruktúru. Podnikateľská sféra s podnikateľmi staršieho veku znamená, že ich veľká časť z aktívneho pracovného života už odišla alebo sa tak chystá urobiť bez toho, aby ich nahradili nové generácie mladých podnikateľov. Pokles počtu podnikateľov znamená pokles počtu podnikov, a tým zníženie počtu pracovných miest.

3.5 Vylúčenie starších pracovníkov je javom, ktorý stále viac znepokojuje nielen v priemysle ale aj v sektore služieb. Ťažkosti pri začleňovaní sa do nového pracovného prostredia, nevýhoda vyplývajúca z pracovných skúseností obmedzených často na jedno alebo niekoľko málo pracovísk, diskriminácia, ktorej sú často nepochybne vystavovaní starší pracovníci pri hľadaní nového zamestnania, sú problémy, s ktorými sa stretávajú a ktorým musia čeliť všetci európski pracovníci.

3.6 Preto by bolo vhodné venovať zvýšenú pozornosť začleňovaniu starších pracovníkov do výrobného cyklu, pretože v niektorých sektoroch je ich skúsenosť základom produkcie kvalitatívne vyššej úrovne. Aj podnikatelia musia prejsť od posudzovania len na základe veku k posudzovaniu na základe konkrétnych schopností a výkonnosti. V tomto prípade treba uplatňovať a monitorovať európske smernice proti každej forme diskriminácie (2000/43/ES a 2000/78/ES).

3.7 Všetci pracovníci by mali mať pracovné miesto, ktoré podľa možnosti čo najlepšie zodpovedá ich odbornej príprave a praxi, čo by umožnilo zvýšiť produktivitu, a tým aspoň čiastočne kompenzovať negatívne dôsledky starnutia obyvateľstva⁽³⁾.

3.8 V každom prípade musia aktívne opatrenia na zamestnanie starších pracovníkov zohľadniť typológiu vykonávaných prác: rizikové, veľmi namáhavé alebo jednotvárne práce si vyžadujú cieleňú analýzu a väčší priestor pre dobrovoľnosť zo strany daných osôb⁽⁴⁾.

4. Celoživotné vzdelávanie

4.1 Jednou z konkrétnych úloh, ktoré tu je potrebné stanoviť s cieľom zvýšiť mieru zamestnanosti starších pracovníkov, je realizácia efektívnych a účinných programov celoživotného vzdelávania (*lifelong learning*) pomocou výmeny

⁽³⁾ V tejto súvislosti pozri nedávno predložené stanovisko EHSV na tému „Kvalita pracovného života, produktivita a zamestnanosť v kontexte globalizácie a demografických zmien“, Ú. v. ES C 138, 23.12.2006, s. 157.

⁽⁴⁾ Pozri stanovisko CESE 92/2007 „Podpora dôstojnej práce pre všetkých“.

osvedčených postupov medzi 27 krajinami EÚ a trvalého dialógu so sociálnymi partnermi v súlade so želaním mnohých európskych inštitúcií⁽⁵⁾.

4.2 Od luxemburského summitu v roku 1997 boli v rámci Európskej stratégie pre zamestnanosť (EES) rok po roku stanovované usmernenia pre celoživotné vzdelávanie. Pritom bol vždy zdôrazňovaný význam „zamestnateľnosti“ starších pracovníkov, teda ich odbornej prípravy, pre zvládanie problémov, ktoré so sebou prináša starnutie obyvateľstva.

4.3 Na označenie každej významnej vzdelávacej činnosti zameranej na zlepšenie zručností, zvýšenie znalostí a odbornosti sa používa termín *celoživotné vzdelávanie* (*lifelong learning*). Preto je potrebné uvažovať o týchto aktivitách počas celého pracovného života, pretože práve v prípade starších pracovníkov spôsobuje strata odbornosti alebo chýbajúca aktualizácia vedomostí tie najdramatickejšie a najnegatívnejšie následky.

4.4 Aj EHSV už zdôraznil, že veľmi často existuje medzi generáciami nerovnováha, pokiaľ ide o poznatky v oblasti technológií a nadobúdanie rôznych zručností⁽⁶⁾.

4.5 Jedným z účinných nástrojov na podporu schopnosti pracovníkov prispôbiť sa je ďalšie vzdelávanie v rámci podniku. Niektoré členské štáty (Spojené kráľovstvo, Španielsko, Portugalsko, Holandsko a Rakúsko) podporujú v rôznom rozsahu organizovanie týchto vzdelávacích kurzov a ďalšieho vzdelávania v podnikoch finančnými príspevkami a daňovými úľavami.

4.6 Lisabonská stratégia zdôraznila, že dobre fungujúce metódy a systémy vzdelávania, ktoré dokážu účinne reagovať na požiadavky trhu práce, sú kľúčovým prvkom k dosiahnutiu jedného z hlavných cieľov tejto stratégie, ktorým je vybudovanie ekonomiky založenej na vedomostiach.

4.7 Odstránenie prekážok v zamestnávaní starších pracovníkov znamená reagovať v predstihu na dôsledky demografických zmien.

5. Za dohodu medzi generáciami

5.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor už v roku 2004 zdôraznil, aké je dôležité podporiť dohodu medzi generáciami, aby občania európskych štátov mali postačujúcu záruku výmeny generácií na trhu práce, sociálneho štátu prispôbeného novým demografickým pomerom a európskych predpisov, ktoré by podporili politické opatrenia v prospech zamestnanosti, odbornej rekvalifikácie a priblížili by k sebe akademickú a podnikateľskú sféru⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ Pozri dokument „Framework of actions for the lifelong learning development of competencies and qualifications“, ktorý podpísali CES, UNICE a CEEP.

⁽⁶⁾ Pozri napríklad nedávno uverejnené stanovisko EHSV „Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie“ (Ú. v. ES C 195, 18.8.2006, s. 109) a „Vzťahy medzi generáciami“, Ú. v. ES C 157, 28.6.2005, s. 50 150.

⁽⁷⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Vzťahy medzi generáciami“, Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005, s. 150-154.

5.2 V každom prípade musia opatrenia zamerané na „primerané“ zamestnanie podporiť aj začleňovanie mladých ľudí do sveta práce tým, že sa im dostane podpory počas celej pracovnej kariéry⁽⁸⁾, a to bez toho, aby tým vznikol „početný zlom“ medzi mladými pracovníkmi a staršími, ktorí si želajú zostať na danom pracovnom mieste.

5.3 EHSV vtedy prišiel s výzvou prispieť k väčšej zhode v tejto problematike základného významu, ktorá predpokladá koordinovanú a dlhodobú účasť rôznych subjektov, vyžaduje si, aby do popredia neboli kladené krátkodobé záujmy, a predpokladá kontinuitu konštruktívneho zámeru. Ide tu o postupné vytváranie novej dohody medzi generáciami v Európskej únii.

5.4 Výskum a inovácia sú oblasti, do ktorých sa musí nevyhnutne investovať, ak sa má budúcim generáciám Európy zabezpečiť blahobytná budúcnosť a uspokojujúci a trvalo udržateľný životný štandard. Preto je dôležité zohľadňovať aj priemerný vek európskych výskumníkov a vedcov ako aj potrebu začleňovania mladých ľudí do týchto kľúčových sektorov.

5.5 Nedostatočné investície do výskumu, charakteristické pre celú Európu, ktorá je ešte ďaleko od cieľov Lisabonskej stratégie, neumožňujú mladým výskumníkom, ktorí sú často nútení pracovať vo výslovne neistých podmienkach, vybudovať si budúcnosť a kariéru v rámci vedeckého a technologického výskumu. Priemerný vek vedcov, ktorý je v Európe vyšší než v ostatných svetových veľmociach, predstavuje pre budúcnosť určité riziko.

Tak napríklad v Indii a Číne sa zvyšuje počet absolventov vysokých škôl prírodovedného zamerania a 60 % výskumníkov a vedcov pôsobiacich v USA pochádza z týchto krajín. V mnohých európskych krajinách však došlo v posledných rokoch k výraznému poklesu počtu študentov zapísaných na vysoké školy prírodovedného zamerania.

5.6 Problém starnutia obyvateľstva má priame dôsledky pre územnú súdržnosť: mladí ľudia majú tendenciu z niektorých oblastí odchádzať a hľadať si zamestnanie v oblastiach, kde sú lepšie životné a pracovné podmienky. Tým sa prehĺbuje priepasť medzi regiónmi, kde je hospodárstvo rozvinutejšie a regiónmi, kde tomu tak nie, ktoré potom rýchlejšie chudobnejú a starnú.

5.7 Zlučiteľnosť súkromného života s pracovným životom je pilierom európskeho sociálneho modelu. Zvýšenie priemerného veku európskeho obyvateľstva nastoľuje otázku podpory pôrodnosti. Tým sa rozumie len to, že všetkým párom sa poskytne možnosť mať dve deti bez toho, aby sa preto museli zrieknuť aktívneho pracovného života, alebo dokonca výrazne životný štandard rodiny na úroveň, ktorá sa často pohybuje na hranici

chudoby. Vzhľadom na neisté pracovné podmienky, ktoré neposkytujú do budúcnosti žiadnu istotu, majú dnešní mladí ľudia sklon mať menej detí, alebo deti vôbec nemať.

5.8 Na dosiahnutie cieľa postupného nárastu pôrodnosti je potrebné všetky sociálne, zdravotnícke a školské služby (detské jasle, zdravotná starostlivosť, prevencia, rodinné prídavky atď.) posilniť, zlepšiť a prispôsobiť demografickej realite krajín EÚ.

6. Zamestnanosť žien a pôrodnosť

6.1 V roku 2005 bola zamestnanosť žien v EÚ s 25 členskými štátmi 56,3 %. Tento problém je menej výrazný v krajinách severnej Európy a závažnejší v krajinách Stredomoria. Ale aj ženy začlenené do sveta práce len ťažko dokážu odvieť dostatok finančných prostriedkov pre sociálne a dôchodkové zabezpečenie. Vo vzťahu k svetu práce musia ženy čeliť mnohým problémom:

- práve ženy dnes najviac trpia neistotou, nestabilitou pracovných miest, hospodárskou nestabilitou vôbec a často aj chudobou,
- veľký rozdiel v mzdách žien a mužov ešte stále predstavuje krajne negatívny prvok skoro vo všetkých krajinách EÚ (priemerne 24 % menej u žien pri tej istej práci),
- skoro vo všetkých krajinách EÚ núti nedostatok služieb starostlivosti o deti ako aj pomoci a opatrovateľských služieb pre starých ľudí predovšetkým ženy obetovať vlastnú kariéru, aby mohli viacej času venovať starostlivosti o svojich blízkych,
- dôležité smernice, ako napríklad smernica o rodičovskej dovolenke, nie sú dostatočne zohľadňované a ženy sa ešte stále musia rozhodovať medzi materstvom a kariérou,
- zamestnanosť žien a pôrodnosť nesmú byť postavené proti sebe: tu je potrebné uviesť napríklad dobré skúsenosti krajín, kde daňové systémy ženám umožňujú po narodení detí ľahší návrat na trh práce bez negatívnych vplyvov na kariéru alebo mzdu. Okrem toho je potrebné zdôrazniť, že stimuly pre mužov, motivujúce ich k participácii na plnení si povinností súvisiacich s narodením dieťaťa, sú stále nepostačujúce.

6.2 Komisia právom zastáva názor, že zníženie počtu občanov v pracovnom veku sa môže čiastočne kompenzovať radom opatrení, ako napríklad aspoň krátkodobým posilnením účasti žien vo svete práce. Kultúrne zmeny, ktoré v posledných desaťročiach umožnili ženám pracovať a dosiahnuť nezávislosť, sa odrážajú v rozdielnej miere zamestnanosti žien rôznych generácií. V Európe sú mladé ženy vo svete práce zastúpené vo vyššej miere než ženy stredného veku.

⁽⁸⁾ K problematike kvality práce pozri napríklad oznámenie Komisie Zlepšovanie kvality práce: analýza a najnovší pokrok, KOM(2003) 728.

6.3 Zvyšujúca sa účasť žien na trhu práce je nepochybne pozitívnym a pokrokovým prvkom. Podľa výsledkov posledných štatistických analýz táto účasť však ešte stále nie je postačujúca. Ženy musia mať rovnaké pracovné a mzdové podmienky ako muži a musia byť chránené proti zneužívaniu a diskriminácii na pracovisku a v spoločnosti. Rozdiely v zamestnanosti žien a mužov sú aj v podnikateľskej sfére, kde sú veľmi veľké rozdiely medzi počtom podnikateľov a podnikateľiek. Členské štáty EÚ preto musia posilniť už existujúce nástroje a vytvoriť nástroje nové na podporu a ochranu práce žien.

7. Úloha a význam imigrácie vzhľadom na demografické zmeny

7.1 Imigrácia je v Európskej únii realitou, ktorá nadobúda stále väčšie rozmery. Enormný rozdiel medzi ekonomikami a životnou úrovňou krajín EÚ a rozvojových krajín napomáha migrácii do bohatších krajín EÚ. Imigrácia sa nesmie chápať ako hrozba, ale skôr ako jav, ktorý sa pomocou systematických opatrení môže stať potenciálnym faktorom rastu, rozvoja a integrácie.

7.2 V situácii všeobecného starnutia obyvateľstva a súčasného zmenšovania aktívnej populácie vykonávajú imigranti v EÚ práce, ktoré zodpovedajú výrobným, hospodárskym a sociálnym potrebám hostiteľskej krajiny. Preto je treba koncipovať pracovnú a integračnú politiku tak, aby sa správne použili jestvujúce ľudské zdroje vrátane imigrantov a pritom sa využili ich odborné zručnosti, skúsenosti a diplomy⁽⁹⁾.

7.3 Rovnako aj Komisia tvrdí, že imigrácia môže zohrať pozitívnu úlohu pri prispôbovaní trhu práce. Pracujúci imigranti, za predpokladu, že sú oficiálne zamestnaní, okrem toho prispievajú k financovaniu systému sociálnej ochrany tým, že platia dane a odvody do systému sociálneho zabezpečenia a sú vlastne dôležitým novým prvkom pre budúcnosť európskeho trhu práce nasledujúcich rokov. Ďalej nemožno podceňovať význam ekonomickej podpory, ktorú predstavujú prevody imigrantov pre rodiny v krajinách ich pôvodu a ktoré sú často jediným zdrojom ich príjmov. Preto predstavuje lepšia integrácia imigrantov pre členské štáty EÚ nevyhnutný cieľ⁽¹⁰⁾.

7.4 Nutnosť oficiálneho začlenenia do trhu práce sa netýka len pracovníkov z radov imigrantov: starnutie obyvateľstva kladie do popredia naliehavosť otázok boja proti práci na čiero a práci na dobu určitú s cieľom ozdravenia a trvalej udržateľnosti národných ekonomík.

8. Udržateľnosť systémov sociálneho zabezpečenia v Európskej únii

8.1 V rôznych dokumentoch Európska komisia vyhlásila, že pre konkrétne dosiahnutie trvalej udržateľnosti verejných

financií členských štátov treba prijímať opatrenia na udržanie štátneho dlhu pod kontrolou alebo jeho podstatné, postupné a trvalé znižovanie. Aby sa tento cieľ dosiahol, je potrebné garantovať efektívne pridelovanie zdrojov bez toho, aby to malo vplyv na kvalitu a univerzálnosť verejných služieb.

8.2 Hlavné vzhľadom na demografické zmeny, ktoré sú alarmujúce v súvislosti s trvalou udržateľnosťou sociálneho štátu, musia rôzne systémy financovania sociálneho zabezpečenia krajín Európskej zaručiť účinné, spravodlivé a transparentné fungovanie služieb pre občanov, a to aj vo všetkých existujúcich rozdieloch a špecifikách.

8.3 EHSV zdôrazňuje, že sociálne služby všeobecného záujmu a subjekty sociálneho hospodárstva zohrávajú dôležitú úlohu ako doplnujúci prvok podpory rodín a starších ľudí. Keď sa uzná význam týchto činností, potom je potrebné na základe spoločných kritérií konkrétne ich podporovať, keďže zohrávajú dôležitú úlohu pre spoločnosť.

8.4 Tu môže zohrať významnú úlohu Európska únia: Lisabonská stratégia (integrácia medzi politikou zamestnanosti, sociálnou a hospodárskou politikou) predstavovala mimoriadny inovatívny prístup a jeden z jej nástrojov, ktorým je „otvorená metóda koordinácie“, možno považovať za jednu z najzaujímavejších inovácií v politike Spoločenstva posledných rokov. Žiaľ tento nástroj sa veľmi málo používal a často bol podceňovaný, zatiaľ čo sa v tom istom čase legislatívny nástroj Spoločenstva celkom prestal používať. Treba však priznať, že európsky sociálny model zostáva cieľom, ktorý sa v plnom rozsahu ešte len musí dosiahnuť. V žiadnom prípade však nie je prekážkou, ktorú by bolo treba v mene vnútorného trhu obetovať.

8.5 V niektorých európskych krajinách je financovanie sociálnych a dôchodkových systémov vystavené veľkej hrozbe daňových únikov a neplatenia odvodov, a to najmä vzhľadom na makroskopické javy ako je nárast priemerného veku. Akúkoľvek snahu o reformu sociálneho štátu, systému sociálneho zabezpečenia, zdravotníctva a politiky zamestnanosti nemožno oddeliť od boja proti trestným činom ako daňový únik a vyhýbanie sa plneniu daňovej povinnosti, ktoré predstavujú tú najväčšiu hrozbu pre existenciu trvalo udržateľných štátnych rozpočtov.

8.6 EHSV by preto chcel zdôrazniť, aké dôležité je pri hľadaní riešení a foriem prispôbovania sa demografickým zmenám bojovať proti daňovým podvodom, neplateniu odvodov ako aj znižovaniu počtu platiteľov daní.

⁽⁹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Imigrácia, integrácia a zamestnanosť“, Ú. v. ES C 80, 30.3.2004, s 92.

⁽¹⁰⁾ Pozri v tejto súvislosti nedávno predložené stanovisko EHSV na tému „Imigrácia a integrácia: spolupráca medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi a organizáciami občianskej spoločnosti“, Ú. v. ES C 318, 23.12.2006, s. 128.

9. Dôchodkové systémy

9.1 Na pokles obyvateľstva v aktívnom pracovnom veku a nárast počtu dôchodcov, ako javy vyvolané zvýšením priemernej dĺžky života, sú zamerané mnohé dokumenty, ktoré predložila Európska komisia k problematike trvalej udržateľnosti dôchodkových systémov.

9.2 V priebehu budúcich desaťročí budú musieť byť dôchodkové systémy v stave garantovať budúcim generáciám pokojnú a dôstojnú starobu. Na základe prvej analýzy teda nemožno problém následkov starnutia na dôchodkové systémy riešiť výlučne stimulmi na využívanie doplnkových alebo súkromných dôchodkov. To by bolo nebezpečným zjednodušením. Skôr je potrebné vytvoriť účinné nástroje na zjednodušenie takýchto foriem doplnkových dôchodkov, na zvýšenie ich dôveryhodnosti a ochranu pred nepredvídateľnými výkyvmi finančných trhov. Okrem toho musí byť prísnejší dohľad nad dôchodkovými fondmi, aby sa rozšíril systém kontroly a zaručila prísna správa.

9.3 V mnohých krajinách EÚ kríza, ktorou prechádzajú dôchodkové systémy, nie je spôsobovaná len starnutím obyvateľstva, ale aj tým, že dochádza k zníženiu príspevkov bez toho, aby sa zdroje získali inde (napr. bojom proti daňovým únikom a neplateniu odvodov), zatiaľ čo dopyt po dôchodkoch zo strany občanov neustále narastá.

9.4 Závaznosť tohto javu zvyšuje aj to, že mladé generácie vstupujú do sveta práce neskôr a často na základe zmlúv na dobu určitú a za menšiu mzdu, a teda odvádzajú menšie príspevky na dôchodok než odvádzali v rovnakom veku ich rodičia.

9.5 Starnutie obyvateľstva by mohlo vyvolať potrebu predĺžiť dobu zotrvania na trhu práce, ale v niektorých krajinách EÚ je ešte naliehavšie potrebné urýchliť vstup do pracovného života a zaručiť lepšie pracovné príležitosti a podmienky na začiatku pracovnej kariéry.

9.6 Prognózy Európskej komisie do roku 2050 počítajú so zvýšením dôchodkových výdavkov vo všetkých krajinách EÚ s výnimkou Rakúska, ktoré zaviedlo reformy v roku 2000. Pre Taliansko a Švédsko sa počíta len s miernym nárastom dôchodkových výdavkov, pretože štátne dôchodkové systémy v týchto krajinách sú založené na príspevkovom systéme. Pre iné krajiny sa počíta s výrazným nárastom, ktorý by mal v Portugalsku dosiahnuť až 9,7 %.

9.7 Problém trvalej udržateľnosti dôchodkových systémov sa teda nemôže analyzovať a riešiť ako izolovaný jav: je potrebné jednoznačne určiť jeho príčiny, ktoré sa neobmedzujú na vnútorný jav európskej spoločnosti ako všeobecné starnutie obyvateľstva, ale sa týkajú mnohých aspektov trhu práce, hospodárskeho rastu a systémov sociálneho zabezpečenia jednotlivých krajín EÚ.

9.8 Na riešenie problému trvalej udržateľnosti dôchodkových systémov je potrebné stanoviť ciele, ktoré sa neobmedzia len na zvýšenie dôchodkového veku. Ak sa totiž toto opatrenie uplatní bez špecifických kritérií, môže sa ukázať ako úplne neúčinné a poškodzujúce kvalitu života európskych občanov.

9.9 Vzhľadom na rozdiely existujúce medzi rôznymi druhmi práce s rôznym stupňom rizikovosti, námahy a jednotvárnosti nemôže byť riešením problému starnutia obyvateľstva jednoduché zvýšenie dôchodkového veku, pretože viac odpracovaných rokov neznamena pri všetkých povolaniach to isté. Je potrebné zohľadniť rozdiel medzi zákonným dôchodkovým vekom a skutočným odchodom zo sveta práce.

9.10 Boj proti pracovným miestam na dobu určitú a práci na čierno, podpora mzdovej politiky, spravodlivejšie rozdeľovanie bohatstva a efektívnejšia sociálna súdržnosť idú ruka v ruku s nevyhnutným, postupným a dobrovoľným zvyšovaním dôchodkového veku, na ktorom sa treba dohodnúť a ktorý treba podporiť v rámci trvalého dialógu so sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou.

10. Zdravotníctvo

10.1 Samozrejme, že zvýšenie priemerného veku obyvateľstva má za následok zvýšenie výdavkov na zdravotníctvo. Je však veľmi ťažké predvídať, aký bude vývoj výdavkov na zdravotníctvo a do ktorých oblastí bude potrebné najviac investovať v najbližších desaťročiach. Nie je možné vypočítať len na základe demografických tendencií, koľko verejných výdavkov bude potrebné investovať do zdravotníctva. Výdavky na zdravotníctvo závisia aj od toho, aké opatrenia budú prijímané pre túto oblasť, od pokroku medicíny, vývoja chorôb, stupňa znečistenia životného prostredia a od politických a technologických rozhodnutí na potlačenie týchto javov.

10.2 Ako už bolo povedané, zo všetkých analýz vyplýva, že smerujeme k predĺženiu aktívneho pracovného života. Starší pracovníci sú práve vzhľadom na svoj vek nevyhnutne vo vyššej miere vystavení rizikám ochorenia alebo úbytku fyzických síl než ich mladší kolegovia. Vzhľadom na to, že počet starších pracovníkov bude určite stále narastať, je potrebné neodkladne vytvoriť a zaviesť systém zdravotníctva, ktorý dokáže vo všetkých členských štátoch Európskej únie presadiť účinné preventívne opatrenia. Okrem toho sa pracovníci, ktorí dlhšiu dobu pracujú na základe zmlúv na dobu určitú, ocitnú pri dosiahnutí dôchodkového veku v situácii núdze. O nich musí byť postarané rôznym spôsobom podľa druhu systému sociálneho zabezpečenia konkrétnej členskej krajiny v rámci kolektívnej solidarity aj v oblasti zdravotníctva a opatrovateľstva. Zvýšenie počtu pracovníkov so zmluvami na dobu určitú sa teda priamo odrazí na nákladoch na sociálne zabezpečenie.

10.3 Ak má byť cieľom udržanie verejných výdavkov na prijateľnej úrovni, potom členské štáty a Európska únia musia spojiť svoje úsilie, aby zrealizovali programy starostlivosti, predchádzania úrazom, monitorovania a výmeny informácií, a tým vytvorili užšie a efektívnejšie prepojenie medzi svetom práce a zdravotníctvom.

10.4 Nie všetky pracovné činnosti sú rovnaké. Starnutie obyvateľstva sa odráža na pracovnej sile rôzne aj preto, lebo existujú pracovné činnosti, ktoré sú rôzne namáhavé, rizikové a jednotlivárne: dôsledky pokročilého veku sú teda rôzne podľa

povolania. Starší pracovník nemôže vykonávať namáhavé manuálne práce, ale jednoduchšie môže vykonávať kancelársku alebo duševnú prácu.

10.5 Predĺženie pracovného života teda prináša výrazne väčšie zdravotné problémy pre pracovníkov v namáhavých povolaniach. Tento faktor je potrebné zohľadniť. Ak sa v budúcnosti uvažuje vo vhodných sektoroch o stále neskoršom odchode do dôchodku, potom sa musí vyvinúť veľké úsilie v oblasti zdravotníctva a bezpečnosti práce.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru o potrebe rozvinúť koordinovanú stratégiu s cieľom zlepšiť boj proti daňovým podvodom“

KOM(2006) 254 v konečnom znení – 2006/0076 (COD)

(2007/C 161/02)

Komisia sa 31. mája 2006 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. februára 2007. Spravodajcom bol pán IOZIA.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal 15. marca 2007 na svojom 434. plenárnom zasadnutí 97 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor vyjadruje poľutovanie nad tým, že iniciatívy Komisie zamerané na boj proti daňovým podvodom sa doteraz nestretli s primeranou podporou v podobe spolupráce členských štátov, vyslovuje sa za ďalšie iniciatívy vedúce týmto smerom a vyzýva Komisiu, aby využila všetky právomoci, ktoré majú v súčasnosti inštitúcie EÚ na základe zmlúv už k dispozícii.

1.2 EHSV je toho názoru, že oznámenie Komisie je dostatočne štruktúrované a problémy boja proti daňovým podvodom sú v ňom výstižne znázornené. Za hlavný nástroj na zamedzenie daňových podvodov Komisia pritom označuje širšiu administratívnu spoluprácu medzi členskými štátmi.

1.3 Oznámenie sa konkrétne zaoberá problémom vzťahov k tretím krajinám a navrhuje spoločný prístup na úrovni Spoločenstva. Výbor s týmto návrhom súhlasí.

1.4 EHSV podporuje návrh prehodnotiť celý systém DPH, za ktorý sa už viackrát prihováral. Za uváženie stojí využitie skupiny odborníkov, ktorá sa bude zaoberať otázkou vystúpenia zo súčasného systému DPH, pričom prípadný nový systém nesmie priniesť so sebou žiadnu dodatočnú daňovú záťaž pre podniky a občanov.

1.5 EHSV odporúča Komisii, aby plne využívala už v súčasnosti rozsiahle právomoci a úlohy Európskeho úradu na boj proti podvodom (OLAF). Komisia by mala preveriť, či má OLAF k dispozícii dostatok prostriedkov na plnenie svojich inštitucionálnych úloh.

1.6 EHSV považuje za absolútnu prioritu návrh neustále zlepšovať účinnosť spolupráce medzi úradmi na boj proti podvodom jednotlivých štátov prepojením policajných orgánov a vyšetrovacích útvarov tak, aby mohli spoločne využívať existujúce databázy. Výbor okrem toho odporúča podrobne prerokovať s tým súvisiace technické a právne otázky.

1.7 Navrhované vytvorenie fóra na vysokej úrovni pre administratívnu spoluprácu je krok správnym smerom. Byrokratický odpor a prekážky, na ktoré tento návrh zjavne naráža, sú nepochopiteľné.

1.8 Z hľadiska EHSV by bolo vhodné, keby sa do právnych predpisov Spoločenstva zahrnuli pokroky, ktoré niektoré členské štáty už dosiahli, napr. zavedením kritéria „bežnej ceny na trhu“ pri podozrení z podvodu.

1.9 EHSV odporúča veľkú opatrnosť pri prijímaní opatrení týkajúcich sa solidárnych záväzkov medzi dodávateľom a nadobúdateľom. V prípade evidentne fiktívnych obchodov by sa však malo uvažovať o prenesení dôkazného bremena pri zohľadnení rozhodnutí Súdneho dvora.

1.10 EHSV zastáva názor, že návrh Komisie zaviesť zjednodušené povinnosti pre podniky, ktoré aktívne spolupracujú s úradmi a naopak prísnejšie kontroly a postupy pre rizikové daňové subjekty, by sa mal podrobnejšie prepracovať.

1.11 Výbor žiada Komisiu, aby aj v budúcnosti financovala programy Spoločenstva na podporu opatrení v oblasti ochrany finančných záujmov Spoločenstva, napr. program „Hercule II“.

1.12 EHSV odporúča uviesť ustanovenia smernice 77/799/EHS do súladu s existujúcimi predpismi v oblasti nepriameho zdaňovania a zjednotiť rôzne systémy DPH.

2. Zhrnutie obsahu oznámenia

2.1 Cieľom oznámenia Komisie je „rozvinúť koordinovanú stratégiu s cieľom zlepšiť boj proti daňovým podvodom“. Príslušný právny rámec Spoločenstva bol síce vylepšený a posilnený, nie je však dostatočne využívaný a administratívna spolupráca nie je úmerná rozvoju obchodu vo vnútri Spoločenstva.

2.2 Komisia nadväzuje na tému, ktorá bola už viackrát prerokovaná, a to nutnosť posilniť administratívnu spoluprácu medzi daňovými orgánmi členských štátov. Táto spolupráca predsta-

vuje nástroj na boj proti daňovým podvodom a daňovým únikom, ktoré môžu verejným financiám spôsobovať zníženie príjmov a zapríčiniť narušenie hospodárskej súťaže a tým poškodiť fungovanie vnútorného trhu.

2.3 Člen Komisie László KOVÁCS, zodpovedný za oblasť daní a colnej únie, pri predkladaní oznámenia povedal: „Musíme konečne porozmýšľať nad novými metódami, ako účinnejšie bojovať proti daňovým podvodom. Daňové podvody nadobudli znepokojujúce rozmery“.

2.4 Ekonomovia predpokladajú, že následkom daňových podvodov vznikajú straty vo výške 2 až 2,5 % HDP, čo je 200 až 250 miliárd EUR. Obzvlášť znepokojujivé sú podvody s DPH nazývané „kolotoč“, avšak pašovanie a nelegálna výroba alkoholu a tabaku ako aj podvody v oblasti priameho zdaňovania za nimi nijako nezaostávajú. Voľný pohyb tovaru, služieb, kapitálu a osôb od roku 1993 viedol k tomu, že pre členské štáty je stále ťažšie bojovať proti daňovým podvodom iba vlastnými silami.

2.5 V oblasti nepriamych daní právne predpisy Spoločenstva stanovujú pre členské štáty spoločné pravidlá (jednotné postupy, určenie príslušných orgánov, ustanovenia o odovzdávaní údajov), ktoré majú podporiť administratívnu spoluprácu a výmenu informácií.

2.6 Komisia menuje tri prioritné oblasti pre svoje opatrenia:

2.6.1 Zlepšenie administratívnej spolupráce medzi členskými štátmi

2.6.1.1 Podľa názoru Komisie sa lepšie výsledky boja proti daňovým podvodom dajú dosiahnuť prostredníctvom:

— účinnejších mechanizmov spolupráce. Absencia „administratívnej kultúry Spoločenstva“ je prekážkou v boji proti daňovým podvodom a často je podmienená jazykovými problémami, nedostatkom personálu alebo nedostačujúcimi znalosťami zodpovedných úradníkov o postupoch spolupráce. Tieto problémy sa v praxi prejavujú v tom, že sa nedodržia postupy stanovené pre žiadosti o vzájomnú administratívnu pomoc iných členských štátov v oblasti daní;

— zlepšenia právnych predpisov týkajúcich sa spolupráce v oblasti priameho zdaňovania a v oblasti pomoci pri vymáhaní;

- rýchlejšieho overovania rizík a lepšieho riadenia rizika, ktoré by členskými štátmi umožnilo rýchle získanie informácií o potenciálnych rizikách podvodu, predovšetkým v prípade nových zahraničných podnikov, ktoré sa po prvýkrát chcú usadiť na území členského štátu;
- vytvorenia stáleho diskusného fóra o administratívnej spolupráci na úrovni Spoločenstva, na ktorom by sa diskutovalo o otázkach súvisiacich so všetkými priamymi a nepriamymi daňami.

2.6.2 Nový prístup Spoločenstva k spolupráci s tretími krajinami

2.6.2.1 „Daňové podvody nekončia na vonkajšej hranici Európskej únie.“ Komisia navrhuje nový prístup Spoločenstva k spolupráci s tretími krajinami. Táto spolupráca je v súčasnosti založená na bilaterálnych dohodách, z čoho vznikajú rôzne situácie, ktoré môžu daňoví podvodníci ľahko zneužiť. Okrem toho Komisia navrhuje zahrnúť ustanovenia o spolupráci v daňovej oblasti do rámca zmlúv o partnerstve v oblasti hospodárstva, ktoré EÚ uzatvára so svojimi partnermi.

2.6.3 Zmena súčasného systému DPH

2.6.3.1 Komisia otvára diskusiu o možnosti posilniť zásadu solidarneho ručenia pri platbe daní pri dodržiavaní zásady proporcionality a právnej istoty.

2.6.3.2 Komisia okrem toho zvažuje možnosť rozšíriť uplatňovanie mechanizmu prenesenia daňovej povinnosti (ktoré je v súčasnosti povinné iba pri určitých plneniach, zatiaľ čo pri iných plneniach je ponechané na posúdenie členskými štátmi) na plnenia v rámci jedného členského štátu. Komisia zastáva názor, že zmena súčasného systému DPH musí byť spojená s výrazným obmedzením možnosti podvodu a vylúčením nových rizík podvodu, nesmie spôsobiť žiadne neprimerané administratívne náklady pre podniky a daňovú správu a musí zabezpečiť neutralitu daní a nediskriminačné zaobchádzanie s hospodárskymi subjektmi.

2.7 Iné inovatívne cesty

2.7.1 Komisia ďalej navrhuje uvažovať o iných špecifických opatreniach:

- rozšírenie povinnosti podávať priznania pre daňové subjekty považované za rizikové;
- úľava pri povinnosti podávať priznania pre podniky, ktoré by získali príslušné povolenie na základe uzatvorenia partnerstva s daňovými úradmi;
- využívanie štandardizovaných a výkonnejších informačných systémov na rýchlu výmenu informácií.

3. Právny rámec Spoločenstva

3.1 Komisia zastáva názor, že právne nástroje platných právnych predpisov Spoločenstva sú na boj proti daňovým podvodom postačujúce. Je naliehavo potrebné, aby členské štáty vo väčšej miere využívali existujúce nástroje administratívnej spolupráce pri dodržaní príslušných lehôt a postupov. V súčasnom globalizovanom hospodárskom prostredí nadobúdajú aj daňové podvody cezhraničnú podobu, a preto musia byť vyžiadané informácie k vyšetrovaniu nevyhnutne k dispozícii v stanovených lehotách.

3.2 Komisia by s cieľom vytvoriť jednotnejší systém priameho a nepriameho zdaňovania mohla uviesť ustanovenia smernice 77/799/EHS do súladu s existujúcimi predpismi v oblasti nepriameho zdaňovania a stanoví účinnejšie postupy na výmenu informácií pri zohľadnení možností informačných technológií. Ďalším dôležitým opatrením by bolo zjednotiť rôzne systémy DPH najmä s ohľadom na povinnosti daňových subjektov.

3.3 Príslušný právny rámec Spoločenstva možno rozdeliť na päť hlavných oblastí:

- vzájomná administratívna pomoc
- spolupráca v oblasti DPH
- spolupráca v oblasti spotrebných daní
- vymáhanie pohľadávok
- program Fiscalis.

3.4 V prílohe A sú uvedené právne predpisy Spoločenstva pre túto oblasť a krátky prehľad príslušných postupov.

4. Stanovisko Výboru regiónov

4.1 Výbor zastáva názor, že proti narastajúcemu šíreniu daňových podvodov je potrebné vystupovať energickejšie a ľutuje, že Komisia považuje činnosť a spoluprácu členských štátov v tejto oblasti, aj napriek rozsiahlemu a podrobnému právnemu rámcu, za úplne nepostačujúcu.

4.2 Narušenie dobrého fungovania ekonomiky a vnútorného trhu z dôvodu daňových únikov a vyhýbania sa daniam predstavuje veľký problém, ktorý bol doteraz podceňovaný. Rovnako bola podcenená súvislosť medzi peniazmi neodvedenými do štátnej pokladne, praním špinavých peňazí a hospodárskou kriminalitou. Kľúčovú úlohu pri podvodnom konaní, ktorého cieľom je získanie prostriedkov jednotlivých členských štátov alebo Spoločenstva nečestným spôsobom, často zohráva predkladanie falšovaných daňových dokladov. Naopak, prostriedky pochádzajúce z daňových podvodov, napríklad aj z cezhraničných plnení, sa často používajú na ďalšie protiprávne konanie alebo trestné činy.

4.3 Pokiaľ ide o vyhýbanie sa daňovým povinnostiam, ktoré na rozdiel od daňových únikov spočíva v konaní, ktoré samo osebe nie je zakázané, ale je plánované a uskutočňované s cieľom získať neoprávnené daňové zvýhodnenie, výbor konštatuje, že vnútroštátne právne predpisy nie sú v tomto smere jednotné. Aby sa zabránilo zamedzeniu ustavičného nárastu administratívnych a sociálnych výdavkov vznikajúcich z nie vždy zosúladených predpisov, mali by sa podľa názoru výboru príslušné vnútroštátne právne predpisy zosúladiť tým, že sa buď zavedie zásadný zákaz vyhýbania sa daňovým povinnostiam alebo sa určí zoznam skutkových podstát, pri naplnení ktorých by daňové úrady mali právomoc neuznať na daňové účely právne účinky z obchodov považovaných za vyhýbanie sa daňovým povinnostiam.

4.4 Podľa názoru výboru sú návrhy Komisie až príliš opatrné, keď uvážime, že jej zmluva priznáva právomoc prijať všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie finančnej rovnováhy inštitúcií Spoločenstva. Komisia má k dispozícii rozsiahle vykonávacie právomoci, ktoré jej boli priznané Radou na základe rozhodnutia Rady č. 468/1999/ES z 28. júna 1999. V tejto súvislosti sa odkazuje na uplatňovanie zásady subsidiarity stanovenej v článku 5 Zmluvy o založení ES, podľa ktorej Spoločenstvo vyvíja činnosť aj v oblastiach, ktoré nepatria do jeho výlučnej kompetencie vtedy, pokiaľ ciele nemôžu byť uspokojivo dosiahnuté členskými štátmi a možno ich lepšie dosiahnuť na úrovni Spoločenstva. Výbor vyzýva Komisiu, aby tieto právomoci v plnej miere využívala.

4.5 Už v júni 2001 Komisia vo svojom oznámení „*Daňová politika v Európskej únii – Priority na nasledujúce roky*“ (KOM(2001) 260 v konečnom znení) zdôraznila, že okrem právnych predpisov musia byť na dosiahnutie prioritných cieľov využité všetky dostupné nástroje. V tejto súvislosti bolo vyzdvihnuté (¹), že rozhodnutia v oblasti daňovej politiky bolo nutné, a stále je, prijímať jednomyselne.

4.6 Výbor odvtedy opakovane zdôrazňoval, že je potrebné zmeniť prechodné ustanovenia a čo najrýchlejšie zaviesť konečné daňové predpisy, ktoré sú založené na zásade zdaňovania v členskom štáte pôvodu. Výbor si vtedy nástojčivo kládol otázku, koľko rokov ešte musí prejsť s vratkým prechodným systémom, kým sa dosiahne cieľ, a požadoval zjednodušenie a aktualizáciu platných predpisov, jednotnejšie uplatňovanie pravidiel a užšiu administratívnu spoluprácu. Zdá sa, že sa nedosiahol žiadny pokrok.

4.7 Výbor potvrdzuje všeobecný cieľ užšej spolupráce nad rámec platného systému výmeny informácií (VIES), čo je predpokladom vývoja opatrení na automatickú resp. spontánnu výmenu informácií medzi členskými štátmi.

4.8 Výbor víta otvorenie diskusie o zmene systému DPH, zdôrazňuje však svoju požiadavku vypracovať podrobné hodnotenie dosahu. Musí sa vychádzať z predpokladu, že prípadné

zmeny budú v znamení účinnosti a zjednodušenia a nebudú prostriedkom na zvýšenie daňového zaťaženia pre občanov a podniky. V tejto súvislosti odkazuje na svoj už skôr predložený návrh (²) porozmýšľať nad inými systémami spotrebných daní ako alternatívou k DPH, ktoré by zaručovali výnos z daní aspoň vo výške súčasných daní, ale ktoré by pre spoločnosť predstavovali menšiu záťaž a z hľadiska výberu by boli účinnejšie.

5. Osobitné poznámky

5.1 Daň z pridanej hodnoty

Súčasný systém DPH pre plnenia v rámci Spoločenstva spočíva na princípe zdaňovania v mieste určenia a má zaručovať rovnaké zaobchádzanie s domácimi výrobkami a s výrobkami pochádzajúcimi z iných členských štátov. To sa dosiahne prostredníctvom mechanizmu nezdaniteľnosti dodávok v krajine odoslania a s ním súvisiacej zdaniteľnosti nadobudnutia v krajine určenia rovnakou sadzbou, aká je stanovená na plnenia v tuzemsku.

Tento systém bol – prechodným ustanovením a preto dočasne – zavedený preto, lebo uplatňovanie zásady zdanenia v krajine pôvodu by vyžadovalo nevyhnutné lehoty na prijatie vhodného mechanizmu, ktorý by medzi členskými štátmi umožnil správne prerozdelenie daňových príjmov vybraných kdekoľvek v Spoločenstve v pomere k ich spotrebe. Zavedenie takéhoto mechanizmu logicky predpokladá zosúladenie daňových sadzieb, aby sa zamedzilo narušeniu hospodárskej súťaže.

5.1.1 Podvody s DPH typu „kolotoč“

Aj keď prechodný systém zdaňovania dodávok v rámci Spoločenstva ponúka široké možnosti v oblasti voľného pohybu tovaru, vystavuje jednotlivé členské štáty nebezpečenstvu enormných strát z dôvodu daňových únikov a daňových podvodov.

5.1.1.1 Jeden z druhov podvodu s DPH, ktorý je vzhľadom na výšku nezaplatených daní a na základe obťažného zisťovania obzvlášť nebezpečný a zákerný, je takzvaný podvod typu „kolotoč“, pri ktorom sa používa systém vyhýbania sa odvodu DPH prostredníctvom účelového založenia spoločností činných v medzinárodnom prostredí. Cieľom je neplatiť dlžnú DPH a umožniť tak ostatným článkom podvodného reťazca odpočítať fiktívnu sumu dane na vstupe s cieľom dosiahnuť vrátenie dane alebo znížiť sumu dlžnej DPH. Na dosiahnutie tohto nezákonného cieľa hospodársky subjekt, ktorý si neplní daňovú povinnosť, obvyčajne nevykonáva skutočnú hospodársku činnosť, nemá k dispozícii príslušné štruktúry a jeho firmu často nahrádza iba poštová schránka. Tento subjekt po niekoľkých mesiacoch „formálnej obchodnej činnosti“ zmizne bez toho, aby podal príslušné daňové priznanie a odviezol dlžné dane, čím je pre správcu dane obzvlášť ťažké ho identifikovať.

(¹) Stanovisko EHSV na tému „*Daňová politika Európskej únie – Priority na nadchádzajúce roky*“, Ú. v. ES C 48, 21.2.2002, s. 73-79.

(²) Stanovisko EHSV na tému „*Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 77/388/EHS, pokiaľ ide o miesto poskytovania služieb*“, Ú. v. EÚ C 117, 30.4.2004, s. 15-20.

5.1.1.2 Výbor zastáva názor, že podvody typu „kolotoč“ sú možné aj z dôvodu nedostatočnej spolupráce medzi členskými štátmi a rozdielných daňových sadzieb. Výbor navrhuje posilniť všetky potrebné formy spolupráce a výmeny informácií, pomocou ktorých sa dá účinne bojovať proti tomuto javu.

5.1.2 Administratívna spolupráca v oblasti DPH

5.1.2.1 Podvodné konanie v oblasti DPH priviedlo daňové úrady v členských štátoch k tomu, aby kvôli účinnejšiemu boju proti daňovým podvodom zdokonaľovali vyšetrovacie techniky.

Administratívna spolupráca zohráva v boji proti daňovým podvodom rozhodujúcu úlohu, pretože sa na nich zúčastňuje viacero daňových subjektov v rôznych členských štátoch.

Uzavretie príslušných dohôd umožnilo členským štátom vytvoriť systém výmeny informácií, ktorý sa ukázal byť užitočným nástrojom na určovanie daňového štatútu daňových subjektov a na potlačanie cezhraničných daňových podvodov.

Pokiaľ ide o spoluprácu medzi členskými štátmi, výbor už dlhšiu dobu upozorňuje na to, že Komisia musí hrať aktívnejšiu úlohu a víta preto zavedenie systému kontroly na overovanie kvality a kvantity poskytovanej pomoci.

5.1.2.2 V súčasnosti nie je výmena informácií ani zďaleka bežnou praxou, čo súvisí s kultúrnymi rozdielmi, rôznym stupňom zavádzania počítačovej techniky a s nedostatkom právnych predpisov na stíhanie nečinnosti členských štátov. Je teda nevyhnutné vytvoriť spoločnú kultúru a vedomie, že zasielanie žiadostí o informácie do zahraničia nie je možnosťou pre výnimočný prípad, ale pravidelná súčasť postupov preskúmania, ak si povaha prípadu takú žiadosť vyžaduje.

K tomu je potrebné prekonať prekážky, ktoré stoja v ceste šíreniu „administratívnej kultúry Spoločenstva“ a to podporovaním plného využívania existujúcich nástrojov spolupráce a dodržiavania stanovených lehôt a postupov, aby vyšetrovacie orgány mali vyžiadané informácie k vyšetrovaniu k dispozícii v stanovených lehotách.

5.1.2.3 V súlade s výrokmi Komisie o používaní štandardizovaných informačných systémov na výmenu informácií by sa mala posúdiť možnosť prepojiť policajné a vyšetrovacie orgány jednotlivých členských štátov, ktoré sú zapojené do boja proti daňovým podvodom, najmä s ohľadom na priamu výmenu údajov prostredníctvom systému certifikovanej elektronickej

pošty a spoločne využívať databázu informácií jednotlivých členských štátov týkajúcich sa priznaní o dani z príjmu, ako to už prebieha v prípade údajov VIES úrovne I a II.

Takéto opatrenie si však vyžaduje dohodu o obsahu údajov zaradených do týchto databáz a zlučiteľnosť s vnútroštátnymi právnymi predpismi v oblasti ochrany údajov. Toto prepojenie by bolo výrazným pokrokom v boji proti daňovým podvodom, pretože vyšetrovacie orgány by mohli mať k dispozícii potrebné informácie priamo, okamžite a bez zbytočných byrokratických formalít.

5.1.2.4 Aj keď možno právne predpisy upravujúce výmenu informácií medzi členskými štátmi považovať za štruktúrované a postačujúce, zamedzeniu daňových podvodov v EÚ stoja v ceste dve veľké prekážky: nejednotnosť právnych predpisov upravujúcich výkon vyšetrovacích právomocí zo strany národných úradov a odlišná výška trestu.

Z toho možno vytušiť, že daňové podvody sa páchajú predovšetkým v tých krajinách, kde sú kontrolné právomoci kontrolných orgánov slabšie resp. sankcie neplnia svoju odstrašujúcu funkciu.

5.1.2.5 Výšky trestu za prípady podobnej závažnosti by sa mali teda harmonizovať v rámci EÚ pri zohľadnení suverenity členských štátov, ako už bolo stanovené napríklad v oblasti právnych predpisov o praní špinavých peňazí. Tým sa dá zabrániť tomu, že menej prísne právne predpisy alebo menej účinné postupy preskúmania budú príčinou vzniku „sankčných rajov“, kam budú prúdiť výnosy z trestnej činnosti alebo sa budú spájať koncové články z podvodov typu kolotoč.

5.1.3 Bežná cena na trhu ako kritérium na určovanie základu dane pri podozrení z podvodu

5.1.3.1 Nutný boj proti daňovým únikom musí prebiehať pri dodržiavaní zásad Spoločenstva, medziiným zákazu diskriminácie a zásady proporcionality, ako na to Súdny dvor ES opakovane upozorňoval. Najväčšie odchýlky medzi jednotlivými finančnými predpismi sa vyskytujú tam, kde sa na určenie daňového základu používajú iné parametre než protihodnota dohodnutá medzi zmluvnými stranami, a to nielen v prípade vlastnej spotreby alebo určenia na nepodnikateľské účely, ale tiež vo všetkých prípadoch, keď je podozrenie z daňového podvodu alebo daňového úniku.

V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že vo všetkých členských štátoch je kritérium určovania daňového základu založené na ochote strán vyjednávať a tým sa má zabezpečiť zdanenie skutočného protiplnenia, pretože daňový základ je obvykle identický s dohodnutým protiplnením za dodávku tovaru alebo za poskytnutie služby. Za určitých podmienok sa na účely korigovania alebo nového zisťovania daňového základu okrem tohto základného kritéria používa aj „bežná cena na trhu“.

5.1.3.2 Vo všetkých členských štátoch je ponímanie bežnej ceny na trhu takmer rovnaké a tento pojem v podstate vyplýva zo smernice 77/388/EHS zo 17. mája 1977 (Šiesta smernica). Podľa nej sa za bežnú cenu na trhu považuje priemerná cena, ktorú by za získanie tovaru, alebo služby rovnakého alebo podobného druhu musel zaplatiť spotrebiteľ podľa podmienok voľnej hospodárskej súťaže a na rovnakej marketingovej úrovni a v čase a v mieste dodávky, alebo v najbližšom možnom čase a mieste.

5.1.3.3 V právnych poriadkoch všetkých členských štátov sa bežná cenu na trhu používa ako alternatívny spôsob určovania daňového základu:

— v prípade, keď úplne alebo čiastočne chýba protiplnenie v peniazoch. V takomto prípade je použitie bežnej ceny na trhu potrebné na určenie kritéria, ktoré by v peniazoch vyjadrilo daňový základ a tiež by plnilo úlohu boja proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam;

— v prípade, keď sa zákonodarca domnieva, že existuje nebezpečenstvo ⁽³⁾ daňového podvodu.

5.1.3.4 K týmto prípadom existujú ešte výnimky zo zásady určovania daňového základu na základe protiplnenia v prípade:

— stanovenia legislatívnych alebo administratívnych právomocí určiť minimálny daňový základ alebo základ, ktorý nie je nižší než cena určitého tovaru alebo služieb na trhu (najmä pri predaji nehnuteľností);

— ustanovení, ktoré za daňový základ považujú bežnú cenu tovaru alebo služieb na trhu, pokiaľ sa za rôzny tovar a služby platí cena za jednotku alebo za kus;

— predpisov, ktoré napriek protiplneniu v peniazoch určujú ako daňový základ bežnú cenu na trhu, dovoznú hodnotu alebo obstarávaciu cenu, pokiaľ medzi zmluvnými stranami existuje závislý vzťah;

⁽³⁾ Toto nebezpečenstvo musí skutočne existovať a podvod musí byť preukázaný, aby bola zákonnosť na úrovni Spoločenstva zaručená.

— scudzenia alebo zriadenia vecných alebo užívacích práv k pozemkom.

5.1.3.5 V tejto súvislosti Súdny dvor ES ⁽⁴⁾ potvrdil, že príslušné vnútroštátne právne predpisy na predchádzanie daňovým podvodom alebo vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam sa môžu od zásady určovania daňového základu podľa dohodnutej protihodnoty, ktorá je obsiahnutá v Šiestej smernici, odchýliť v zásade iba v prípade, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie tohto cieľa.

5.1.3.6 Inými slovami, bežná cena na trhu je referenciou upozorňujúcou na možné podvody. Ak je daňový základ vo forme dohodnutej protihodnoty nižší než bežná cena na trhu, nie je nahradený bežnou cenou, ale naopak správca dane môže predpokladať existenciu podvodu s prenesením dôkazného bremena.

5.1.4 Solidárne ručenie za zaplatenie dane

5.1.4.1 V rámci zákonodarných iniciatív zameraných na boj proti šíreniu podvodov typu kolotoč boli v niektorých krajinách zavedené právne predpisy, ktoré pri predaji tovaru patriaceho do určitej kategórie stanovili spoločné ručenie nadobúdateľa za zaplatenie DPH neodvedenej dodávateľom, ak k predaju došlo za cenu nižšiu, než je bežná cena na trhu.

5.1.4.1.1 Tieto predpisy majú základ v článku 21 Šiestej smernice, podľa ktorej členské štáty v súlade so zásadou proporcionality môžu zaťažiť spoločným ručením za zaplatenie dane inú osobu, než je osoba povinná platiť daň.

5.1.4.2 Základom pre takéto rozhodnutie je predpoklad, že sa za obchodom uskutočneným za inú cenu, než je trhovú cenu, môže skrývať niečo úplne iné, a to podvodné financovanie. Na základe podmienok stanovených právnym predpisom sa predpokladá nepoctivosť nadobúdateľa, pretože sa predpokladá, že kupujúci na základe zaplatenej ceny musel o podvode vedieť ⁽⁵⁾. Ide pritom o vyvrátiteľnú domnienku, pretože nadobúdateľ môže doložením písomných dokladov preukázať, že nižšia cena než je bežná cena na trhu, bola určená skutočne objektívne na základe preukázateľných okolností alebo udalostí alebo na základe zákonných ustanovení a preto nesúvisí s neodvedením dane. Toto spôsobí, že solidárne ručenie za neodvedenie dane dodávateľom nenastane.

⁽⁴⁾ Pozri rozsudky v prípadoch 324/82 a 131/91, Uvádzanie nových alebo ojazdených vozidiel na trh a novšie rozhodnutie z 20. januára 2005 v prípade C-412/03.

⁽⁵⁾ V tejto súvislosti sa poukazuje na to, že Európska Komisia vo svojom oznámení č. 2004/260/ES zo 16. apríla 2004 vyjadrila kladný názor na odstrašujúci účinok, ktorý malo niektorých členských štátoch zavedenie solidárneho ručenia pri platbe daní a súčasne poukázala na operatívny mechanizmus, ktorý vyžaduje preukázanie existencie spolupáchateľstva medzi nadobúdateľom a dodávateľom.

5.1.4.3 Výbor má obavy vyjadrené mnohými hospodárskymi subjektmi pokiaľ ide o zásadu solidárneho ručenia pri platbe daní. Na základe rozhodnutí Súdneho dvora ES⁽⁶⁾ zastáva názor, že prípadné opatrenia by sa mali obmedziť na požadovanie záruk na zaplatenie dane od tých subjektov, ktoré sú označené ako skutoční platitelia dane. Predpis, podľa ktorého nadobúdateľ spoločne a nerozdielne s dodávateľom ručí za zaplatenie dane v prípade, keď dôjde k dodávke tovaru alebo poskytnutiu služby za nižšiu cenu, než je bežná cena na trhu, by prichádzal do úvahy, avšak konkrétne uplatňovanie takéhoto drastického predpisu, ktoré kupujúceho poškodzuje tým, že ho robí zodpovedným za zaplatenie dane namiesto niekoho iného, by sa malo spájať so špecifickými podmienkami:

- dodávka sa musí uskutočniť medzi osobami podliehajúcimi dani z pridanej hodnoty a konečných spotrebiteľov je nutné výslovne vylúčiť;
- dodávateľ vôbec nezaplatil alebo len sčasti zaplatil DPH;
- dodaný tovar resp. poskytnutá služba musí spadať do jednej z kategórií výslovne uvedených v príslušnom predpise;
- dodanie tovaru muselo prebehnúť za nižšiu cenu, než je bežná cena na trhu;
- rozdiel medzi dohodnutou cenou a bežnou cenou nie je možné odôvodniť objektívne preukázateľnými skutočnými okolnosťami alebo udalosťami.

5.1.5 Výbor súhlasí s možnosťou rozšíriť postup prenesenia daňovej povinnosti o tuzemské plnenia v členskom štáte. Výbor vo svojom nedávnom stanovisku konštatoval, že považuje mechanizmus prenesenia daňovej povinnosti za „nástroj, ktorý môže byť potrebný pri predchádzaní obchádzania daňových povinností“. V prípadoch, keď je dodávateľ vo finančných ťažkostiach ... „sa takéto riešenie priam núka“ (?). Po úspešnom overení v oblasti stavebných materiálov a služieb v stavebníctve Komisia oblasť dobrovoľného prenesenia daňovej povinnosti rozšírila. Tieto opatrenia však nesmú poškodiť výmenu tovaru a služieb v rámci Spoločenstva tam, kde by rôzne povinnosti spojené s fakturáciou mohli narušiť fungovanie trhu.

5.2 Priame dane

5.2.1 Boj proti daňovým podvodom sa musí bezpodmienečne viesť aj vo všeobecnejšom rámci harmonizácie právnych predpisov jednotlivých členských štátov o priamych daniach a určovaní daní.

5.2.1.1 V dôsledku rozšírenia Európskej únie budú rozdiely medzi sústavami daní a odvodov stále viac ovplyvňovať rozhodnutia o tom, do ktorých krajín bude prúdiť kapitál a ako budú príslušné podnikateľské činnosti organizované. Vzhľadom na výraznú koordináciu hospodárskych politík budú (rôzne)

vnútroštátne daňové predpisy nástrojom, pomocou ktorého budú členské štáty môcť ovplyvňovať rozhodnutia o umiestnení investícií a zdrojov v rámci Európskej únie. Napriek tomu súčasné výrazné rozdiely medzi systémami priameho zdaňovania v členských štátoch by v niektorých prípadoch mohli značne zbrzdiť proces integrácie trhov⁽⁸⁾ a mať negatívny dosah na konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva.

5.2.2 Zosúladienie daňových predpisov jednotlivých členských štátov bolo predmetom analýzy Komisie v oznámení KOM(2003) 726 z 24. 11. 2003. Čo sa týka zdaňovania podnikov, je len ťažko možné uplatniť takzvané súhrnné opatrenia určené na zavedenie európskej dane z príjmov právnických osôb založenej na jednotnom konsolidovanom daňovom základe⁽⁹⁾, pretože medzi jednotlivými členskými štátmi ešte stále nenastala zhoda, pokiaľ ide o kritériá na určovanie daňového základu. Zavedenie spoločnej dane si vyžaduje okrem vysokej úrovne konvergencie hospodárskych politík aj adekvátny právny rámec. Podľa článku 94 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva Rada na návrh Komisie vydáva smernice o približovaní tých právnych predpisov členských štátov, ktoré majú priamy vplyv na vytváranie alebo fungovanie spoločného trhu a rozhoduje pritom jednomyselne.

5.2.3 Toto ustanovenie ako aj daňová suverenita členských štátov, ktorá práve neľahčuje iniciatívy na zavedenie jednotného konsolidovaného daňového základu pre podniky činné v Európskej únii, sú aj naďalej veľkou prekážkou procesu zblížovania systémov dane z príjmov právnických osôb a to jednak preto, že pribúdajúci počet členských štátov sťažuje dosiahnutie jednomyselnosti a jednak preto, že v konečnom znení Ústavy pre Európu nebolo stanovené, že zákony alebo rámcové zákony v oblasti daní z príjmu právnických osôb sa prijímajú kvalifikovanou väčšinou.

5.2.4 V kontexte možného zrieknutia sa jednomyselnosti predstavuje analýza oznámenia Komisie SEK(2005) 1785 „Riešenie prekážok malých a stredných podnikov vyplývajúcich z dane z príjmov právnických osôb na vnútornom trhu – návrh novej pilotnej schémy zdaňovania v domovskom štáte“ z 23. 12. 2005 konkrétny krok smerom k harmonizácii daňového základu pri dani z príjmov právnických osôb⁽¹⁰⁾. Z tejto štúdie vyplynulo, že 23 miliónov malých a stredných podnikov v EÚ 25 má najväčší podiel na európskom hospodárstve (99,8 % všetkých európskych podnikov sú MSP) a poskytuje asi 66 % pracovných

⁽⁸⁾ Pozri: L. KOVÁCS, *The future of Europe and the role of taxation and customs policy*, www.europa.eu.int/comm/commission_barroso/kovacs/speeches/speech_amcham.pdf.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Vytvorenie jednotného konsolidovaného daňového základu pre zdaňovanie podnikov v EÚ“, Ú. v. EÚ C 88, 11.4.2006, s. 48-53.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Riešenie prekážok malých a stredných podnikov vyplývajúcich z dane z príjmov právnických osôb na vnútornom trhu – návrh novej pilotnej schémy zdaňovania v domovskom štáte“, Ú. v. EÚ C 195, 18.8.2006, s. 58-61.

⁽⁶⁾ Právne prípady C-354/03, C-355/03, C-484/03 a C-384/04.

⁽⁷⁾ Ú. v. ES C 65, zo 17.3.2006, s. 103-104.

miest v súkromnom sektore ⁽¹¹⁾. Efektívne zavedenie takéhoto systému by umožnilo veľkú internacionalizáciu činnosti MSP, pretože znižuje náklady na zosúladienie ⁽¹²⁾, ktoré tieto podniky znášajú v ďaleko väčšej miere než väčšie podniky ⁽¹³⁾ a rozširuje možnosť prevodu strát, ktorý je hlavnou prekážkou vývoja cezhraničnej činnosti podnikov, čím sa v rámci Spoločenstva prispeje k harmonizácii právnych predpisov v oblasti dane z príjmov právnických osôb.

5.3 Elektronický obchod

5.3.1 Rast a technologický rozvoj elektronického obchodu ponúka hospodárskym subjektom nové možnosti. Nové metódy obchodovania vyžadujú prispôsobenie daňových systémov, najmä s ohľadom na aspekty súvisiace so spotrebnými daňami. Daňové a odvodové systémy, ktoré sú založené hlavne na pravidlách tradičného obchodovania, musia tieto zmeny zohľadniť a prispôbiť sa novo vznikajúcim formám obchodu.

5.3.2 Hlavným problémom pri zdaňovaní elektronických plnení je možná diskriminácia, ktorá by pri takýchto plneniach mohla nastať, a to na základe rôzneho posudzovania plnenia podľa spôsobu odovzdania alebo odoslania tovaru resp. poskytnutia služby.

5.3.2.1 Pri posudzovaní možnosti, či sa tradičné zásady daňového práva dajú aplikovať na danosti digitálneho veku, je potrebné preveriť, či bola v prípade príslušného daňového predpisu dodržaná zásada neutrality, podľa ktorej sa plnenia, ktoré sa od seba odlišujú iba v spôsobe odovzdania alebo odoslania tovaru resp. poskytnutia služby (*online* resp. *offline*), musia posudzovať rovnako.

5.3.3 Najväčšie problémy sú spojené s priamym a nepriamym zdanením nehmotného (resp. digitalizovaného) tovaru, pretože všetky fázy plnenia (dodanie a odovzdanie) prebiehajú elektronicky (obchodovanie online) a na sieti sú ponúkané virtuálne produkty. Na začiatku transakcie (u dodávateľa) sú služby a tovar odmaterializované a na konci (u prijímateľa) sú materializované. V takýchto prípadoch neexistuje reálny tovar, ktorý by bol materiálne hmatateľný napríklad na účely inšpekcie.

⁽¹¹⁾ Zdroj: Európska komisia, „MSP v Európe 2003“, Pozorovacia sieť európskych MSP, 2003/7, EÚ 25, publikácie Generálneho riaditeľstva pre podnikanie; Európska komisia (2003), „Dosah rozširovania EÚ na európske MSP“, Pozorovacia sieť európskych MSP, 2003/6, publikácie Generálneho riaditeľstva pre podnikanie v spolupráci s Eurostatom. K téme Hospodársky význam malých a stredných podnikov v Európskej únii pozri Oznámenie Komisie SEK(2005) 1785 z 23.12.2005, s. 15-17.

⁽¹²⁾ V menovanom oznámení SEK(2005) 1785 sú uvedené náklady na zosúladienie (právne a daňové poradenstvo, preklady dokumentov, cestovné náklady a finančné a podnikateľské riziká).

⁽¹³⁾ Na základe štúdie Európskej asociácie remesiel, malých a stredných podnikov, ktorá bola uverejnená 11.6.2004 a je citovaná v oznámení SEK(2005) 1785, sú náklady na zosúladienie, ktoré znášajú malé a stredné podniky, až stokrát vyššie, než pre veľké podniky. Na tému metódy na určovanie nákladov na zosúladienie pozri pracovný dokument Komisie SEK(2004) 1128 z 10.9.2004 o európskom daňovom prieskume.

5.4 Právomoci Európskeho úradu na boj proti podvodom (OLAF)

5.4.1 Podľa názoru výboru existujúce právne predpisy Spoločenstva, ktoré tvoria právny základ na vytvorenie Európskeho úradu na boj proti podvodom (OLAF), už tomuto orgánu pripisujú dôležité úlohy v súlade s článkom 2 rozhodnutia Komisie 1999/352/ES, ESUO, Euratom Preto vyzýva Komisiu, aby sa aktívne zasadila o konkretizáciu súčasných právomocí OLAF-u a v prípade potreby vybavila úrad ďalšími prostriedkami, ktoré sú potrebné na výkon jeho inštitucionálnych úloh, napr. podľa vzoru článkov 81 až 86 o hospodárskej súťaži v Zmluve o založení ES.

5.4.2 V tomto kontexte by mohol OLAF fungovať ako analytický a koordinačný orgán na boj proti (daňovým) podvodom na európskej úrovni. Musel by byť poverený úlohami a právomocami v oblasti administratívnej spolupráce v daňových otázkach (priame, nepriame a spotrebné dane), aby bola uľahčená výmena informácií medzi úradmi, ktoré majú podľa príslušného národného právneho poriadku za úlohu boj proti daňovým podvodom.

5.5 Rozvojom obchodu v rámci Spoločenstva sa rozvinutejšia spolupráca pri výmene informácií o riadení rizika stáva naliehavou úlohou. Komisia však nenavrhuje žiadne konkrétne iniciatívy, iba vyzýva členské štáty, aby daňovým úradom zadovali *Príručku o riadení rizika*. Výbor v tejto súvislosti navrhuje vytvorenie centralizovanej databázy, kde by sa zhromažďovali informácie jednotlivých daňových úradov, pretože tie sú v súčasnosti zosúladiené iba v oblasti cieľ a na dvojstrannom základe.

5.5.1 Pritom by mohli byť určené kategórie produktov, pri ktorých je podľa zistení príslušných úradov jednotlivých členských štátov väčšie riziko možného podvodu typu „kolotoč“. Ako príklad je možné uviesť vozidlá a výrobky špičkovej technológie, napr. z oblasti informatiky a telefonické produkty. Takýmto analytickými úlohami by mohol byť poverený OLAF, ktorý by mohol príslušné výsledky pravidelne odovzdávať členským štátom, aby sa tým mohol určiť smer ďalšieho monitorovania tohto fenoménu a umožniť stanovenie zodpovedajúcich cieľových opatrení. Okrem toho by sa mala naplánovať a upraviť komunikácia medzi členskými štátmi a OLAF-om.

5.6 Podľa názoru výboru je prístup Spoločenstva k spolupráci s tretími krajinami jednoznačne lepší než dvojstranné dohody. Na tento účel by bolo možné začleniť špecifické ustanovenia v rámci plánovaného prijatia vzorovej dohody Spoločenstva o zamedzení dvojitého zdanenia, ktorá bola spomenutá v oznámení Komisie „Zdaňovanie spoločností na vnútornom trhu“ (SEK(2001) 1681) a „Vnútorný trh bez daňových prekážok: výsledky, pokračujúce iniciatívy a ostávajúce problémy“ (KOM(2003) 726) a ktorú skúmal aj Európsky parlament vo svojom oznámení (SEK A5-0048) 2003. Je potrebné podporiť návrh začleniť zvláštnu dohodu o spolupráci do dohôd o hospodárskom partnerstve. Vzhľadom na nedostatok vôle a chýbajúcu rozhodnosť členských štátov sa aj v budúcnosti musí ísť cestou dvojstranných dohôd, to znamená, že proces prípravy takýchto dohôd sa nesmie prerušiť.

5.7 Rozšírenie povinnosti podávať priznania, ktoré navrhla Komisia, musí byť striktné v súlade so zásadou proporcionality a zjednodušenia. Nutný boj proti daňovým podvodom sa nesmie prejaviť v neprímeranej záťaži pre väčšinu poctivých daňových poplatníkov a podnikov. Bolo by preto účelné významne zmierniť povinnosti pre príkladné podniky, ktoré aktívne spolupracujú s daňovými úradmi a primerane sprísniť povinnosti pre tie daňové subjekty, ktoré sú podľa objektívnych kritérií považované za rizikové.

5.8 Výbor nesúhlasí s názorom Komisie na zdaňovanie tabakových výrobkov a alkoholu, ku ktorým sa pristupuje ako k „normálnemu“ tovaru. Niektoré členské štáty sa pokúšajú pomocou spotrebných daní z tabakových výrobkov a alkoholu riešiť zdravotné problémy spojené s fajčením a pitím, ktoré majú samozrejme prednosť pred fungovaním vnútorného trhu. Komisia navrhuje tieto rozpory odstrániť, avšak odstránenie týchto rozporov bude vzhľadom na veľké rozdiely v úrovniach príjmov v jednotlivých členských štátoch a odlišné ciele a opatrenia v oblasti príjmov a zdravotnej politiky jednotlivých členských štátov ešte asi dlho trvať. Kým sa nedosiahne zodpo-

vedajúci stupeň harmonizácie daňových sadzieb, mali by sa hľadať iné riešenia na zabezpečenie toho, že jednotlivé členské štáty si zachovávajú schopnosť presadzovať svoje vlastné ciele v oblasti daňovej a zdravotnej politiky. Treba zohľadniť aj to, že pašovanie tabakových výrobkov má len veľmi malým dielom pôvod v členských štátoch EÚ, kontrolu nad ním majú medzinárodné zločinecké organizácie. Výbor si je vedomý vysokých sociálnych a zdravotníckych nákladov, ktoré sú spojené so zneužívaním tabaku a alkoholu a vyslovuje sa za to, aby zodpovedné orgány prijali primerané opatrenia na zamedzenie tohto javu. Napriek tomu zastáva názor, že spotrebné dane z tabakových výrobkov a alkoholu by mali zostať vo výlučnej právomoci členských štátov.

5.9 Výbor žiada Komisiu, aby pokračovala v programe *Hercule II* a uvítal by, keby Parlament a Rada rýchle schválili návrh Komisie KOM(2006) 339 v konečnom znení, ktorý je potrebný na predĺženie tohto akčného programu Spoločenstva na podporu opatrení v oblasti ochrany finančných záujmov Spoločenstva. Program už priniesol pozoruhodné výsledky (19 školiacich aktivít s 2 236 účastníkmi z rôznych členských štátov, 5 ďalších krajín a iných európskych inštitúcií), pričom sa bralo do úvahy, že vzhľadom na vstup Bulharska a Rumunska do EÚ je potrebná väčšia spolupráca a že aj tieto štáty musia mať prospech z týchto opatrení.

5.10 Výbor považuje za účelné zriadiť stále diskusné a/alebo konzultačné fórum na vysokej úrovni, aby sa k otázkam podvodov a spolupráce medzi členskými štátmi mohol zaujať globálnejší prístup. Súčasná triedenie konzultačnej činnosti na množstvo výborov na vysokej úrovni rozdelených podľa oblastí pôsobnosti neumožňuje užitočnú výmenu osvedčených postupov na posilnenie spolupráce a fungovania verejnej správy. Výbor pokladá byrokratické prekážky a rozpaky, s ktorými sa tento návrh stretol v Rade ECOFIN, za nepochopiteľné a zavrhnuteľné.

V Bruseli 15. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Bývanie a regionálna politika“

(2007/C 161/03)

Európsky parlament sa 26. septembra 2006 podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva rozhodol prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom tému: *Bývanie a regionálna politika*.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť, poverená prípravou prác výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko dňa 23. februára 2007. Spravodajcom bol pán Grasso a pomocnou spravodajkyňou pani Prud'homme.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 15. marca 2007) 91 hlasmi za, nikto nehlasoval proti, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Bývanie je predovšetkým základným právom a prístup k tomuto právu následne podmieňuje prístup k ostatným základným právam a dôstojný život. Toto právo je uznané chartou ľudských práv v revidovanej Európskej sociálnej charte Rady Európy a v ústavách mnohých štátov Európy. Ak sa má človek rozvíjať ako osobnosť a začleniť do spoločnosti, musí mať nevyhnutne strechu nad hlavou.

1.2 Charta bývania vypracovaná skupinou Európskeho parlamentu pre bývanie (URBAN)

1.2.1 Charta bývania vypracovaná skupinou Európskeho parlamentu pre bývanie (URBAN) EHSV schvaľuje prijatie Európskej charty bývania skupinou Európskeho parlamentu pre bývanie (URBAN), ktorá zdôrazňuje rozsiahle a rastúce množstvo vzájomných vplyvov medzi európskymi politikami a politikami bývania, ako aj význam práva na bývanie.

1.2.2 EHSV následne žiada začlenenie Európskej charty bývania do stanoviska Európskeho parlamentu z vlastnej iniciatívy na tému bývanie a regionálna politika.

1.3 Posilnenie práva na bývanie

1.3.1 EHSV by na európskej úrovni privítal návrhy na spoločné ciele v oblasti prístupu k bývaniu a minimálne normy kvality bývania, ktoré by definovali pojem dôstojného bývania. Bez týchto kritérií bude ťažké účinne uplatňovať právo na bývanie a vytvoril by sa dojem, že prístup k bývaniu je minimálnou podmienkou pre dôstojný život.

1.3.2 EHSV by chcel zdôrazniť, že sektor sociálnych služieb a služieb v rámci komunity nadobúda čoraz väčší význam v spoločnosti so starnúcim obyvateľstvom a že tieto služby sa často poskytujú spolu s bývaním. Výbor žiada, aby sa tieto služby stali predmetom výmeny skúseností v rámci Európy a aby sa viac zviditeľnili. Zdôrazňuje ďalej, že v oblasti sociálneho bývania je potrebné uplatniť špeciálny postup a že táto oblasť nemôže podliehať pravidlám trhu, ako to stanovuje smernica o službách.

1.4 Bývanie a štrukturálne fondy v období rokov 2007 – 2013: aktívacia a zviditeľnenie, vytvorenie technickej pomoci

1.4.1 EHSV by chcel zdôrazniť, že možnosť využitia zdrojov zo štrukturálnych fondov na zlepšenie podmienok bývania by sa mala využiť naplno, a to nie len v nových 12 členských štátoch, ale aj v starých 15 členských štátoch, ktoré môžu využiť štrukturálne fondy na financovanie operácií v oblasti integrovaného mestského rozvoja. Tieto iniciatívy budú mať pozitívny vplyv na sociálnu a územnú súdržnosť a hospodársky rast. V tejto súvislosti EHSV navrhuje, aby európske finančné inštitúcie vyčlenili prostriedky s veľmi nízkymi úrokmi na integrované programy v oblasti bývania pre mladých ľudí, imigrantov, starších občanov a osôb s postihnutím, čím by sa podporila mobilita pracovníkov, zlepšila sociálna rozmanitosť a zaviedli ceny prijateľné pre obyvateľov.

1.4.2 EHSV pripomína, že využitie programu JESSICA poskytne prostriedky potrebné na vytvorenie záručného fondu pre rozsiahlejšie projekty v oblasti sociálneho bývania, a žiada, aby sa táto otázka zobrala do úvahy pri strednodobom preskúmaní štrukturálnych fondov.

1.4.3 EHSV rovnako schvaľuje zavedenie mechanizmu technickej pomoci pre projekty bývania počas obdobia 2007 – 2013 v spolupráci s predstaviteľmi a sieťami miestnych a regionálnych orgánov a za podpory Európskej komisie a členských štátov. Tento mechanizmus umožní realizáciu projektov a metód pre efektívnu integráciu projektov bývania do programov mestskej obnovy. Umožní tiež centralizáciu odborných poznatkov a mohol by zohrávať úlohu pri zjednodušení výmeny skúseností. Je pravdepodobne veľmi dôležité, aby bol vytvorený špecifický nástroj pre bývanie s cieľom podporovať efektívne využívanie štrukturálnych fondov. Mohlo by sa tak stať na základe článku 45 nariadenia o všeobecných ustanoveniach pre štrukturálne fondy, ktorý ukladá Komisii, aby uľahčila vytvorenie mechanizmu technickej pomoci.

1.5 Bývanie a energia

1.5.1 EHSV ďalej navrhuje vytvorenie siete na výmenu skúseností a poznatkov v oblasti bývania a energetickej účinnosti, v rámci ktorej by si zainteresovaní aktéri mohli vymieňať informácie a budovať a prehľbovať svoje skúsenosti s cieľom uplatniť spoľahlivé a ambiciózne energetické politiky. Tento mechanizmus by mohol byť prepojený s podporným mechanizmom štrukturálnych fondov, aj napriek tomu, že oba mechanizmy by nemali rovnaké ciele. Fungovanie týchto dvoch mechanizmov by teda bolo jednoznačne otázkou zabezpečenia hladkej koordinácie.

1.5.2 EHSV navrhuje spustiť kampaň na zvýšenie povedomia o možnostiach v oblasti znižovania spotreby energie v sektore bývania. Kampaň by bola riadená na európskej úrovni v spolupráci so sieťami vyvíjajúcimi činnosť v danej oblasti a mala by mať za cieľ zmeniť správanie spotrebiteľov. Tento prístup si bude vyžadovať účasť širokej verejnosti a umožní zmobilizovať všetky zainteresované strany v prospech pozitívnej iniciatívy. Kampani za udržateľnú energiu pre Európu chýba zameranie potrebné na zvyšovanie povedomia a disponuje obmedzenými zdrojmi.

1.5.3 EHSV žiada Komisiu, aby predložila obsiahlejšie návrhy, ktoré sa nezamerajú len na zlepšenie energetickej účinnosti budov. Je potrebné spolupracovať s obyvateľmi bytov a brať do úvahy aj existujúce obytné budovy.

1.6 Bývanie a európske inštitúcie

1.6.1 EHSV podporuje iniciatívu Európskej komisie vytvoriť koordinačnú skupinu, ktorá by sa zaoberala otázkami urbanizácie. Výbor navrhuje, aby táto skupina do svojich úloh začlenila aj bývanie a aby k tejto problematike vymenovala svojho hovorca.

1.6.2 Ďalej by bolo potrebné, aby bola problematika bývania začlenená aj do programu rokovania na stretnutí ministrov pre regionálne a mestské záležitosti.

2. Zdôvodnenie

2.1 Právo na bývanie: základné právo

2.1.1 Charta základných práv EÚ, vyhlásená v Nice 7. decembra 2000, uvádza, že (čl. II-34): „S cieľom bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a chudobe Únia uznáva a rešpektuje právo na sociálnu pomoc a pomoc pri bývaní s cieľom zabezpečiť dôstojnú existenciu všetkých osôb, ktoré nemajú dostatok prostriedkov, v súlade s právom Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou“.

2.1.2 Napriek tomu, že bývanie nespadá do rámca právomocí EÚ a že v tejto problematike sa naplno uplatňuje princíp subsidiarity, podľa názoru EHSV by sa tento článok mal brať do úvahy pri realizácii európskych politík s cieľom reagovať na kritickú sociálnu situáciu a nedostatok bytov pre najchudobnej-

ších ľudí (ale aj pre ľudí s nízkym príjmom a mladých ľudí, ktorí začínajú pracovný život a zakladajú si rodinu).

2.1.3 Summit v Laekene v decembri 2001 však uznal dôležitosť problematiky bývania v súvislosti so snahou zabrániť riziku rastúcej chudoby. EHSV sa preto nazdáva, že summit bol významným prínosom vďaka tomu, že otvoril diskusiu o potrebe zvýšiť ponuku sociálneho bývania s cieľom bojovať proti chudobe v Európe.

2.1.4 Právo na bývanie je zachované v ústavách viacerých členských štátov, vrátane Belgicka, Španielska, Grécka, Portugalska, Fínska a Holandska. Táto skutočnosť tak zvyšuje možnosť vytvorenia európskeho práva na bývanie. EHSV sa nazdáva, že začlenenie problematiky bývania do Charty základných práv priloženej k Zmluve o Ústave pre Európu je dôležitým a strategickým krokom a zároveň vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že právo na bývanie, alebo aspoň „právo na ubytovanie“ do nej nebolo začlenené.

2.1.4.1 Podľa názoru EHSV má vytvorenie európskej stratégie bývania veľký význam: domov pre každého človeka je predpokladom pre efektívnejšiu realizáciu ostatných ľudských práv uznávaných na európskej úrovni, ako napríklad právo každého na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, zachovanie listového tajomstva a právo na uzavretie manželstva a založenie si rodiny.

2.1.5 Princíp práva na bývanie je akceptovaný. Otázka je potom uplatniteľnosť tohto práva, čiže inými slovami, podpora poskytnutá človeku, ktorý si nemôže nájsť bývanie. EÚ preto musí brať do úvahy podmienky, na základe ktorých je možné uplatniť právo na bývanie. Ak nie je možné nájsť jedno riešenie, každý členský štát, ktorý formálne uzná právo na bývanie, musí byť schopný určiť:

- verejný orgán, voči ktorému je možné toto právo uplatniť a v akej forme,
- zdroje, ktoré musia byť následne pridelené tomuto orgánu alebo ktoré si musí sám zabezpečiť,
- užívateľov tohto práva a postupy na jeho uplatnenie,
- rozsah práva (bývanie a ubytovanie, slobodná voľba alebo nie).

2.1.6 V súlade s Európskou chartou bývania, ktorú schválila skupina Európskeho parlamentu pre bývanie – URBAN 26. apríla 2006 a ktorá obhajuje bývanie ako „nevyhnutnú potrebu“, EHSV víta iniciatívu Európskeho parlamentu vypracovať správu o bývaní a regionálnej politike. EHSV dúfa, že Európsky parlament podporí požiadavku výboru uznať právo na bývanie a navrhne partnerstvo s miestnymi a regionálnymi správnymi orgánmi s cieľom poskytnúť vhodnú úroveň bývania a cenovo ho sprístupniť tým, ktorí nemajú prístup na trh s bytmi.

2.1.7 Štúdiá o podmienkach bývania a sociálnom rozmere bývania ⁽¹⁾ uverejnená v roku 2006 Európskou nadáciou pre zlepšenie životných a pracovných podmienok odhaľuje značné rozdiely medzi 15 členskými štátmi EÚ a novými 12 členskými štátmi EÚ pokiaľ ide o kvalitu a kvantitu podmienok bývania. Je tiež potrebné poznamenať, že nie všetci európski občania majú zaručený prístup k teplej vode a vnútornej toalete, čo sú dve základné kritéria pre stanovenie minimálnych podmienok na dôstojný život.

2.1.8 Keďže bývanie je hlavným prvkom európskeho sociálneho modelu, výzvy, ktorým čelí Európa v oblasti sociálnych a demografickým zmien, je potrebné pretransformovať do politiky bývania. Starnutie obyvateľstva, mladí ľudia trpiaci núdzou, ktorí kvôli nedostatku prostriedkov naďalej žijú s rodičmi, dostupnosť vhodného bývania pre ľudí so zdravotným postihnutím a migrantov, to všetko sú otázky, ktoré je potrebné brať do úvahy. V súlade so závermi zasadnutia Rady EÚ v Laekene v decembri 2001 EHSV navrhuje, aby boli na európskej úrovni prijaté:

- spoločné ciele v oblasti dostupnosti bývania,
- minimálne normy kvality bývania, ktoré by definovali pojem slušného bývania.

2.1.9 Ďalej je potrebné podporovať mobilitu bývania s cieľom zabezpečiť pracovnú mobilitu. Mnohí ľudia sú „zajatcami“ svojich domovov, či už sociálnych alebo vlastných bytov, kvôli nedostatku ponuky alebo z daňových dôvodov či podmienok pre získanie pôžičky. Zvýšená mobilita bývania je predpokladom väčšej mobility na pracovnom trhu.

2.1.10 Vzhľadom na vplyv bývania na život spoločnosti a mestskú ekonomiku, táto problematika už nemôže byť len predmetom čiastkových stratégií alebo opatrení. EHSV uznáva princíp subsidiarity a zároveň navrhuje, aby bolo bývanie zaradené medzi hlavné politické otázky s dôsledkami na každodenný život ľudí a ako spôsob zblížovania občanov s projektom budovania Európy, ktorý sa v súčasnosti zdá byť čím ďalej tým viac nedosiahnuteľný.

2.1.11 Prínos politiky bývania k dosiahnutiu cieľov Lisabonskej stratégie, najmä z pozície hnacej sily hospodárskeho rastu, by mal byť jasnejšie definovaný. **EHSV by chcel zdôrazniť, že vzhľadom na vplyv politiky bývania na pracovnú mobilitu, táto politika dopĺňa európske politiky realizované v rámci stratégie pre rast a zamestnanosť** a zároveň pomáha rozširovať územnú súdržnosť, čo sa musí prejaviť aj – a hlavne – v nových členských štátoch okrem primeranej energetickej politiky aj vo financovaní mestských a vidieckych sietí infraštruktúry

(1) First European quality of life survey: social dimensions of housing [Prvý európsky prieskum kvality života: sociálny rozmer bývania], 2006, ISBN 92-897-0935-9.

2.2 Bývanie a územná súdržnosť

2.2.1 Obytné oblasti vždy zohrávali štruktúrnu úlohu v našich spoločnostiach. Verejné priestranstvá, na ktorých sa ľudia stretávajú sú prepojené so zónami individuálneho alebo kolektívneho bývania. Mestské plánovanie a vytváranie oblastí príjemných pre život, kde je domov základným prvkom, sú predpokladom pre sociálnu a územnú súdržnosť.

2.2.2 Hoci bývanie a politiky bývania sa v jednotlivých členských štátoch odlišujú, Európsku úniu ako celok charakterizuje veľmi vysoká hustota mestského osídlenia. Európske mestá a veľkomestá sú typicky kompaktné, ale najviac ich charakterizuje prítomnosť stredne vysokých budov a podobu mestskej siluety dotvárajú najmä obydlia.

2.2.3 Bývanie je preto dôležitým prvkom mestských, hospodárskych a sociálnych politík vo všetkých európskych krajinách a vynára sa potreba širšej spolupráce pri riešení problémov, najmä vzhľadom na krízové situácie, ktoré postihli znevýhodnené oblasti v viacerých členských štátoch.

2.2.4 Ciele európskej regionálnej politiky by mali posilniť územnú, sociálnu a hospodársku súdržnosť, a to prostredníctvom podpory hospodárskeho rozvoja v najznevýhodnenejších regiónoch a, od roku 2005, zameraním sa na prioritné ciele rastu a zamestnanosti, ktoré sú súčasťou revidovanej Lisabonskej agendy.

2.2.5 S cieľom zabezpečiť konkurencieschopnosť všetkých regiónov a podporiť pracovnú mobilitu je potrebné diverzifikovať ponuku bývania, a to nie len rôznymi typmi vlastníctva a užívania, ale aj zmiešanými obytnými štvrtami (bývanie a hospodárska činnosť) alebo sociálnou zmesou, ktorá podporuje sociálnu súdržnosť. Premena niektorých mestských častí na getá veľmi sťažuje hospodársku činnosť.

2.2.6 Umiestnenie finančne dostupného bývania logicky vyplýva z predchádzajúceho bodu. Spolu s právom na bývanie musia miestne orgány zabezpečiť, aby bolo kvalitné bývanie úmerne zodpovedajúce finančným zdrojom domácností dostupné v rámci celej oblasti, ktorá podlieha ich právomoci.

2.2.7 **Vytváranie obytných oblastí má vážny dopad na vidiecke oblasti** a ak má byť zachovaný udržateľný rozvoj, je nevyhnutne potrebné v problematike bývania venovať viac pozornosti interakcii medzi vidieckymi a mestskými usernameami.

2.3 Bývanie, hospodársky rast, mobilita a zamestnanosť

2.3.1 V niektorých európskych krajinách, najmä tých, ktoré počas predchádzajúceho podporného obdobia dostávali prostriedky z kohéznych fondov, je miera hospodárskeho rastu úzko spätá s úrovňou činnosti v oblasti bývania. To však neznamená, že ľudia majú zjednodušený prístup k finančne dostupnému bývaniu. Írsky národný reformný program na rok 2006 vypracovaný v súlade s obnovenou Lisabonskou stratégiou osobitne poukazuje na slabú udržateľnosť rastu spôsobenú nedostatkom bezpečného a dostupného bývania. Portugalsko vo svojom národnom reformnom programe na rok 2006 napríklad zdôrazňuje potrebu väčšej podpory stavebníctvu a miestnym orgánom s cieľom posilniť udržateľný rast v oblasti bývania.

2.3.2 Okamžitá dostupnosť bývania pre všetkých zamestnancov je základnou podmienkou rozvoja dynamického pracovného trhu a nedostatok bytov blokuje rozvoj v mnohých oblastiach zamestnanosti v Európe. Preto je bývanie pravdepodobne faktorom, ktorý spôsobuje nepružnosť miestnych trhov práce a zníženú pracovnú mobilitu.

2.3.2.1 Francúzsko má zaujímavý systém, v ktorom zamestnávateľia prispievajú na politiku bývania čiastkou vo výške 0,45 % z celkového mzdového fondu, čím podporujú úsilie riešiť bytovú otázku zamestnancov. Sociálni partneri podobne využívajú špecifické systémy pre mladých ľudí a domácnosti vyžadujúce si podporu (záručné vklady).

2.3.3 Pod tlakom sú najmä regióny prijímajúce rastúci počet migrantov, ktorí si na obmedzenom trhu ťažko nachádzajú bývanie a ktorí čelia diskriminačným postupom spôsobujúcim segregáciu komunity.

2.3.4 Bývanie je jedným z hlavných zdrojov zamestnanosti v Európe. Stále existuje mnoho oblastí, v ktorých sa ešte nerozvinul potenciál zamestnanosti, a to najmä v odvetví udržateľných technológií bývania a ekologického bývania. Predpokladá sa, že tieto odvetvia sa v budúcnosti značne rozšíria. Stavebníctvo je tiež jedným z odvetví, ktoré čelia vážnemu nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily.

2.3.5 Domáce služby a služby poskytované v rámci komunity, najmä osobné služby, sú významným zdrojom pracovných príležitostí a často sú organizované a poskytované zároveň so službami týkajúcimi sa bývania. Poskytovatelia sociálneho bývania teda v spolupráci s organizáciami sociálnych služieb ponúkajú domácu starostlivosť pre starších občanov a ľudí so zdravotným postihnutím, ale aj množstvo integrovaných služieb v oblasti zdravotnej starostlivosti, vzdelávania a starostlivosti o deti, ako napríklad v „medzigeneračných“ domovoch. Podpora iniciatív na úrovni komunity môže

pomáhať pri udržiavaní sociálnej a kultúrnej dynamiky v krízových situáciách v rámci jednotlivých štvrtí.

2.4 Domáce služby a služby v rámci komunity v oblasti bývania sú zdrojom pracovných príležitostí a okrem toho pomáhajú aj pri riešení problémov spôsobených demografickými zmenami, ktoré majú nevyhnutne vplyv na zamestnanosť na regionálnej úrovni. Napríklad medzigeneračné domovy, ktoré sú predmetom cielenej politiky v Nemecku, sú reakciou na potrebu diverzity a efektívnym spôsobom bojujú proti vylúčeniu starších občanov alebo ľudí žijúcich osamote. Vzhľadom na problém starnúcej populácie v Európe je potrebné podporiť výmenu osvedčených postupov.

2.4.1 EHSV sa nazdáva, že otázka práva na bývanie by sa nemala posudzovať len z pohľadu boja proti vylúčeniu, ale aj vzhľadom na starnutie obyvateľstva, migračné toky a nové formy chudoby a mala by brať do úvahy aj Lisabonskú stratégiu, ktorá sa snaží oživiť európske hospodárstvo prostredníctvom väčšej mobility na pracovnom trhu.

2.4.2 Ak nebudú podniknuté žiadne kroky v oblasti posilňovania základných sociálnych práv, vrátane práva na bývanie, mobilita pracovníkov ostane len teóriou. Bolo by vhodné upozorniť aj na zhoršenie situácie obyvateľov sociálnych bytov, ktoré boli pôvodne vybudované pre ľudí s plateným zamestnaním. Platení zamestnanci už nemajú prístup k sociálnemu bývaniu a čelia značným ťažkostiam pri hľadaní slušného bývania v oblastiach, kde je trh s bytmi pod tlakom.

2.4.3 V posledných desiatich rokoch ceny neustále rástli takmer vo všetkých krajinách EÚ. Tým sa znížila kapacita domácností v oblasti spotreby iných tovarov, čo dlhodobo brzdí trvalo udržateľný rast. Okrem toho, zníženie úrokových sadzieb viedlo k nadmernému investovaniu do oblasti bývania, čím sa zvýšil tlak na finančné zdroje vyčlenené na bývanie (pozri švédsky národný reformný program). Oblasť sociálneho bývania je nástrojom na reguláciu cien bývania (prostredníctvom prenájmov) a udržateľnosti samotného odvetvia.

2.4.4 EHSV by chcel ďalej pripomenúť, že čo sa týka realizácie politiky sociálneho bývania, podmienky pre zasahovanie zo strany verejných orgánov členských štátov a subjektov činných v oblasti bývania sa do značnej miery riadia právnymi predpismi Spoločenstva. Je veľmi dôležité, aby hospodárska súťaž a politiky vnútorného trhu nestavali prekážky politike bývania zameranej na zabezpečenie prístupu k slušnému a finančne dostupnému bývaniu pre všetkých aj vzhľadom na pozitívny príspevok politiky bývania k hospodárskemu rastu a zamestnanosti v Európe. Stanovené ciele sa postupne vyvíjali a majitelia sociálnych bytov teraz musia vytvoriť sociálne služby určené najmä pre migrantov, ktoré budú riešiť nedostatky integračnej politiky.

2.5 Reakcia na výzvu znižovania spotreby energie

2.5.1 Bývanie môže výrazne prispieť k znižovaniu spotreby energie a vzhľadom na úroveň cien energie bude práve táto oblasť činnosti stále viac priťahovať pozornosť regiónov.

2.5.2 Najväčší potenciál pri znižovaní spotreby energie má bytový sektor (domácnosti). Podľa odhadov je to až 27 % spotrebovanej energie, ako to uvádza Európska komisia v akčnom pláne pre energetickú účinnosť.

2.5.3 Stále viac domácností v Európe žije z dôvodu vysokých cien energie v chudobe (cenová nedostupnosť vykurovania).

2.5.4 Ak budú na európskej úrovni prijaté vhodné stimulačné opatrenia, je možné potenciál znižovania spotreby ešte rozšíriť.

2.5.5 V tomto zmysle je prekvapujúce zistenie, že prístup Európskej komisie v akčnom pláne pre energetickú účinnosť sa zameriava najmä na novú výstavbu a navrhuje zväčšiť rozsah noriem v tejto oblasti.

2.5.6 Tento prístup je príliš obmedzený, pretože neberie do úvahy potrebu zmeniť náš spôsob života začlenenú do širšieho rámca udržateľnosti, ktorý obsahuje rôzne aspekty správania jednotlivcov (nie len utopistický sen o tom, že každý má vlastný domov, ale aj každodenné ekologické správanie). Prístup Komisie nevyhnutne vedie k zvyšovaniu výrobných nákladov, ktoré sú už teraz pre priemerné a znevýhodnené domácnosti príliš vysoké a nesnaží sa o obnovu existujúcich budov alebo o zmenu postoju aj napriek tomu, že mnoho štúdií potvrdzuje dôležitosť takýchto opatrení.

2.5.7 Existuje množstvo dôkazov o tom, že európske regionálne politiky výrazne prispievajú k zlepšovaniu súdržnosti a životných podmienok. Avšak väčší dôraz v týchto politikách kladený na problematiku bývania by mohol pomôcť vyvolať pozitívne synergické účinky.

2.5.8 Politika šetrenia energie sa zameriava na novú bytovú výstavbu a zanedbáva pritom staršie budovy alebo jednoducho na ne uplatňuje nové predpisy ako také. Je však potrebné zobrať do úvahy existujúce obytné budovy, a navyše je nutné prispôbiť prístup špecifickým vlastnostiam starých budov a obzvlášť vysokým nákladom na dodržiavanie noriem.

2.5.8.1 Verejná pomoc musí brať do úvahy špecifické črty sociálneho bývania: zložitú finančnú situáciu nájomníkov, daňovú podporu, ktorá je menej prispôbená potrebám ako daňová podpora v súkromnom sektore.

2.5.8.2 Energia je len jedným aspektom problémov spojených s trvalo udržateľným rozvojom, ktorými sú: voda, odpadové hospodárstvo, prístup pre ľudí so zdravotným postihnutím, bezpečnosť, kvality vzduchu a zdravé bývanie. Bývanie môže zásadne prispieť k udržateľnému rozvoju, ale to si vyžaduje, aby boli k dispozícii vhodné nástroje, najmä pokiaľ ide o existujúce obytné budovy.

2.6 Európske nástroje na zlepšovanie príspevku bývania k regionálnym politikám

2.6.1 EHSV podporil, aby sa prístup k financovaniu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja rozšíril na projekty bývania v nových 12 členských štátoch EÚ a opatrenia týkajúce sa udržateľného mestského rozvoja a energetickej účinnosti v starých 15 členských štátoch EÚ aj ako súčasť integrovaných prístupov pre rozvoj znevýhodnených mestských častí. Vzhľadom na význam rozmeru bývania sa vynára potreba povzbudzovať a podporovať členské štáty a regióny pri plánovaní reštrukturalizácie mestských častí a zlepšovaní bývania v rámci štrukturálnych fondov.

2.6.2 V skutočnosti je ťažké realizovať integrované stratégie pre rozvoj mestských štvrtí bez prihliadania na problematiku bývania. Prístup schválený v európskej stratégii pre sociálne začlenenie, ktorý zahrnul aj cieľ umožniť prístup k slušnému, finančne dostupnému bývaniu ako podmienku úspešnej sociálnej integrácie, ostáva v súčasnosti naďalej aktuálny. EHSV sa nazdáva, že všetky európske nástroje by sa mali využiť na podporu lepšej sociálnej integrácie všetkých skupín.

2.6.3 S týmto cieľom musí Európsky sociálny fond vyvinúť viac úsilia pri podpore opatrení pre začlenenie, ktoré siahajú ďalej ako len samotné začlenenie na trhu práce, pretože podľa zistení je trh s bytmi vnútorne prepojený s pracovným trhom. Navyše, súčasné imigračné politiky na európskej úrovni nemôžu prehliadať úlohu, ktorú môže bývanie zohrávať v úsilí zabrániť priestorovej segregácii. Usmernenia, ktoré Európska komisia plánuje publikovať o integrácii imigrantov prostredníctvom bývania musia byť prvým krokom v tomto procese, ktorý by tiež mal priniesť väčšiu podporu projektom zohľadňujúcim problematiku bývania v programe PROGRESS⁽²⁾.

2.6.4 Je potrebné pripomenúť, že zlepšovanie energetickej účinnosti budov nie je len prioritou pre nové členské štáty EÚ, ale pre Úniu ako celok. Vo všetkých členských štátoch sa opatrenia týkajúce sa energetickej účinnosti kvalifikujú na financovanie zo štrukturálnych fondov, rovnako ako opatrenia na obnovu verejných priestranstiev, využívanie a podporu obnoviteľných energií a opatrenia pre sociálne začlenenie.

(²) Cieľom programu PROGRESS je poskytnúť finančnú podporu cieľom Európskej únie v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí. Prispieva tak k naplneniu cieľov Lisabonskej stratégie.

2.6.5 EHSV privítalo iniciatívu Európskej komisie a Európskej investičnej banky na vytvorenie nového finančného nástroja JESSICA ⁽³⁾, konkrétne určeného na poskytovanie podpory pre rozvoj znevýhodnených mestských oblastí, vrátane sociálneho bývania v týchto oblastiach. Bolo by vhodné pripomenúť, že tento nástroj bude schopný zvýšiť kapitál potrebný na obnovu daných oblastí prostredníctvom poskytovania pôžičiek a záruk subjektom zapojeným do mestskej obnovy a sociálneho bývania. Spomínaný nástroj musia riadiť subjekty špecializované v oblasti mestskej obnovy a bývania, a to v úzkej spolupráci s miestnymi orgánmi. Ďalej musí byť schopný uplatňovať pákový efekt s cieľom zlepšiť životné podmienky miestnym obyvateľom. Program JEREMIE ⁽⁴⁾ tiež ponúka príležitosti pre subjekty aktívne v oblasti sociálneho bývania, ktoré sa snažia vytvoriť príjemné obytné štvrte pre každého.

2.6.6 Európska komisia navrhla v oblasti energetických politík zahájiť v rámci programu **Inteligentná energia pre Európu** pilotné aktivity pre sektor sociálneho bývania, čo umožnilo uskutočniť výber a poskytnúť podporu modelovým projektom v oblasti energetickej účinnosti a výmeny skúseností a poznatkov medzi aktérmi v danom sektore. Vzhľadom na európske ciele vytvoriť spoločnú energetickú politiku a zlepšiť koordináciu opatrení prijímaných členskými štátmi v tejto oblasti by bolo potrebné zabezpečiť kontinuitu tohto nástroja a zväčšiť jeho rozsah aj mimo podpory pilotných akcií.

2.6.7 Pokiaľ ide o technologickú a sociálnu inováciu, pomoc poskytovaná v rámci 7. rámcového programu pre výskum a vývoj umožní určiť nie len možnosti v oblasti znižovania spotreby energie, ale aj v oblasti udržateľného mestského rozvoja.

2.6.8 Vytváranie noriem na európskej úrovni sa jednoznačne týka bývania a s ním súvisiacich služieb. Je to však oblasť, v ktorej sa riešenia technického alebo mestského plánovania prelínajú s voľbou spoločnosti a je neprijateľné, aby boli normy stanovované pracovnými skupinami pre širokú verejnosť bez toho, aby bola zaručená politická kontrola nad procesom vytvárania týchto noriem. Príklad normy CEN o prevencii proti zločinu prostredníctvom mestského plánovania a navrhovania budov prijatej bez akejkoľvek reálnej politickej diskusie o modeli mestského plánovania, ktorý by bol vytvorený s prihliadnutím na analýzu rizík, zdôrazňuje potrebu revízie tvorby noriem v tomto sektore.

2.6.9 Komisia vypracovala stratégiu udržateľného mestského rozvoja, ktorá by mala podporovať mestá a veľkomestá, aby v procese vlastného rozvoja brali do úvahy okrem iného aj dopravnú politiku. Táto stratégia je však jediným ukazovateľom a hrozí nebezpečenstvo, že nebude uplatnená naplno, ak nebude brať do úvahy sociálny rozmer udržateľného mestského rozvoja.

V Bruseli 15. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁾ JESSICA: Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (Spoločná európska podpora udržateľných investícií v mestských oblastiach)

⁽⁴⁾ JEREMIE Joint Resources for Micro to Medium Enterprises (Spoločné zdroje pre malé a stredné podniky)

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady o nepriamych daniach z navyšovania kapitálu“ (rekodifikovaná verzia)

KOM(2006) 760 v konečnom znení – 2006/0253 (CNS)

(2007/C 161/04)

Rada sa 16. januára 2007 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 23. februára 2007. Spravodajcom bol pán Burani.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. – 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 159 hlasmi za, 0 hlasmi proti, pričom sa 6 členovia hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zdôvodnenie

1.1 Posudzovaný návrh sa týka rekodifikácie niekoľko krát menenej a doplnenej smernice Rady 69/335/EHS o zdanení kapitálových vkladov do spoločností. Táto smernica, ktorej pôvodným cieľom bolo harmonizovať systémy zdanenia a zabrániť členským štátom, aby zaviedli alebo uložili iné podobné dane, bola niekoľko krát menená a doplňovaná, a to až do roku 1985, keď bolo smernicou 85/303/EHS uznané, že daň z kapitálových vkladov je potrebné **úplne zrušiť** kvôli jej nepriaznivým hospodárskym dôsledkom pre podniky.

1.2 Niektoré členské štáty však pokladali stratu v daňových príjmoch spôsobenú zrušením tejto dane za neprijateľnú. Smernicou z roku 1985 bola preto udelená výnimka, ktorá členským štátom umožňovala operácie od dane z kapitálových vkladov buď **oslobodiť** alebo **uplatniť jednotnú sadzbu** nepresahujúcu 1 %.

1.3 Tento princíp platí pochopiteľne aj v tomto návrhu smernice, ktorý je vlastne len rekodifikovanou verziou predchádzajúcich textov. Výbor ho môže len vziať na vedomie a schváliť ho. Oznámenie Komisie je však podnetom k úvahám, ktoré by Rada mohla využiť pri ďalších iniciatívach.

2. Závery a odporúčania

2.1 Väčšina z 25 členských štátov prijala usmernenie Rady z roku 1985 a daň celkom zrušila. V súčasnosti je táto daň

uplatňovaná ešte v 7 krajinách: v Poľsku a Portugalsku sadzbou nanajvýš 0,5 %, na Cypre sadzbou 0,6 %, v Grécku, Španielsku, Luxembursku a Rakúsku v plnom rozsahu sadzbou 1,0 %. Tento rozdiel v zdanení je **prekážkou pre vytvorenie rovnakej úrovne zaobchádzania** s európskymi podnikmi, čo je jednou z podmienok dobrého fungovania jednotného trhu. Aj keď je pravda, že v oblasti zdanenia existuje veľa ďalších rozdielov a prekážok, nie je to však dôvod na to, aby sme sa vzdali snahy o úplne odstránenie tejto dane.

2.2 Členské štáty, ktoré ešte stále využívajú túto výnimku, by mohli užitočne porovnať výhody plynúce z daňových príjmov s údajnými (a určitej miery vyčísliteľnými) investičnými stratami iných krajín Spoločenstva alebo tretích krajín, ktoré odradzuje v podstate už odstránené zdanenie. EHSV zastáva názor, že zrieknutie sa tejto výnimky by prinieslo pre dané subjekty výhodu a znamenalo by pokrok pre dobré fungovanie jednotného trhu ako celku.

2.3 EHSV by tiež chcel upozorniť na prax, ktorú si osvojili niektoré členské krajiny: po zrušení dane z kapitálových vkladov zaviedli nové poplatky, čím zrušenú daň skryto nahradili. V niektorých prípadoch Komisia zakročila a začala konanie o porušení právnych predpisov a nie je vylúčené, že existujú aj iné prípady, ktoré zatiaľ neboli odhalené. Bdelosť sociálnych partnerov by ich mohla pomôcť odstrániť.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o dodatočnej montáži zrkadiel na ťažké nákladné vozidlá registrované v Spoločenstve“

KOM(2006) 570 v konečnom znení – 2006/0183 (COD)

(2007/C 161/05)

Rada sa 10. novembra 2006 rozhodla podľa článku 71 ods. 1 písm. c) Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 7. februára 2007. Spravodajcom bol pán RANOCCHIARI.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 139 hlasmi za, pričom 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV sa pripája k úsiliu Európskej komisie o dosiahnutie čoraz väčšej bezpečnosti cestnej premávky, a preto plne podporuje predkladaný návrh, ktorý právom zapadá medzi iniciatívy vyvíjané v tomto smere.

1.2 EHSV oceňuje, že Komisia pred predložením návrhu vykonala analýzu nákladov a ziskov vrátane pozorného hodnotenia vplyvu, čo umožnilo štruktúrovať návrh pragmaticky a zároveň zohľadniť všetky aspekty tejto problematiky a prisúdiť náležitú prioritu ochrane tých najzraniteľnejších účastníkov cestnej premávky.

1.3 EHSV jednako však pokladá za svoju povinnosť upozorniť na isté slabé stránky návrhu v jeho súčasnej podobe, pričom navrhuje dodatky a spresnenia, ktoré by mali umožniť jednoduchšie a správnejšie uplatňovanie navrhovaných ustanovení, pokiaľ ide o časový rozvrh, certifikáciu a kontrolu ich zavádzania do praxe.

1.4 EHSV si želá, aby Komisia dôkladne zväžila jeho návrhy na uplatňovanie skutočne zjednoteného prístupu s cieľom predísť narušovaniu hospodárskej súťaže medzi členskými štátmi, ako aj jeho podnety poukazujúce na to, aké dôležité je poskytovať členským štátom podrobnejšie usmernenia o certifikačných systémoch, ktoré by príslušné sektorové orgány jednotlivých štátov mohli uplatňovať jednoduchým spôsobom.

1.5 EHSV dôrazne odporúča Rade a Európskemu parlamentu, aby implementovali smernicu čo najskôr a tak, aby zahrnula väčšinu aktuálneho vozového parku s cieľom zaručiť záchranu ľudských životov v celkovom plánovanom rozsahu.

2. Dôvody vypracovania návrhu Komisie a jeho legislatívny kontext

2.1 Bezpečnosť cestnej premávky odjakživa patrí k absolútnym prioritám inštitúcií Spoločenstva. Dôležitým okamihom v obnovenom úsilí v tomto zmysle nepochybne bolo

zverejnenie bielej knihy na tému dopravnej politiky ⁽¹⁾, ktorá stanovila okrem iného i cieľ znížiť do roku 2010 počet smrteľných úrazov na cestách na polovicu.

2.2 Nasledujúce iniciatívy ako napr. *Road safety action programme* ⁽²⁾, iniciatíva „*e-safety*“ a mnohé iné, odskúšali použitie integrovaného prístupu k problematike zapojením priemyslu, verejných orgánov a reprezentatívnych združení účastníkov cestnej premávky, čím prekonalí obmedzenia, ktoré boli v minulosti často kladené do cesty realizácii konkrétnych a záväzných opatrení na úrovni EÚ, okrem iného aj v mene zásady subsidiarity.

2.3 Dosiahli sa mnohé pokroky: stačí poukázať na skutočnosť, že za ostatných 30 rokov sa počet smrteľných úrazov na cestách znížil na polovicu, zatiaľ čo sa objem cestnej premávky strojnasobil. S týmto údajom sa však v žiadnom prípade nemôžeme uspokojiť, pretože Európa platí neustálemu zvyšovaniu mobility ešte stále príliš vysokú daň – 40 000 obetí ročne – a nepotešiteľnou predpoveďou je riziko, že sa nepodarí zvládnuť výzvu bielej knihy z roku 2001.

2.4 EHSV uznáva, že citeľný pokrok v oblasti bezpečnosti cestnej premávky možno dosiahnuť len celkovým zlepšením všetkých troch „pilierov“, ktoré ju tvoria, t. j. automobilového priemyslu, infraštruktúry a správania sa účastníkov cestnej premávky. Nemôže však nepodporovať akúkoľvek iniciatívu, ktorá by bola schopná priblížiť nás k dosiahnutiu ambiciózneho cieľa z roku 2001, i keby sa týkala len jedného z týchto troch „pilierov“.

2.5 V tejto súvislosti EHSV svojho času podporil ⁽³⁾ schválenie smernice 2003/97/ES ⁽⁴⁾, ktorá v záujme bezpečnosti cestnej premávky navrhovala riešenie zosúladené na európskej úrovni na zníženie nebezpečenstva vyplývajúceho z nedostatočného bočného zorného poľa vodičov ťažkých nákladných vozidiel.

⁽¹⁾ „Európska dopravná politika do roku 2010: čas rozhodnutia“, KOM (2001) 370 v konečnom znení.

⁽²⁾ KOM(2003) 311 v konečnom znení.

⁽³⁾ CESE 512/2002 – Ú. v. C 149, 21.6.2002.

⁽⁴⁾ Smernica 2003/97/ES Európskeho parlamentu a Rady z 10. novembra 2003 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, ktoré sa vzťahujú na typové schválenie zariadení pre nepriamy výhľad a vozidiel vybavených takými zariadeniami, o zmene a doplnení smernice 70/156/EHS a o zrušení smernice 71/127/EHS – Ú. v. L 25, 29.1.2004.

2.6 Zámerom smernice č. 2003/97/ES bolo zabrániť riziku možných nehôd vyplývajúcich zo skutočnosti, že ťažké nákladné vozidlá majú na strane pasažiera bočnú zónu mŕtveho uhla, a to zavedením povinnej sústavy účinnejších zrkadiel od roku 2006/2007.

2.7 Mnohé nehody zapríčinia vodiči veľkých vozidiel práve kvôli zóne mŕtveho uhla v oblasti bezprostredne okolo ich vozidla, ktorí nezbadajú, že iní účastníci cestnej premávky sú v bezprostrednej blízkosti ich vozidla.

2.8 Riziko vzniká najmä na križovatkách alebo kruhových objazdoch, keď má vodič pri zmene smeru jazdy na strane spolujazdca bočnú zónu mŕtveho uhla, ktorá mu neumožňuje vidieť účastníkov cestnej premávky v blízkosti vozidla, napríklad chodcov, cyklistov a motocyklistov, ktorí sú zároveň tými najzraniteľnejšími účastníkmi cestnej premávky.

2.9 Odhaduje sa, že každý rok zomrie za takýchto okolností približne 400 ľudí, čo v dostatočnej miere vysvetľuje, prečo EHSV, a nielen EHSV, svojho času bez výhrad podporil prijatie smernice 2003/97/ES, ktorou sa zrušila a nahradila prvá smernica týkajúca sa typového schválenia zariadení pre nepriamy výhľad (71/127/EHS) a nasledujúce zmeny a doplnenia. V zrušenej smernici sa stanovili požiadavky na konštrukciu a montáž spätných zrkadiel, pričom vnútroštátne ustanovenia v tejto neboli dotknuté. Až smernicou 2003/97/ES sa súprava zrkadiel alebo iných systémov určených na nepriamy výhľad stala záväznou v celej Európe a prestala byť dobrovoľnou.

2.10 Pokiaľ ide o typy ťažkých vozidiel, smernica 2003/97/ES sa vzťahovala na nákladné vozidlá kategórie N2 s hmotnosťou presahujúcou 7,5 t a N3⁽⁵⁾, bola však zmenená a doplnená smernicou 2005/27/ES⁽⁶⁾, ktorá v istých podmienkach stanovuje požiadavku na montáž zrkadiel triedy IV a triedy V⁽⁷⁾ na vozidlá s hmotnosťou 3,5 t namiesto predchádzajúcich 7,5 t.

2.11 Požiadavky smernice 2003/97/ES sa uplatňujú na typovo schválené vozidlá (nové typy) od 26. januára 2006 a novo registrované vozidlá (nové vozidlá) od 26. januára 2007. To znamená, že na vozidlá, ktoré sú v prevádzke a ktoré tvoria väčšinu vozového parku, by sa tieto požiadavky nevzťahovali.

2.12 V Európskej únii existuje viac než päť miliónov ťažkých vozidiel (>= 3,5 t). Vzhľadom na životnosť týchto vozidiel (až 16 rokov) a nízku rýchlosť výmeny vozového parku (približne 300 000 registrácií ročne), ak by sa vozidlá začali nahrádzať v roku 2007, vozový park by bol kompletne obnovený a vybavený novými zrkadlami až v roku 2023.

⁽⁵⁾ N2: maximálna hmotnosť > 3,5 t a <= 12 t, N3: maximálna hmotnosť > 12 t.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ L 81, 30.5.2005.

⁽⁷⁾ Kategória I vnútorné spätné zrkadlá, kategórie II a III hlavné vonkajšie zrkadlá, kategória IV vonkajšie širokohlavé zrkadlá, kategória V vonkajšie blízokohľadové zrkadlá, kategória VI predné zrkadlá.

2.13 Zámerom návrhu Komisie, ku ktorému má EHSV vyjadriť svoje stanovisko, je nájsť rýchle riešenia na dosiahnutie bezpečnosti aj tých vozidiel, ktoré sú v súčasnosti už v prevádzke.

3. Obsah návrhu

3.1 V stručnosti, Komisia predloženým návrhom, ktorý má charakter dočasného opatrenia, sleduje rozšírenie všeobecnej požiadavky smernice 2003/97/ES na montáž nových zrkadiel triedy IV a triedy V (výhľad na strane spolujazdca) na vozidlá kategórie N2 a N3, ktoré sú už v prevádzke, s týmito výnimkami:

— vozidlá registrované viac ako 10 rokov pred dátumom transpozície smernice do vnútroštátnych právnych predpisov (orientačne v roku 1998),

— vozidlá, na ktoré nie je možné namontovať zrkadlá triedy IV a triedy V spôsobom zaručujúcim splnenie nasledujúcich podmienok:

a) nijaká časť zrkadla nie je vzdialená menej než 2 m (± 10 cm) od zeme, keď je vozidlo naložené tak, že dosahuje technicky prípustnú maximálnu hmotnosť;

b) zrkadlá sú plne viditeľné z miesta vodiča,

— vozidlá, ktoré už podliehali vnútroštátnym opatreniam⁽⁸⁾ vyžadujúcim ich vybavenie inými prostriedkami pre nepriamy výhľad, ak tieto prostriedky dosahujú najmenej 95 % celkového výhľadu na úrovni vozovky zabezpečeného zrkadlami podľa ustanovení smernice 2003/97/ES.

3.2 Členské štáty majú povinnosť uplatňovať smernicu, a teda požadovať montáž nových zrkadiel, do 12 mesiacov od nadobudnutia jej účinnosti, pričom sú možné isté výnimky:

— za dosiahnutie súladu s požiadavkami tejto smernice sa bude považovať, ak budú vozidlá vybavené zrkadlami, pri ktorých kombinácia zorných polí pokrýva najmenej 99 % celkového zorného poľa na úrovni vozovky zrkadla triedy IV a zrkadla triedy V podľa smernice 2003/97/ES,

— členské štáty môžu povoliť vozidlám registrovaným 4 až 7 rokov pred nadobudnutím účinnosti tejto smernice dodatočnú lehotu jeden rok na prispôbenie sa jej požiadavkám a vozidlám registrovaným 7 až 10 rokov pred nadobudnutím účinnosti tejto smernice dodatočnú lehotu dva roky.

⁽⁸⁾ Takzvaní „grandfather“ („starí otcovia“): Belgicko, Dánsko a Holandsko. Treba k nim priradiť Nemecko, kde dobrovoľná dohoda medzi vládou a konštruktérmi nákladných áut umožňuje dosahovať tie isté výsledky v oblasti vozidiel vyrobených po roku 2000, aké majú „starí otcovia“.

3.3 Vozidlá, na ktoré nie je technicky možné namontovať predpísané zrkadlá, môžu používať iné zariadenia pre nepriamy výhľad (kamery alebo iné elektronické prístroje), ak tieto prostriedky zabezpečujú najmenej 99 % vyššie uvedené celkové zorné pole. V týchto prípadoch musia byť tieto vozidlá schvaľované jednotlivo zodpovednými orgánmi členských štátov.

3.4 Členské štáty môžu rozšíriť rozsah pôsobnosti tejto smernice aj na vozidlá staršie ako 10 rokov.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Je potrebné zdôrazniť, že tento návrh má zmysel len v prípade, že bude uplatnený v dostatočne rýchlom čase, aby výraznou mierou ovplyvnil vozidlá, ktoré sú v súčasnosti v prevádzke. Komisia odhaduje, že postupný nárast počtu vozidiel vybavených novými zrkadlami by mal viesť k záchrane ďalších 1 200 ľudských životov.

4.2 Komisia však v hodnotení vplyvu, ktoré je pripojené k tomuto návrhu⁽⁹⁾, pripúšťa, že okamžité a striktné uplatňovanie nových požiadaviek by mohlo viesť k značným technickým problémom s negatívnym vplyvom, a to aj ekonomickým, na hospodárske subjekty v tomto sektore, a tým aj k skresleniu trhu.

4.3 Komisia predpokladá, že viac než polovica vozidiel v súčasnosti v prevádzke dokáže zrkadlá nahradiť jednoducho vynaložením malej sumy, t. j. okolo 150 EUR⁽¹⁰⁾. V prípade ostatných vozidiel sa možné riešenia pohybujú od mierneho zníženia požiadaviek týkajúcich sa zorného poľa (> 99 %), po veľmi zložité riešenia pre staršie vozidlá, ktoré by si v istých prípadoch vyžadovali zmeny v konštrukcii kabíny vo výške niekoľko tisíc eur, navyše nezaručujúce úspech.

4.4 Vzhľadom na tieto premenné a v súvislosti s takýmito zložitými alebo zjavne neriešiteľnými prípadmi (pre istý model, resp. istú verziu vozidla) Komisia vyzýva inšpekčné orgány, aby boli pružné a povolili mimoriadne riešenia za primerané náklady⁽¹¹⁾.

4.5 EHSV sa však napriek tomu, že chápe dôvody tejto neurčitosti vyplývajúcej z množstva technických problémov, ktorými sa treba zaoberať, nazdáva, že hrozí, že takto formulovaný návrh spôsobí pri interpretácii značné názorové rozdiely, čo môže negatívne ovplyvniť európsky trh s nákladnou dopravou.

4.6 Kritické miesta, ktoré EHSV skonštatoval v súčasnom znení návrhu, sa týkajú v zásade dvoch aspektov: rizika nerovného zaobchádzania s hospodárskymi subjektmi v sektore nákladnej dopravy s následným narušením hospodárskej súťaže

a neexistencie jednoduchého, jednotného a spoľahlivého systému certifikácie a kontroly uplatňovania nových požiadaviek.

4.6.1 Pokiaľ ide o prvý aspekt, zdá sa byť nevhodné požadovať pre nové zrkadlá pomer pokrytia zorného poľa vo výške 99 % a súčasne povoliť členským štátom, ktoré už právne upravili túto oblasť, limit vo výške 95 %. EHSV by pokladal za spravodlivejšie, a navyše aj jednoduchšie z hľadiska kontroly, stanovenie jednotnej percentuálnej hodnoty pre celú EÚ.

4.6.2 Stále so zreteľom na jednotnosť prístupu, udelenie členským štátom možnosti autonómne oddialiť uplatňovanie nových požiadaviek na staršie vozidlá⁽¹²⁾ môže viesť k narušeniu hospodárskej súťaže medzi vozidlami, ktoré sú súčasťou medzinárodnej dopravy. EHSV preto odporúča, aby sa časový rozvrh uplatňovania plánovaných opatrení rozšíril na všetky členské štáty.

4.6.2.1 V tejto súvislosti, vzhľadom na vysoký počet vozidiel a zložitost certifikácie, sa EHSV nazdáva, že obdobie dvoch rokov po transponovaní smernice bude potrebné, ale zároveň postačujúce na prispôsobenie sa požiadavkám. V tomto ohľade sa všeobecné usmernenia Rada EÚ pre dopravu, telekomunikácie a energetiku⁽¹³⁾ zdajú byť v súlade s tu navrhovaným riešením. Na druhej strane sa samotná Rada zdá byť naklonená skôr myšlienke uplatňovať smernicu na vozidlá registrované nie od roku 1998, ale až po 1. januári 2000, a teda vylúčiť približne 15 % vozidiel aktuálneho vozového parku.

4.6.3 Druhý problém, t. j. certifikáciu a kontrolu nových požiadaviek, považuje EHSV za ešte kritickejší. Dá sa pochybovať o tom, že zorné pole bude môcť byť účinne preverené a certifikované na každom vozidle v rámci periodických inšpekcií. Stanovenie zorného poľa je veľmi náročná operácia a zahŕňa celý rad parametrov a rôznych zložitých meraní.

4.6.3.1 Typová schvaľovacia značka, ako v prípade viacnásobne citovanej smernice 2003/97/ES, sa týka certifikácie istého celku (zrkadlo, ramená, kabína, sedadlo a vzdialenosť zrkadla od úrovne zeme), ktorý nezávisí len od zrkadla, ale aj od modelu vozidla, na ktoré je montované. Tieto skúšky sa vykonávajú na prototypu, ktorého povolenie zahŕňa a zaručuje povolenie celej nasledujúcej sériovej výroby. Z tohto dôvodu sa zrkadlá v súčasnosti typovo schvaľujú ako jednotná zostava a typová schvaľovacia značka sa dáva na kostru zrkadla, ktorá v prípade náhrady zrkadlového skla nemusí byť povinne nahradená. Tým by sa vozidlá v prevádzke typovo schválené na základe starej smernice 71/127/EHS po výmene len zrkadlového skla ocitli v situácii, kde by sa ich typová schvaľovacia značka odvolávala na zrušenú smernicu.

⁽⁹⁾ SEK(2006) 1238 a SEK(2006) 1239.

⁽¹⁰⁾ Ide o realistickú sumu, ak sa vzťahuje len na náhradu zrkadlového skla, ktorá sa však podstatne zvyšuje v prípade montáže kompletného zrkadla.

⁽¹¹⁾ Súhrn posúdenia vplyvu.

⁽¹²⁾ Pozri bod 3.2.

⁽¹³⁾ Rada EÚ pre dopravu, telekomunikácie a energetiku, 12.12.2006.

4.6.3.2 Ak sa neráta s nejakou zárukou súladu (značka, certifikát atď.), hrozí tu, že bude treba všetky vozidlá podrobiť inšpekcii a testom podľa smernice 2003/97/ES, ako keby bolo potrebné nanovo typovo schvaľovať zorné pole každého jednotlivého vozidla, podobne ako v prípadoch, keď sa na dosiahnutie požadovaného zorného poľa používajú elektronické prístroje. Dá sa ľahko predstaviť, aké následky by to malo na pracovné zaťaženie certifikačných a kontrolných orgánov, ak pripomenieme, že ide o milióny vozidiel.

4.6.3.3 Riešenie navrhnuté Európskou komisiou a Radou prenecháva certifikáciu súladu s požiadavkami výročným kontrolám (*road worthiness test*) stanoveným smernicou 96/96/ES z 20. decembra 1996 pre vozidlá s celkovou hmotnosťou presahujúcou 3,5 t.

4.6.3.4 Pokiaľ ide o zrkadlá, tieto kontroly sa obmedzujú na to, aby zistili, či sú umiestnené na požadovaných miestach, či sú nepoškodené a bezpečne upevnené. Preto je nepravdepodobné, že by boli schopné udeliť osvedčenie, že celkové zorné pole, ako je uvedené vyššie, dosahuje požadované percentuálne hodnoty.

4.6.3.5 Riešenie, ktoré si EHSV dovoľuje navrhnúť a ktoré sa zdá byť najpraktickejším z pohľadu realizácie a najspoľahlivejším, pokiaľ ide o výsledky, je požiadavka vyhlásenia o súlade vydaného montérom nových zrkadiel. Mohol by to byť dokument podpísaný zodpovedným pracovníkom podniku, ktorý by okrem všetkých údajoch o vozidle zahŕňal aj údaje o zrkadlách alebo nahradených zrkadlových sklách. Takéto vyhlásenie by bolo uložené vo vozidle a predkladalo by sa pri výročnej revíznej prehliadke ako aj pri cestnej kontrole. Navyše by nespôsobil osobitné problémy pri preklade do jazykov Spoločenstva, keďže ide o dokument obsahujúci takmer výlučne numerické kódy.

V Bruseli 14. marca 2007

5. Konkrétne pripomienky

5.1 V dôvodovej správe v úvode návrhu sa pripomína, že smernica 2003/97/ES bola zmenená a doplnená smernicou Komisie 2005/27/ES s cieľom rozšíriť všeobecnú požiadavku na montáž zrkadiel triedy IV a triedy V na vozidlá kategórie N2 s hmotnosťou 3,5 ton namiesto predchádzajúcich 7,5 ton.

5.1.1 Takáto formulácia je však zavádzajúca, keďže ju možno interpretovať ako ustanovenie platné pre všetky vozidlá typu N2 s hmotnosťou nepresahujúcou 7,5 t. V skutočnosti 2005/27/ES zavádza túto požiadavku len pre vozidlá kategórie N2 s kabínou vodiča podobnou kabíne vo vozidlách kategórie N3, kde zrkadlo typu V môže byť montované vo vzdialenosti dva metre od zeme. Iba v tomto prípade možno požadovať montáž dvoch nových zrkadiel.

5.1.2 EHSV preto kvôli väčšej jasnosti navrhuje preveriť článok 2 písm. b) návrhu a doplniť špecifickú výnimku týkajúcu sa vozidiel kategórie N2 s hmotnosťou nepresahujúcou 7,5 t, na ktorých nie je možné namontovať zrkadlá triedy IV a triedy V v súlade s požiadavkami smernice 2005/27/ES.

5.2 V ôsmom odôvodnení je uvedená výnimka „pre vozidlá s krátkou zostatkovou životnosťou“, pričom sa majú zjavne na mysli vozidlá, ktoré sú v prevádzke už značný počet rokov, a tým majú obmedzenú zostatkovú životnosť. Vzhľadom na skutočnosť, že priemerná životnosť vozového parku v prevádzke nie je jednotná vo všetkých členských štátoch, by bolo vhodné, aby komisia vyjasnila tento pojem tým, že uvedie číselný údaj.

5.3 Mnohé vozidlá v prevádzke sú fakultatívne vybavené širokouhlým zrkadlom (trieda IV) na strane vodiča. Po zavedení súčasnej požiadavky na nové širokouhlé zrkadlo na strane spolujazdca by toto zrkadlo malo byť nahradené. Vodič, ktorý už i tak musí kontrolovať celú zostavu zrkadiel, by mohol mať ťažkosti pri posúdení situácie v prípade dvoch širokouhlých zrkadiel s rozdielnym zakrivením.

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zakladá Európsky technologický inštitút“

KOM(2006) 604 v konečnom znení/2 – 2006/0197 (COD)

(2007/C 161/06)

Rada sa 20. decembra 2006 rozhodla podľa článku 157 ods. 3 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Výbor sa rozhodol poveriť vypracovaním stanoviska na túto tému odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán PEZZINI rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 434. plenárnom zasadnutí (schôdza zo 14. marca 2007) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 93 hlasmi za, 2 hlasmi proti, pričom 1 sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1 Špičkové výkony v oblasti vedy a techniky a ich premena na konkurencieschopnú ekonomickú silu sú základnými predpokladmi pre zabezpečenie našej budúcnosti (pokiaľ ide napríklad o nanotechnológiu, informačnú spoločnosť, energetické a klimatické otázky), pre zachovanie a zlepšenie nášho aktuálneho postavenia na medzinárodnej scéne a pre rozvíjanie, a nie ohrozovanie, európskeho sociálneho modelu.

1.2 Výbor hodnotil vždy pozitívne každú iniciatívu zameranú na:

- posilnenie inovačnej kapacity Spoločenstva a členských štátov,
- podporu integrovaného prístupu k vedomostnému trojuholníku ⁽¹⁾,
- posilňovanie vzťahov medzi akademickým a podnikateľským prostredím,
- podporu úsilia o posilnenie výskumu a inovácie,
- rozšírenie súkromno-verejných partnerstiev v rámci výskumu a technologického rozvoja,
- posilnenie prístupu malých a stredných podnikov k novým poznatkom.

1.3 EHSV dôrazne a s presvedčením podporuje myšlienku vytvorenia nástroja ako je Európsky technologický inštitút (ETI) s cieľom prispieť k rozvoju kvalitného vzdelávania, inovácie a výskumu a podporiť spoluprácu a integráciu medzi európskymi špičkovými strediskami v oblasti priemyslu, vzdelávania a výskumu.

1.4 Výbor zdôrazňuje, že je dôležité rozvíjať tento návrh tak, aby bol v súlade s jeho právnym základom a bol zameraný predovšetkým na „urýchlenie adaptácie priemyslu na štrukturálne zmeny, podporu prostredia, ktoré je priaznivé pre vytváranie a rozvoj podnikov v celom Spoločenstve, najmä malých

a stredných podnikov, podporu prostredia priaznivého pre spoluprácu medzi podnikmi, pomoc pri lepšom využívaní priemyselného potenciálu, inovačného, výskumného a technického rozvoja ⁽²⁾.“

1.5 Výbor však zastáva názor, že ak má byť tento nový integrovaný vedomostný, výskumný a inovačný nástroj úspešný, je potrebné, aby sa dokázal špecifikovať a odlíšiť vzhľadom na iné, už existujúce integrované nástroje Spoločenstva ako napríklad európske technologické platformy, spoločné európske iniciatívy, vysoko špecializované európske siete, integrované projekty alebo vyspelé európske modely magisterského štúdia ⁽³⁾.

1.6 Výbor si však uvedomuje, že by nebolo vhodné vytvárať jednoduché paralely medzi budúcim inštitútom ETI a inštitútom MIT (Massachusetts Institute of Technology) v USA, pretože tento americký inštitút nikdy nebol vysoko špecializovaným federálnym projektom, ale vysoko špecializovanou univerzitou, ktorá sa vyznačuje existenciou univerzitnej rady MIT s priradenou investičnou spoločnosťou (Investment management company). Avšak úspech inštitúcií ako MIT ukazuje, že výnimočnosť je výsledkom vývojového procesu založeného na vhodných princípoch a dostatočnej podpore.

1.7 Výbor však zastáva názor, že ak sa budúci ETI chce stať výkonným hráčom na svetovej úrovni, teda referenčným modelom a symbolom výkonnosti európskej výnimočnosti, musí byť viac než len poskytovateľom dodatočných zdrojov.

1.8 Preto jeho koncepcia ale aj štruktúra a členenie musia nielen plne zodpovedať cieľom vytýčeným v zmluve, ktorá je jeho právnym základom, ale tiež vytvárať kultúru odbornosti a výnimočnosti orientovanú na vedu a technológiu, ktorá priláka najlepších študentov a vychová tých najlepších vedcov a inžinierov. Toto je základným predpokladom pre vytváranie nových poznatkov a trvalej inovácie.

⁽¹⁾ Vytvárať vedomosti prostredníctvom výskumu, šíriť ich prostredníctvom vzdelávania, uplatňovať ich prostredníctvom inovácie.

⁽²⁾ Pozri článok 157 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, ktorý je právnym základom návrhu Komisie.

⁽³⁾ Pozri napríklad EMM-Nano v rámci programu Erasmus Mundus, na www.emm-nano.org

1.9 Podľa názoru výboru je tiež dôležité neuspokojiť sa s myšlienkou „medzinárodne prestížnej znalostnej základne“ (*), ale využiť energiu všetkých zainteresovaných subjektov na vytvorenie značky vynikajúcich výsledkov, ktoré sú charakteristické pre jednotlivé „znalostné a inovačné komunity“, aby sa dosiali konkrétne výsledky, ktoré by mali dosah na trh:

- v oblasti prenosu vedomostí a výsledkov výskumu do konkrétnych inovácií na trhu,
- vďaka vytváraniu nových podnikov s vynikajúcou konkurencieschopnosťou,
- prilákaním a odbornou prípravou expertov medzinárodného významu,
- podporou nových stabilných pracovných miest, ktoré si vyžadujú vysokú kvalifikáciu.

1.10 Štruktúru a členenie inštitútu by bolo potrebné naplánovať a zrealizovať tak, aby:

- boli zamerané na obchodnú sféru a európsky trh práce a zvyšovali úsilie o dosiahnutie spoločnosti založenej na vedomostiach,
- boli zosúladené s hospodárskym a sociálnym rozmerom modelu Spoločenstva,
- boli výrazné medzinárodne zamerané, a tým prilákali výskumných pracovníkov a podniky z celého sveta.

1.10.1 Bolo by potrebné náležite zohľadniť možnosť vytvorenia spoločného podniku.

1.11 Aj keď minimálne prvé úspechy ETI budú vo vysokej miere závisieť od dostatočného financovania zo strany Spoločenstva a členských štátov, tieto finančné prostriedky by nemali byť presúvané z iných schválených programov na výskum a inováciu.

1.11.1 Podľa názoru výboru budú mať v budúcom ETI stále väčší význam na jednej strane mechanizmy na podporu patentov a systémy zaobchádzania s duševným vlastníctvom, a na druhej strane schopnosť získavať finančné prostriedky zo súkromných zdrojov, ktoré by mali výrazne prevažovať nad prostriedkami Spoločenstva, aby neodoberali zdroje určené iným programom, predovšetkým prostriedky určené na výskum a inováciu.

1.11.2 Pokiaľ ide o finančné zdroje podľa názoru výboru by bolo potrebné poskytnúť počiatočné finančné prostriedky zo zdrojov Spoločenstva získaných v rámci doplnkových zdrojov počas priebežného hodnotenia v polovici obdobia siedmeho rámcového programu Spoločenstva pre výskum, technologický rozvoj a demonštračné činnosti. Vo významnej miere by mali prispieť pomernou časťou aj členské štáty. Pritom by sa nemalo zabúdať na možnosť využiť opatrenia EIB na podporu inovačných sietí a univerzitného výskumu.

1.12 Rovnako dôležité sú podľa názoru EHSV schopnosti, ktoré dokáže inštitút vytvoriť na trhu vedomostí a v oblasti

inovácie a výskumu s cieľom zabezpečiť stále sa zvyšujúcu interakciu medzi samotným inštitútom a jeho odvetviami, teda vedomosťnými a inovačnými komunitami.

1.12.1 To bude možné uskutočniť aj prostredníctvom veľkých verejných podujatí organizovaných v rámci systému ETI, ktoré budú zamerané na uplatňovanie jednotného označenia výnimočnosti koncipovaného formou decentralizovanej siete zameranej na prítlačivosť a šírenie zdrojov vedomostí a inovácie.

1.12.2 Inovácia a úspech sú výsledkom krehkej rovnováhy medzi postupmi zameranými na dosiahnutie cieľa a slobodou jednotlivca rozvíjať nové nápady a koncepty, ktoré budú musieť podstúpiť skúšku v prostredí hospodárskej súťaže. Dodržiavanie kritérií zabezpečenia kvality, štandardizovaných na európskej úrovni, musí byť základom činnosti v oblasti výskumu, poznatkov a inovácie celej sieťovej štruktúry ETI. Bez trhovej interakcie medzi výskumom, inováciou a priemyslom by mal výskum financovaný z verejných prostriedkov len obmedzený vplyv na hospodárstvo.

1.13 Systém výberu sietí podnikov, výskumných stredísk, laboratórií a univerzít, ktoré by sa mali stať vedomosťnými a inovačnými komunitami (VIK), by mal podľa názoru výboru vychádzať z princípu „zdola nahor“ a mal by byť založený na jasných a transparentných kritériách, akými sú výnimočnosť a profesionálny úspech, schopnosti a skúsenosti v oblasti prenosu technológií hlavne do malých a stredných podnikov.

1.13.1 Nový štatút VIK by sa však v žiadnom nemal chápať ako niečo nemenné, ale pravidelne by sa mal prehodnocovať z hľadiska kvality a konkrétnych dosiahnutých výsledkov, a to bez ohľadu na potrebu určitého vývojového obdobia.

1.14 Výbor tiež zastáva názor, že „systém“ ETI by sa prípadne mal zamerať na začleňovanie vybraných špičkových stredísk, ktoré v EÚ už existujú, ale nemal by sa stať byrokratickou nadstavbou na podporu takýchto už existujúcich stredísk. Preto by sa mal zamerať na väčšie uplatňovanie priemyselných aspektov a interdisciplinárneho výskumu tak v rámci svojich štatutárnych orgánov ako aj orgánov poverených výberom.

1.14.1 Na tento účel by bolo vhodné vytvoriť investičnú spoločnosť ETI (*ETI investment management company*), ktorá by umožnila inovatívny prístup vzhľadom na tradičné nedostatky, ktoré sú často charakteristické pre vzťahy medzi priemyslom, akademickým svetom a výskumom.

1.15 Podľa názoru výboru je nakoniec potrebná väčšia transparentnosť v oblasti definovania a vydávania diplomov ETI sieťou VIK a samotným ETI. Aspoň počas dostatočne dlhého počiatočného obdobia by udeľovanie diplomov malo zostať výsadou ale tiež zodpovednosťou tých univerzít a/alebo technických vysokých škôl členských štátov, ktoré boli vybrané za partnerov v rámci jednotlivých VIK. Po splnení minimálnych podmienok bude môcť byť na ich diplomoch značka ETI.

(*) KOM(2006) 77 v konečnom znení z 22. februára 2006.

1.16 Značky ETI by mali byť podľa názoru výboru diplomom zo siete VIK pridelené pod podmienkou, že štúdiom a výskumy sa uskutočnia minimálne v troch rôznych inštitútoch troch členských štátov, aby bol zaručený interdisciplinárny európsky rozmer samotného diplomu, že preukázu dostatočný potenciálny inovačný účinok a že ich nakoniec zabezpečí ústredie ETI.

1.17 Pokiaľ ide o štatút ETI, výbor považuje za vhodné, aby správnu radu/riadiaci výbor (7) uvedený v návrhu Komisie doplnil monitorovací výbor zložený zo zástupcov členských krajín pod predsedníctvom zástupcu Komisie, výkonný výbor, v ktorom sú po dvoja zástupcovia podnikateľskej sféry, výskumných stredísk a akademickej sféry, ktorému budú predsedáť predseda správnej rady, správny riaditeľ a rektor.

2. Úvod

2.1 Priebežná správa *Spoločne pracujeme na hospodárskom raste a zamestnanosti: Nový začiatok lisabonskej stratégie*, ktorá bola predložená Európskej rade na jar 2005 (8), stanovila niekoľko základných princípov pre tento nový začiatok: cielenosť iniciatív, ktoré je potrebné uskutočniť, široká účasť, spoločné ciele a nakoniec existencia jasne stanovených úrovni zodpovednosti.

2.2 Ako neoddeliteľná súčasť Lisabonskej stratégie bolo stanovené aj šírenie znalostí prostredníctvom systému vzdelávania vysokej kvality. Európska únia musí hlavne vyvinúť úsilie, aby európske univerzity mohli súťažiť s najlepšími univerzitami sveta. Na to je potrebné vytvoriť európsky priestor vysokoškolského vzdelávania, ktorý bude uľahčovať vytváranie a šírenie znalosti po celom území EÚ.

2.3 Komisia oznámila, že v záujme uskutočnenia tohto cieľa má v úmysle navrhnuť vytvorenie „Európskeho technologického inštitútu“ a zasadiť sa za to, aby sa európske univerzity stali konkurencieschopnými na medzinárodnej úrovni, pretože „súčasný prístup v oblasti financovania, riadenia a kvality, z mnohých aspektov už nezodpovedajú aktuálnemu všeobecnému trhu akademikov, študentov a samotných vedomostí“.

2.4 Výbor sa už niekoľkokrát vyjadril k tejto problematike (9), napríklad vo svojom prieskumnom stanovisku „Cesta k európskej spoločnosti založenej na vedomostiach – príspevok

organizovanej občianskej spoločnosti k Lisabonskej stratégii“ (8), kde medzi iným potvrdil potrebu vytvorenia spoločného európskeho vedomostného priestoru založeného na spolupráci v oblasti vzdelávania, inovácie a výskumu. V tomto stanovisku EHSV vyzval podnikateľskú sféru, finančné inštitúcie a súkromné nadácie, aby akceptovali svoju mieru zodpovednosti a zvýšili investície do vedomostnej ekonomiky a podporili medzi iným dohody o partnerstve verejného a súkromného sektora na európskej úrovni.

2.5 Massachusetts Institute of Technology – MIT – v Spojených štátoch amerických, vytvorený v roku 1861 v Bostone, má v súčasnej dobe 10 000 študentov a profesorský zbor zložený z približne 10 000 osôb zapojených do multidisciplinárneho systému vysokej kvality, ktorý pokrýva oblasti od ekonomiky po právo, od architektúry po inžinierstvo, od techník riadenia po matematiku, fyziku a biológiu. Náklady na prevádzku MIT predstavujú viac ako 1 000 miliónov dolárov ročne, ale na tzv. „šanghajskom zozname“, ktorý uvádza najlepšie univerzity sveta (9), sa nachádza na piatom mieste.

2.6 Pokiaľ ide o Európu, tak do roku 2010 by sa mali dosiahnuť ciele stanovené „Bolonským procesom“, teda iniciatívou, ktorú začala Európska únia v roku 1999 a ktorá je zameraná na harmonizovanie rôznych európskych systémov vyššieho vzdelávania s cieľom vytvoriť „európsky priestor vyššieho vzdelávania“ a podporiť európsky systém vyššieho vzdelávania na celosvetovej úrovni. Sú to tieto ciele:

- prijatie systému zrozumiteľných a porovnateľných titulov,
- priblíženie systémov vzdelávania tak, aby boli založené na 3 hlavných cykloch (bakalár, magister a doktor),
- konsolidácia kreditového systému založeného na systéme ECTS (10), kde by sa kredity mohli získať aj v rámci rôznych disciplín,
- podpora mobility (pre študentov, vysokoškolských učiteľov, výskumníkov ako aj technických a administratívnych pracovníkov) a súčasné odstránenie prekážok úplne voľného pohybu,

(8) Ú. v. EÚ C 65, 17.3.2006, spravodajcovia: OLSSON, BELABED a van IERSEL.

(9) Pozri „šanghajský zoznam 2005“ 50 najlepších univerzít. Medzi prvými 30 sa nachádzajú len 4 univerzity z EÚ: 1 Harvard University USA, 2 **Cambridge University UK**, 3 Stanford University USA, 4 University of California – Berkeley USA, 5 Massachusetts Inst tech (MIT) USA, 6 California Inst Tech USA, 7 Columbia University USA, 8 Princeton University USA, 9 University Chicago USA, 10 **Oxford University UK**, 11 Yale University USA, 12 Cornell University USA, 13 University of California – San Diego USA, 14 University of California – Los Angeles USA, 15 University of Pennsylvania USA, 16 University of Wisconsin – Madison USA, 17 University of Washington – Seattle USA, 18 University of California – San Francisco USA, 19 Johns Hopkins University USA, 20 Tokyo University Asia/Pac, 21 University of Michigan – Ann Arbor USA, 22 Kyoto University Asia/Pac, 23 **Imperial College London UK**, 24 University of Toronto Canada, 25 University of Illinois – Urbana Champaign USA, 26 **University College London UK**, 27 Swiss Fed Inst Tech – Zurich Switzerland, 28 Washington University – St. Louis USA, 29 New York University USA, 30 Rockefeller University USA.

(10) ECTS, European Credit Transfer and Accumulation System (Európsky systém prenosu a započítavania kreditov).

(7) Pozri poznámku pod čiarou 28.

(8) KOM(2005) 24 v konečnom znení z 2. februára 2005.

(9) (Ú. v. EÚ C 120, 20.5.2005) spravodajcovia: EHNMARK, VEVEK, SIMPSON; (Ú. v. EÚ C 120, 20.5.2005) spravodajca: KORYFIDIS; CESE 135/2005 (Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005) spravodajca: GREIF; (Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005) spravodajca: KORYFIDIS;

- podpora spolupráce na európskej úrovni v oblasti hodnotenia kvality,
- vo vyššom vzdelávaní podpora nevyhnutného európskeho rozmeru, ktorý má dosah na študijné plány, na spoluprácu medzi vysokoškolskými zariadeniami, na mobilitu, na integrované plány, na odborné vzdelávanie a na výskum.

2.7 Európsky parlament prijal 26. septembra 2006 uznesenie o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca ⁽¹¹⁾, ktorý zohľadňuje bolonský a kodanský proces z roku 2002, a je založený na podpore väčšej európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a je zameraný na dosiahnutie celého radu konkrétnych výsledkov ⁽¹²⁾.

2.8 Komisia zverejnila v roku 2005 druhú správu o pokroku v dosahovaní cieľov Lisabonskej stratégie v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy ⁽¹³⁾, v ktorej sa okrem iného zdôrazňuje, že je ťažké zvýšiť počet absolventov vysokých škôl v Európe, že je potrebné aktualizovať a dopĺňať vedomosti, schopnosti a kvalifikáciu počas celého života prostredníctvom moderných systémov celoživotného vzdelávania a nakoniec, že je potrebné zvýšiť verejné investície do vyššieho vzdelávania a odbornej prípravy ich kombinovaním so súkromnými investíciami a že je potrebné odborne pripravovať vysoko kvalifikovaných a schopných profesorov a ostatných vyučujúcich podľa potrieb vyplývajúcich z výmeny generácií (približne 1 000 000 osôb v období 2005 – 2015).

2.9 V rámci OECD bola v roku 2006 vypracovaná štúdia zameraná na dopyt ⁽¹⁴⁾ pod názvom *Programme for International Student Assessment (PISA)* ⁽¹⁵⁾, ktorá prináša celkový prehľad o vlastnostiach, vrodenných a nadobudnutých schopnostiach študentov uplatňovať získané vedomosti.

⁽¹¹⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca, 26.9.2006 (2006/2002/INI)

⁽¹²⁾ Ciele kodanského procesu:

- jednotný rámec pre transparentnosť odborných znalostí a kvalifikácie (európsky životopis, certifikáty, diplomy, značka Europass-odborná príprava, atď.),
- systém prenosu kreditov za vzdelávanie a odbornú prípravu podobný systému pre vyššie vzdelávanie,
- spoločné zásady kvality v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy na základe spoločných kritérií pre zabezpečenie kvality, ktoré by mohli byť základom pre iniciatívy zamerané na smernice a kontrolné zoznamy pre vzdelávanie a odbornú prípravu na európskej úrovni,
- spoločné zásady pre overovanie formálneho a neformálneho vzdelávania a hlavne pre zabezpečenie väčšieho súladu medzi rôznymi národnými prístupmi na rôznych úrovniach,
- európsky rozmer informačných a poradenských služieb, ktoré by mali umožniť občanom lepší prístup k celoživotnému vzdelávaniu.

⁽¹³⁾ SEK(2005) 419 z 22.3.2005 – Pracovný dokument Komisie: Pokrok na ceste k cieľom Lisabonskej stratégie v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, správa za rok 2005.

⁽¹⁴⁾ OECD uverejnila 2. októbra 2006 programový rámec na roky 2009-2015, ktorý počíta so začlenením troch nových výskumných oblastí:

1. hodnotenie pokroku v učení v čase a porovnanie tohto pokroku s pokrokom v iných krajinách,
2. vzťah medzi aspektmi vyučovania a študijnými výsledkami,
3. hodnotenie schopností v oblasti IKT a využívanie technológie ako prostriedku na zachytenie väčšieho rozsahu hodnotiacich úloh.

⁽¹⁵⁾ PISA, Assessing Scientific, Reading and Mathematical Literacy: a framework for PISA 2006, OECD 11.9.2006.

2.10 Slabé stránky európskeho systému vyššieho vzdelávania majú pravdepodobne najmä tieto príčiny ⁽¹⁶⁾:

— **prílišná uniformita:** chýba dostatočná flexibilita a rozmanitosť potrebná na to, aby sa vyhovelo novým požiadavkám,

— **„izolovanosť“:** univerzity pôsobia vo „veži zo slonoviny“ bez zodpovedajúceho spojenia so svetom podnikania a so spoločnosťou,

— **nadmerná regulácia:** univerzity sa veľmi často nemôžu modernizovať, pretože existujú prísne právne predpisy na národnej úrovni,

— **nedostatočné financovanie:** výdavky EÚ na výskum a vzdelávanie a odbornú prípravu sú nižšie než výdavky priamych konkurentov. Na vyrovnanie takéhoto rozdielu by bolo potrebné vynaložiť 150 miliárd EUR ročne, čo predstavuje sumu vyššiu než je celý rozpočet Spoločenstva ⁽¹⁷⁾.

2.11 Hlavné problémy všeobecného charakteru, ktoré by sa mali vyriešiť vytvorením Európskeho technologického inštitútu, sú tieto:

— nízka úroveň investícií do vysokoškolskej výučby a do výskumu a vývoja a ich nedostatočné sústredenie do špičkových centier, ktoré by dokázali čeliť medzinárodnej konkurencii,

— nedostatok nástrojov a úrovni prenosu vedomostí ako aj výsledkov výskumu a vývoja do ekonomických aktivít a na pracoviská, v porovnaní s veľkými konkurentmi EÚ,

— málo inovačný charakter modelov riadenia a organizácie európskych výskumných ústavov a zariadení vysokého školstva, ktoré sú často málo pružné a veľmi zaťažené predpismi,

— absencia integrovaného prístupu k trojuholníku „vzdelanie/výskum/inovácia“,

— neschopnosť prilákať a udržať najlepších vyučujúcich a absolventov.

2.12 Európsky parlament vo svojom uznesení o rozpočte na rok 2007 na jednej strane podporil myšlienku zvyšovania potenciálu vedomostného trojuholníka (vzdelanie, výskum a inovácia) a posilnenia väzieb medzi nimi, avšak na druhej strane vyjadril skepsu v súvislosti s vytvorením nového Európskeho technologického inštitútu, ktorý by podľa jeho názoru mohol ohroziť existujúce štruktúry alebo sa s nimi prekrývať, a teda by nemusel predstavovať najefektívnejšie využitie finančných prostriedkov v tejto oblasti ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Pozri „Can Europe close the education gap?“ – Friends of Europe 27.9.2005.

⁽¹⁷⁾ Rozpočet EÚ na rok 2006 predstavuje 121,2 miliárd EUR, z toho 7,9 miliárd EUR je určených na konkurencieschopnosť a z toho 0,7 miliardy EUR je vyčlenených na všeobecné a odborné vzdelávanie.

⁽¹⁸⁾ Uznesenie EP z 28.4.2006 o rozpočte na rok 2007: *Ročné strategické priority Komisie* (PE 371.730V03-00) (A6-0154/2006).

2.13 Európska rada na svojom summite 15. a 16. júna 2006 naopak zdôraznila, že „vytvorenie Európskeho technologického inštitútu (ETI), spolupracujúceho s existujúcimi národnými inštitúciami, bude významným krokom pri odstraňovaní existujúcej priepasti medzi vyšším vzdelávaním, výskumom a inováciami spolu s inými činnosťami, ktoré podporujú vytváranie sietí a synergiu medzi špičkovými spoločnosťami v oblasti výskumu a inovácií v Európe“, a vyzvala Komisiu, aby predložila „oficiálny návrh na jeho založenie“. Komisia na túto výzvu reagovala v novembri 2006 predložením návrhu, ktorý je predmetom tohto stanoviska ⁽¹⁹⁾, a ktorý nadväzuje na jej predchádzajúce dve oznámenia na túto tému ⁽²⁰⁾.

2.13.1 Európska rada potom v decembri 2006 potvrdila toto pozitívne usmernenie.

3. Návrh Komisie

3.1 Návrh nariadenia Komisie na vytvorenie ETI vychádza z myšlienky, že tento inštitút by mohol prispieť k zvýšeniu priemyselnej konkurencieschopnosti posilnením inovačnej kapacity členských štátov a Spoločenstva. Návrh má tieto ciele:

- zlepšiť potenciál hospodárskej súťaže členských štátov zapojením partnerských organizácií do integrovaných činností v oblasti inovácie, výskumu a vzdelávania podľa medzinárodných noriem,
- podporiť inováciu prostredníctvom transdisciplinárnych a interdisciplinárnych strategických aktivít výskumu, vývoja a vzdelávania v oblastiach, ktoré majú kľúčový význam pre hospodárstvo a spoločnosť,
- vytvoriť „rozhodujúci objem“ ľudských a materiálnych zdrojov v týchto vedomostných oblastiach, a to prilákaním a udržaním investícií súkromného sektora do inovácií, vzdelávania, výskumu a vývoja, ako aj študentov na magisterskej úrovni, doktorandov a výskumných pracovníkov,
- stať sa symbolom integrovaného európskeho priestoru pre inovácie, výskum a vzdelávanie,
- stať sa referenčným bodom pre riadenie inovácií a modelom pre modernizáciu vyššieho vzdelávania a výskumných inštitúcií v EÚ,
- vybudovať si celosvetovú reputáciu a zabezpečiť prítiažlivé prostredie pre najlepšie talenty z celého sveta a pritom zostať otvorený partnerským organizáciám, študentom a výskumným pracovníkom z krajín mimo Únie.

3.2 Komisia navrhuje vytvoriť v ETI integrovanú dvojúrovňovú štruktúru, ktorá spojí prístup „zhora nadol“ s prístupom „zdola nahor“ podľa tejto schémy:

- vlastný ETI riadený riadiacim výborom. Právnickú osobu ETI bude tvoriť riadiaci výbor, ktorému bude pomáhať veľmi obmedzený počet (asi 60 osôb) vedeckých a administratívnych pracovníkov. Riadiaci výbor bude pozostávať zo skupiny 15 osobností zastupujúcich podnikateľskú sféru a vedeckú obec, ku ktorým pristúpia ďalší 4 členovia

zastupujúci zamestnancov a študentov ETI a vedomostných a inovačných komunit (pozri nižšie). Podľa stanov ETI, ktoré sú priložené k návrhu nariadenia, sa v štruktúre inštitútu ďalej počíta s monitorovacím výkonným výborom, riaditeľom pre bežné riadenie a právne zastúpenie a výborom pre audit,

- vedomostné a inovačné komunity založené na systéme sieťového prepojenia. Vedomostné a inovačné komunity sú konzorciá partnerských organizácií zastupujúce univerzity, výskumné ústavy a podniky, ktoré sa združujú do integrovaného partnerstva, a tým reagujú na výzvy ETI na predkladanie návrhov. Aby vedomostné a inovačné komunity dosiahli ciele stanovené na základe zmluvy s ETI, majú vysoký stupeň vnútornej organizačnej autonómie.

3.3 Všeobecný rozpočet ETI na obdobie 2007 – 2013 sa odhaduje na približne 2 367,1 milióna EUR, ktoré pochádzajú z:

- a) vonkajších a vnútorných zdrojov, medzi ktoré patria členské štáty a regionálne alebo miestne orgány, príspevky zo súkromného sektora (podniky, rizikový kapitál, banky vrátane EIB), prostriedky vytvorené špecifickými aktivitami ETI (napríklad plynúce z práv duševného vlastníctva), prostriedky z darov a dotácií, ktoré môže ETI získať;
- b) zdrojov Spoločenstva: rozpočet ES, počnúc nepridelenými rezervami (308,7 miliónov EUR), štrukturálne fondy, 7. rámcový program pre výskum, technický rozvoj a demonštračné činnosti, programy Spoločenstva pre celoživotné vzdelávanie a rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP).

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Výbor vždy pozitívne hodnotil každú iniciatívu zameranú na posilnenie inovačnej kapacity Spoločenstva a členských krajín a podporuje integrovaný prístup k vedomostnému trojuholníku a to hlavne medzi akademickou obcou a podnikateľskou sférou. Rozhodne sa zasadzuje za zabezpečenie lepšej koordinácie výskumu, za posilnenie inovácie a vzdelávania v EÚ, za dosiahnutie efektívnejšieho verejno-súkromného partnerstva v oblasti výskumu a vývoja a za zabezpečenie lepšieho prístupu malých a stredných podnikov k novým poznatkom ⁽²¹⁾.

4.2 Výbor sa však nemôže vzdialiť od týchto troch hlavných zásad, ktoré tvoria základ oživenia Lisabonskej stratégie:

- požiadavka silnej podpory cielenejších európskych iniciatív,
- výrazné stotožnenie sa s cieľmi,
- jasné stanovenie úrovni zodpovednosti.

4.3 Podľa názoru výboru by bolo teda potrebné pozorne posúdiť, ako uvedená iniciatíva zapadá medzi ostatné prebiehajúce iniciatívy, ktoré vychádzajú z rôznych iných oblastí politiky, ako je oblasť výskumu, podnikania, regionálneho rozvoja, informačnej spoločnosti, vzdelávania a kultúry.

⁽¹⁹⁾ KOM(2006) 604 v konečnom znení, 13.11.2006.

⁽²⁰⁾ KOM(2006) 77 v konečnom znení, 22.2.2006 a KOM(2006) 276, 8.6.2006.

⁽²¹⁾ Ú. v. EÚ C 120, 20.5.2005, spravodajcovia: VEVEŘ, EHNMARK a SIMPSON.

4.3.1 Ak sa budúci inštitút má stať referenčným modelom a symbolom európskej výnimočnosti, podľa názoru výboru sa nesmie uspokojiť s úlohou poskytovateľa dodatočných zdrojov, ale musí si vytvoriť takú koncepciu, štruktúru a členenie, ktoré mu umožnia zrealizovať ustanovenia zmluvy, ktorá je jeho hlavným právnym základom.

4.3.2 Výbor zdôrazňuje, že kľúčovým prvkom úspešnosti budúceho ETI bude musieť byť schopnosť uplatniť marketing jednotného označenia výnimočnosti prostredníctvom decentralizovanej sieťovej štruktúry umožňujúcej prilákať a šíriť zdroje poznatkov a inovácie.

4.4 Výbor súhlasí s tým, že je nutné dať ETI čo najjednoduchšiu, najflexibilnejšiu a najdynamickejšiu štruktúru, ktorá mu umožní prijímať a splňať nové požiadavky, a zastáva názor, že by sa mala preskúmať možnosť vytvorenia spoločného podniku⁽²²⁾, ale zdôrazňuje, že je nutné, aby táto štruktúra bola zameraná na podnikateľskú sféru a zamestnanosť a tiež zdôrazňuje, že je veľmi dôležité, aby sa ETI zamerlal na svoj prvotný deklarovaný cieľ, ktorým je premena výsledkov výskumu a vývoja na trhové príležitosti.

4.4.1 Preto by sa kritéria pre výber riadiacich orgánov nemali týkať výhradne a predovšetkým vedeckej výnimočnosti, ale aj schopnosti prilákať inovačný kapitál, zakladať nové podniky, vytvárať a využívať patenty a prilákať verejné/súkromné investície a pritom nezabudnúť na malé a stredné podniky.

4.5 Podľa výboru sa takéto zameranie musí odraziť v kritériách pre výber vedomostných a inovačných komunit, ktorých konzorciá musia zostať otvorené v rámci priorit viacročného plánovania výskumu a inovácie, aby sa umožnila účasť menších podnikov a subjektov a zabezpečila sa maximálna flexibilita a minimálne administratívne zaťaženie.

4.5.1 Bolo by potrebné lepšie by definovať kvalifikačné kritéria vedomostných a inovačných komunit:

- zabezpečiť ich európsky rozmer tým, že súčasťou nových subjektov budú zariadenia z minimálne troch členských štátov,
- úroveň odbornosti musí odpovedať úrovni výnimočnosti, stanovenej pre ETI,
- musí byť zabezpečená určitá úroveň interdisciplinarity, zloženie musí odrážať tú správnu rovnováhu medzi tromi určujúcimi prvkami trojuholníka vedy, vedomostí a inovácie,
- musí byť dodržaná rovnováha medzi verejnou a súkromnou zložkou, musí byť preukázaný potenciál jednotlivých zložiek v oblasti výskumu, vedomostí, patentov a prenosu technológií za predchádzajúce päťročné obdobie,
- musí byť predložený jednotný plán spoločných činností v rámci programu navrhovaného na časové obdobie minimálne päť rokov.

⁽²²⁾ Bývalý článok 171 zmluvy.

4.6 Ak má byť v rámci Lisabonskej stratégie podporený európsky priestor vedomostí, bude potrebné vytvoriť stimuly na podporu mobility medzi rôznymi vedeckými profesiami a medzi verejným a súkromným sektorom, na podporu presunov medzi rôznymi manažérskymi profesiami a vedúcimi pracovníkmi, výskumnými pracovníkmi a inžiniermi a nakoniec na uľahčenie prechodu z verejného sektoru do súkromného a naopak⁽²³⁾: mobilita na európskej úrovni musí byť určujúcim prvkom programov odbornej prípravy, výskumu a technologických aplikácií.

4.7 Pokiaľ ide o finančné zdroje na podporu činnosti ETI, EHSV konštatuje, že navrhovaná počiatková dotácia sa javí veľmi obmedzená, ale perspektívne sú zdroje financovania podľa všetkého zamerané na tradičné programy⁽²⁴⁾, a podľa všetkého čerpajú z už aj tak obmedzených zdrojov rozpočtu na výskum, inováciu a vzdelávanie 2007 – 2013, a tým sú v konkurencii s inými preukázateľne účinnými nástrojmi integrovaného prístupu ako sú napríklad integrované projekty (IP), siete výnimočnosti (SV) a iné nedávno vytvorené nástroje ako spoločné technologické iniciatívy alebo európske technologické platformy (ETP).

4.7.1 Finančná dotácia stanovená pre siedmy rámcový program pre výskum a rozvoj na obdobie 2007-2013, ktorá zodpovedá približne 5,8 % celkového rozpočtu Spoločenstva, je už teraz nepostačujúca na podporu politiky stimulov do výskumu, a preto z nej nemožno odčerpávať zdroje, pokiaľ nejde o prípady normálnych mechanizmov účasti na výberových konaniach, na ktorých by mali môcť zúčastňovať aj ETI a vedomostné a inovačné komunity rovnako ako ostatní uchádzači.

4.7.2 Minimálne počiatkový úspech ETI bude vo vysokej miere závisieť od dostatočného financovania Spoločenstvom, ktoré by však nemalo byť poskytované z iných schválených programov pre výskum a inováciu. Sumy, ktoré Komisia odhaduje na obdobie rokov 2007 – 2013 pre celý systém ETI, sa javia ako podhodnotené, zatiaľ čo finančné prostriedky Spoločenstva získané zo zvyškov rozpočtu sú veľmi skromné. Podľa výboru by sa mohlo zvážiť, či sa použijú formy podobné spoločnému podniku podľa bývalého článku 171 zmluvy s priamou účasťou zainteresovaných členských krajín (pozri napríklad formu použitú pre spoločný podnik Galileo)⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ (Ú. v. EÚ C 110, 30.4.2004), spravodajca: WOLF.

⁽²⁴⁾ Pokiaľ ide o zdroje Spoločenstva, Komisia poznamenáva, že v nových legislatívnych návrhoch zaradených do rokovania o medziinštitucionálnej dohode zo 17. mája 2006 o rozpočtovej disciplíne a riadnom finančnom hospodárení neboli zahrnuté žiadne osobitné ustanovenia týkajúce sa ETI.

⁽²⁵⁾ Orgány spoločného podniku sú:

- správna rada, ktorú tvoria zakladajúci členovia, rozhodnutia sa prijímajú jednoduchou väčšinou, okrem niektorých rozhodnutí základného významu, pre ktoré je stanovená väčšina 75 %.
- Správna rada prijíma všetky strategické rozhodnutia týkajúce sa programov, financií a rozpočtu. Okrem toho menuje riaditeľa spoločného podniku,
- výkonný výbor, ktorý pomáha správnej rade a riaditeľovi,
- správny riaditeľ predstavuje výkonnú zložku, je poverený bežnou administratívou spoločného podniku a je jeho zákonným zástupcom: riadi personál, aktualizuje plán rozvoja programu, pripravuje a predkladá správnej rade ročnú účtovnú uzávierku a súvahu, a vypracúva ročnú správu o pokroku programu a finančnej situácii.

4.7.3 Podľa názoru výboru by sa potrebné počiatočné finančné zdroje dali získať v rámci **doplňkových** zdrojov, v rámci hodnotenia po uplynutí polovice obdobia siedmeho rámcového programu Spoločenstva pre výskum, technologický rozvoj a demonštračné činnosti, pričom tieto zdroje by sa mali pridať k **priamym pomerným príspevkom** členských štátov.

4.7.4 Ďalší zdroj financovania by sa mohol vyčleniť v rámci aktivity EIB v rámci programu „Inovation 2010 Initiative“ (i2i) a opatrení EIB na podporu univerzitného výskumu ⁽²⁶⁾ a univerzitných sietí.

4.8 Politika Spoločenstva v oblasti výskumu a vývoja si na druhej strane vyžaduje systematickejšiu kontrolu všetkých aspektov, ktoré obmedzujú mobilitu výskumných pracovníkov. Túto v súčasnosti sťažuje nejednotnosť predpisov o uznávaní akademických titulov ako aj predpisov v oblasti daní, poistenia a sociálneho zabezpečenia ⁽²⁷⁾.

4.9 Ak sa Európsky technologický inštitút (ETI) chce stať aktérom svetovej úrovne, ktorý by dokázal podnecovať iné subjekty a iné európske siete vedomostného trojuholníka k lepším výsledkom, podľa názoru výboru bude musieť dokázať prilákať značné objemy súkromných finančných prostriedkov, ktoré by sa postupne mali stať jeho hlavným zdrojom financovania.

4.10 Dôležitým faktorom v tomto smere by mohlo byť riešenie problémov ochrany duševného vlastníctva, ktoré by snád mali byť v návrhu lepšie objasnené, ako aj problémov definovania diplomov ETI a ich vydávania.

4.11 Podľa výboru je potrebné lepšie objasniť definíciu a udeľovanie diplomov ETI sieťami vedomostných a inovačných komunít a samotného ETI.

4.11.1 Počas dostatočne dlhého počiatočného obdobia by malo udeľovanie diplomov zostať výsadou a zodpovednosťou univerzít a/alebo technických vysokých škôl členských štátov, ktoré boli vybrané za partnerov jednotlivých vedomostných a inovačných komunít. Avšak aj v tomto počiatočnom období by diplomy mali byť udelené len pri splnení určitých konkrétnych minimálnych podmienok.

4.11.2 Tieto podmienky by mohli obsahovať tieto body:

— štúdium a výskum by sa uskutočnili na minimálne troch rôznych inštitútoch v troch členských štátoch, aby sa zabezpečil európsky rozmer diplomu,

— musia preukázať dostatočný potenciálny inovačný dosah a overiť ich musí centrálny ETI.

4.12 Pokiaľ ide o stanovy ETI, výbor považuje za vhodné, aby **správna rada**, ktorá by podľa návrhu Komisie mala rovnaké zloženie ako riadiaci výbor, v ktorom pod predsedníctvom zástupcu Komisie je 5 zástupcov podnikateľskej sféry, 5 zástupcov verejných a súkromných výskumných stredísk a 5 zástupcov verejných a súkromných univerzít, ku ktorým pribudnú ďalší 4 členovia ako zástupcovia zamestnancov a študentov ETI a vedomostných a inovačných komunít ⁽²⁸⁾, bola doplnená o tieto orgány:

— **monitorovací výbor**, ktorého členmi by boli **zástupcovia členských štátov** a ktorému by predsedal zástupca Komisie,

— **výkonný výbor**, ktorého členmi by boli po 2 zástupcovia podnikateľskej sféry, výskumných stredísk a univerzít a ktorému by predsedal predseda správnej rady,

— **správny riaditeľ** a **rektor**, ktorých by menovala a odvolávala správna rada so súhlasom monitorovacieho výboru.

4.12.1 Ak by sa zvolila forma spoločného podniku ETI, potom by administratívni a vedeckí pracovníci spoločného podniku mali dostať zmluvu na dobu určitú, ktorá by vychádzala z podmienok uplatňovaných pri ostatných zamestnancoch Európskeho spoločenstva ⁽²⁹⁾.

V Bruseli 14. marca 2007

Predsa

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁶⁾ Pozri program Starebei, Eibus a Bei University Networks.

⁽²⁷⁾ Pozri poznámku pod čiarou 22.

⁽²⁸⁾ Takéto zloženie musí byť zároveň zárukou adekvátneho zastúpenia sociálnych partnerov.

⁽²⁹⁾ Pozri článok 11 stanov spoločného podniku Galileo – nariadenie Rady (ES) č. 876/2002 z 21. mája 2002 o zriadení spoločného podniku Galileo. Ú. v. ES L 138, 28.05.2002.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o zornom poli výhľadu a stieračoch predného skla kolesových poľnohospodárskych alebo lesných traktorov (kodifikované znenie)“

KOM(2006) 651 v konečnom znení – 2006/0216 (COD)

(2007/C 161/07)

Rada sa 22. novembra 2006 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 7. februára 2007. Spravodajcom bol pán Burns.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. a 15. marca 2007 (schôdza zo 14. marca) 146 hlasmi za, pričom 7 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Predkladaný návrh sleduje kodifikáciu smernice Rady 74/347/EHS z 25. júna 1974 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa zorného poľa výhľadu a stieračov predného skla kolesových poľnohospodárskych alebo lesných traktorov.
2. Výbor považuje kodifikáciu všetkých textov do jednej smernice za veľmi užitočnú. Výbor bol uistený, že táto kodifikácia neobsahuje žiadnu podstatnú zmenu a jej jediným cieľom je objasniť a sprehľadniť právne predpisy Spoločenstva. Výbor tento cieľ plne schvaľuje a na základe spomínaného uistenia víta predkladaný návrh.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho
výboru
Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o určitých súčiastiach a vlastnostiach kolesových poľnohospodárskych a lesných traktorov (kodifikované znenie)“

KOM(2006) 662 v konečnom znení – 2006/0221 (COD)

(2007/C 161/08)

Rada sa 22. novembra 2006 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 7. februára 2007. Spravodajcom bol pán Burns.

Výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. a 15. marca 2007 (schôdza zo 14. marca) 147 hlasmi za, pričom 8 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Predkladaný návrh sleduje kodifikáciu smernice Rady 74/151/EHS zo 4. marca 1974 o aproximácii právnych predpisov členských štátov o určitých súčiastiach a vlastnostiach kolesových poľnohospodárskych a lesných traktorov.
2. Výbor považuje kodifikáciu všetkých textov do jednej smernice za veľmi užitočnú. Výbor bol uistený, že táto kodifikácia neobsahuje žiadnu podstatnú zmenu a jej jediným cieľom je objasniť a sprehľadniť právne predpisy Spoločenstva. Výbor tento cieľ plne schvaľuje a na základe spomínaného uistenia víta predkladaný návrh.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho
výboru
Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o maximálnej konštrukčnej rýchlosti a nákladných plošinách pre kolesové poľnohospodárske alebo lesné traktory“ (kodifikované znenie)

KOM(2006) 667, konečné znenie – 2006/0219 (COD)

(2007/C 161/09)

Rada sa 22. novembra 2006 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 7. februára 2007. Spravodajcom bol pán Burns.

Výbor prijal na svojom 434 plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 151 hlasmi za, 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Predkladaný návrh sleduje kodifikáciu smernice Rady 74/152/EHS zo 4. marca 1974 o aproximácii právnych predpisov členských štátov o maximálnej konštrukčnej rýchlosti a nákladných plošinách pre kolesové poľnohospodárske alebo lesné traktory.
2. Výbor považuje kodifikáciu všetkých textov do jednej smernice za veľmi užitočnú. Výbor bol uistený, že táto kodifikácia neobsahuje žiadnu podstatnú zmenu a jej jediným cieľom je objasniť a sprehľadniť právne predpisy Spoločenstva. Výbor tento cieľ plne schvaľuje a na základe spomínaného uistenia víta predkladaný návrh.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho
výboru
Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o riadiacích zariadeniach kolesových poľnohospodárskych alebo lesných traktorov (kodifikované znenie)“

KOM(2006) 670 v konečnom znení – 2006/0225 (COD)

(2007/C 161/10)

Rada sa 29. novembra 2006 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 7. februára 2007. Spravodajcom bol pán Burns.

Výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. – 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 157 hlasmi za, pričom 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Predkladaný návrh sleduje kodifikáciu smernice Rady 75/321/EHS z 20. mája 1975 o aproximácii právnych predpisov členských krajín týkajúcich sa riadiacích zariadení kolesových poľnohospodárskych alebo lesných traktorov.
2. Výbor považuje kodifikáciu všetkých textov do jednej smernice za veľmi užitočnú. Výbor bol uistený, že táto kodifikácia neobsahuje žiadnu podstatnú zmenu a jej jediným cieľom je objasniť a sprehľadniť právne predpisy Spoločenstva. Výbor tento cieľ plne schvaľuje a na základe spomínaného uistenia víta predkladaný návrh.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho
výboru
Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Upravený návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov“ (kodifikované znenie)

KOM(2006) 692 v konečnom znení – 2003/0099 (COD)

(2007/C 161/11)

Rada sa 11. decembra 2006 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko dňa 7. februára 2007. Spravodajcom bol pán PEGADO LIZ.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. – 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 153 hlasmi za, pričom 7 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Predkladaný návrh smernice na kodifikáciu smernice 98/27/ES ⁽¹⁾ z 19. mája 1998, preberá návrh predložený 12. mája 2003 ⁽²⁾ s identickým predmetom, pričom ho mení a upravuje. K tomuto návrhu predložil výbor súhlasné stanovisko ⁽³⁾.

2. Vypracovanie návrhu nadobudlo význam v dôsledku medzičasom publikovanej smernice 2005/29/ES z 11. júna 2005 o nekalých obchodných praktikách. Výslovne sa v nej uvádza, že takéto praktiky by mohli byť predmetom súdnych príkazov uvedených v spomenutej smernici s cieľom predchádzať im a zastaviť ich, a uznáva legitímnosť žalôb organizácií zastupujúcich kolektívne záujmy spotrebiteľov.

3. Ako sa uvádza v už spomínanom stanovisku, výbor pripomína, že na základe medziinštitucionálnej dohody medzi Európskym parlamentom, Radou a Komisiou z 20. decembra 1994,

⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/27/ES z 19. mája 1998 o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov (Ú. v. ES L 166, 11.6.1998).

⁽²⁾ KOM(2003) 241 v konečnom znení.

⁽³⁾ Stanovisko CESE, spravodajca p. BURANI (Ú. v. EÚ C 10, 14.1.2004).

v rámci kodifikácie nemožno zaviesť žiadnu zásadnú zmenu alebo úpravu. Po preskúmaní teraz navrhovaných pozmeňovacích návrhov možno potvrdiť, že princíp bol zachovaný. Tiež je potrebné zdôrazniť, že Komisia vyhovel požiadavke výboru formulovanej v spomenutom stanovisku, aby bol návrh smernice doplnený o komplexný pozmenený text, v ktorom by boli všetky zmeny jasne označené.

4. Výbor však chce pripomenúť, že už v stanovisku vypracovanom k prvotnému návrhu Komisie o tejto problematike ⁽⁴⁾, ktorý bol použitý pri vzniku súčasnej smernice č. 98/27/ES, upozornil na skutočnosť, že odkaz v článku 1 ods. 1 na „prílohu“ obsahujúcu zoznam smerníc, bohužiaľ vedie k potrebe jej neustáleho dopĺňania vždy, keď bude publikovaná, ako to bolo v tomto prípade, nová smernica, ktorá si bude vyžadovať, aby bolo jej uplatňovanie vykonané podľa jej ustanovení, s cieľom chrániť kolektívne záujmy spotrebiteľov ⁽⁵⁾.

4.1 Tento spôsob vypracovania navyše zbytočne komplikuje formu vytvárania právnych predpisov, ktorá je protikladom cieľov „lepšej tvorby právnych predpisov“ a „zjednodušenia právnych predpisov“, čo platí tak pre EHSV, ako aj pre Komisiu.

5. Na druhej strane, publikácia smernice č. 2005/29/ES ⁽⁶⁾, a konkrétne znenie jej článkov 11 a 14, potvrdzuje odporúčanie, ktoré EHSV vyjadril vo svojom už spomínanom stanovisku z roku 1996, v zmysle už vtedy uznávanej možnosti „uplatnenia zodpovednosti, čo by dopĺňalo účinnosť súdnych príkazov“.

5.1 Na základe toho EHSV vyzýva Komisiu, aby sa opätovne zamyslela nad tým, či je vhodné rozšíriť rozsah uplatňovania opatrení v oblasti zastupovania kolektívnych záujmov, konkrétne záujmov spotrebiteľov.

⁽⁴⁾ KOM(1995) 712 v konečnom znení, Ú. v. ES C 107, 13.4.1996.

⁽⁵⁾ Stanovisko CESE (Ú. v. ES C 30, 30.1.1997), spravodajca pán Ramaekers. V predkladanom stanovisku boli použité pripomienky a návrhy týkajúce sa najmä ECLG, BEUG a najlepšej doktríny (pozri, za všetkých, Jerome FRANCK a Monique GOYENS: „La proposition de directive relative aux actions en cessation en matière de protection des intérêts des consommateurs: quelques impressions préliminaires“ (REDC, 1996,95).

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ L 149, 11.6.2005. Stanovisko EHSV: Ú. v. EÚ C 108, 30.4.2004.

6. Na záver, v rámci prísnych obmedzení kodifikácie, ktorú uskutočnila Komisia na základe rozhodnutia z 1. apríla 1987 [KOM(1987) 868 PV], výbor predkladá stanovisko, ktoré pozi-

tívne hodnotí súčasnú iniciatívu, ako to už urobil predtým v súvislosti s tou istou smernicou.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zrušuje smernica Rady č. 71/304/EHS z 26. júla 1971 o zrušení obmedzení slobody poskytovania služieb pri verejnom obstarávaní prác a o uzatváraní verejných zmlúv na zhotovenie prác so zhotoviteľmi pôsobiacimi prostredníctvom agentúr alebo pobočiek“

KOM(2006) 748 v konečnom znení – 2006/0249 (COD)

(2007/C 161/12)

Európska rada sa 13. decembra 2006 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 7. februára 2007. Spravodajcom bol pán WILMS.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. – 15. marca 2007 (schôdza zo 14. marca) 87 hlasmi za, 1 hlasom proti, pričom 13 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Po 50 rokoch sústavného vytvárania európskej legislatívy prostredníctvom textov zmlúv, smerníc a nariadení, odporúčaní, rozsudkov Európskeho súdneho dvora a iných predpisov Spoločenstva bez toho, aby prebiehala dôsledná konsolidácia týchto právnych predpisov, je európske právo veľmi neprehľadné a aj odborníci majú obrovské problémy s jeho interpretáciou.

1.2 V určitých oblastiach legislatívy boli napríklad prijímané nové smernice bez toho, aby boli už existujúce smernice dôsledne preskúmané a prípadne zrušené alebo zapracované do nových smerníc, čo by súčasne umožňovalo zrušiť existujúcu smernicu s rovnakým obsahom. Niektoré aspekty v podstate súvisiacich oblastí práva boli zase počas niekoľkých rokov upravované nezávisle od seba a v stále nových, osobitných smerniciach. Okrem toho boli časti smerníc dodatočne upravované prostredníctvom právnych predpisov bez toho, aby bolo súčasne schválené nové, právne záväzné konsolidované znenie tohto textu.

1.3 Je teda skutočne najvyšší čas zmeniť tento stav. Proti technickej konsolidácii existujúcich smerníc nie je čo namietat, pokiaľ táto konsolidácia prebieha s najlepším zámerom a nevyužíva sa ako prostriedok na sledovanie iných cieľov, napríklad na vyrovnanie účtov s inými inštitúciami alebo presadzovanie vlastných – politicky dosiaľ nepresaditeľných – názorov týmto spôsobom.

Deklarovaný zámer Komisie – vyčistenie právnych predpisov z čisto právno-technického hľadiska – je preto potrebné v podstate schváliť.

1.4 Rovnako je možné len uvítať aj ďalší zámer, ktorý Komisia sleduje – zjednodušením európskeho práva prispieť k odbúraniu byrokracie a zbytočných nákladov v členských štátoch.

1.5 Príslušné návrhy smerníc Komisie, ktorými sa rušia resp. menia existujúce právne predpisy počas tohto procesu musia však byť tiež posudzované z oboch uvedených hľadísk.

2. Zhrnutie obsahu návrhu Komisie ⁽¹⁾ a smernice 71/304/EHS

2.1 Komisia navrhuje zrušiť novou smernicou ⁽²⁾ doteraz platnú smernicu 71/304/EHS.

2.2 Smernica Rady 71/304/EHS z 26. júla 1971 bola prijatá s cieľom podnietiť členské štáty aby v prospech cezhraničných poskytovateľov služieb zrušili obmedzenia práva na prístup, uzatváranie zmlúv, účasť alebo vykonávanie verejných zmlúv na zhotovenie prác na účet štátnych, regionálnych alebo miestnych orgánov, alebo právnických osôb, ktoré sa spravujú verejným právom. Smernica bola zameraná proti priamej aj nepriamej diskriminácii zahraničných poskytovateľov služieb pri zadávaní verejných zákaziek členskými štátmi a uložila členským štátom okrem iného povinnosť zabezpečiť, aby zahraniční podnikatelia mali rovnaký prístup k rozpočtovým prostriedkom, podporám a grantom ako vlastní štátni príslušníci a aby zahraniční podnikatelia „mali prístup bez obmedzenia a v každom prípade za tých istých podmienok ako vlastní štátni príslušníci k zdrojom zásobovania, ktoré môže zabezpečiť štát a ktoré potrebujú na vykonanie svojej verejnej zmluvy“.

2.3 Komisia zdôvodňuje svoj návrh tým, že smernica je kvôli zmenám, ktorými medzičasom prešla, zastaraná.

2.3.1 Smernica sa stala zastaranou v oblasti právnych predpisov v oblasti verejného obstarávania, ktorú riadia smernice 2004/17/ES a 2004/18/ES.

2.3.2 V tej časti, kde sa smernica 71/304/EHS týka všeobecne slobody poskytovania služieb sa vplyvom rozhodnutí Európskeho súdneho dvora vývoj legislatívy pohol výrazne vpred. V jednej z poznámok pod čiarou Komisia na dôkaz tejto skutočnosti doslovne cituje hlavnú tézu z rozsudku v prípade C-76/90 Säger, kde sa hovorí, že článok 59 Zmluvy o založení EHS (sloboda poskytovania služieb, teraz článok 49) vyžaduje nielen „vylúčenie akejkoľvek diskriminácie voči poskytovateľovi služieb z dôvodu jeho národnosti, ale aj zrušenie všetkých obmedzení a to aj vtedy, ak sa rovnocenne uplatňujú pre vlastných štátnych príslušníkov, ako aj pre poskytovateľov z iných členských štátov, v prípade, že by toto obmedzenie zakazovalo alebo inak bránilo výkonu činností poskytovateľom, ktorý má sídlo v inom členskom štáte, kde legálne poskytuje rovnaký typ služieb.“

2.3.3 Vo svojej dôvodovej správe zhrnula Komisia jurisdikciu Európskeho súdneho dvora tak, že podľa nej upresnil, že článok 49 Zmluvy o založení ES „zakazuje rovnocenne uplatňované opatrenia, ktoré by mohli brániť výkonu slobodného poskytovania služieb“.

2.4 V odôvodneniach potom Komisia, za opätovného poukázania na nové smernice o verejnom obstarávaní a rozsudok

v prípade Säger, zdôrazňuje, že prostredníctvom tejto smernice je zabezpečená minimálne rovnaká úroveň ochrany hospodárskych aktérov, akú poskytovala aj smernica, ktorá má byť zrušená.

2.5 Samotný text smernice pozostáva zo štyroch článkov. Článok 1 ruší smernicu 71/304/EHS. Článok 2 ukladá členským štátom povinnosť prijať právne predpisy a iné správne opatrenia na transpozíciu tejto smernice, ktorou sa ruší smernica, a zároveň tieto opatrenia oznámiť Komisii spolu s tabuľkou zhody (korelačnou tabuľkou) medzi touto smernicou a vnútroštátnymi právnymi predpismi, uviesť odkaz na túto smernicu v samotných predpisoch alebo pri ich uverejnení, pričom podrobnosti tohto odkazu stanovujú samotné členské štáty. Článok 3 upravuje nadobudnutie účinnosti smernice, a to dňom jej uverejnenia, a článok 4 upravuje, že smernica je určená členským štátom.

3. Zhodnotenie návrhu Komisie

3.1 Predkladaný návrh smernice, ktorý ruší smernicu 71/304/EHS pri hodnotení z prvého uvádzaného hľadiska žiaľ v niektorých bodoch neobstojí úplne.

3.2 Všeobecne je potrebné spomenúť, že táto navrhovaná smernica, ktorou sa zrušuje iná smernica, je jednou z prvých smerníc tohto druhu z celej série rovnakých smerníc. Je preto vhodné sa pýtať, či je skutočne najúčinnnejším postupom plnenia pracovného programu na nasledujúce mesiace a roky, ktorý zahŕňa zrušenie množstva zastaraných smerníc to, že na zrušenie každej jednej zastaranej smernice je vydaná nová smernica. Pri ďalšom uplatňovaní tohto pracovného programu by preto malo byť ešte raz preskúmané, či by prípadne nebolo možné a účinnejšie zrušiť jedinou novou smernicou viaceré smernice. Keďže zákony v členských štátoch často upravujú uplatňovanie viacerých smerníc, dalo by sa tým zabrániť tomu, aby v krátkom časovom období musel byť stále rovnaký zákon v členskom štáte viackrát novelizovaný.

3.3 Vo vzťahu k tu navrhovanej smernici by bolo potrebné ešte raz preskúmať, či naozaj neexistuje žiadna alternatíva k spôsobu uplatňovania, ktorý stanovuje článok 2, alebo či by nebolo na dosiahnutie cieľa dostatočné požiadať členské štáty, aby preskúmali svoje právne predpisy s ohľadom na to, či je vôbec potrebná ich zmena a prípadne túto zmenu vykonali.

3.4 V smernici z roku 1971, ktorá sa ruší, ide v podstate o zrušenie vtedajších diskriminačných zákonov a ustanovení členských štátov, ako aj o presadenie jednotnej zásady práva Spoločenstva v oblasti verejného obstarávania prác, ktorá už medzičasom bola zopakovaná v nových smerniciach a ďalej podrobnejšie rozpracovaná.

⁽¹⁾ KOM(2006) 748 v konečnom znení.

⁽²⁾ KOM(2006) 748 v konečnom znení.

3.5 Pokiaľ ide o odstránenie týchto diskriminačných opatrení členských štátov, bolo potrebné ich odstránenie v rámci uplatňovania smernice 71/304/EHS už v sedemdesiatych rokoch, v prípade štátov, ktoré pristúpili neskôr už v rámci preberania *acquis communautaire*. Plánované zrušenie smernice neznamena automaticky, že odstránenie týchto predošlých diskriminačných národných ustanovení má byť zrušené. Zákony v jednotlivých krajinách, ktoré boli vtedy prijaté nemusia byť prispôbované zrušeniu smernice, keďže svoj cieľ odstránenia diskriminačných ustanovení z veľkej časti dosiahli a zmluvy a všetky novšie smernice tak či tak ustanovujú zachovanie odstraňovania resp. zákaz diskriminačných opatrení.

3.6 Pokiaľ ide o zákony o verejnom obstarávaní v jednotlivých členských štátoch, tieto boli vo všeobecnosti už uvedené do súladu s vývojom európskeho práva od roku 1971 najneskôr po prijatí smerníc 2004/18/ES a 2004/17/ES. Pokiaľ sa tak ešte nestalo, môže Komisia presadiť uplatňovanie nových smerníc. Keďže sú všetky smernice spravidla tak či tak adresované zákonodarcom jednotlivých členských štátov, bolo by

jednoduché zrušenie smernice 71/403/EHS na európskej úrovni a úloha členských štátov preskúmať ich právne predpisy zjavne úplne dostačujúce na dosiahnutie žiadaného cieľa v tomto prípade. Vo väčšine prípadov pôjde v najhoršom o to, aby boli redakčnými zásahmi zrušené odkazy na zastaranú smernicu 71/403/EHS, pokiaľ sa na ňu ešte nejaké zákony odvolávali.

3.7 Je poľutovania hodné, aj keď už nemenné, že k zrušeniu smernice 71/403/EHS nedošlo už v rámci vydávania smerníc 2004/17/ES a 2004/18/ES. Preto sa navrhuje, aby sa pri všetkých v budúcnosti plánovaných návrhoch smerníc najprv preskúmalo, či prijatím nových smerníc nebudú niektoré smernice zastarané a tieto zastarané smernice prípadne rovno zrušiť. Aj toto opatrenie by mohlo prispieť k postupnému zvyšovaniu koherentnosti a prehľadnosti európskeho práva.

4. EHSV preto navrhuje zmeniť návrh smernice tak, aby sa obmedzil len na zrušenie smernice a vyzvať členské štáty, aby vykonali revíziu svojich právnych predpisov a v prípade potreby ich zmenili.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce body textu stanoviska odbornej sekcie boli zamietnuté v dôsledku pozmeňovacích návrhov prijatých v pléne, získali však minimálne štvrtinu odovzdaných hlasov:

- 3.9 V prípade dôvodovej správy tu navrhovanej smernice a druhého odôvodnenia smernice je zrejma skrytá snaha o presadenie čiastočne jednostrannej interpretácie európskeho primárneho práva.
- 3.10 Ako už v prípade návrhu Komisie týkajúceho sa smernice o službách sa to aj v tomto prípade deje najmä prostredníctvom skrátenej a jednostranne citovanej jurisdikcie Európskeho súdneho dvora v oblasti slobody poskytovania služieb, v tomto prípade rozsudku z 25. júla 1991 v prípade C-76/90 Säger, ktorú zhrnula takto: rozsudok upresnil, že článok 49 Zmluvy o založení ES „zakazuje rovnocenne uplatňované opatrenia, ktoré by mohli brániť výkonu slobodného poskytovania služieb.“ Ako dôkaz tejto interpretácie sa uvádza jedna z hlavných téz rozsudku v poznámke pod čiarou 7 zdôvodnenia rozsudku.
- 3.11 Odhliadnuc od skutočnosti, že Európsky súdny dvor v tejto vete nehovoril úplne všeobecne o všetkých uplatňovaných opatreniach, ale len o diskriminácii a obmedzovaní, nezohľadnila Komisia vo svojom zhrnutí a skrátenom citáte ani ďalšiu dôležitú zásadu tohto rozsudku. Táto sa nachádza v odseku 15, ktorý Komisiou necituje, ako aj v mnohých ďalších rozsudkoch: zatiaľ čo sú všetky diskriminačné opatrenia a požiadavky členských štátov jasne zakázané, povoľuje Súdny dvor ES aj naďalej nediskriminačné opatrenia a požiadavky členských štátov, ak vyplývajú z prevažujúcich a nevyhnutných dôvodov všeobecného záujmu a zároveň sú vhodné a potrebné na dosiahnutie cieľa a súčasne nepresahujú nevyhnutne nutný rozsah.

- 3.12 Z tohto jednostranného zhrnutia rozsudku sa však dá vyčítať úplne opačný názor Komisie, a to, že pre cezhraničných poskytovateľov by nemali platiť vôbec žiadne pravidlá a požiadavky, resp. opatrenia členského štátu, ktorý vypisuje verejné obstarávanie, a to ani vtedy, pokiaľ by boli v úplnom súlade s cieľmi európskych zmlúv a ostatných európskych právnych predpisov, boli úplne nediskriminačne uplatňované a úplne zjavne splňali všetky požiadavky Európskeho súdneho dvora.
- 3.12.1 Pokiaľ by toto ponímanie bolo správne, museli by byť dokonca aj pri projektoch financovaných z európskych zdrojov akékoľvek požiadavky na predkladateľov ponúk považované za protiprávne, a to aj tie, ktoré vyplývajú výslovne z predpisov EÚ v súvislosti s poskytovaním európskych finančných prostriedkov. Rovnako by sa to týkalo aj požiadaviek v oblasti dodržiavania ešte neharmonizovaných noriem, ktoré slúžia bezpečnosti cestnej premávky, ako napríklad predpisy jednotlivých členských štátov určujúce farbu, stupeň reflexnosti a rozmery tabúlí obcí, prípadne vzorové národné predpisy na ochranu pracovníkov, ktoré – napríklad v Holandsku – stanovujú maximálnu hmotnosť a rozmery kameňov obrubníkov, aby sa tak znížila invalidita u cestárov.
- 3.12.2 Už tieto príklady ukazujú absurdnosť prehnanej interpretácie slobody poskytovania služieb. Článok 49 Zmluvy o ES by sa takýmto výkladom v protiklade k svojmu zneniu a v priamom rozpore s právnymi súvislosťami s inými článkami európskych zmlúv stal akýmsi „super základným právom“ pre podniky, ktoré vykonávajú svoju činnosť cezhranične, pričom toto právo by odstránilo všetky právne rámcové podmienky, ktoré boli ustanovené z dobrých dôvodov a v súlade so všeobecnými právnymi zásadami EÚ a jej členských štátov na reguláciu podnikateľskej činnosti. Túto myšlienku by sa podarilo asi ťažko vysvetliť občanom EÚ a už v súvislosti so smernicou o službách ju zamietli aj iné európske inštitúcie.
- 3.13 Takéto ponímanie práva by odporovalo nielen obsahu nových smerníc 2004/18/ES a 2004/17/ES, ale aj duchu a konkrétnemu zneniu európskych zmlúv, ustanoveniam a doplnujúcim protokolom týkajúcim sa princípu subsidiarity a jurisdikcii Európskeho súdneho dvora.
- 3.14 Okrem toho nie je úlohou Komisie alebo ktorejkoľvek inej európskej inštitúcie záväzne interpretovať rozsudky Európskeho súdneho dvora, a už vôbec nemôže byť ich úlohou skráteným citovaním meniť obsah týchto rozsudkov tak, že jednoznačne odporujú vôli Európskeho súdneho dvora, ktorá vyplýva z príslušných rozsudkov.
- 3.15 Keby sa takéto jednostranné interpretácie okľukou cez návrhy smerníc stali súčasťou európskej sekundárnej legislatívy, vznikli by nové možnosti interpretácie smerníc 2004/18/ES a 2004/17/ES, ktoré sú v porovnaní s týmto návrhom staršie. Toto by viedlo namiesto zvýšenia právnej jednoznačnosti a istoty k presnému opak.
4. EHSV preto navrhuje zmeniť návrh smernice tak, aby sa obmedzil len na zrušenie smernice a vyzvať členské štáty, aby vykonali revíziu svojich právnych predpisov a v prípade potreby ich zmenili, a zdôvodniť tento krok len z formálneho hľadiska, a to tým, že medzičasom boli prijaté smernice 2004/18/ES a 2004/17/ES.

Výsledok hlasovania o vypustení týchto bodov:

Za: 43 Proti: 38 Zdržali sa: 12

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk“ (kodifikované znenie)

KOM(2006) 812 v konečnom znení – 2006/0264 (COD)

(2007/C 161/13)

Rada sa 17. januára 2007 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 7. februára 2007. Spravodajcom bol pán GRASSO.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. a 15. marca 2007 (schôdza zo 14. marca) 157 hlasmi za, pričom 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Požiadavka jasnosti a prehľadnosti práva Spoločenstva so sebou prináša aj potrebu častej kodifikácie pozmenených právnych aktov.

1.2 Pri kodifikácii je potrebné dodržiavať štandardné legislatívne postupy Spoločenstva.

1.3 Predkladaný návrh sleduje kodifikáciu smernice Rady 89/104/EHS z 21. decembra 1988 o aproximácii právnych

predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk. Nová smernica nahradí viaceré právne akty tvoriace predmet kodifikácie. Návrh plne zachováva obsah kodifikovaných právnych aktov a obmedzuje sa výlučne na ich zjednotenie do jedného právneho aktu, pričom formálne zmeny a doplnenia nepresahujú nevyhnutný kodifikačný účel.

1.4 Výbor vyjadruje súhlas s touto kodifikáciou.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „25 aktov, ktoré je potrebné prioritne upraviť podľa rozhodnutia Rady 1999/468/ES z 28. júna 1999, ktorým sa ustanovujú postupy pre výkon vykonávacích právomocí prenesených na Komisiu, zmeneného a doplneného rozhodnutím Rady 2006/542/ES zo 17. júla 2006“

KOM(2006) 901 v konečnom znení, KOM(2006) 902 v konečnom znení, KOM(2006) 903 v konečnom znení, KOM(2006) 905 v konečnom znení, KOM(2006) 906 v konečnom znení, KOM(2006) 907 v konečnom znení, KOM(2006) 908 v konečnom znení, KOM(2006) 909 v konečnom znení, KOM(2006) 910 v konečnom znení, KOM(2006) 911 v konečnom znení, KOM(2006) 912 v konečnom znení, KOM(2006) 913 v konečnom znení, KOM(2006) 914 v konečnom znení, KOM(2006) 915 v konečnom znení, KOM(2006) 916 v konečnom znení, KOM(2006) 917 v konečnom znení, KOM(2006) 918 v konečnom znení, KOM(2006) 919 v konečnom znení, KOM(2006) 920 v konečnom znení, KOM(2006) 921 v konečnom znení, KOM(2006) 922 v konečnom znení, KOM(2006) 923 v konečnom znení, KOM(2006) 924 v konečnom znení, KOM(2006) 925 v konečnom znení, KOM(2006) 926 v konečnom znení

(2007/C 161/14)

V období od 18. januára do 8. februára 2007 sa Rada rozhodla podľa článkov 37, 44, 47, 55, 95, 152, 175 a 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Grémium Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru poverilo 14. januára 2007 odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu prípravou návrhu stanoviska výboru.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Retureau rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 434. plenárnom zasadnutí 14. – 15. marca 2007 (schôdza zo 14. marca) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 96 hlasmi za, 1 hlasom proti, pričom 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie stanoviska výboru

1.1 Výbor víta zavedenie regulačného postupu s kontrolou v rámci komitologického systému, ktorý umožňuje Rade a Európskemu parlamentu kontrolovať a prípadne zmeniť vykonávacie nariadenia prijaté Komisiou v rámci právneho predpisu, ktorý na ňu prenáša vykonávacie právomoci v určitých oblastiach bez toho, aby ju oprávňoval na zavádzanie podstatných zmien. Ide v podstate len o právomoc v súlade s článkom 251 Zmluvy o založení ES prispôbovať a v potrebnej miere rozvíjať spomínané právne predpisy tak, aby sa dali správne uplatňovať.

1.2 Konštatuje, že potrebné prioritné zmeny právnych predpisov navrhované Komisiou⁽¹⁾, ako aj zrušenie časových obmedzení, počas ktorých bola Komisia oprávnená vykonávať príslušné vykonávacie právomoci sú v súlade s rozhodnutím 2006/512/ES a spoločným vyhlásením, ktoré obsahuje zoznam príslušných právnych predpisov, ktoré je potrebné čo najskôr upraviť.

2. Návrhy Komisie

2.1 Rozhodnutie Rady 2006/512/ES zo 17. júla 2006⁽²⁾ zmenilo rozhodnutie Rady z 28. júna 1999, ktorým sa ustanovujú postupy pre výkon vykonávacích právomocí prenesených na Komisiu (1999/468/ES)⁽³⁾, a to najmä doplnením článku 5a, ktorý zavádza nový regulačný postup s kontrolou.

2.2 Komitologický postup, ktorý zabezpečuje monitorovanie uplatňovania každého právneho predpisu, obsahuje aj doplnujúcu možnosť, ktorá posilňuje kontrolu parlamentu nad výkonom vykonávacích právomocí prenesených na Komisiu právnym predpisom. Ide o predpisy spadajúce do rámca tohto nového postupu a prijímané v rámci spolurozhodovacieho procesu alebo Lamfalussyho postupu vo finančných otázkach.

2.3 V spoločnom vyhlásení⁽⁴⁾ sa Komisia, Rada a Európsky parlament dohodli na zozname právnych predpisov, ktoré by sa mali urýchlene prispôbiť zmenenému a doplnenému rozhodnutiu, aby sa v nich podľa potreby mohol zaviesť nový regulačný postup s kontrolou namiesto pôvodne uvedeného postupu. V uvedenom spoločnom vyhlásení sa ďalej uvádza, že v rámci uplatňovania zásady dobrej tvorby právnych predpisov musia byť vykonávacie právomoci prenesené na Komisiu bez časového obmedzenia.

2.4 Komisia teraz navrhuje spätnú zmenu a doplnenie 26 právnych predpisov, ktoré sú považované za prioritné⁽⁵⁾, aby sa do nich mohol zapracovať tento nový postup a v prípade potreby vypustiť časové obmedzenie týkajúce sa prenosu vykonávacích právomocí, ktoré by mohli obsahovať.

2.5 V troch prípadoch sa uvedenými nástrojmi spolurozhodovania nielenže upravujú už existujúce základné akty, ale takisto sa nimi odvoláva na ustanovenia komitológie, ktoré je potrebné v týchto aktoch zosúladiť. V týchto troch prípadoch preto Komisia navrhla prispôbiť príslušné ustanovenia komitológie. Ide najmä o:

2.5.1 S cieľom zosúladiť smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/1/ES z 9. marca 2005 navrhuje Komisia prispôbiť tieto právne predpisy:

- smernicu Rady 91/675/EHS z 19. decembra 1991, ktorou sa zriaďuje Výbor pre poistenie,
- smernicu Rady 92/49/EHS z 18. júna 1992 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa priameho poistenia s výnimkou životného poistenia a o zmene a doplnení smerníc 73/239/EHS a 88/357/EHS (tretia smernica o neživotnom poistení),

⁽¹⁾ KOM(2006) 901 až KOM(2006) 926.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 200, 22.7.2006, s. 11.

⁽³⁾ Ú. v. ES L 184, 17.7.1999, s. 23.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 255, 21.10.2006, s. 11.

⁽⁵⁾ Ide o dokumenty KOM(2006) 901 až KOM(2006) 926, ktoré boli stanovené oznámením Komisie KOM(2006) 900 v konečnom znení. Je však potrebné, že EHSV nebol požiadaný o konzultáciu k dokumentu KOM(2006) 904 v konečnom znení.

— smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2002/83/ES z 5. novembra 2002 o životnom poistení,

— smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/68/ES zo 16. novembra 2005 o zaistení, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 73/239/EHS, 92/49/EHS, ako aj smernice 98/78/ES a 2002/83/ES.

2.5.2 S cieľom zosúladiť smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2003/41/ES z 3. júna 2003 o činnostiach a dohľade nad inštitúciami zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia navrhuje Komisia prispôsobiť tento právny predpis:

— už uvádzanú smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2002/83/ES.

2.5.3 S cieľom zosúladiť smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2001/107/ES z 21. januára 2002 navrhuje Komisia prispôsobiť tento právny predpis:

— smernicu 85/611/EHS o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP).

2.6 Úplný zoznam právnych predpisov, ktorý je potrebné prioritne upraviť:

(1) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/49/ES zo 14. júna 2006 o kapitálovej primeranosti investičných spoločností a úverových inštitúcií;

(2) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/48/ES zo 14. júna 2006 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií;

(3) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES zo 17. mája 2006 o štatutárnom audite ročných účtovných závierok a konsolidovaných účtovných závierok, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS a ktorou sa zrušuje smernica Rady 84/253/EHS;

(4) nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc);

(5) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/68/ES zo 16. novembra 2005 o zaistení, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 73/239/EHS, 92/49/EHS, ako aj smernice 98/78/ES a 2002/83/ES;

(6) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES z 26. októbra 2005 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu;

(7) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/32/ES zo 6. júla 2005 o vytvorení rámca na stanovenie požiadav-

viak na ekodizajn výrobkov využívajúcich energiu a o zmene a doplnení smernice Rady 92/42/EHS a smerníc Európskeho parlamentu a Rady 96/57/ES a 2000/55/ES;

(8) nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005 z 23. februára 2005 o maximálnych hladinách rezíduí pesticídov v alebo na potravinách a krmivách rastlinného a živočíšneho pôvodu a o zmene a doplnení smernice Rady 91/414/EHS;

(9) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/109/ES z 15. decembra 2004 o harmonizácii požiadaviek na transparentnosť v súvislosti s informáciami o emitentoch, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2001/34/ES;

(10) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS;

(11) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/71/ES zo 4. novembra 2003 o prospekte, ktorý sa zverejňuje pri verejnej ponuke cenných papierov alebo ich prijatí na obchodovanie, a o zmene a doplnení smernice 2001/34/ES;

(12) nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách;

(13) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/6/ES z 28. januára 2003 o obchodovaní s využitím dôverných informácií a o manipulácii s trhom (zneužívanie trhu);

(14) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/96/ES z 27. januára 2003 o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ);

(15) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/95/ES z 27. januára 2003 o obmedzení používania určitých nebezpečných látok v elektrických a elektronických zariadeniach;

(16) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/87/ES zo 16. decembra 2002 o doplnkovom dohľade nad úverovými inštitúciami, poisťovňami a investičnými spoločnosťami vo finančnom konglomeráte, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 73/239/EHS, 79/267/EHS, 92/49/EHS, 92/96/EHS, 93/6/EHS a 93/22/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/78/ES a 2000/12/ES;

(17) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/83/ES z 5. novembra 2002 o životnom poistení;

- (18) nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem;
- (19) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/83/ES zo 6. novembra 2001, ktorou sa ustanovuje zákonník spoločenstva o humánných liekoch;
- (20) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/18/ES z 12. marca 2001 o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia a o zrušení smernice Rady 90/220/EHS;
- (21) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva;
- (22) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/53/ES z 18. septembra 2000 o vozidlách po dobe životnosti;
- (23) smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/8/ES zo 16. februára 1998 o uvádzaní biocídnych výrobkov na trh;
- (24) smernica Rady 92/49/EHS z 18. júna 1992 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa priameho poistenia s výnimkou životného poistenia a o zmene a doplnení smerníc 73/239/EHS a 88/357/EHS (tretia smernica o neživotnom poistení);
- (25) smernica Rady 91/675/EHS z 19. decembra 1991, ktorou sa zriaďuje Výbor pre poistenie;
- (26) smernica Rady 85/611/EHS z 20. decembra 1985 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP).

V Bruseli 14. marca 2007

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor zastával vždy názor, že komitologický postup, do ktorého boli zapojení len zástupcovia Komisie a členských štátov, a ktorý sa podľa zloženia výboru zameriava na riadenie, konzultácie alebo na reguláciu vyplývajúcu z uplatňovania právnych predpisov, musí byť transparentnejší a pochopiteľnejší pre európskych občanov a najmä pre tých, ktorých sa príslušné právne predpisy priamo týkajú.

3.2 Víta preto rozhodnutie zaviesť tento nový postup s kontrolou pre právne predpisy prijímané v rámci spolurozhodovania, a keďže Európsky parlament nie je priamo zapojený do týchto výborov, bolo by želateľné, aby existoval systém kontroly umožňujúci overiť, že Komisia neprekročila svoje vykonávacie právomoci v rámci vykonávacích nariadení, ktoré môže prijímať samostatne.

3.3 Zrušenie časového obmedzenia výkonu vykonávacích právomocí, ktoré bolo uvádzané v niektorých právnych predpisoch, logicky vyplýva z posilnenia kontroly Európskeho parlamentu a Rady a ich právomocí meniť a dopĺňať vykonávacie nariadenia prijaté Komisiou v prípade všetkých právnych predpisov spadajúcich do oblasti prijímania spolurozhodovaním alebo Lamfalussyho postupom.

3.4 Spoločné vyhlásenie u 21. októbra 2006 žiada, aby Komisia predložila prioritné návrhy v súlade s rozhodnutím zo 17. júla 2006 a výbor konštatuje, že Komisia túto žiadosť v plnom rozsahu splnila.

3.5 Súčasne konštatuje, že zmenené a doplnené právne predpisy sú v súlade s prioritami stanovenými v už spomínanom rozhodnutí.

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa ustanovuje rámec pre akciu Spoločenstva na dosiahnutie trvalo udržateľného používania pesticídov“

KOM(2006) 373 v konečnom znení – 2006/0132 (COD)

(2007/C 161/15)

Rada sa 15. septembra 2006 rozhodla podľa článku 175 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. februára 2007. Spravodajcom bol pán Pezzini.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 147 hlasmi za, pričom 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV súhlasí s tým, že je dôležité vo väčšej miere využívať pesticídy trvalo udržateľným spôsobom s cieľom optimalizovať ich pozitívne účinky a znižovať nepriaznivé účinky na poľnohospodárstvo, životné prostredie, spotrebiteľov, užívateľov a celú spoločnosť.

1.2 EHSV v zásade víta návrh Komisie, keďže jeho predmetom je veľmi významná problematika týkajúca sa zdravia verejnosti EÚ, zachovania kvality života a ekosystému, rozvoj vidieka, a okrem toho aj pozitívneho vývoja výrobkov, ich konkurencieschopnosti na vnútornom i medzinárodnom trhu a neustáleho zvyšovania ich kvality.

1.3 EHSV súhlasí s tým, že na národnej úrovni je potrebné vypracovať akčné plány na identifikáciu cieľov zameraných na zníženie rizika a na zavedenie skutočnej politiky harmonizácie na európskej úrovni.

1.3.1 Ustanovenia plánov treba premeniť na zodpovedajúce opatrenia na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, predovšetkým prostredníctvom zohľadnenia troch rozmerov trvalej udržateľnosti, t. j. hospodárskych, spoločenských a environmentálnych dôsledkov.

1.4 EHSV zastáva názor, že pre racionálne, trvalo udržateľné využívanie systémov na ochranu poľnohospodárskych plodín a súčasnú elimináciu potenciálnych negatívnych dôsledkov pre životné prostredie majú veľký význam vzdelávacie a informačné kampane.

1.4.1 Školenia sa musia zamerať na všetky zainteresované strany, vrátane verejných orgánov a inštitúcií a malých súkromných užívateľov. Je jasné, že je potrebné zachovať národné systémy vzdelávania v tejto oblasti, ktoré organizujú riadne schválené orgány.

1.5 EHSV zastáva názor, že kampane na zvýšenie informovanosti by mali byť objektívne a neutrálne a mali by zdôrazniť pozitívne účinky pre poľnohospodárske plodiny ako aj riziká a mali by sa zamerať najmä na malých súkromných užívateľov, predovšetkým miestne verejné orgány a inštitúcie.

1.6 Pri zavádzaní preventívnych opatrení v obzvlášť citlivých kontextoch, ako napr. pri stanovovaní pravidiel pre aplikáciu prípravkov lietadlami, zastáva EHSV názor, že by bolo vhodnejšie zabezpečiť určitý stupeň subsidiarity.

1.7 EHSV zastáva názor, že je dôležité zohľadniť výskum ochrany rastlín a poľnohospodárskych plodín s cieľom minimalizovať riziko, ktoré vždy existuje pri aplikácii chemikálií a ich zmesí.

1.8 EHSV zastáva názor, že je potrebné venovať primeranú pozornosť spolupráci s medzinárodnými inštitúciami, ako napr. FAO, OECD a WHO, ako aj so susednými regiónmi.

1.9 Výbor sa nazdáva, že si globalizácia poľnohospodárskych a potravinárskych trhov vyžaduje, aby sa Spoločenstvo zasadzovalo za šírenie európskych štandardov v oblasti kvality výrobkov a ochrany zdravia na celosvetovej úrovni, predovšetkým prostredníctvom ich začlenenia do potravinového kódexu (*Codex Alimentarius*).

2. Zdôvodnenie

2.1 Termín „pesticídy“ označuje účinné látky a prípravky určené na ovplyvňovanie základných procesov v živých organizmoch, ktoré tak majú potenciál ničiť alebo regulovať škodlivé organizmy⁽¹⁾. V návrhu Komisie sa však používa aj konkrétnejší termín „prípravky na ochranu rastlín“⁽²⁾.

⁽¹⁾ *International Code of Conduct on the Distribution and Use of Pesticides* [Medzinárodný kódex pre distribúciu a používanie pesticídov], FAO, november 2002 a článok 2, uznesenie 1/123 prijaté na 123. zasadnutí rady FAO v roku 2002.

⁽²⁾ Pozri KOM(2006) 388 v konečnom znení, článok 2 ods. 1.

2.2 Pesticídy sa považujú za látky dôležité pri ochrane poľnohospodárskych plodín pred hmyzom, hlodavcami a prirodzenými patogénmi, no zároveň sa môžu akumulovať v životnom prostredí a vytvárať vážne riziko pre zdravie ľudí a zvierat, najmä ak znečistia pitnú vodu. Medzi potenciálne riziká pre ľudí patrí rakovina, genetické poruchy a trvalé poškodenie imunitného systému.

2.3 Riziko pre zdravie ľudí vzniká pri priamom alebo nepriamom vystavení sa pôsobeniu pesticídov, pri neodbornej manipulácii alebo nehodách, najmä počas aplikácie v poľnohospodárstve a po nej, pri ošetrovaní zelených plôch a inej činnosti.

2.4 Riziká spojené s jednotlivými aktívnymi zložkami, ktoré sa nachádzajú v pesticídoch, sa vyhodnocujú počas stanovených schvaľovacích postupov, no neexistuje dostatočné vyhodnotenie účinku pri vystavení sa pôsobeniu zmesi chemikálií, realizované na úrovni členských štátov. Preto je veľmi náročné stanoviť celkový účinok všetkých látok, ktoré sa v súčasnosti používajú⁽³⁾, na zdravie ľudí.

2.5 Nepriame vystavenie pôsobeniu týchto látok v prípade náhodne prítomných osôb, obyvateľov v daných oblastiach (pri aplikácii z lietadiel) a osôb, ktoré možno označiť za konzumentov (zostatkové hodnoty v poľnohospodárskych výrobkoch alebo vo vode) môže byť dokonca ešte závažnejšie pre osobitne zraniteľné skupiny obyvateľstva. Najmä nedávny výskum⁽⁴⁾ preukázal mimoriadne citlivosť plodov, ktorých neurologický vývoj bol negatívne ovplyvnený, keď ich matky boli vystavené pôsobeniu pesticídov.

2.6 Je potrebné zohľadniť riziká pre životné prostredie vznikajúce nezámerne rozsiahlým prienikom chemických látok do vody, vzduchu a pôdy, čo má negatívne účinky na rastliny, faunu a flóru vo voľnej prírode, kvalitu jednotlivých médií životného prostredia a biodiverzitu vo všeobecnosti.

2.6.1 Zároveň nemožno prehliadnuť skutočnosť, že moderná spoločnosť využíva široké spektrum hnojív, biocídnych výrobkov, prídavkov do potravín, insekticídov, pesticídov a herbicídov, ktoré umožňujú dosiahnuť vyššiu kvalitu a bezpečnosť potravín.

2.7 Pri zodpovednom využívaní tak tieto výrobky zabezpečujú prísun vysokokvalitných surovín, potravín, ako napr. ovocia a zeleniny, na trh za nízke ceny, ktoré sú prijateľné pre všetkých spotrebiteľov. Využívanie výrobkov na ochranu plodín zaručuje vysoké výnosy, znižuje úroveň prirodzených toxických látok, ktoré produkujú huby a baktérie, znižuje straty pri výnosoch a pomáha zabezpečiť dostatočné a stabilné dodávky potravín na vnútorný trh ako aj na medzinárodné trhy.

⁽³⁾ Treba poznamenať, že na medzinárodnej úrovni sa už uplatňujú metódy, najmä v USA. Pozri <http://www.epa.gov/ord/html/innovations.htm>.

⁽⁴⁾ Developmental neurotoxicity of industrial chemicals, Lancet 2006; 368:2167-78.

2.7.1 Všetky fungicídy, insekticídy a herbicídy sú okrem toho pred udelením povolenia na distribúciu a používanie predmetom prísneho schvaľovacieho procesu.

2.8 EHSV súhlasí s tým, že je dôležité vo väčšej miere využívať pesticídy trvalo udržateľným spôsobom s cieľom optimalizovať ich pozitívne účinky a znižovať nepriaznivé účinky na životné prostredie, spotrebiteľov a užívateľov: to by zlepšilo imidž užívateľov a poľnohospodárskych podnikov využívajúcich zodpovedne prípravky na ochranu rastlín.

2.9 EHSV zastáva názor, že je potrebné viac zdôrazniť potenciálne pozitívne účinky racionálnejšieho, rozvážnejšieho využívania prípravkov na ochranu rastlín pre poľnohospodárov. Poľnohospodári samotní sa už niekoľko rokov zapájajú do vypracovania racionálnejších techník, akými sú integrovaný manažment plodín a integrovaná ochrana proti škodcom, s cieľom konkrétnejšie podporiť integrované poľnohospodárske postupy. Tento trend by sa mal podľa názoru výboru podporovať.

2.10 Skutočnou výzvou budúcnosti nie je len zabezpečenie prísunu vysokokvalitných, bezpečných konvenčných výrobkov a tzv. „biovýrobkov“ určených „uvedomejším“ spotrebiteľom, ale tiež uspokojiť tých, ktorí vyhľadávajú výrobky zaručenej kvality a za rozumnú cenu.

2.11 Na problémy súvisiace so zohľadňovaním environmentálnych aspektov pri používaní pesticídov sa zameriavajú priority 6. environmentálneho akčného programu (2002 – 2012), ktorý predpokladá vypracovanie a implementáciu siedmich tematických stratégií.

2.12 Existuje jasná interakcia medzi odporúčaniami v tematických stratégiách, ktoré boli už prijaté – predovšetkým stratégiách na ochranu spodnej vody, fauny a flóry vo voľnej prírode a na ochranu pôdy, takisto v stratégii o odpadovom hospodárstve a o zvyškoch a obaloch – a návrhom rámcovej smernice.

2.12.1 Tematická stratégia trvalo udržateľného využívania pesticídov stanovuje štyri nové opatrenia na ochranu životného prostredia a zdravia, vrátane návrhu smernice o rámci pre trvalo udržateľné používanie pesticídov, čo je predmetom tohto stanoviska.

2.12.2 Komisia tiež vypracovala vyhodnotenie dôsledkov jednotlivých scenárov, ktoré môžu nasledovať po implementácii opatrení stanovených pre trvalo udržateľné používanie pesticídov a nákladov, ktoré s tým súvisia: „straty (pre odvetvie prípravkov na ochranu rastlín a pre poľnohospodárov, ktorí platia za školenia a za získanie osvedčení a za údržbu aplikčných prístrojov) a prínosy (pre poľnohospodárov, ktorí používajú menej prípravkov a pre firmy, ktoré vykonávajú školenia, vydávajú osvedčení a údržbu) [sú rovnaké“⁽⁵⁾.

⁽⁵⁾ Pozri SEC(2006) 914, bod 5, druhý odsek.

2.13 Celkový účinok, aj pri zohľadnení znížených externých vplyvov, je teda jasne pozitívny: „Extrapolácia z komplexnej štúdie v Nemecku vedie k záveru, že optimalizované využívanie pesticídov by malo vytvoriť celkový úžitok pre EÚ v hodnote viac ako 200 miliónov EUR ročne prostredníctvom zníženia vonkajšieho vplyvu, akými sú napríklad škodlivé účinky na životné prostredie a ľudské zdravie.“⁽⁶⁾

2.14 EHSV už v roku 2003⁽⁷⁾ podporil úsilie Komisie vypracovať tematickú stratégiu o pesticídoch. EHSV tiež zastáva názor, že je potrebné explicitne uviesť tak úlohu pesticídov pri ochrane poľnohospodárskych plodín, ako aj iné techniky, t.j. biopesticídy, výťažky z rastlín, metódy prevencie a organické metódy a odolnosť rastlín voči určitým škodcom, pričom ich riziká a výhody treba vyhodnotiť na solídnom vedeckom základe.

3. Návrh Komisie

3.1 Cieľom návrhu Komisie je chrániť zdravie ľudí a zvierat a životné prostredie pred nebezpečným, neodborným alebo nadmerným používaním pesticídov v poľnohospodárstve a ekosystéme s cieľom znížiť riziká a negatívne dôsledky používania pesticídov „spôsobom, ktorý je v súlade s potrebnou ochranou plodín voči škodcom“.

3.2 Návrh Komisie obsahuje najmä nasledujúce body:

- povinné vypracovanie národných akčných plánov (NAP) na identifikovanie plodín, činností alebo oblastí so zvýšeným ohrozením, ktorým sa treba prioritne venovať, a zapojenie zainteresovaných strán do prípravy, zavádzania a prispôbovania NAP,
- vytvorenie systému školení a zvyšovania informovanosti distribútorov a profesionálnych užívateľov pesticídov a informovanie širokej verejnosti prostredníctvom informačných a osvetových kampaní,
- pravidelné povinné kontroly aplikačných prístrojov, s cieľom obmedziť škodlivý vplyv pesticídov na ľudské zdravie a životné prostredie počas používania,
- zákaz leteckého postreku, s možnosťou udelenia výnimky, aby sa obmedzilo riziko škodlivého vplyvu na ľudské zdravie a životné prostredie,
- zavedenia špecifických opatrení na ochranu vodného prostredia pred znečistením pesticídmi,
- vymedzenie oblastí s podstatne obmedzeným alebo nulovým využitím pesticídov (*Zero Pesticide Use – ZPU*) v súlade s opatreniami prijatými na základe iných právnych predpisov,
- narábanie s pesticídmi, ich obalmi a zvyškami a ich skladovanie (*pesticides life-cycle*),
- vypracovanie špecifických noriem pre integrovanú ochranu proti škodcom (*Integrated Pest Management – IPM*) v rámci

celého Spoločenstva – záväzných od roku 2014 – a stanovenie podmienok implementácie IPM,

- systém harmonizovaných ukazovateľov pre povinné zhromažďovanie a nahlasovanie štatistických informácií o uvádzaní pesticídov na trh a ich využívaní, na vyhodnocovanie pokroku dosiahnutého pri znižovaní celkového rizika.

4. Pripomienky

4.1 EHSV víta návrh Komisie, keďže jeho predmetom je veľmi významná problematika týkajúca sa zdravia verejnosti a spotrebiteľov EÚ a jeho cieľom je zabezpečenie kvality života, poľnohospodárstva a ekosystému.

4.2 Celosvetový obrat z predaja pesticídov sa odhaduje na 25 miliárd EUR, využívanie pesticídov je naďalej veľmi vysoké v rozvojových krajinách, hoci tieto trhy stagnujú alebo upadajú⁽⁸⁾. Okrem toho si globalizácia poľnohospodárskych a potravinárskych trhov vyžaduje, aby všetky zainteresované strany presne dodržiavali príslušné normy týkajúce sa výroby a ochrany zdravia uvedené v dokumente Codex Alimentarius, aby sa Greshamov zákon neuplatňoval aj na tieto trhy⁽⁹⁾.

4.3 Okrem toho sa v rôznych častiach sveta mrhá alebo nadmerne aplikuje obrovské množstvo pesticídov a veľký počet ľudí trpí otravou, pretože poľnohospodári, užívatelia a miestne orgány nepoznajú nové technologické aplikácie alebo o nich neboli informovaní a tiež z dôvodu, že zariadenia používané na aplikáciu pesticídov sú zastarané alebo v zlom technickom stave. Navyše, nebezpečné látky, ktoré sú v EÚ už zakázané, sa stále používajú v rozvojových krajinách⁽¹⁰⁾.

4.4 EHSV pokladá zavedenie národných akčných plánov zahrňujúcich kvantitatívne ciele a harmonogram implementácie za obzvlášť dôležité pre definovanie opatrení zameraných na znižovanie rizika na národnej, regionálnej a miestnej úrovni a pre zohľadnenie troch rozmerov trvalej udržateľnosti, t. j. hospodárskych, spoločenských a environmentálnych dôsledkov.

4.5 Spoločensky zodpovedné používanie ochranných prostriedkov na ochranu poľnohospodárskych plodín je veľmi dôležité na dosiahnutie čoraz ambicioznejších spoločenských cieľov, pričom sa zabezpečí, aby poľnohospodári akceptovali svoju zodpovednosť pri výrobe potravín a poskytovali spotrebiteľom vysokokvalitné potraviny, čím sa zaručí primeraná úroveň konkurencieschopnosti v poľnohospodárstve, a to na vnútornom trhu ako aj na medzinárodných trhoch – ako to požaduje Lisabonská stratégia.

4.6 Hospodársky rozmer trvalej udržateľnosti zabezpečuje, aby sa výrobky využívali len v nevyhnutnej miere potrebnej na udržanie rôznych chorôb pod určitou stanovenou hranicou, čím sa zvýši výnosnosť a dostupnosť poľnohospodárskych výrobkov a znížia sa aj výrobné náklady v poľnohospodárstve.

⁽⁸⁾ Uznesenie 1/123, Rada FAO 11/2002 (www.fao.org).

⁽⁹⁾ http://en.wikipedia.org/wiki/Gresham's_Law.

⁽¹⁰⁾ Napr. linden sa ešte stále v rozvojových krajinách používa, hoci je na trhu v EÚ zakázaný.

⁽⁶⁾ Tamže.

⁽⁷⁾ Ú. v. C 85, 8.4.2003, s. 112 – 118.

4.7 Čo sa týka životného prostredia je potrebné zabrániť rizikám vyplývajúcim z nadmernej a neželateľnej koncentrácie chemických látok vo vode, pôde, vzduchu a spracovaných poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkoch. Tieto látky sú škodlivé pre človeka, flóru a faunu, kvalitu životného prostredia a biodiverzitu vo všeobecnosti. Zároveň je potrebné zohľadniť skutočnosť, že je životne dôležité zabrániť šíreniu chorôb rastlín.

4.8 Aby sa zabránilo narušeniu hospodárskej súťaže na vnútornom trhu, mali by sa opatrenia prijímané pri zavádzaní národných akčných plánov zakladať na smerniciach a kritériách spoločných pre celú EÚ.

4.9 Vzdelávacie a informačné kampane sú podstatné pre dosiahnutie racionálneho, trvalo udržateľného využívania systémov na ochranu poľnohospodárskych plodín, na zabezpečenie uplatňovania najlepších poľnohospodárskych postupov a súčasnú elimináciu potenciálnych negatívnych dôsledkov pre životné prostredie. Osobitný význam majú v tejto súvislosti komplexné školenia zamerané na všetky zainteresované strany, vrátane verejných orgánov a inštitúcií a malých súkromných užívateľov.

4.10 Členské štáty vytvorili rôzne systémy vzdelávania založené na národných ustanoveniach a legislatívnych požiadavkách, ktoré spravujú riadne schválené orgány. EHSV preto zastáva názor, že je potrebné zaviesť flexibilný referenčný rámec Spoločenstva, aby sa zohľadnili potreby rôznych skupín užívateľov. Tento rámec by mohol byť založený o. i. na vyučovacích metódach a obsahu školenia, ktoré schvália zainteresované strany na európskej úrovni ⁽¹⁾ a prediskutovaný ako súčasť dialógu medzi sociálnymi partnermi v rámci odvetvia každej krajiny.

4.11 To isté možno povedať o informačných a osvetových kampaniach, ktoré musia byť objektívne a neutrálne a zohľadniť výhody potenciálnej praxe ochrany plodín a tiež riziká škodlivých účinkov. Tieto kampane by mohli financovať jednotlivé členské štáty vo forme dane spojenej s výrobkami na ochranu plodín. Zdroje, ktoré by sa takto získali, by sa mohli použiť napr. na vypracovanie jednoduchých technických príručiek aktualizovaných na internete, ktoré by zlepšovali informovanosť užívateľov, najmä malých súkromných užívateľov.

4.12 EHSV zastáva názor, že je veľmi dôležité, aby členské štáty vytvorili systém pravidelných technických kontrol a údržby zariadení využívaných na aplikáciu pesticídov, a to na základe spoločných, harmonizovaných noriem na základe najdôležitejších požiadaviek.

4.13 Čo sa týka zavedenia preventívnych opatrení v osobitne citlivých kontextoch, ako napr. ochrana vody ⁽²⁾ – čo musí byť

⁽¹⁾ Pozri: ECPA Training resource for trainers on ICM and Guidelines on the Sustainable use of crop protection products [Materiály pre školenia ECPA pre školiteľov pre ICM a Usmernenia o trvalo udržateľnom používaní výrobkov na ochranu plodín]

⁽²⁾ Pozri osvedčené postupy zavedené v rámci smernice 91/414/EHSV.

v súlade s rámcovou smernicou o vode – a v odvetviach definovaných programom Natura 2000, je potrebné zobrať do úvahy miestne podmienky a typy plodín, ako napr. ryža.

4.13.1 Podľa názoru EHSV je dôležité zabezpečiť dodržiavanie osvedčených postupov s cieľom zredukovať riziká, a to prostredníctvom spoločných ustanovení a minimálnych kritérií. Výber opatrení a prísne monitorovanie ich dodržiavania by malo byť v kompetencii členských štátov. Výbor nepodporuje všeobecný zákaz, pretože si myslí, že takýto zákaz by bol prehnaným opatrením.

4.14 Čo sa týka prísnych obmedzení leteckej aplikácie pesticídov zastáva EHSV názor, že je potrebné starostlivo zvážiť skutočnosť, že v niektorých geografických oblastiach a situáciách nie je možné využiť iné metódy. V takých prípadoch by bolo vhodné povoliť len veľmi obmedzené výnimočné ustanovenia pre tento typ aplikácií s cieľom zaručiť maximálne možnú úroveň bezpečnosti a profesionálnosti užívateľov a zamedziť negatívnym dôsledkom pre zdravie ľudí a životné prostredie. Členské štáty a verejné orgány na rôznych úrovniach správy by mali používať štandardizované postupy hodnotenia rizík na systematické monitorovanie úrovne bezpečnosti a odbornosti.

4.15 V rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky sa zvyšuje podpora rozvíjania metód integrovanej rastlinnej výroby (*Integrated Crop Management – ICM*) ⁽³⁾. V tejto súvislosti by sa postupne mali zaviesť na základe spoločného konsenzu metódy integrovanej ochrany proti škodcom (*Integrated Pest Management – IPM*). EHSV jednoznačne podporuje techniky ICM ⁽⁴⁾, ktoré sú míľnikom na ceste k systémom trvalo udržateľného poľnohospodárstva.

4.16 Je veľmi ťažké rozlišovať rôzne účinky ochrany plodín od celého spektra iných poľnohospodárskych postupov (rotácia, atď.): ak sa majú vypracovať všeobecné cieľové normy IPM a majú byť do roku 2014 pre členské štáty záväzné, zastáva EHSV názor, že užívatelia musia byť v plnej miere zapojení do tohto procesu a že je tiež potrebné zohľadniť všeobecné techniky ICM, technický pokrok a technologický výskum v tomto odvetví, pričom tento výskum treba podporiť a rozvíjať aj v pracovných programoch 7. rámcového programu pre výskum a technický rozvoj.

4.17 EHSV zastáva názor, že je dôležité venovať primeranú pozornosť výskumu ochrany rastlín a poľnohospodárskych plodín zameranému na stupeň škodlivosti nových pokrokových technológií a minimalizáciu rizika, ktoré vždy existuje pri aplikácii chemikálií a ich zmesí, v kontexte pracovných programov a žiada o vypísanie súťaže v rámci 7. rámcového programu pre výskum a technologický rozvoj na obdobie rokov 2007 – 2013.

⁽³⁾ CEAS Report on CM Systems in the EU [Správa o systémoch pestovania plodín v EÚ], ktorá bola vypracovaná pre GR pre životné prostredie a Codex on Integrated Farming EU [Kódex integrovaného poľnohospodárstva] Európskej iniciatívy za trvalo udržateľný rozvoj v poľnohospodárstve (European Initiative on Sustainable development in Agriculture – EISA). Správa CEAS takisto uznala uvedený kódex.

⁽⁴⁾ Report on CM Systems in the EU [Správa o systémoch pestovania plodín v EÚ], Európska komisia, máj 2003. Pripomienky zo strany PAN Európe a Európskeho úradu pre životné prostredie (EEB), 9/2002.

4.18 V stanovisku z vlastnej iniciatívy na tému „Budúcnosť spoločnej poľnohospodárskej politiky“⁽¹⁵⁾ EHSV načrtnol viacero možných spôsobov lepšieho zohľadňovania environmentálnych aspektov poľnohospodárskej politiky. „Druhý pilier“ spoločnej poľnohospodárskej politiky vyžaduje od členských štátov, aby v novom programovacom období štrukturálnych fondov (2007 – 2013) a v národných a regionálnych rozvojových plánoch pre vidiecke oblasti poskytli stimuly pre mechanizmy na kompenzáciu poľnohospodárov, ktorí dokážu znížiť riziká súvisiace s využívaním chemických výrobkov na ochranu plodín⁽¹⁶⁾.

4.19 Definícia techník IPC musí byť v súlade s novými ustanoveniami týkajúcimi sa uvádzania výrobkov na ochranu plodín na trh a normy platné pre techniky IPM musia zohľadniť rôzne prírodné a klimatické podmienky v rámci EÚ.

4.20 S prípravkami na ochranu plodín treba manipulovať a skladovať ich tak, aby sa zabránilo potenciálnemu riziku pre zdravie alebo životné prostredie. EHSV zastáva názor, že okrem návrhu by mal byť na úrovni Spoločenstva definovaný rámec minimálnych noriem týkajúcich sa skladovania pre veľkoobchodníkov, maloobchodníkov a poľnohospodárov⁽¹⁷⁾.

4.21 Čo sa týka systému harmonizovaných ukazovateľov pre povinné zhromažďovanie a sprostredkovanie štatistických

údajov o uvádzaní pesticídov na trh a o ich používaní, EHSV sa v plnej miere stotožňuje s tým, že existuje potreba štatistických informácií a že je dôležité zaviesť povinné, pravidelné zhromažďovanie údajov na základe ukazovateľov, týkajúcich sa rizika a používania, harmonizovaných na európskej úrovni.

4.22 EHSV zdôrazňuje význam štandardizovania informácií, ktoré sa vyžadujú od všetkých zainteresovaných strán, význam zabránenia duplicity alebo neprimeraných prekážok v oblasti administratívnych predpisov alebo odbornej komplexnosti.

4.23 Ukazovatele by sa mali zakladať na riziku a na vplyve na zdravie, nie na množstve výrobkov, ktoré sa používajú alebo množstve prítomných zostatkových látok. V tejto súvislosti možno využiť štúdie WHO. Ukazovatele by sa mali vzťahovať aj na mieru rozšírenia chorôb a patogénov nebezpečných pre poľnohospodárske plodiny.

4.24 EHSV zastáva názor, že je potrebné venovať primeranú pozornosť aspektom medzinárodnej spolupráce s inštitúciami, ako napr. FAO⁽¹⁸⁾ a OECD⁽¹⁹⁾ a tiež so susediacimi regiónmi, predovšetkým krajinami v oblasti Stredozemného mora, Balkánu a okolitými krajinami.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁵⁾ Stanovisko CESE 362/2002, Ú. v. C 125, 27.5.2002, s. 87 – 99.

⁽¹⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou 3.

⁽¹⁷⁾ Pozri aj Guidelines for Packaging and Storage of Pesticides [Usmerenia pre balenie a skladovanie pesticídov] (FAO 1985). Súčasná legislatíva Spoločenstva o uskladňovaní chemických látok stanovuje normy len pre veľké množstvá, no neexistujú ustanovenia upravujúce malé množstvá pesticídov nachádzajúcich sa u jednotlivých užívateľov, napriek tomu, že takéto ustanovenia by boli potrebné.

⁽¹⁸⁾ Najmä čo sa týka monitorovania, implementácie a aktualizácie Medzinárodného kódexu pre distribúciu a používanie pesticídov [International Code of Conduct on the Distribution and Use of Pesticides], nov. 2002

⁽¹⁹⁾ Najmä v prípadoch, keď sa to týka definície ukazovateľov.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zrušuje smernica Rady 68/89/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa klasifikácie surového dreva“

KOM(2006) 557 v konečnom znení – 2006/0178 (COD)

(2007/C 161/16)

Rada sa 11. októbra 2006 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. februára 2007. Spravodajcom bol pán Dorda.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 159 hlasmi za, pričom 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Cieľom návrhu Komisie je zrušiť smernicu Rady 68/89/EHS z 23. januára 1968 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa klasifikácie surového dreva.

1.2 Vzhľadom na to, že členské štáty, sektor lesného hospodárstva a odvetvia súvisiace s ním už mnohé roky upozorňujú, že táto smernica sa v drevárskom priemysle vo všeobecnosti neuplatňuje, Komisia navrhla, aby sa táto smernica zrušila.

2. Všeobecné informácie

2.1 V polovici roku 2005 sa 19 členských štátov a 11 predstaviteľov národných združení relevantných odvetví zúčastnilo na konzultáciách, ktoré mali zistiť, či sa smernica uplatňovala alebo nie a či by jej zrušenie malo negatívny účinok. Výsledky prieskumu potvrdili, že väčšina členských štátov a združení relevantných odvetví túto smernicu pri obchodovaní s drevom neuplatňuje. Vyjadrili názor, že samotná smernica nebola dost podrobná, nezohľadnila plánované využitie dreva a nebola prispôbená potrebám trhu.

2.2 Uplatňovanie smernice Rady bolo obmedzené, keďže smernica nie je záväzná, systémy klasifikácie a merania, ktoré

zavádza, sú zastarané, subjekty pôsobiace na trhu s drevom sa dohodli na iných metódach merania a klasifikácie, ktoré dodržiavajú. Napriek uvedeným skutočnostiam prišlo k expanzii vnútorného trhu pre surové drevo, ako aj s rastu objemu obchodovania s tretími krajinami, podľa všetkého bez negatívnych dôsledkov.

Okrem toho boli stanovené európske normy týkajúce sa merania a klasifikácie dreva, ktoré môžu byť v príslušných prípadoch uplatňované pri transakciách na trhu s drevom a ktoré sa považujú za lepšie riešenie.

2.3 Zrušenie smernice je preto v súlade s výsledkami konzultácií s členskými štátmi, sektorom lesného hospodárstva a odvetviami, ktoré s ním súvisia. Zámery smernice možno dosiahnuť bez právnych predpisov Spoločenstva.

2.4 Z hore uvedených dôvodov a tiež vzhľadom na skutočnosť, že zrušenie smernice nebude mať žiadne rozpočtové implikácie a pomôže zjednodušiť európsku legislatívu, podporuje výbor návrh Komisie. Výbor zastáva názor, že legislatíva, ktorá sa zriedkavo uplatňuje a nie je podstatná pre riadne fungovanie vnútorného trhu v tomto odvetví, by nemala zostať v platnosti.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Označovanie výrobkov preukazujúce dodržanie zásad dobrých životných podmienok zvierat“

(2007/C 161/17)

Nemecké predsedníctvo Rady EÚ požiadalo listom z 28. novembra 2006 Európsky hospodársky a sociálny výbor v súlade s článkom 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva o vypracovanie stanoviska na tému: „Označovanie výrobkov preukazujúce dodržanie zásad dobrých životných podmienok zvierat“.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie bola poverená vypracovaním návrhu stanoviska v danej veci.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán NIELSEN rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na jeho 434. plenárnom zasadnutí 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 15. marca) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 92 hlasmi za, pričom 6 členovia hlasovali proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania

1.1 Záujem o podporu výrobných a chovateľských metód dodržiavajúcich dobré podmienky chovaných úžitkových zvierat v Európskej únii narastá. V tejto súvislosti sa na doplnenie platných záväzných minimálnych požiadaviek na dodržiavanie dobrých životných podmienok zvierat navrhuje zaviesť dobrovoľný systém označovania, ktorý sa môže používať spolu so všeobecnými obchodnými označeniami, ako aj s označeniami kvality podľa rozličných systémov kontroly kvality. Tým by sa podporili trhové sily a zbytočne by sa nezaťažil ani politický systém ani úrady dohľadu v jednotlivých členských štátoch. Takéto značky akosti hrajú v hospodárskej súťaži na trhu s potravinami dôležitú úlohu. Zachytávajú často rozdielne prvky dobrých životných podmienok zvierat, ktoré prekračujú platné záväzné minimálne normy. Pre spotrebiteľov je však ťažké orientovať sa v základoch označovania a obsahu pravidiel, aspekty ochrany zvierat nie vždy spočívajú na dostatočných vedeckých základoch.

1.2 Takýto trhový systém, ktorý by sa opieral o objektívne kritériá na stanovenie úrovne dobrých životných podmienok zvierat, by mal tú výhodu, že by bol pružnejší, účinnejší a perspektívnejší než politicky stanovené kritériá a bol by preto účelnejší. Budúci vývoj výroby sa bude vyznačovať väčším rozpätím výrobných vzťahov ako dôsledok rozširovania EÚ, postupnej špecializácie a diverzifikácie výroby ako aj štrukturálnych zmien v maloobchode a partnerstiev vo vývoji výrobkov a značkového tovaru.

1.3 Je potrebné podporovať výrobné a chovateľské metódy, ktoré vo zvýšenej miere zachovávajú dobré podmienky chovaných zvierat, čo je možné priamo uskutočniť prostredníctvom vzdelávania a uplatňovania nových vedeckých poznatkov, ale aj vnímaním signálov trhu, ktoré môžu byť súčasne aj dôležitým impulzom na stanovenie ťažiskových bodov vo vzdelávaní, v investíciách atď. Týmto spôsobom môže systém označovania prispieť k nevyhnutnej všeobecnej súčinnosti a k racionálnejšiemu využívaniu zdrojov. Chovatelia úžitkových zvierat majú záujem o stabilný rámec, pretože v súčasnosti sa musia riadiť meniacimi sa požiadavkami maloobchodných sietí, ktoré sú viac alebo

menej odôvodnené, čo ovplyvňuje ich plánovanie a investičnú stratégiu.

1.4 Systém označovania výrobkov preukazujúceho dodržanie dobrých životných podmienok zvierat, ktorý prekračuje minimálne normy, by podľa toho mal byť dobrovoľnou ponukou pre príslušných výrobcov, obchod a priemysel. Súkromný systém označovania sa môže zakladať na vedeckých a praktických fundovaných normách a môže byť aktualizovaný podľa nových vedeckých poznatkov. Konkrétne by sa na základe dobrovoľnosti mohli používať logá spolu s farebným označením alebo bodovým systémom, ktoré by dopĺňali obchodné značky akosti a v spojitosti so súkromnou nezávislou kontrolou by tvorili objektívny základ na zaistenie odbytu. Takýto systém by sa mohol v zásade používať pri všetkých druhoch úžitkových zvierat a výrobkoch živočíšneho pôvodu. Podľa ustanovení WTO by sa za rovnakých podmienok mohol tiež používať pri dovážaných výrobkoch.

1.5 Aj naďalej by mala prebiehať tradičná úradná regulácia pri stanovovaní minimálnych noriem v EÚ tak, ako to bolo doteraz pri označovaní spôsobu výroby vajec a ekologických výrobkov. Tento spôsob regulácie je však politicky a administratívne ťažkopádny, a preto je menej vhodný na to, aby bol stimulom vývoja výrobných a chovateľských metód rešpektujúcich normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Výrobcovia, priemysel a obchod by tento systém tiež považovali za skostnatený a byrokratický, ba ani spotrebiteľom by neprinesol zásadné výhody.

1.6 Navrhovaná úprava sa v podstate podobá všeobecnému ekologickému označovaniu, vrátane ekologického štítu EÚ. Ekologické označenie sa zakladá na spoločných zásadách stanovených pre výrobu a používanie na najrozličnejších výrobkoch, čím sa dá dosiahnuť väčšia súčinnosť a zvýšiť stupeň informovanosti o značkách. Z dôvodu hospodárskej súťaže však budú výrobcovia potravín pochopiteľne uprednostňovať svoje vlastné značky kvality, preto „ekologický model“ nie je priamo vhodný na označovanie výrobkov preukazujúce dodržanie dobrých životných podmienok zvierat, ktoré sa bezpodmienečne musí zakladať na príslušných výskumných poznatkoch a posudzovaní ukazovateľov dobrých životných podmienok zvierat.

1.7 Výskumné opatrenia v oblasti dobrých životných podmienok zvierat v Európskej únii rozhodnú o tom, či bude v budúcnosti možné na vedeckom a objektívnom základe zohľadňovať tieto aspekty v reťazci poľnohospodárstvo – výroba – obchod. Prvky systému označovania by mali byť čo najskôr definované s cieľom zahrnúť poznatky z výskumu a jednotné objektívne, merateľné a preveriteľné ukazovatele dobrých životných podmienok zvierat do praktickej stratégie a použiť ich v rámci systému označovania hneď, ako budú k dispozícii, aby sa zainteresované strany mohli s týmito predpismi oboznámiť.

1.8 Nevyhnutné sú intenzívne informačné kampane, určené okrem iného spotrebiteľom a maloobchodu, ktorých náplňou sú aj predpísané minimálne normy EÚ. Ďalej by sa malo uvažovať o vytvorení internetovej stránky podporovanej Európskou uniou, a databázy s cieľom dosiahnuť väčšiu transparentnosť a otvorenosť. Aby sa však spoločne usmernenia mohli uplatňovať, mal by byť najprv zverejnený presný obsah. Uvažovať by sa malo aj o prísnejšej kontrole a zákaze nesprávnych a zavádzajúcich tvrdeniach v reklame s cieľom zabezpečiť, aby podniky vo väčšej miere svoje vlastné tvrdenia dodržiavali.

2. Súvislosti

2.1 V súlade so žiadosťou nemeckého predsedníctva Rady EÚ je cieľom stanoviska popísať možné systémy označovania výroby, pri ktorej sa dodržiavajú dobré životné podmienky zvierat, ako aj vytvorenie takýchto systémov. Má sa tak diať s ohľadom na vývoj výrobných a chovateľských metód, ktoré rešpektujú lepšiu starostlivosť o zvieratá. V pozadí narastajúceho záujmu o dodržiavanie dobrých životných podmienok zvierat v Európskej únii je skutočnosť, že problematika ochrany zvierat ako aj iné etické aspekty sú stále viac ponímané ako prvky „európskeho modelu spoločnosti“. Podľa uskutočnených štúdií v rámci prieskumu Eurobarometra spotrebiteľia právom očakávajú, že potraviny živočíšneho pôvodu sa budú vyrábať podľa postupov, ktoré zohľadňujú všetky platné normy v Európskej únii a hlavne tie, ktoré sa vzťahujú na dobré životné podmienky zvierat a že budú k dispozícii objektívne a hodnoverné kritériá, pomocou ktorých sa dajú vybrať potraviny vyrobené v súlade s dodržiavaním dobrých životných podmienok zvierat⁽¹⁾. Existuje mnohoraká súvislosť medzi zdravím a starostlivosťou o úžitkové zvieratá a vznikom chorôb, ktoré sú prenosné na človeka.

(1) Ako vyplýva z mimoriadneho prieskumu Eurobarometra „Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals“ z júna 2005, 43 % spotrebiteľov v EÚ zohľadňuje pri kúpe mäsa aspekty zabezpečovania priaznivých chovných podmienok zvierat. 74 % opýtaných udáva, že svojím rozhodnutím pri kúpe chcú vplyvať na vhodné podmienky chovu zvierat. Niektoré vedecké štúdie však upozorňujú na to, že psychologické a emocionálne faktory, ktoré vplyvajú na etické a morálne hodnoty spotrebiteľov, ako aj prezentácia maloobchodom a označovanie, sú mimoriadne komplikované. Medzi postojom a konaním môže byť rozdiel: politicky správny postoj voči etickému označeniu nemusí viesť ku kúpe produktov, ktoré boli vyrobené pri rešpektovaní zvláštnych etických noriem. Určujúcou je skôr cena, dostupnosť, zdravie a chuť. Verejnosť však prudko reaguje na informácie v médiách o nevyhovujúcich podmienkach pre zvieratá určené na výrobu a pokusy.

2.2 Ako vyplýva z väčšiny prieskumov, považujú spotrebiteľia dobré životné podmienky zvierat za dôležitý parameter kvality výrobku; tento názor môže byť samozrejme v niektorých členských štátoch menej výrazný. Dobré životné podmienky zvierat resp. kvalita života zvierat je súhrn pozitívnych alebo negatívnych zážitkov, ktorým je zviera v priebehu svojho života vystavené: bolesť, choroba, konfliktné správanie, abnormálne správanie a trvalý stres je potrebné posudzovať ako negatívne skúsenosti pre zviera, zatiaľ čo pokoj, spánok, kŕmenie, starostlivosť o mláďatá a kožu sú pozitívnymi zážitkami. Neexistuje však žiadna uznávaná jednoznačná definícia dobrých životných podmienok zvierat.

2.3 Európska únia prijala okrem iného na základe odporúčaní Rady Európy celý rad minimálnych noriem v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a zvolila si pritom cestu tradičnej regulácie prostredníctvom úradov. Mnoho z týchto minimálnych noriem sa má v nasledujúcich rokoch v súlade s predchádzajúcimi rozhodnutiami prepracovať. Okrem toho boli prijaté konkrétne pravidlá dobrovoľného označovania ekologických výrobkov a záväzného označovania výrobných metód pri uvádzaní vajec na trh vajec, ako aj niekoľko samostatných ustanovení o uvádzaní jatočnej hydiny a hovädzieho mäsa na trh.

2.4 Potravinársky priemysel a maloobchod, ktoré sa vyznačujú stúpajúcou koncentráciou a konkurenciou, stále viac používajú vlastné značky kvality, ktoré majú poukázať na osobitné zohľadnenie rôznych aspektov kvality – medziiným vo zvýšenej miere aj výrobu rešpektujúcu normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Súčasne s tým organizácie výrobcov a družstvá vyvinuli celý rad regionálnych značiek kvality, ktoré sa väčšinou vzťahujú na aspekty ochrany zvierat a ekológiu. Niektoré z týchto produktov môžu ťažiť zo systému EÚ na ochranu zemepisných označení a tradičných špecialít⁽²⁾.

2.5 Medzi jednotlivými krajinami sú významné rozdiely. Napríklad na britskom trhu prevládajú obchodné značky kvality, zatiaľ čo vo Francúzsku a Taliansku je možné pozorovať značný počet regionálnych značiek kvality. V Holandsku tradične dominujú značky kvality spracovateľského priemyslu, avšak maloobchod a organizácie výrobcov zavádzajú stále viac vlastných značiek kvality. Vo Švédsku udávajú tón vlastné označenia výrobcov, pričom sa v súlade s tradičným názorom v mnohých krajinách pripisuje domácim výrobkom vyššia kvalita, pretože sa berie ohľad aj na dobré životné podmienky zvierat.

(2) Nariadenie Rady č. 509/2006 z 20. marca 2006 o zaručených tradičných špecialitách z poľnohospodárskych výrobkov a potravín a Nariadenie Rady (ES) č. 510/2006 z 20. marca 2006 o ochrane zemepisných označení a označení pôvodu poľnohospodárskych výrobkov a potravín, Ú. v. EÚ L 93, 31.3.2006.

2.6 Na základe skúseností s dobrovoľným systémom označovania je zámerom Komisie podporovať používanie špecifických, objektívnych a merateľných ukazovateľov dobrých životných podmienok zvierat v súčasne platných a budúcich právnych aktoch Spoločenstva. Toto má tvoriť základ právnych predpisov o validácii výrobných systémov, v ktorých platia prísnejšie normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat než sú minimálne normy stanovené v platných ustanoveniach⁽³⁾. Podľa Komisie si to vyžaduje klasifikáciu aplikovaných noriem týkajúcich sa dobrých životných podmienok zvierat so zreteľom na podporu vývoja výrobných a chovateľských systémov dodržiavajúcich tieto normy a jednoduchšie používanie týchto noriem v EÚ a na medzinárodnej úrovni. Okrem toho chce Komisia na tomto základe zväziť možnosti systému označovania v EÚ.

3. Všeobecné poznámky

3.1 Úlohou EHSV ako zástupcu občianskej spoločnosti je spolupracovať na vypracovaní a zavádzaní príslušných pravidiel označovania vo forme spoločného európskeho systému, ktorý bude slúžiť trvalo udržateľnému rozvoju na jednotnom trhu a obchodu s tretími krajinami. Dobré životné podmienky zvierat sú súčasťou európskeho kultúrneho dedičstva a hodnôt Európskej únie rovnako ako sociálna zodpovednosť podnikov, ochrana životného prostredia a ekológia, ktoré boli do určitej miery zahrnuté do právnych predpisov Spoločenstva. Zjavné sú súvislosti s problematikou ekológie, ktorá v zmysle trvalo udržateľného rozvoja pri poľnohospodárskej výrobe stavia na ochrane životného prostredia a dobrých životných podmienkach zvierat.

3.2 EHSV podporuje požiadavku Komisie podporiť zlepšenie životných podmienok zvierat v Európskej únii na vecnom a trvalo udržateľnom základe⁽⁴⁾ a považuje spoločný systém označovania za vhodný, pretože podporuje výrobné a chovateľské metódy, ktoré viac rešpektujú normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Cieľom je prispieť k tomu, aby sa trhové sily rozvíjali na objektívnom základe a „vydali sa správnym smerom“. Súčasne je dôležité, aby výrobné a chovateľské metódy, ktoré vo vyššej miere rešpektujú normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, boli podporované prostredníctvom vzdelávania a uplatňovania nových vedeckých poznatkov. Signály trhu budú samozrejme aj impulzom na stanovenie hlavných tém vo výskume, vzdelávaní poľnohospodárov, poradcov a zverolekárov a odrazia sa na budúcich investíciách do výrobných systémov. Systém označovania tak môže

⁽³⁾ Pozri Oznámenie Komisie o akčnom pláne Spoločenstva na ochranu a dobré životné podmienky zvierat na roky 2006 – 2010., KOM(2006) 13 z 23.1.2006, ktoré uvádza iniciatívy na úrovni WTO, správu o povinnom označovaní kuracieho mäsa a mäsových výrobkov (2009), správu o ďalšom uplatňovaní merateľných ukazovateľov v právnych predpisoch Spoločenstva v oblasti dobrých životných podmienok zvierat (2009) a prípadné vytvorenie európskej normy kvality pre výrobky pochádzajúce z výrobných systémov rešpektujúcich dobré životné podmienky zvierat ako aj vytvorenie osobitného technického a finančného systému na podporu používania vyšších noriem týkajúcich sa dobrých životných podmienok zvierat v rámci EÚ a mimo nej.

⁽⁴⁾ Pozri stanovisko CESE 1356/2006 z 26.10.2006 na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o akčnom pláne Spoločenstva na ochranu a dobré životné podmienky zvierat na roky 2006 – 2010“ a CESE 1246/2005 na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa stanovujú minimálne pravidlá ochrany kureníc chovaných na produkciu mäsa“, KOM(2005) 221 v konečnom znení, Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006.

prispieť k súčinnosti a rozumnému využívaniu zdrojov, najmä s ohľadom na plánovanie a investičné stratégie výrobcov.

3.3 Bezpochyby ide o dlhodobý proces, ktorý musí nutne prebiehať súčasne s rozvojom objektívnych, merateľných, reprodukovateľných a vedecky podložených ukazovateľov dobrých životných podmienok zvierat a validáciou rôznych výrobných systémov. Bez ohľadu na to musí byť rámec a zásady vytvorenia spoločného systému označovania výrobkov vyrobených v súlade s dodržiavaním dobrých životných podmienok zvierat čoskoro stanovený, aby mohli byť práce pripravené a štandardizované ukazovatele dobrých životných podmienok zvierat mohli byť postupne zapracované do systému. Preto sa musí u zúčastnených čo možno najskôr dosiahnuť pochopenie a akceptovanie usmernení a štruktúry spoločného systému, ktorý môže byť použitý pre všetky výrobky živočíšneho pôvodu podľa možnosti na dobrovoľnom a flexibilnom základe.

3.4 Tento proces je komplikovaný nielen z dôvodu nedostatku dostupných poznatkov o aspektoch dobrých životných podmienok zvierat a ich významovej hierarchii, ale tiež z dôvodu rozmanitosti preferencií spotrebiteľov a výrobných podmienok, vplyvu odlišných tradícií a úrovne vzdelania na vytváranie verejnej mienky, hospodárskej súťaže v potravinárskom priemysle, rozmanitosti platných právnych predpisov, ťažkostí pri obsahovom porovnávaní súkromných značiek kvality a nedostatku dôvery k súkromným a verejným kontrolným orgánom, ktorý vládne v súvislosti s dovozmi do Európskej únie.

3.5 Jasné a informatívne označovanie je v každom prípade kľúčovým faktorom podpory výrobných a chovateľských metód, ktoré vo vyššej miere rešpektujú normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Skúsenosti s ekologickými výrobkami a alternatívnymi systémami výroby vajec ukázali, že prostredníctvom pravidiel o označovaní je možné ovplyvniť výrobné systémy v tom zmysle, že sa zlepšia životné podmienky zvierat.

3.6 Pravidlá označovania patria do kompetencie Európskej únie. Sú predmetom pretrvávajúcej diskusie a konfliktov záujmov. Komisia má v úmysle do konca roka 2007⁽⁵⁾ predložiť návrh zmien smernice o označovaní. Relevantné a prehľadné označovanie je nezriedka výsledkom kompromisov, ktoré niektoré želania a požiadavky nezohľadňujú. Platí to vo veľkej miere pri potravinách, v súvislosti s ktorými sa často hovorí, že požiadavky na označovanie sú príliš obsiahle. Úrady

⁽⁵⁾ Welfare Quality® je výskumný projekt financovaný Európskou úniou, na ktorom sa zúčastňuje 39 inštitútov a univerzít, ktoré disponujú špeciálnymi znalosťami v oblasti ochrany zvierat. Cieľom projektu je na vedeckom základe vypracovať normy na ochranu zvierat a praktické stratégie s cieľom integrovať aspekty ochrany zvierat do reťazca poľnohospodárstvo – spracovanie – obchod – marketing a dať spotrebiteľom k dispozícii zodpovedajúce informácie.

zodpovedné za kontrolu potravín sú skeptické, pokiaľ ide o ešte obsiahlejšie označovanie, pretože tým by vzniklo riziko, že podstatné informácie o vlastnostiach potravín by boli vytlačené do úzadia inými informáciami. Okrem toho si spotrebiteľia nie sú istí, či doplnkové informácie na potravinách, najmä čo sa týka etických aspektov, sú užitočné. Z tohto dôvodu by sa výrobky preukazujúce dodržanie zásad dobrých životných podmienok zvierat mohli označovať menším logom, ktoré by v kombinácii s farebným označením, hviezdikami alebo bodkami dopĺňalo existujúce označenie.

4. Dovozy do EÚ

4.1 Ďalšie právne nariadenia a reštrikcie v EÚ skrývajú v sebe riziko, že dovoz z krajín s nižším štandardom by mohol obmedziť výrobu a odbyt výrobkov EÚ a viesť k strate podielu na svetovom trhu. Intenzívnejšie snahy o dobré životné podmienky zvierat v EÚ s jej vnútorným trhom⁽⁶⁾ zahŕňajúcim 30 štátov a 500 miliónov obyvateľov boli stimulom aj v krajinách mimo EÚ a pre ich vývoz do EÚ. Medzinárodná finančná korporácia patriaca k Svetovej banke prednedávnom poukázala na celosvetovo narastajúci záujem o zabezpečenie dobrých životných podmienok zvierat a potrebu prispôbenia sa tomuto trendu, čo by sa malo uskutočniť tak v primárnej výrobe ako aj v spracovateľskom priemysle⁽⁷⁾.

4.2 Zvieratá, ktoré boli odchované, usmrtené a rozštvrtené v Európskej únii a z ktorých sa vyrábajú spracované alebo nespracované výrobky, musia prirodzene spĺňať minimálne normy Európskej únie, a preto je ich označovanie zbytočné. Naproti tomu je často počuť oprávnenú požiadavku udávať pôvod dovážaných výrobkov alebo ich označovať tak, aby bolo priamo alebo nepriamo vidieť, či spĺňajú minimálne normy Európskej únie. EHSV už vo svojich predchádzajúcich stanoviskách poukazoval na to, že z dlhodobého hľadiska by sa problematika dobrých životných podmienok zvierat mala v obchode s poľnohospodárskymi výrobkami brať v plnej miere do úvahy, aby sa pri dovoze mohlo požadovať splnenie minimálnych noriem. V tejto súvislosti by sa malo bližšie preskúmať, do akej miery je požiadavka na záväzné označovanie krajiny pôvodu pri dovezených výrobkoch oprávnená. V prípade že nejestvuje záruka splnenia noriem, ktoré zodpovedajú minimálnym normám EÚ, bolo by potrebné skúmať, či by nebol prípustný údaj „neznáma výrobná metóda“.

4.3 Aby bolo možné zohľadniť všetky európske poľnohospodárske výrobky, ktoré spĺňajú záväzné európske normy týkajúce sa dobrých životných podmienok zvierat a aby sa dali odlišiť od neeurópskych výrobkov, ktoré nepodliehajú rovnakým pravi-

dlám, bolo by vhodné zaviesť systém označovania miesta, na ktorom boli dopestované plodiny alebo dochované zvieratá, z ktorých pozostáva poľnohospodárska surovina, z ktorej je produkt vyrobený, a to nasledujúcim spôsobom:

- „poľnohospodársky produkt vyrobený v EÚ“, pokiaľ poľnohospodárska surovina, z ktorej výrobok pozostáva, pochádza z pestovania alebo chovu v EÚ,
- „poľnohospodársky produkt vyrobený mimo EÚ“, pokiaľ poľnohospodárska surovina, z ktorej výrobok pozostáva, pochádza z pestovania alebo chovu mimo EÚ,
- „poľnohospodársky produkt vyrobený v EÚ/mimo EÚ“, pokiaľ časť poľnohospodárskej suroviny, z ktorej výrobok pozostáva, pochádza z pestovania alebo chovu v EÚ a iná časť z pestovania alebo chovu mimo EÚ.

V prípade, že všetky poľnohospodárske suroviny, z ktorých výrobok pozostáva, pochádzajú z rovnakej krajiny, sa môže označenie pôvodu „EÚ“ alebo „mimo EÚ“ nahradiť alebo doplniť označením danej krajiny.

4.4 Zlučiteľnosť s ustanoveniami WTO by mala byť východiskovým bodom a predpokladom akýchkoľvek predpisov, čo však neznamená, že Európska únia by nemohla považovať za potrebné jednostranne podniknúť kroky na získanie potrebného súhlasu s prispôbením právnych predpisov. V každom prípade musia dovozcovia a maloobchodné reťazce tak krátkodobo ako aj dlhodobo prevziať zodpovednosť za zabezpečenie splnenia príslušných požiadaviek prostredníctvom certifikácie a podobných záruk pri dovoze z tretích krajín.

5. Tradičná regulácia prostredníctvom úradov

5.1 V EÚ bol stanovený celý rad minimálnych noriem v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Predchádzajúce rozhodnutia zaväzujú Komisiu, aby v budúcich rokoch predložila návrhy na ich prepracovanie a aktualizáciu⁽⁸⁾. Minimálne normy boli stanovené po často zložitých rokovaniach v podrobných právnych aktoch. V budúcnosti by sa minimálne normy mali ešte viac opierať o vedecké poznatky a objektívnu analýzu pomerov, čo by malo tiež uľahčiť politický proces. Predpisy by mali byť stanovené podľa poznatkov dostupných v danom čase a na užitočnej a fundovanej úrovni, ktorá zohľadní praktické možnosti v oblasti primárnej výroby, dopravy, omračovania a usmrčovania zvierat. Aj v budúcnosti by mali byť minimálne normy nutne stanovované týmto spôsobom, teda formou verejnej právnej regulácie.

⁽⁶⁾ Patria sem aj Nórsko, Island a Lichtenštajnsko, ktoré sú členmi vnútorného trhu EÚ (Európskeho hospodárskeho priestoru).

⁽⁷⁾ „Creating Business Opportunity through Improved Animal Welfare“ – Medzinárodná finančná korporácia – International Finance Corporation (IFC) Svetovej banky, apríl 2006. IFC zahŕňa 178 členských štátov. Výzva sa týka predovšetkým investícií v rozvojových krajinách so zreteľom na export do rozvinutých krajín. Pokiaľ ide o dobré životné podmienky zvierat, v niektorých krajinách okrem toho platia tradičné schémy správania sa, zatiaľ čo chýbajú legislatívne predpisy v pravom zmysle slova. To platí napríklad pre Švajčiarsko, Austráliu, Nový Zéland, Argentínu a Brazíliu.

⁽⁸⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o akčnom pláne Spoločenstva na ochranu a dobré životné podmienky zvierat na roky 2006 – 2010, KOM(2006) 13.

5.2 Takisto ustanovenia o dobrovoľnom označovaní ekologických výrobkov a záväzné údaje o výrobných metódach pri uvádzaní čerstvých vajec na trh boli do detailov zahrnuté do právnych predpisov Spoločenstva. Inými slovami, pri používaní bližšie určeného popisu pri označovaní sa musia dodržiavať právne predpisy EÚ. Tým sa majú zabezpečiť spravodlivé podmienky hospodárskej súťaže a spoľahlivé informácie pre spotrebiteľov. Tento druh označovania v kombinácii s rozsiahlymi záväznými požiadavkami vychádza zo želaní spotrebiteľov, resp. je dôležitý pre fungovanie trhu, pretože upravuje používanie obchodných označení, ktoré spotrebiteľ spája s určitým spôsobom výroby, a stanovuje určité minimálne právne podmienky, ktorých dodržiavaním sa zabráni podvodom a zmätkom na trhu. Aj tu skúsenosti ukázali, že stanovenie kritérií je ťažké a časovo náročné. Ide o rozsiahlu prácu, ktorá je pre podniky a úrady dohľadu v jednotlivých členských štátoch spojená s registráciou, účtovnou evidenciou a inšpekciami. Bez ohľadu na to by sa mal model regulácie používaný v súčasnosti v týchto oblastiach zachovať.

5.3 Podľa návrhu na minimálne normy ochrany brojlerových kurčiat plánuje Komisia najneskôr dva roky po ich prijatí predložiť správu „o možnom zavádzaní osobitného zosúladeného záväzného režimu označovania etiketou na úrovni Spoločenstva, pokiaľ ide o kuracie mäso, výrobky a prípravky z takéhoto mäsa, ktorým by sa malo potvrdiť dodržiavanie noriem v oblasti zabezpečovania priaznivých životných podmienok zvierat“⁽⁹⁾. Eventuálne tak vzniknú právne predpisy súbežne s existujúcimi ustanoveniami Spoločenstva o systémoch výroby vajec s pravidlami o označovaní, ktoré sa vzťahujú na rozdielne výrobné formy.

5.4 Klasický regulačný model je vhodný iba vtedy, ak sa dá rozlišovať medzi jasne definovanými výrobnými formami, ktoré sú pre spotrebiteľov jasné. Platí to takisto pre nariadenie o ekológii, ktoré sa zameriava v prvom rade na aspekty životného prostredia a nie výslovne na dobré životné podmienky zvierat. Tento model by mohol byť prípadne použitý aj pri brojlerových kurčatách, pokiaľ je spotrebiteľ schopný pochopiť systém označovania a osvojiť si ho. Model však bude neprehľadný, ak sa rozšíri na viacero výrobkov živočíšneho pôvodu.

5.5 Vzhľadom na rozdielne výrobné podmienky v rozšírenej EÚ a na budúci vývoj trhu je tradičná regulácia tiež príliš strnulá a komplikovaná. Bolo by tu riziko, že by sa prejavila ako brzda alebo by v dôsledku komplikovaných revízijských procesov a komplikovaného posudzovania prirodzených rozdielov vo výrobnom procese zastavila vývoj. Navyše tento politicky a administratívne náročný model nie je pre účastníkov trhu dosť prízračný. Tým by sa v neposlednom rade zmenšil aj stimul pre súkromné značky kvality, ktoré sa vzťahujú napr. na výrobu

v určitom regióne. Skúsenosti ukazujú, že v prípade prechodu od dobrovoľného k záväznému označovaniu by narástlo administratívne zaťaženie v oblasti kontroly.

5.6 Rozšírené použitie „klasického“ úradného modelu na úrovni EÚ s použitím úradných značiek nie je preto účelné. Platí to aj pre pravidlá označovania jednotlivých členských štátov, ktoré sú v zásade v rozpore s vnútorným trhom. Aj označenie, ktoré udáva, že minimálne normy EÚ boli splnené, by bolo iba vtedy užitočné, keby pritom išlo – tak ako pri systémoch produkcie vajec – o súčasť označovania na rôznych úrovniach.

6. „Ekologický model“

6.1 Všeobecne dobrovoľný systém označovania podľa pravidiel na udeľovanie environmentálnej značky EÚ⁽¹⁰⁾ a príslušné právne úpravy jednotlivých členských štátov sú menej vhodné na podporu rozvoja výrobných a chovateľských metód, ktoré vo vyššej miere rešpektujú normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Potravinársky priemysel a obchod by celkom iste dali prednosť skôr ďalšiemu rozvoju svojich vlastných značiek kvality. Hoci má „ekologický model“ väčšiu podobnosť s navrhovaným dobrovoľným modelom pre výrobky živočíšneho pôvodu, bol by ako základ na zavedenie objektívnych kritérií dobrých životných podmienok zvierat nevhodný a bol by rovnako ako model, ktorý zodpovedá environmentálnej značke EÚ, príliš byrokratický pre označovanie výrobkov preukazujúce dodržanie dobrých životných podmienok zvierat.

6.2 V súvislosti so súčasnými ekologickými značkami bol v podstate poverený sekretariát, ktorý má za úlohu pomáhať zúčastneným stranám pri stanovovaní ekologických kritérií, ktoré presahujú zákonné nariadenia. Okrem toho tento sekretariát poskytuje spotrebiteľom a nákupcom informácie. Táto metóda má tú výhodu, že označenie môže byť použité v zásade pre všetky produkty a tým sa docieli väčšia paleta využitia prostredníctvom súčinnosti a vyššia informovanosť o predpisoch. Údaje sú garantované nezaujatou treťou stranou ako objektívny a kontrolovaný dôkaz toho, že výrobok bol vyrobený ekologickým spôsobom a aj v celom životnom cykle bude použitý v súlade s ochranou životného prostredia.

6.3 Pri výrobkoch živočíšneho pôvodu musia kritériá odchovu jednotlivých druhov zvierat a pre príslušné výrobné podmienky individuálne stanoviť odborníci na základe vedeckých poznatkov a dôkladného ohodnotenia výrobných systémov. Tu je potrebné podrobné a špecifické odborné hodnotenie. Jasné a hodnoverné údaje z „ekologického modelu“ poskytované spotrebiteľom vo forme dobrovoľného používania a spoločného trhového etiketovania, ktoré indikuje splnenie určitých etických kritérií presahujúcich zákonné nariadenia, by mali tiež nájsť uplatnenie s cieľom podporiť rozvoj výrobných a chovateľských metód, ktoré vo vyššej miere rešpektujú normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat.

⁽⁹⁾ Návrh smernice Rady, ktorou sa stanovujú minimálne pravidlá ochrany kureníc chovaných na produkciu mäsa, KOM(2005) 221 z 30.5.2005.

⁽¹⁰⁾ Nariadenie (ES) č. 1980/2000 Európskeho parlamentu a Rady zo 17.7.2000 o revidovanej metóde Spoločenstva pri udeľovaní environmentálnej značky, Ú. v. ES L 237, 21.9.2000, s. 1-12.

7. Súkromné značky kvality

7.1 Súkromné značky kvality fungujú podľa zákonov trhu a v súlade s dodržiavaním zákonného zákazu nečestnej reklamy bez zvláštnych úradných zásahov. Tieto systémy sú pružné a sú schopné sa neustále prispôsobiť vývoju. Jednako nie je označovanie z hľadiska dobrých životných podmienok zvierat optimálne. Narastajúca ponuka tovaru sťažuje spotrebiteľom zachovať si prehľad a porovnávať rôzne značky. Uvádzanie výrobkov na trh niekedy podáva nesprávny obraz o výrobných podmienkach: vlastnosti pripisované výrobku sa nemusia zakladať na vecných kritériách, okrem iného aj z dôvodu chýbajúcich poznatkov, ktoré by boli dostatočne objektívne. To vedie k nedostatku hodnovernosti a deformácii hospodárskej súťaže voči serióznejším výrobkom a lepším výrobným podmienkam. Navyše môže priemysel a obchod považovať z konkurenčných dôvodov za nutné zmeniť kritériá nie vždy vhodným spôsobom, čo spôsobuje problémy výrobcom živočíšnych produktov.

7.2 Z týchto dôvodov je stanovenie objektívnych kritérií pre výrobu nutné. V tejto súvislosti Komisia navrhla vytvorenie centra alebo laboratória, ktoré bude mať okrem iného za úlohu vypracovať objektívne ukazovatele dobrých životných podmienok zvierat⁽¹⁾. Okrem toho Komisia očakáva, že ďalšie používanie merateľných ukazovateľov v príslušných právnych predpisoch Spoločenstva sa môže uskutočniť na základe výsledkov výskumného projektu „Welfare Quality“, ktorý má byť dokončený v roku 2009. Súčasne je dôležité prihliadnuť na iné výskumy a vývoj v členských krajinách.

7.3 Cieľom preto musí byť – ako najlepšie riešenie – podpora určitých výrobných a chovateľských metód rešpektujúcich normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat na základe vedecky podložených ukazovateľov ako doplnenie súkromných značiek kvality. To by umožnilo podnikom ponechať si vlastné označenia a ďalej ich rozvíjať a tak sa od svojich konkurentov odlišovať na reálnom a objektívnom základe. Navyše by spotrebiteľia mali možnosť rozhodovať sa na základe vierohodných informácií podľa svojho presvedčenia a podľa toho, čomu dávajú prednosť. Systém tak môže fungovať v súlade s predpokladmi trhu a bez zbytočných zásahov zo strany úradov. Pritom je možné uviesť, že výrobok zodpovedá norme EÚ, ktorú zabezpečuje nestranná kontrola.

8. Návrhy označovania výrobkov preukazujúceho dodržanie dobrých životných podmienok zvierat

8.1 Je dôležité stanoviť rámec a zásady vytvorenia spoločného systému označovania výrobkov, aby sa mohlo začať s prácou a aby štandardizované ukazovatele dobrých životných podmienok zvierat mohli byť zahrnuté do systému, napr. keď budú k dispozícii postačujúce čiastkové výsledky z projektu „Welfare Quality“. Potom by mohli odborníci a príp. navrhované

⁽¹⁾ Ako EHSV vo svojom stanovisku k akčnému plánu navrhol, laboratórium alebo centrum by malo byť zamerané globálne a zriadené spoločne s najdôležitejšími obchodnými partnermi EÚ, aby metódy, ktoré vypracuje, získali medzinárodné uznanie.

centrum pre dobré životné podmienky zvierat vypracovať potrebné objektívne kritériá. Pritom sa musia zväziť rôzne ukazovatele, ktoré zahŕňajú celý životný cyklus zvierat. Je potrebné ich uviesť do praktických a realistických výrobných podmienok, aby nastala optimálna súhra medzi výskumom, vývojom a využívaním nových technológií⁽¹²⁾.

8.2 To môže vyústiť do noriem pre všetky druhy úžitkových zvierat a najzákladnejšie výrobky živočíšneho pôvodu tým, že spomínané centrum bude poverené zodpovedajúcou úlohou v súvislosti s navrhovaným systémom označovania. Pritom musí byť zabezpečená merateľnosť a možnosť kontroly jednotlivých ukazovateľov. Systém označovania s uvedením údajov o dobrých životných podmienok zvierat by sa mal opierať podľa možnosti o merateľné a reprodukovateľné ukazovatele dobrých životných podmienok zvierat a nielen o používané výrobné systémy.

8.3 Obchod a priemysel by potom mohli na základe dobrovoľnosti zaviesť značku pre výrobky živočíšneho pôvodu uznávanú EÚ, ktorá bude potvrdzovať splnenie noriem prekračujúcich minimálne normy EÚ. Prísnejšie normy sa nemusia opierať o právny predpis iba vtedy, ak by bolo po právnej stránke možné priamo odkázať na spoločné normy. Normy by napr. mohli pri voľbe troch vyšších úrovní byť 20, 40 a 60 percent nad minimálnymi normami, pokiaľ je to pre príslušný druh zvierat a výrobok považované za účelné. Záruka splnenia špecifických požiadaviek a kontrola používania označovania sa môže zakladať na sebakontrolách podnikov za účasti neustranných inšpektorov, inštitútov alebo organizácií, resp. špecializovaných certifikačných orgánov, ktoré pracujú v súlade s príslušnými medzinárodnými normami ISO a európskymi normami EN ISO 17000 alebo sú akreditované ako certifikačný orgán podľa EN ISO 45011. Naproti tomu rozhodnutie o schválení alebo povolení používať logo, ktoré je treba prijať od prípadu k prípadu a je spojené s administratívnymi a kontrolnými mechanizmami, nie je stanovené.

8.4 Označovanie by mohlo byť kombináciou systému farieb, hviezdíček alebo bodiek, ktoré sa môžu pridať k existujúcim obchodným označeniam, pokiaľ to nespôsobí rozpor medzi spoločnými pravidlami označovania a existujúcimi značkami tovaru. Systém by sa za rovnakých podmienok mohol používať pri dovážaných výrobkoch a nevyvolal by tým žiadne problémy, pokiaľ ide o pravidlá WTO.

9. Doplnujúce opatrenia

9.1 Je potrebné uvažovať nad tým, aby subjekty zodpovedné za označovanie vytvorili s podporou EÚ internetovú stránku a databázu s popisom navrhovaných pravidiel o označovaní a rôznych označení výrobkov preukazujúcich dodržanie dobrých životných podmienok zvierat a ich pravidiel. Tu by mohli podniky poskytovať informácie o svojich výrobkoch a takto dať

⁽¹²⁾ Pri príslušných ukazovateľoch sa predpokladá, že budú zahŕňať všetky podstatné dané skutočnosti o príslušnom druhu zvierat týkajúce sa znakov chovu, podmienok priestoru a ustajnenia, dennej kontroly, aspektov chorôb a zdravia, odstavenia od matky, chirurgických zásahov vrátane dopravy na bitúnok, omráčenia a zabitia.

najavo, že sa správajú eticky zodpovedným spôsobom. Tie isté informácie by mohli byť prístupné napr. aj v maloobchodných predajniach. Databáza by mohla byť aj zdrojom inšpirácie pre ďalší vývoj v tejto oblasti. Podporovala by transparentnosť. Riziko kritiky a pristihnutia pri zlej kvalite a zavádzaní spotrebiteľov by mohlo prispieť k určitej sebadisciplíne a vnútornej kontrole.

9.2 Okrem toho by bolo potrebné zvážiť prísnejšie predpisy pre nesprávne alebo klamlivé tvrdenia v reklame, t. j. v prípade zneužitia by sa mali uvážiť prísnejšie sankcie, i keď nejde o systém povoľovania spojený s administratívnou kontrolou jednotlivých členských štátov. Podniky samozrejme smú legálne používať pravdivé odporúčania v reklame, ktoré nezavádzajú spotrebiteľov, súčasne sú však iba podniky samotné zodpovedné za zabezpečenie toho, aby tvrdenia o výrobkoch – či už boli nezávislou stranou verifikované alebo nie – zodpovedali pravde.

9.3 Ďalšia a súčasne najjednoduchšia alternatíva by bola podporovať výhradne ďalší vývoj súkromných pravidiel o označovaní, a to prostredníctvom informačných kampaní adresovaných spotrebiteľom a maloobchodu. Ako však vyplýva z uvedeného, to by však nepostačovalo. Bez ohľadu na voľbu pravidiel o označovaní alebo iných opatrení mali by sa za každých okolností viesť rozsiahle informačné kampane, len čo

bude na to vytvorený základ. Môže sa tak diať pomocou konferencií pre mienkotvorných činiteľov ako aj prostredníctvom televízie alebo novinových článkov, pričom by tu mala rozhodujúcu úlohu zohrávať Komisia a príslušné orgány jednotlivých členských štátov spolu so zväzmi poľnohospodárov, spotrebiteľov a spolkami na ochranu zvierat a pod.

9.4 Z času na čas sa ozývajú hlasy volajúce po povinnom národnom označovaní pôvodu, pretože je možné pozorovať všeobecné uprednostňovanie domácich výrobkov. Napriek tvrdeniu hospodárstva, že to vyvolá riziko narušenia hospodárskej súťaže, základnou zásadou doteraz bolo, že na vnútroštátnej úrovni smeli byť stanovené prísnejšie pravidlá v oblasti dobrých životných podmienkach zvierat, než aké predpisovali minimálne normy EÚ. Ak by jednotlivé členské štáty smeli v súlade so zásadou subsidiarity vyvíjať systémy označovania vo vlastnej réžii v závislosti od výrobných podmienok a záujmov spotrebiteľov, mohol by sa takýto prístup rýchlo zmeniť na jednostranné uprednostňovanie domácich výrobkov a každá forma záväzného vnútroštátneho označovania by bola z princípu nezlučiteľná s vnútorným trhom a pravidlami hospodárskej súťaže EÚ. Členské štáty, ktoré zavedú vyššie záväzné minimálne normy pre jedno alebo viac odvetví, však majú možnosť nechať ich prípadne zahrnúť do navrhovaného systému označovania.

V Bruseli 15. marca 2007

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, a určuje sa obsah prílohy XI“

KOM(2006) 7 v konečnom znení – 2006/0008 (COD)

(2007/C 161/18)

Rada sa 10. februára 2006 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. februára 2007. Spravodajcom bol pán GREIF.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo dňa 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 163 hlasmi za, pričom sa 5 členovia hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor považuje za vhodné zamerať sa na čo najrýchlejšie uplatňovanie nového nariadenia o koordinácii medzi členskými štátmi v oblasti sociálneho zabezpečenia, čo zahŕňa rýchle nadobudnutie účinnosti predloženého návrhu vykonávacieho nariadenia i schválenie tu prerokovávaného nariadenia, ktoré určuje obsah prílohy XI nariadenia č. 884/2004.

1.2 EHSV si je vedomý toho, že neobmedzené uplatňovanie zásady rovnakého posudzovania vecného stavu, ktoré znemožňuje akékoľvek obmedzovanie národného zákonodarcu na domáci stav v oblasti sociálneho zabezpečenia, by bolo sprevádzané vážnymi účinkami na systavy sociálneho zabezpečenia.

1.3 EHSV uznáva, že preto sú v prílohe XI potrebné určité ustanovenia týkajúce sa osobitnej situácie v členských štátoch, aby sa zabránilo rozporu národných predpisov s textom nariadenia č. 883/2004. Výbor však žiada, aby sa zabránilo príliš veľkému počtu ustanovení a aby ich počet závisel od toho, či sú špecifické ustanovenia na fungovanie koordinačných pravidiel v príslušnom členskom štáte skutočne nevyhnutné a primerané.

1.4 EHSV považuje za mimoriadne dôležité skonštatovať, že v koordinačnej praxi v žiadnom prípade nesmie dôjsť k tomu, že ustanovenia v prílohe XI prinesú občanom nevýhody.

1.5 Pri uvádzaných ustanoveniach nevidí EHSV žiadne problémy, ani pre mobilných poistencov ani pre podniky a inštitúcie sociálneho zabezpečenia. Ustanovenia nesmú odstraňovať výhody koordinácie pre poberateľov.

1.6 EHSV uznáva úspešné snahy všetkých zúčastnených o zjednodušenie, ktoré viedli k tomu, že príloha XI má podstatne menej ustanovení ako zodpovedajúca príloha VI platného koordinačného nariadenia č. 1408/71.

1.7 EHSV preto v záujme rýchleho uplatňovania základného nariadenia v praxi vyzýva členské štáty, aby na umožnenie rýchlej zmeny už teraz vybavili svoje inštitúcie sociálneho zabezpečenia potrebnými personálnymi a technickými zdrojmi.

2. Úvod a kontext návrhu nariadenia

2.1 Predpisy Spoločenstva na koordináciu národných systémov sociálneho zabezpečenia sú v súčasnosti stanovené nariadením (EHS) č. 1408/71 („základné nariadenie“) a jeho vykonávacím nariadením (EHS) č. 574/72, ktoré boli od nadobudnutia účinnosti pred viac ako 30 rokmi viackrát zmenené a doplnené.

2.1.1 Cieľom týchto nariadení je určiť opatrenia potrebné na to, aby osoby, na ktoré sa vzťahujú, mohli cestovať, mať pobyt alebo bydlisko v inom členskom štáte bez toho, aby prišli o svoje nároky zo sociálneho zabezpečenia. Mobilní poistenci nemajú byť na základe svojej mobility znevýhodnení a nemá sa s nimi zaobchádzať horšie ako s nemobilnými poistencami. Aby sa zaručilo zachovanie ich nárokov, ustanovujú nariadenia zásady koordinačnej praxe a rôzne postupy so zreteľom na osobitné potreby jednotlivých častí sociálneho zabezpečenia.

2.2 Nariadenie č. 1408/71 má byť nahradené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, ktoré bolo schválené už 29. apríla 2004.

2.2.1 Podľa článku 89 nového nariadenia č. 883/2004 sa musí jeho uplatňovanie upraviť v ďalšom nariadení, ktoré má nahradiť vykonávacie nariadenie č. 574/72 platné v súčasnosti. O návrhu tohto vykonávacieho nariadenia ⁽¹⁾, ktorý bol predložený 31. januára 2006, sa v súčasnosti rokuje v Európskom parlamente a Rade a bol už predmetom samostatného stanoviska EHSV ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006.

⁽²⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje postup na vykonávanie nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia“, KOM(2006) 16 v konečnom znení – 2006/0006 (COD). Spravodajca: pán GREIF, Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006.

2.2.2 Až nadobudnutím účinnosti vykonávacieho nariadenia sa môže začať uplatňovať nariadenie č. 883/2004, čím začnú pre všetkých užívateľov platiť mnohé v ňom schválené zjednodušenia, objasnenia a zlepšenia v oblasti koordinácie sociálneho práva. Dovtedy ďalej neobmedzene platí nariadenie č. 1408/71 a jeho vykonávacie nariadenie č. 574/72.

2.3 V odôvodnení 41 nariadenia č. 883/2004 sa uvádza, že „je potrebné určiť osobitné ustanovenia, ktoré zodpovedajú osobitným vlastnostiam vnútroštátnych právnych predpisov, aby sa umožnilo uplatňovanie pravidiel koordinácie“. A práve o tieto „osobitné ustanovenia na uplatňovanie právnych predpisov členských štátov“ ide v prílohe XI nariadenia č. 883/2004, ktoré je predmetom tohto stanoviska.

2.3.1 Základné nariadenie č. 883/2004 upravuje teda zásadné pravidlá koordinácie. Vykonávacie nariadenie je akýmsi „návodom“ k základnému nariadeniu a upravuje skôr administratívne otázky. V prílohe XI nariadenia č. 883/2004 sa nachádzajú špecifické ustanovenia, ktoré sú prispôbené právnym poriadkom jednotlivých členských štátov, aby sa umožnilo bezproblémové uplatňovanie nových pravidiel koordinácie.

2.3.2 Príloha XI slúži teda na to, aby systavy sociálneho zabezpečenia jednotlivých členských štátov neboli v rozpore s koordinačnými pravidlami. Jednotlivé pravidlá národného charakteru musia byť zabezpečené ustanoveniami v prílohe XI, aby neboli v rozpore s koordináciou. Príloha XI má teda dosiahnuť bezproblémovú súčinnosť národných právnych predpisov a právnych predpisov Spoločenstva v koordinačnej praxi v oblasti sústav sociálneho zabezpečenia v členských štátoch.

2.4 Každému členskému štátu je v prílohe XI venovaná samostatná časť. Rozsah ustanovení týkajúcich sa jednotlivých členských štátov sa veľmi líši a závisí od národného právneho poriadku.

2.5 Príloha XI zostala pri schvaľovaní nového koordinačného nariadenia č. 883/2004 v roku 2004 najprv úplne prázdna. Vtedy sa dohodlo, že jej obsah sa stanoví v nasledujúcom nariadení. Návrh tohto nariadenia bol teraz predložený ⁽³⁾.

2.5.1 Príloha XI sa nevzťahuje len na nariadenie č. 883/2004, ale aj na vykonávacie nariadenie. Tieto tri texty nemožno posudzovať oddelene. Preto pracovná skupina Rady pre sociálne otázky rokuje o obsahu prílohy XI súbežne so zodpovedajúcimi ustanoveniami vykonávacieho nariadenia. V Rade sa teda

⁽³⁾ KOM(2006) 7 v konečnom znení

súčasne diskutuje o obidvoch návrhoch Komisie, ktoré predložila v januári 2006.

2.5.2 Obsah prílohy XI musí Európsky parlament a Rada určiť do nadobudnutia účinnosti vykonávacieho nariadenia. Dokončenie prílohy XI tak predstavuje ďalšiu podmienku uplatňovania nových pravidiel koordinácie v oblasti sociálneho zabezpečenia. Právnym základom tohto návrhu sú články 42 a 308 Zmluvy o založení ES. Na nadobudnutie účinnosti je teda potrebné jednomyselné rozhodnutie Rady spojené so schválením v Európskom parlamente v spolurozhodovacom procese.

2.6 Komisia predložila 24. januára 2006 návrh, ktorý mení jednotlivé body nariadenia č. 883/2004 a stanovuje obsah prílohy XI. Návrh vznikol po konzultácii s členskými štátmi. Zmeny jednotlivých bodov nariadenia č. 883/2004, ktoré ešte nie sú uplatniteľné, vyplývajú z toho, že niektoré témy, ktoré členské štáty požadovali ako ustanovenia prílohy XI, boli posúdené ako horizontálna problematika, ktorú treba upraviť pre všetky členské štáty. Ich zapracovaním do základného nariadenia sa predíde rovnako znejúcim ustanoveniam v prílohe XI týkajúcim sa viacerých členských štátov.

3. Všeobecné a konkrétne pripomienky EHSV

3.1 EHSV už vo viacerých stanoviskách privítal nové pravidlá koordinácie sústav sociálneho zabezpečenia jednotlivých štátov ako dôležitý krok na zlepšenie voľného pohybu osôb v EÚ a znovu osobitne a s potešením poukázal na rozšírený osobný a vecný rozsah platnosti, na zjednodušenia oproti platným úpravám a na všetky opatrenia na zlepšenie koordinácie medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia.

3.1.1 EHSV považuje za potrebné zamerať sa na čo najrýchlejšie uplatňovanie nového vykonávacieho nariadenia, čo zahŕňa rýchle nadobudnutie účinnosti navrhovaného vykonávacieho nariadenia i dohodu o obsahu prílohy XI. EHSV preto vyzýva všetkých zúčastnených, aby sa čo najrýchlejšie začali zaoberať predloženým návrhom vykonávacieho nariadenia a tu spomínaným nariadením, ktoré upravuje obsah prílohy XI ⁽⁴⁾.

3.1.2 EHSV okrem toho už vo svojom stanovisku k tomuto vykonávaciemu nariadeniu skonštatoval, že lehota, s ktorou sa počíta od konečného schválenia vykonávacieho nariadenia po nadobudnutie jeho účinnosti, nemá v žiadnom prípade prekročiť šesť mesiacov stanovených v návrhu Komisie ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Naposledy to bolo požadované v stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Sociálne zabezpečenie zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb“ (spravodajca: Rodrigues Gracia-CARO), Ú. v. EÚ C 24, 31.1.2006 a v stanovisku EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje postup na vykonávanie nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia“, KOM(2006) 16 v konečnom znení – 2006/0006 (COD) (spravodajca: pán GREIF), Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006, spravodajca: pán GREIF – bod 4.4.1.

3.2 Členské štáty môžu žiadať o zapracovanie ustanovení do článku XI, ktoré im umožnia zachovať niektoré pre ne citlivé národné predpisy. Nevyhnutnosť vyplýva predovšetkým z rozsiahleho zjednotenia posudzovania vecného stavu v nariadení č. 883/2004, podľa ktorého sa vecné stavy a udalosti s právnymi účinkami v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktoré nastanú v inom členskom štáte, musia posudzovať tak, ako keby nastali na zvrchovanom území vlastného štátu ⁽⁶⁾.

3.2.1 Rovnaké posudzovanie vecného stavu znamená, že napríklad poberanie dôchodku z inštitúcie sociálneho zabezpečenia iného členského štátu musí mať rovnaké právne účinky, ako poberanie dôchodku vo vlastnej krajine. A napríklad, keď po úraze vo vlastnej krajine vzniká nárok na poberanie invalidného dôchodku, musí sa takýto dôchodok poskytovať aj keď dôjde k úraze v inom členskom štáte.

3.2.2 Súdny dvor ES v minulosti takmer vždy rozhodol v prospech rozsiahleho zjednotenia posudzovania vecného stavu, aby sa zabezpečila ochrana migrujúcich pracovníkov. Nariadenie č. 1408/71, ktoré sa uplatňuje teraz, neobsahuje všeobecné rovnaké posudzovanie vecného stavu, ale len rovnaké posudzovanie v jednotlivých explicitne upravených prípadoch. V otázkach, ktoré neboli explicitne upravené, boli podania na súdny dvor častejšie. Za neprípustné sa napríklad uznalo predĺženie doby poberania sirotského dôchodku len o obdobie vojenskej služby vykonanej vo vlastnej krajine ⁽⁷⁾, alebo zohľadňovanie obdobia invalidity pri starobnom dôchodku len vtedy, ak príslušná osoba pri vzniku práceneschopnosti podliehala právnym predpisom tohto členského štátu ⁽⁸⁾.

3.2.3 EHSV si je vedomý toho, že neobmedzené uplatňovanie zásady rovnakého posudzovania vecného stavu, ktoré znemožňuje akékoľvek obmedzovanie národného zákonodarcu na domáci stav v oblasti sociálneho zabezpečenia, by bolo sprevádzané závažnými vplyvmi na systavy sociálneho zabezpečenia. Aj odôvodnenia 9 až 12 nariadenia č. 883/2004 ukazujú, že rovnaké posudzovanie vecného stavu má svoje medze. Podľa nich sa musí zabezpečiť, „že zásada prispôsobenia faktov alebo udalostí nevedie k objektívne neopodstatneným výsledkom alebo k prekryvaniu dávok rovnakého druhu za tú istú dobu“ (odôvodnenie 12). A odôvodnenie 11 predpokladá, že „prispôsobenie faktov alebo udalostí, ku ktorým dochádza v jednom členskom štáte, nemôže v žiadnom prípade viesť k tomu, aby sa iný členský štát stal príslušným alebo jeho právne predpisy uplatniteľnými“.

3.2.4 Aby sa zabránilo neželaným účinkom rovnakého posudzovania vecného stavu, boli do základného nariadenia č. 883/2004 zapracované horizontálne výnimky, ktoré sa týkajú viacerých členských štátov. Špecifickým neželaným účinkom, ktoré sa

⁽⁶⁾ Pozri článok 5 nariadenia č. 883/2004: „Rovnocennosť zaobchádzania pri dávkach, príjmoch, faktoch alebo udalostiach:

Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak a vzhľadom na osobitné vykonávacie ustanovenia, platí toto:

- ak podľa právnych predpisov príslušného členského štátu má poskytnutie dávok sociálneho zabezpečenia a iného príjmu určité právne účinky, príslušné ustanovenia takýchto právnych predpisov sa uplatňujú tiež na poskytnutie rovnocenných dávok získaných podľa právnych predpisov iného členského štátu, alebo na príjem získaný v inom členskom štáte;
- ak sú podľa právnych predpisov príslušného členského štátu právne účinky prisúdené výskytom určitých faktov alebo udalostí, takýto členský štát zohľadní podobné fakty alebo udalosti, ktoré sa vyskytli v ktoromkoľvek členskom štáte, ako keby sa stali na jeho vlastnom území.“

⁽⁷⁾ Prípady C-131/96, Mora Romero, Zb. 1997, s. I-3676.

⁽⁸⁾ Prípady C-45/92 a C-46/92, Lepore a Scamuffa, Zb. 1995, s. I-6497.

týkajú systavy sociálneho zabezpečenia v členskom štáte, sa môže zabrániť ustanovením v prílohe XI.

3.3 Obsah prílohy XI vychádza predovšetkým z príspevkov členských štátov, ktoré nemôžu na národnej úrovni vydať alebo nechať v platnosti nejaké ustanovenie alebo vecný stav bez toho, aby tieto boli za určitých okolností v rozpore so znením nariadenia č. 883/2004. Príloha XI má teda zabezpečiť, že nariadenie sa v jednotlivých bodoch týkajúcich sa určitých členských štátov prispôsobí tak, aby jeho uplatňovanie v jednotlivých členských štátoch prebiehalo bez ťažkostí.

3.3.1 Príloha XI je preto so zreteľom na prípadné množstvo ustanovení vyplývajúcich z tejto skutočnosti citlivou časťou nariadenia č. 883/2004, pokiaľ ide o nadobudnutie jeho účinnosti. EHSV uznáva, že určité ustanovenia nevyhnutné sú, žiada však, aby sa zabránilo príliš veľkému počtu ustanovení a aby sa ich počet obmedzil a závisel od toho, či sú špecifické ustanovenia primerané a skutočne nevyhnutné na fungovanie koordinačných pravidiel v príslušnom členskom štáte. EHSV považuje za mimoriadne dôležité skonštatovať, že v koordinačnej praxi v žiadnom prípade nesmie dôjsť k tomu, že ustanovenia v prílohe XI prinesú občanom nevýhody.

3.3.2 EHSV si je vedomý toho, aké komplexné sú otázky, ktoré sa pritom musia objasniť, napriek tomu pripomína, že sledovanie čiastkových záujmov nesmie spôsobiť ďalšie omeškanie pri uplatňovaní novej koordinácie, predovšetkým vzhľadom na to, že Rada musí rozhodovať jednomyseľne a v súlade so spolurozhodovacím procesom s Európskym parlamentom.

3.4 Jednotlivé členské štáty boli už v priebehu konzultácií k nariadeniu č. 883/2004 vyzvané, aby predložili návrhy na zabezpečenie bezproblémového uplatňovania jednotlivých právnych predpisov. Členské štáty požiadali, aby sa do prílohy XI zapracovalo okolo 150 žiadostí. Pracoviská Komisia návrhy vyhodnotila a prediskutovala ďalšie podrobnosti s úradníkmi príslušných členských štátov. Približne 50 návrhov bolo nakoniec schválených s cieľom zahrnúť ich do prílohy. Takto sa dospelo k ustanoveniam, ktoré sa teraz objavili v návrhu Komisie, o ktorom hovoríme. Záverečná revízia ustanovení prílohy XI sa v súčasnosti uskutočňuje na úrovni pracovnej skupiny Rady pre sociálne otázky súbežne s úpravou zodpovedajúcich častí vykonávacieho nariadenia.

3.4.1 EHSV sa vzhľadom na komplexnosť problematiky, ktorá sa týka podrobností sociálneho práva jednotlivých členských štátov, nebude podrobne vyjadrovať k jednotlivým ustanoveniam. Pri uvádzaných ustanoveniach nevidí EHSV na prvý pohľad žiadne problémy, ani pre mobilných poistencov, ani pre podniky a inštitúcie sociálneho zabezpečenia.

3.5 Aj neprijatie väčšiny ustanovení sa javí byť pochopiteľné. Niektoré žiadosti neboli do prílohy XI zapracované buď z dôvodu nadbytočnosti, alebo kvôli nezlučiteľnosti s nariadením č. 883/2004. Niektoré ďalšie žiadosti o zapracovanie do prílohy XI boli pretvorené do pozmeňovacích návrhov k nariadeniu č. 883/2004. Ide o návrhy, ktoré sa netýkajú konkrétnej krajiny, ale sú všeobecnej povahy.

3.5.1 Týmito návrhmi na zmenu a doplnenie nariadenia č. 883/2004, ktoré sú takisto obsiahnuté v predkladanom návrhu nariadenia, sa zabránilo zapracovávaniu podobne znejúcich žiadostí rozličných členských štátov do prílohy XI. Vďaka tomu zostane príloha kratšia a celé nariadenie prehľadnejšie.

3.5.2 Príkladom tohto zhrnutia horizontálnych otázok môže byť článok 1 predloženého návrhu nariadenia. Objasnenia, ktoré obsahuje sa týkajú veľkého počtu členských štátov, a preto sú systematicky správne zmenené v samotnom nariadení č. 883/2004 a nie prostredníctvom veľkého počtu ustanovení prílohy XI.

3.5.2.1 Článok 1 ods. 1 sa týka zmeny článku 14 nariadenia č. 883/2004 „Dobrovoľné poistenie alebo voliteľné nepretržité poistenie“. Vďaka tomuto odseku môžu všetky členské štáty vo svojom právnom poriadku stanoviť, že dobrovoľné poistenie v ich systave sociálneho poistenia, ktorá pri dobrovoľnom poistení predpisuje bydlisko alebo predchádzajúce zamestnanie v tomto štáte, je možné iba vtedy, ak bol človek v systave sociálneho poistenia tohto štátu už niekedy poistený. Bez takejto možnosti výnimky by sa na základe rozsiahleho zjednotenia posudzovania vecného stavu podľa článku 5 nariadenia č. 883/2004 mohli v tomto členskom štáte dobrovoľne poistiť všetci tí, ktorí mali niekde v EÚ svoje bydlisko alebo boli niekde v EÚ zamestnaní. Keďže dobrovoľné poistenie je v právnych poriadkoch niektorých členských štátov spojené so skutočne výhodnými podmienkami, bolo by bezpodmienečné otvorenie za určitých okolností spojené s následkami, ktoré by systém daného členského štátu mohli vyvíeť z rovnováhy a jeho poistencom spôsobiť vážne problémy. Preto sa dohodlo, že všetky členské štáty môžu pri dobrovoľnom poistení predpisovať predchádzajúce zamestnanie.

3.5.2.2 Článok 1 ods. 3 sa týka zmeny článku 52 nariadenia č. 883/2004 „Priznanie dávok“.

Pre všetky členské štáty, teda horizontálne, sa v ňom stanovuje, v ktorých prípadoch sa pri určovaní výšky dávok nepoužije takzvaná metóda *pro rata temporis* ⁽⁹⁾.

— Vo všetkých prípadoch je cieľom to, aby mobilní poistenci neboli v horšom postavení ako nemobilní poistenci.

⁽⁹⁾ Pri metóde *pro rata temporis* sa tuzemský čiastočný dôchodok vypočítava pomerným spôsobom. Najprv sa fiktívne počíta s tým, že všetky obdobia poistenia boli dosiahnuté v tuzemsku. Potom sa vypočíta tuzemský čiastočný dôchodok ako percentuálny podiel tohto fiktívneho dôchodku zodpovedajúci podielu obdobia poistenia v tuzemsku zo všetkých období poistenia. Sú však prípady, v ktorých je výsledok výpočtu iba na základe období nadobudnutých v tuzemsku (autonómne dávky) vždy vyšší, ako dávky na základe podielového výpočtu. Tieto prípady sú uvedené v prílohe VIII. V takom prípade príslušná inštitúcia nemusí robiť výpočet pomernej dávky.

— Kvôli úplnosti pritom treba ešte poznamenať, že návrh znenia predložený Komisiou bol prepracovaný v rámci rokovaní v Rade.

— Predbežná čiastočná dohoda v Rade teraz predpokladá, že tie systémy, pri ktorých sú časové obdobia pri výpočte dávky bezvýznamné nemusia uskutočňovať výpočet *pro rata temporis*, pokiaľ sú zapísané v prílohe VIII nariadenia č. 883/2004.

— Okrem iného to vylučuje systémy s definovanými príspevkami, na ktoré je odkaz v pôvodnom texte Komisie.

3.5.3 Ďalšie horizontálne otázky boli zohľadnené v návrhu vykonávacieho nariadenia. V prvom rade ide o návrhy technického charakteru. Ustanovenia prílohy XI sa tak majú skutočne obmedziť na špecifické opatrenia pre jednotlivé členské štáty.

3.6 EHSV uznáva úspešné snahy všetkých zúčastnených o zjednodušenie, ktoré viedli k tomu, že príloha XI má podstatne menej ustanovení ako zodpovedajúca príloha VI platného koordinačného nariadenia č. 1408/71.

3.6.1 Vychádzajúc z toho sa má predovšetkým pri prípadných budúcich žiadostiach o zapracovanie ustanovení do prílohy XI (o. i. zo strany Rumunska a Bulharska v priebehu vstupu) pokračovať vo vecných úvahách, či nejde o horizontálnu problematiku, ktorá by mala byť systematicky upravená v základnom nariadení alebo vo vykonávacom nariadení.

Napríklad vzhľadom na ochranné doložky mnohých členských štátov kvôli štátnej dávke sociálnej starostlivosti v prospech osôb, ktoré utrpeli ujmu v súvislosti so svojim sociálnym zabezpečením z politických alebo náboženských dôvodov ⁽¹⁰⁾, alebo aj kvôli špeciálnym pravidlám pre obeť vojny, bývalých vojnových zajatcov, obeť trestných činov, obeť terorizmu alebo osoby znevýhodnené bývalým totalitným režimom. Takéto ochranné doložky, ktoré určitým skupinám osôb síce ponúkajú ochranu sociálneho zabezpečenia (napr. nemocenské poistenie, vyplácanie dôchodku) alebo kompenzačné dávky, spravidla nie sú zakotvené v systave sociálneho zabezpečenia. Vhodnejšie by preto bolo aj v týchto prípadoch zapracovať do základného nariadenia zodpovedajúci článok týkajúci sa všetkých členských štátov, aby sa také predpisy, ktoré počítajú so štátnou dávkou resp. odškodnením, avšak nie sú súčasťou sociálneho poistenia, úplne vyňali z nariadenia.

⁽¹⁰⁾ Pozri prílohu XI, časť „Rakúsko“, bod 5.

3.6.2 EHSV zároveň vyzýva znalcov v jednotlivých členských štátoch, aby svoj právny poriadok intenzívne preskúmali s ohľadom na nové koordinačné predpisy. Podľa potreby by sa ešte malo požiadať o ďalšie ustanovenia v prílohe XI pre všetky oblasti, v ktorých by mohlo dôjsť k problémom pri uplatňovaní nariadenia č. 883/2004. Ak právne poriadky členských štátov v oblasti sociálneho zabezpečenia nezodpovedajú koordinačným pravidlám, mohlo by to spôsobiť množstvo konaní pred Súdny dvorom ES.

4. Nadväzujúce poznámky ku koordinačnej praxi

4.1 Cezhraničná mobilita v Európe je v popredí programu EÚ. Od fungujúcej koordinácie v oblasti sociálneho zabezpečenia závisí, do akej miery ju občania EÚ využijú. Právom očakávajú od spolupráce v rámci Spoločenstva praktické výhody.

4.2 Z pohľadu EHSV je potrebné aby Komisia a členské štáty posilnili opatrenia na priblíženie pravidiel a výhod koordinácie sústav sociálneho zabezpečenia všetkým potenciálnym užívateľom nariadenia. Podľa názoru výboru treba bezodkladne začať s potrebnými prípravami. O jestvujúcich nástrojoch poradenstva ⁽¹⁾ v oblasti mobility treba ďalej informovať a ďalej ich rozširovať.

4.3 EHSV v tejto súvislosti poukázal aj na nevyhnutnosť včas pripraviť personál v inštitúciách sociálneho zabezpečenia na nové pravidlá a všetku súvisiacu základnú problematiku. Príslušné školenie a vzdelávanie personálu v členských štátoch je nevyhnutné.

4.4 EHSV preto v záujme rýchleho uplatňovania základného nariadenia v praxi vyzýva členské štáty, aby na umožnenie rýchlej zmeny už teraz vybavili svoje inštitúcie sociálneho zabezpečenia potrebnými personálnymi a technickými zdrojmi. Doterajšie nástroje subjektov a užívateľov na národnej úrovni – najmä existujúcich sietí TRESS, ktoré na úrovni členských štátov spájajú záujmové skupiny a subjekty ⁽¹²⁾ – sa majú využiť na primerané hodnotenie praktického uplatňovania tohto nariadenia po nadobudnutí jeho účinnosti v jednotlivých členských štátoch.

4.5 EHSV si vyhradzuje právo vrátiť sa k otázkam praktického fungovania koordinácie v osobitnom stanovisku z vlastnej iniciatívy. Pritom sa má zvlášť vyhodnotiť, do akej miery majú občania zo zamýšľaných výhod – aj s ohľadom na európsku kartu nemocenského poistenia – v oblasti cezhraničnej mobility skutočný prospech.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ Pozri k tomu o. i. „Ustanovenia Spoločenstva o sociálnom zabezpečení – Vaše práva pri pohybe v rámci Európskej únie“ http://ec.europa.eu/employment_social/publications/2005/ke6404022_sk.pdf, ako aj databázu sústav sociálneho zabezpečenia v členských štátoch MISSOC http://ec.europa.eu/employment_social/social_protection/missoc_en.htm.

⁽¹²⁾ Training and Reporting on European Social Security (pozri: <http://www.tress-network.org/>).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Rodina a demografické zmeny“

(2007/C 161/19)

Nadchádzajúce nemecké predsedníctvo Rady EÚ požiadalo listom z 19. októbra 2006 Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie stanoviska na tému „Rodina a demografické zmeny“.

Grémium výboru považovalo za vhodné vypracovať stanovisko, ktoré by sa vyjadrilo aj k „Oznámeniu Komisie – Demografická budúcnosť Európy – pretvorme výzvu na príležitosť“, KOM(2006) 571 v konečnom znení, ktoré sa Komisia, v súlade s článkom 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, rozhodla 12. októbra 2006 prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. februára 2007 Spravodajcom bol pán BUFFETAUT.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. a 15. marca 2007 (schôdza zo 14. marca) 120 hlasmi za, 1 hlasom proti, pričom sa 5 členovia hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Odporúčania a návrhy

1.1 Reagovať na mimoriadnu situáciu

1.1.1 Článok 33 Charty základných práv zdôvodňuje účasť Európskej únie na príprave rodinnej politiky a podávaní návrhov na túto tému, hoci je očividné, že z dôvodu efektívnosti a subsidiarity prislúcha konkrétne definovanie politík a ich realizácia členskými štátmi a miestnym samosprávam či dokonca verejným službám a podnikom.

1.1.2 Vo svojej Zelenej knihe publikovanej 16. marca 2005 Komisia právom napísala o demografickej situácii, že „svojim rozsahom a vážnosťou nemá obdobu“. V oznámení z 10. októbra 2006 sa zdôrazňuje, že „je to aj jeden z najdôležitejších problémov, ktorým bude musieť Európska únia v nasledujúcich rokoch čeliť“. Už sa nemôžeme uspokojiť len s konštatovaním stavu. Jedinou relevantnou otázkou je „čo podnikneme na úrovni Spoločenstva?“, najmä v oblasti rodinnej politiky a zosúladenia rodinného a pracovného života. Treba zdôrazniť, že aj Rada Európy vyzvala na vytvorenie rozsiahlej európskej politiky na podporu rodín.

1.1.3 Európsky hospodársky a sociálny výbor odporúča vytvoriť program štúdií, školení, návrhov a monitorovania a vo všeobecnosti sa zasadzuje za to, aby sa štúdie dosahu, ktoré sú v súčasnosti povinné pre všetky legislatívne návrhy, zaoberali aj dosahom na rodiny, pokiaľ sa ich návrh môže priamo týkať. Tieto štúdie by mali byť prepojené s ďalšími dôležitými sociálno-hospodárskymi oblasťami Európskej únie: zamestnanosť, rast, vývoj energetického sektora a jeho dôsledky.

1.2 Program štúdií

1.2.1 Aby mohli politickí činitelia, ktorí prijímajú rozhodnutia na európskej, vnútroštátnej a miestnej úrovni, primerane

reagovať na demografické zmeny, potrebujú do hĺbky poznať demografický vývoj. Prvé európske demografické fórum, ktoré sa konalo v októbri 2006, predstavuje skvelú iniciatívu, ktorá by mala vyústiť do každoročného usporiadania takéhoto podujatia.

1.2.2 Takisto je potrebné dôkladne preštudovať demografický vývoj (geografia obyvateľstva, prirodzené pohyby, migrácia, štruktúra podľa veku a pohlavia, predlžovanie strednej dĺžky života...) a jeho príčiny (hospodárske, sociálne, kultúrne a environmentálne faktory, problémy so zosúladením rodiny a práce, postavenie žien a matiek na trhu práce, flexibilita zamestnania na základe rodinných dôvodov, význam rizík a požiadaviek v pracovnom živote...) a zohľadniť pri tom národné a regionálne odlišnosti. Je veľmi dôležité, aby sa tieto štúdie realizovali nezávisle, keďže ich výsledky môžu viesť k spochybneniu národných politík.

1.2.3 Mohli by sa vykonať porovnávacie štúdie medzi jednotlivými daňovými či sociálnymi systémami, ktoré pomáhajú ženám a mužom vrátiť sa do práce po tom, čo sa venovali výchove detí, ako aj rôznymi ustanoveniami, ktoré nabádajú mužov, aby sa podieľali na plnení rodinných povinností. Takisto by bolo zaujímavé preštudovať jednotlivé systémy daňových stimulov na rozvoj verejných alebo súkromných služieb pre rodiny, ktoré boli dostupné pre všetkých.

1.2.4 Predmetom štúdií by mali byť aj rodiny v špecifickej situácii (ženy, ktoré sa o deti starajú samy, postihnuté deti, odkázaní starší rodičia, rodiny prisťahovalcov, ktoré majú problémy s integráciou atď.).

1.2.5 Osobitné štúdie by sa mali zaoberať aj rôznymi typmi starnutia⁽¹⁾ a jeho geograficky podmienenými odlišnosťami a mali by sa zamerať najmä na jeho vplyv na rodinný život

(¹) Podľa definície demografie sa starnutie obyvateľstva definuje ako nárast pomeru starších ľudí v populácii, všeobecne sprevádzaný znížením podielu mladých ľudí. Zvýšenie počtu starších ľudí sa nazýva „gerontorast“. V závislosti od krajiny alebo geografickej oblasti, ako aj v závislosti od predmetných časových období, starnutie populácie a gerontorast nie sú nevyhnutne súbežné javy, pričom sa môžu líšiť v závislosti od kombinácie ich príslušných dôvodov.

a rodinnú politiku. Tá sa doteraz väčšinou posudzovala z hľadiska vzťahov medzi rodičmi a deťmi v ranom veku či dospievajúcou mládežou. Teraz sa na ňu treba pozrieť aj z hľadiska vzťahov medzi deťmi a staršími rodičmi, najmä pokiaľ ide o zostavenie pracovného času a pomoci zo strany spoločenstva.

1.2.6 Takisto by sme mali uvažovať nad tým, ako by sa pracujúci vo vyššom veku a s lepším zdravotným stavom, ktoré sú väčšmi dynamické a nezávislé, mohli viac a dlhšie zapájať do hospodárskeho a sociálneho života. Cesta povedie najmä cez prispôbenie pracovných miest a intenzívnejšiu aktívnu účasť na živote mesta a vzťahoch medzi generáciami (napr. zapájaním starších osôb do života škôl, škôlok alebo jasí). Rodina nie sú len rodičia a deti, ale aj starí rodičia, ktorí často zohrávajú významnú úlohu pri pomoci a podpore (starostlivosť o deti, materiálna podpora atď.).

1.2.7 V rámci siedmeho rámcového programu Európskeho spoločenstva v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností (2007 – 2013) by bolo vhodné rozšíriť obsah socio-ekonomického výskumu, zvýšiť finančné prostriedky na vyhradené a posilniť tak výskum v oblasti demografie (²).

1.3 Informovanosť

1.3.1 Komisia by mala vytvoriť skutočný európsky register osvedčených opatrení v oblasti rodinnej politiky, zosúladienia rodiny a práce, politiky rovnosti medzi mužmi a ženami a osobitnej politiky na podporu matiek a otcov, ktorí sa plne venujú rodinným povinnostiam. Členskými štátom by sa mali poskytnúť úspešné skúsenosti z celej Európy, aby mohli umožniť párom uskutočniť ich neuspokojenú túžbu po deťoch (priemerný počet detí na domácnosť je 1,5 hoci podľa najnovších štúdií je želanie mať oveľa viac detí).

1.4 Návrhy

1.4.1 Na to, aby sme dokázali značne oslabiť dopad demografických zmien, treba okamžite zaviesť rad koordinovaných opatrení sociálnej, hospodárskej, environmentálnej a rodinnej politiky ako aj politiky na podporu rovnosti pohlaví. To si vyžaduje zároveň nadhľad a čo najefektívnejšiu kombináciu jednotlivých politík. V tomto ohľade by mala Európska únia predstaviť viacročný akčný plán, v ktorom by navrhla opatrenia overené praxou v členských krajinách v oblasti politiky na podporu rodín a zladenie rodiny a práce.

(²) Pozri stanovisko EHSV z 15.9.2004 na tému „K 7. rámcovému programu pre výskum: potreba výskumu v rámci demografických zmien – kvalita života v starobe a potreba technológií“, spravodajkyňa: pani Heinisch (Ú. v. EÚ C 74, 23.3.2005, s. 44-54) http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sk/oj/2005/c_074/c_07420050323sk00440054.pdf.

1.4.2 Vzhľadom na to, že súčasné politiky v oblasti populácie by mali prinášať dlhodobý účinok, musí Európska únia neodkladne zdôrazniť naliehavosť situácie a čo najskôr navrhnuť členským štátom primerané činnosti v oblasti trvalo udržateľnej rodinnej politiky.

1.4.3 Ako porovnávací nástroj v oblasti rodinnej, hospodárskej a sociálnej politiky a politiky rovnosti medzi mužmi a ženami by sa mala použiť otvorená metóda koordinácie, ktorá by umožnila Únii zachovať to najlepšie z kultúrnej rôznorodosti jednotlivých členských štátov a z ich vnútroštátnych politík.

1.4.4 Európska rada, Európsky parlament a Komisia by mali pri rešpektovaní princípu subsidiarity vyzvať členské štáty k podpísaniu tzv. „Európskeho rodinného paktu“, ktorý by mohol obsahovať nasledujúce záväzky:

- potvrdenie vôle štátov zaviesť politiky zodpovedajúce očakávaniam obyvateľstva pokiaľ ide o počet detí, ktoré si želajú mať páry v Európskej únii; tieto politiky by mali vyústiť napríklad do priamych finančných dávok, daňových úprav a do ponúk verejných či súkromných zariadení (rôzne formy jasí, vrátane napr. podnikových alebo viacpodnikových jasí), celodenných škôl a príslušne financovaných služieb starostlivosti o deti. V tomto zmysle nie je dôležitá kvantita, ale kvalita zariadení.
- stanovenie prahu verejného financovania zameraného na rodiny a deti, t. j. investícií do budúcnosti, aby sa predišlo situácii, keď by boli mladšie generácie zaťažené kolektívnymi nákladmi spôsobenými rýchlym starnutím obyvateľstva, ktoré môžu starnúci voliči považovať za prioritné,
- záruka podporovania prostredia prospešného zároveň pre rodiny, matky otcov ako aj deti, ktorého cieľom bude zrealizovať túto už dávnejšiu myšlienku zosúladienia rodinného a pracovného života a zároveň aby sa dbalo na zabezpečenie skutočnej rovnosti medzi mužmi a ženami, pri skutočnom zohľadnení vývoja spôsobov života a druhov práce (neobvyklý pracovný čas, vzdialenosti, vysoké nájomné za ubytovanie v centrách miest, chýbajúca infraštruktúra pre malé deti, atď.),
- záväzok o trvalosti opatrení prijatých v prospech detí a rodín, keďže trvalosť tohto typu politiky je jedným z kľúčov jej úspechu. Takýto záväzok by sa mal odraziť v zachovaní výšky výdavkov určených pre mládež v budúcnosti v porovnaní s výdavkami na zdravotníctvo a dôchodky, ktorých zvýšenie sa zdá byť nevyhnutné vzhľadom na starnutie obyvateľstva. Je nanajvýš dôležité zabezpečiť rozvoj nových generácií v čo najlepších podmienkach. To znamená, že treba zachovať a zlepšiť zdravie a bezpečnosť detí, poskytnúť všetkým kvalitné vzdelanie a rodičom poskytnúť systémy pomoci a podpory, aby dokázali zabezpečiť svoje potreby a prekonávať problémy.

Osobitná pozornosť by sa mala venovať rodinám a deťom, ktoré žijú vo veľkej chudobe, potrebujú osobitnú podporu a pochádzajú z migračného prostredia. EHSV jednako musí konštatovať, že európska populácia starne a na zabezpečenie prežitia kontinentu je nevyhnutná obnova generácií, a preto pripomína, že masívne odstraňovanie nezamestnanosti, prístup k trvalému zamestnaniu vo veku 25 – 35 rokov a skutočné zabezpečenie profesionálnej kariéry vo všeobecnosti by mali umožniť financovanie aktívneho či neaktívneho dôchodku.

1.4.5 Človek nie je len produkujúca a konzumujúca bytosť. Je mu vlastný aj sociálny a citový rozmer, ktorý mu dodáva dôstojnosť. Každá skutočne humanistická politika musí tento neoddeliteľný rozmer ľudského života nielen brať do úvahy, ale ho aj zachovávať. Rodinné politiky plne prispievajú k rozvoju osobnosti a harmónii spoločnosti. Prijatím tzv. „Európskeho rodinného paktu“ by Európska únia preukázala, že je verná svojim záväzkom z Charty základných práv Únie.

2. Úvod

2.1 Po vydaní zelenej knihy „Ako čeliť demografickým zmenám, nová solidarita medzi generáciami⁽³⁾“ vydáva Komisia ďalšie oznámenie s názvom „Demografická budúcnosť Európy – pretvorme výzvu na príležitosť“, čo svedčí o význame, ktorý pripisuje tejto otázke, rozhodujúcej pre budúcnosť Európskej únie.

2.2 Treba priznať, že až do vzniku Zmluvy z Nice sa členské štáty k tejto otázke nevyjadrovali, hoci demografi sa už takmer dvadsať rokov usilujú upriamiť pozornosť politikov na črtajúcu sa tzv. „demografickú zimu“ a na problémy, ktoré prináša. Možno len ľutovať, že reakcia prišla až tak neskoro, hoci varovania sa ozývali často a opakovane a dnes stojíme pred skutočnou demografickou krízou.

2.3 Komisia preukázala chvályhodnú jasnozrivosť a už takmer celé desaťročie neprestajne poukazuje na rozsah tohto javu, ktorý by mohol zmaríť všetky ciele Lisabonskej stratégie.

2.4 Bez prehnaného pesimizmu však treba povedať – hoci plodnosť nie je jedinou podmienkou dynamického rozvoja členských krajín a musí ju sprevádzať aj rozvoj zručností, vzdelávania a kreativity jednotlivých generácií, že stav populácie Európskej únie predstavuje dôležitý prvok jej budúceho hospodárskeho rozvoja a sociálnej rovnováhy.

2.5 Ak sa nevenuje dostatočná pozornosť kvalite práce a modernizácii pracovných postupov, môže nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily obmedzovať priestor na rast produktivity. V budúcnosti sa pracovné miesta a odborné znalosti, ktoré si vyžadujú, budú odlišovať od súčasných, pričom sa bude zdôrazňovať dôležitosť celoživotného vzdelávania. V Európskej únii je približne 17 miliónoch nezamestnaných, ku ktorým je treba pripočítať tých, ktorí museli prijať prácu na čiastočný úväzok z dôvodu nedostatku zamestnania na plný úväzok. Jedna z najväčších výziev Únie je umožniť týmto ľuďom nájsť stabilnú prácu, čo by v určitom zmysle umožnilo zredukovať negatívny dosah ubúdania aktívnej európskej populácie na hospodárstvo.

2.6 Zmeny v skladbe obyvateľstva prichádzajú po období, ktoré demografi nazývajú „demografický prechod“. Počas neho došlo k výraznému poklesu úmrtnosti, najmä úmrtnosti detí a matiek. Tento jav sprevádza pokles indexu pôrodnosti súvisiaci so znížením úmrtnosti, ako aj značné predĺženie strednej dĺžky života pri narodení.

2.7 Demografický prechod ako aj nárast strednej dĺžky života seniorov (v Európe bol zaznamenaný od sedemdesiatych rokov 20. storočia) predstavujú veľmi pozitívny pokrok. Je však dôležité, aby bolo zabezpečené obnovovanie generácií a nedošlo k trvalému narušeniu rovnováhy medzi počtom narodení a úmrtí. V Európe je situácia kritická, v mnohých členských štátoch totiž počet úmrtí presahuje počet narodení.

2.8 Dožívanie sa vysokého veku v čo najlepších podmienkach je cenný dar, o ktorý sa budeme aj naďalej usilovať. Tento vývoj spôsobí nárast nákladov na zdravotnícku starostlivosť, no zároveň si vyžiada aj vznik nových služieb a tovarov pre osoby vo vysokom veku. Uvedené takisto povedie k potrebe zvýšiť produktivitu aktívneho obyvateľstva a predĺžiť aktívny vek tzv. „seniorov“, ktorí sú niekedy vylučovaní z pracovného procesu proti svojej vôli.

2.9 V niektorých členských krajinách sa demografický deficit čiastočne vyrovnáva prisťahovalectvom, pričom však musí byť sprevádzaný integračnými programami pre migrantov (výučba jazykov, odborné vzdelávanie...) (4). V každom prípade to nemôže byť jediným riešením problému v skladbe obyvateľstva, pretože tu nejde len o objem pracovnej sily potrebnej v Európe, ale aj o ľudský a spoločenský problém. Okrem toho nemôžeme oberať rozvíjajúce sa krajiny o ich ľudský potenciál a občanov s najlepším vzdelaním a kvalifikáciou. Európska únia teda musí sama nájsť prostriedky na vyriešenie demografických problémov, pred ktorými sa ocitla.

(3) Pozri stanovisko EHSV z 13.9.2006 na tému „Imigrácia a integrácia: spolupráca medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi a organizáciami občianskej spoločnosti“, spravodajkyňa: pani PÁRIZA CASTAÑOS, (Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2005).

(3) KOM(2005) 94 v konečnom znení.

3. Oznámenie Komisie z októbra 2006

3.1 Komisia hneď od začiatku upriamuje pozornosť na aspekt, ktorý sa v tejto problematike príliš často opomína, a síce že starnutie obyvateľstva, ktoré demografi nazývajú „starnutím zhora“, je pozitívny jav, keďže je znakom predlžovania veku seniorov, čo predstavuje významný pokrok na lekárskom, sociálnom aj hospodárskom poli.

3.2 K predlžovaniu veku dochádza v čase, keď sa v Európe zaznamenáva silný pokles počtu pôrodov. S tým súvisia štyri hlavné charakteristiky demografickej situácie v Európe:

- predlžovanie strednej dĺžky života,
- nízky priemerný počet detí na jednu ženu (priemer v EÚ s 27 členskými štátmi je 1,5),
- pokles počtu pôrodov v posledných desaťročiach,
- silný prílev migrantov.

3.3 Z toho vyplýva, že počet obyvateľov Európskej únie by mohol mierne klesnúť, no predovšetkým sa výrazne zvýši vek obyvateľstva, keď generácie pochádzajúce z povojnovej demografickej obnovy dosiahnu vek seniorov.

3.4 Predpoklady Komisie siahajú po rok 2050 a sú založené iba na štatistických odhadoch. Komisia je presvedčená, že tieto predpoklady by sa mali použiť ako nástroj na zlepšenie informovanosti a na podporu diskusie.

3.5 Podľa odhadov Komisie by v roku 2050 mohli v Európskej únii pripadnúť na každú osobu staršiu ako 65 rokov dve osoby v aktívnom veku, pričom dnes je tento pomer štyri osoby v aktívnom veku na jednu osobu staršiu ako 65 rokov.

3.6 Na základe svojich odhadov Komisia konštatuje, že starnutie obyvateľstva by mohlo mať výrazný dopad na pracovný trh, produktivitu a hospodársky rast, ako aj na systémy sociálneho zabezpečenia a verejné financie.

3.7 Miera zamestnanosti žien a pracovníkov vo veku 55 až 64 rokov by najprv mohla narastať (až do roku 2017), išlo by však len o dočasný vývoj, a následne bude dopad demografických zmien na hospodársky rast plne citelný.

3.8 Napríklad priemerná ročná miera rastu HDP Európskej únie by sa mohla mechanicky následkom starnutia obyvateľstva znížiť a klesnúť z 2,4 % zaznamenaných v období 2004 – 2010 na iba 1,2 % v období 2030 – 2050, čo by znamenalo koniec ambícií a cieľov Lisabonskej stratégie.

3.9 Zároveň, ak sa nepodniknú žiadne kroky na zmenu situácie, by mohlo starnutie obyvateľstva viesť k veľkému nárastu

verejných výdavkov (dôchodky, zdravotnícke a iné služby pre starých ľudí), čím by sa prehĺbili rozpočtové deficity a viedlo by to k neúnosnému špirálovitému narastaniu verejného dlhu.

3.10 Komisia sa zameriava na to, ako by mohla Európska únia podporiť členské štáty v dlhodobej stratégii na vyriešenie uvedených problémov, ktorej teoretická aj praktická implementácia závisí najmä od ich politickej vôle a schopností.

3.11 Navrhuje teda určité smery uvažovania a činnosti, ktoré sú však dosť nejasné či všeobecné, keďže právomoci v tejto oblasti prislúchajú členským štátom či dokonca miestnym samosprávam.

3.12 Sformulované návrhy sa týkajú rodinnej politiky a sú zamerané na podporu obnovy populácie, najmä zlepšením opatrení na zosúladenie práce, súkromia a rodiny (rozvoj systémov opatery detí a rodičovských dovolení, pružnejšia organizácia práce, usporiadanie výročného demografického fóra).

3.13 Takisto sa odporúčajú opatrenia na zvýšenie miery zamestnanosti pracovníkov nad 55 rokov a produktivity v Európe, ako aj ustanovenia vedúce k zlepšeniu organizácie legálneho prisťahovalectva a integrácii legálnych migrantov.

3.14 Komisia napokon plánuje rozvoj dostatočnej a rozmanitej škály finančných nástrojov na zachovanie dôchodkových systémov, k čomu patrí aj kumulácia úspor a súkromného kapitálu, aby sa osoby mohli samostatnejšie rozhodnúť o úrovni príjmov, ktoré chcú mať k dispozícii na dôchodku. To predpokladá účinné a transparentné fungovanie finančných trhov a vysokú kvalitu dohľadu predovšetkým penzijných fondov.

3.15 Starnutie populácie v Európe vyvolá zmenu mentality aj systémov sociálneho zabezpečenia a rodinnej politiky, keďže je potrebné skutočne premeniť zložitú výzvu na príležitosť.

3.16 Keďže Európska únia nemá v danej oblasti vlastné právomoci, Komisia môže stanoviť iba všeobecné zásady. V praxi si je navyše ťažko možné predstaviť, ako by Únia mohla mať v tejto oblasti operatívne právomoci, keďže riešenia sa líšia v závislosti od konkrétnej situácie v každom štáte a od zvykov a spoločenských a kultúrnych tradícií každého národa. Okrem toho je možné niektoré opatrenia (napríklad rozvoj systémov opatery detí) zrealizovať len čo najbližšie k rodinám, teda na miestnej úrovni. Napriek tomu možno povedať, že celá Európa by sa mala zmobilizovať a hľadať riešenie čoraz naliehavejších demografických otázok.

3.17 Nemecké predsedníctvo, ktoré prejavilo záujem o oznámenie Komisie, vyjadriло želanie prehĺbiť aspekt rodinnej politiky a požiadalo Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby sa zamyslel, ako by trvalo udržateľná rodinná politika mohla prispieť k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju Európy.

4. Rodina – ľudská skutočnosť, ktorá sa prispôbila hospodárskemu a sociálnemu vývoju

4.1 Počas dvoch storočí nastali v Európe rozsiahle politické, hospodárske a sociálne zmeny, ktoré sa dotkli aj rodiny, spôsobu života a systému hodnôt, ktoré. Priemyselná revolúcia a urbanizácia spôsobili zmeny v rodinnom prostredí. Rozšírená rodina sa zúžila a vyvinuli sa nové formy rodinného života, zmenili sa vzťahy medzi generáciami, mentalita prešla vývojom, hospodárska solidarita sa takisto zmenila či oslabilala a zároveň sa následkom narastajúcej hospodárskej nezávislosti zvýšila životná úroveň rodín vďaka dvom príjmom.

4.2 Zmeny zasiahli aj spôsoby rodinného života, ktoré sú čoraz rôznorodejšie. Manželstvo sa uzatvára menej často a neskôr. Zvýšil sa počet detí narodených mimo manželstva, ako aj počet adopcií, najmä detí mimoeurópskeho pôvodu. Vrástol počet rozvodov a nových rodín s deťmi z predchádzajúceho manželstva. Zvyšuje sa počet izolovaných rodičov, predovšetkým žien, pričom takéto rodiny s jedným rodičom sa často musia vyrovnávať s ťažkými materiálnymi podmienkami. Situácia rodín, v ktorých sú vychovávané postihnuté deti, vznikajú osobitné problémy, ktorých riešenie si vyžaduje osobitnú pozornosť verejných orgánov. Vznikli nové rodinné siete zamerané na vzájomnú výpomoc založenú na solidarite a priateľských putách (napr. rodinné jasle). Klesol priemerný počet osôb žijúcich v jednej domácnosti a čoraz viac osôb alebo párov žije samých a bez detí. Stále naliehavejšie bude vyvstávať otázka starších párov, ich úlohy v spoločnosti a podpory, ktorú budú potrebovať. Pristáhovalectvo prinieslo do Európy nové rodinné kultúry, ktoré zvyšujú komplexnosť rodinných situácií.

4.3 Pre rodinu v prevažne vidieckej spoločnosti bola charakteristická trojitá, t. j. afektívna, ekonomická a geografická jednota. Hospodárska činnosť prebiehala v praxi najčastejšie na tom istom mieste, kde rodina bývala, a síce na farme, v dielni alebo v obchode. S nástupom industrializácie a urbanizácie sa táto trojitá jednota začala vytrácať alebo úplne vymizla. Vo väčšine prípadov sa rodinný život odohráva na mieste odlišnom od miesta práce, jednotliví členovia rodiny nepracujú v tom istom zariadení ani v rovnakom sektore. Rodičia sa doma zdržiavajú menej, starí rodičia a iní príbuzní žijú často ďaleko a solidarita v rámci rodiny nie je až taká systematická. Niektoré deti sú preto čoraz častejšie odkázané samé na seba, no väčšina z nich zároveň ostáva v rodine dlhšie než pred tým, najmä preto, že študujú dlhšie a majú ťažkosti pri vstupe do aktívneho života. V niektorých členských štátoch nie je zriedkavosťou vidieť mladých dospelých, tridsiatnikov, ktorí stále bývajú

u rodičov a sú od nich finančne závislí. Takisto si treba všimnúť, že zdravotná starostlivosť, sociálne služby a vzdelanie dnes slúžia väčšiemu počtu detí než v minulosti.

4.4 Hoci túžba po citových putách stále zostáva tak ako v minulosti základom rodiny, keďže ide o univerzálnu ľudskú potrebu, je očividné, že hospodárska a zemepisná jednota je skôr výnimkou (poľnohospodárske usadlosti, tradičné obchody, ľudové remeslá...) než pravidlom.

4.5 Život je v súčasnosti zložitejší a nepochybne individualistickejší. Hodnoty konkurencie medzi jednotlivcami sa stali veľmi dôležitým cieľom, ktorého význam však často prevažuje nad hodnotami solidarity.

4.6 Napriek hospodárskym zmenám, urbanizácii a vyzdvihovaniu jednotlivca nad spoločnosť rodina sa prispôbila tomuto vývoju a prežila, hoci v oslabenej forme. Zodpovedá prirodzenej a základnej ľudskej túžbe, hľadaniu náklonnosti, lásky, pomoci a spolupatričnosti. O pretrvávajúci tohto cieľa svedčia aj prieskumy medzi obyvateľstvom, najmä mladými.

4.7 Avšak jasne tu vyplýva, že jedným z hlavných poslání je umožniť a zladit' pracovný, osobný a rodinný život, rovnako pre ženy ako pre mužov a vyriešiť narastajúce požiadavky na rodičovskú zodpovednosť.

4.8 Z dôvodu hospodárskeho a sociálneho vývoja európskych spoločností vyvstávajú mnohé kľúčové otázky v oblasti rodinnej politiky: opatera detí a ich výchova a vzdelávanie; pomoc rodičom vo vyššom či dokonca vysokom veku, ktorí sú odkázaní na druhých; pružná organizácia práce; rodičovské dovolenky a dovolenky na ošetrovanie člena rodiny; podpora rodičov, ktorí prerušili svoju kariéru kvôli vzdelávaniu detí, pri návrate do zamestnania; podpora alebo pomoc pri výchove a vzdelávaní detí, ktoré sú budúcnosťou spoločnosti; boj proti chudobe a nezamestnanosti; podpora rodín trpiacich chorobami, alkoholizmom či inými škodlivými závislosťami (drogy, fajčenie atď.), boj proti domácemu násiliu, podpora rodín, ktorých členovia trpia postihnutím.

4.9 Bolo by vhodné navrhnuť konkrétne a účinné opatrenia, aby sa nevytvárali príliš veľké tlaky na mladých vo veku, keď si môžu založiť rodinu. Žiadať od žien, aby na svet privádzali deti a zároveň si budovali kariéru a zapájali sa väčšmi do práce si vyžaduje ponúknuť im potrebnú pomoc na lepšie zladenie materského a rodinného života s prácou. Takisto treba rozvíjať silné a účinné opatrenia na podporu zapojenia rodičov do rodinného života, posilnenie zmyslu pre rodičovské povinnosti, zrovnoprávnenie povinností spojených so starostlivosťou o deti v rámci rodiny. S tým súvisí aj rozvoj ustanovení pracovného práva umožňujúcich, aby rodičia malých detí, vrátane otcov, mohli odísť na rodičovskú dovolenku a využiť pružnejší pracovný čas, aby sa mohli starať o svoje malé deti v tých členských krajinách, ktoré doteraz také predpisy nemajú.

5. Rodina – skutočnosť, ktorej ľudský, hospodársky a sociálny aspekt už uznáva a podporuje aj Európska únia

5.1 Európska únia sa už pokúsila prejavíť svoj záujem o rodinu aj oficiálne. V článku 33 ods. 1 Charty základných práv Únie sa hovorí: „Rodina má zabezpečenú právnu, ekonomickú a sociálnu ochranu“. Z tejto formulácie vyplýva, že rodina, hospodárstvo a organizácia spoločnosti nie sú skutočnosťami, ktoré by sa ignorovali alebo by boli navzájom úplne nezávislé. Práve naopak, navzájom sa ovplyvňujú a úlohou členských krajín je zabezpečiť právnu, hospodársku a sociálnu ochranu rodiny.

5.2 Charta základných práv tu vychádza zo skoršieho textu, ktorý podpísali všetky členské štáty, a síce z Univerzálnej deklarácie ľudských práv vyhlásenej v roku 1948 Organizáciou spojených národov, ktorej článok 16 odsek 3 hovorí, že „rodina je prirodzeným a základným prvkom spoločnosti a prislúcha jej právo na ochranu zo strany spoločnosti a štátu.“

5.3 Európska charta sa ešte jasnejšie vyjadruje k putám medzi rodinou a hospodárstvom, nakoľko vo odseku 2 článku 33 stanovuje za cieľ Únie „zosúladienie rodinného a pracovného života“.

5.4 Preto Európska únia v texte, ktorý definuje jej základné hodnoty, podčiarkuje už nie len to, že považuje rodinný a pracovný život za mimoriadne dôležité, ale zároveň, že by medzi nimi nemal existovať protiklad.

5.5 Treba ďalej pripomenúť, že Charta základných práv v článku 33 odôvodňuje úlohu Európskej únie v oblasti rodinnej politiky v tom smere, že Únia má pri dodržaní princípu subsidiarity prinajmenšom stimulovať, upozorňovať či dokonca nabádať členské štáty ku koordinácii.

6. Rodina – zdroj hospodárskej prosperity, sociálnej solidarity a citovej rovnováhy

6.1 Ako vieme, v období veľkého hospodárskeho rozmachu tridsiatych rokov 20. storočia prebehol zároveň silný demografický rozvoj, čo nie je náhoda. Hoci je dynamická demografia nevyhnutnou podmienkou na ukončenie tzv. „demografickej zimy“ v Európe, okrem nej musia existovať aj možnosti, aby všetky generácie mohli rozvíjať svoje schopnosti, kreativitu a osobne sa realizovať s ohľadom na životné prostredie a dobrý ekologický stav našej planéty.

6.2 Rodina je základným hospodárskym spoločenstvom a spojenie medzi rodinou a hospodárstvom je prirodzené. Rodina ako spoločenstvo má svoje potreby, ktoré z viacerých hľadísk naberajú hospodárske aspekty: výživa, bývanie, vybavenie, prístup ku kultúre, trávenie voľného času, kvalita

ovzdušia, vody, atď. Rodina je zároveň v mnohých štátoch predmetom transferov príjmov a sociálnych služieb. Je nepochybne jednou z hnacích síl hospodárstva, keď jej členovia majú dostatočnú a stálu kúpnu silu.

6.3 Uznanie rodiny ako hospodárskeho spoločenstva neznamená, že ju obmedzujeme len na jej hospodársku funkciu, ani že na ňu nazeráme len z kvantitatívneho hľadiska. V konečnom dôsledku rodina a hospodárstvo spoločne vedú k spoločnému blahu, ľudskému blahu a citovej rovnováhe (5).

6.4 Rodina okrem toho obsahuje jeden z prvkov, ktoré priaznivo ovplyvňujú hospodársky rozvoj a sociálnu rovnováhu najmenej zo štyroch špecifických hľadísk:

— Rodina je miestom, kde prevláda citová, hospodárska a sociálna solidarita, ktorá pomáha ľuďom o mnoho lepšie sa vyrovnáť s nepredvídanými situáciami, ktoré prináša ekonomický život. Keď sa osoby, na ktoré doľahla nezamestnanosť, môžu spoľahnúť na psychologickú a prípadne aj finančnú podporu rodiny ľahšie si hľadajú prácu, rekvifikujú sa alebo začnú podnikáť, hoci nezamestnanosť je vždy ťažkou skúškou pre celú rodinu.

— Rodina je miestom, kde sa priamo vytvárajú ekonomické hodnoty, keďže je pôvodcom toho, čo ekonómia nazývajú „ľudský kapitál“. Preto treba rodičov všetkými spôsobmi podporiť pri ich výchovnom poslaní. Cenu „demografickej zimy“, ktorou prechádza Európa, veľmi dobre pocítíme, keď sa pozrieme na nadchádzajúce problémy týkajúce sa financovania dôchodkov a vyludňovania vidieckych oblastí, ktoré majú za následok vytrácanie niektorých hospodárskych činností, spôsobujú problémy pri zabezpečovaní verejných služieb a vedú k zníženiu počtu študentov v niektorých odboroch budúcnosti. Investície do ľudského kapitálu oživia produktivitu a hospodársky rast a trvalo zabránia vyššie uvedenému vývoju.

— Takisto treba zdôrazniť úlohu rodiny pri vytváraní „ľudského kapitálu“ vďaka výchove, odovzdaným hodnotám, podpore a povzbudeniu zo strany rodičov voči svojim deťom. Niektoré hodnoty nevyhnutné v pracovnom ako aj v sociálnom živote sa získavajú od útleho veku v rodine: úcta k ostatným, zmysel pre úsilie, tímový duch, tolerancia, zmysel pre život v spoločnosti, zodpovedná nezávislosť.

— Napokon možno povedať, že rodina je dlhodobou stimulujúcim prvkom hospodárstva a využitia hospodárskych schopností rodičov na zabezpečenie potrieb rodiny. Rodičovská zodpovednosť za výchovu detí a ich prípravu na budúcnosť podporuje sporenie a investície do budúcnosti, a to v oblasti financií, nehnuteľností, vzdelávania a poznatkov. Väčšina detí v súčasnosti dostáva od svojich rodičov a od spoločnosti výrazne väčší kapitál vo forme

(5) Pozri prieskumné stanovisko EHSV na tému „Vplyv starnutia obyvateľstva na ekonomiku a rozpočet“, spravodajkyňa pani FLORIO.

starostlivosti, vzdelávania, zdravotníckych a sociálnych služieb a investícií do majetku (mnohé taktiež vo forme dedičstva), než dostávali ich rodičia alebo starí rodičia voľakedy. V tomto zmysle ekonóm a demograf Alfred Sauvy vyhlásil, že „dieťa je aktívnym prvkom spoločnosti“. V tejto súvislosti možno povedať, že do života ľudí vnáša historický rozmer v hospodárskej aj sociálnej oblasti.

6.5 Už v období renesancie Jean Bodin napísal, že bohatstvo je vždy len v ľuďoch. Všetky členské štáty Európskej únie uznávajú prínos rodiny v ľudskej, hospodárskej aj sociálnej oblasti ako aj v oblasti citovej rovnováhy, a preto všetky majú vlastné (hoci rozličné) opatrenia na podporu rodiny. Vedia totiž, že budúcnosť národov tvoria ich deti.

7. Rodinná politika existuje v každom členskom štáte Európskej únie, avšak všade v inej podobe

7.1 V celej Európskej únii sa rozvíjajú rodinné politiky a politiky zamerané na dosiahnutie rovnosti medzi mužmi a ženami a na zosúladienie rodinného, sociálneho a pracovného života. Tieto tri aspekty sú navzájom prepojené a tvoria súvislý celok, hoci konkrétne krajiny môžu klásť dôraz na odlišné prvky. Napriek tomu možno povedať, že takéto politiky existujú vo všetkých členských štátoch, či už sú implicitné alebo explicitné, silné alebo slabé.

7.2 Dôvody sú rôzne: niekedy sa väčšmi dotýkajú morálneho a občianskeho zázemia, niekedy sú motivované skôr ekonomicky či politicky. Avšak morálne, zdravotné a výchovné blaho detí ako aj snaha umožniť rodičom osobný rozvoj a viesť zároveň rodinný, profesionálny a spoločenský život je vždy základným prvkom rodinných politík.

7.3 Dožadovanie sa rovnosti medzi mužmi a ženami na profesionálnom poli, ale aj čo sa týka rodinných povinností, takisto ovplyvnilo niektoré rodinné politiky, hlavne v škandinávskych krajinách. Opatrenia na skĺbenie práce a rodiny v prípadoch, keď rodičia pracujú ďalej od domova a keď prerušia pracovnú kariéru kvôli narodeniu alebo výchove detí, v skutočnosti podniky nie vždy akceptujú, hoci sú jedným z kľúčových bodov rodinnej politiky zameranej na začlenenie detí do spoločnosti.

7.4 Niektoré rodinné politiky sa takisto usilujú zabezpečiť rovnosť príležitostí pre deti v spoločnosti. Často sa usilujú aj o kompenzáciu finančných nákladov vyplývajúcich z rodinných povinností. Sem patria rôzne opatrenia na boj s problémami, s ktorými sa stretávajú otcovia a predovšetkým matky na trhu práce, pretože sa spravidla starajú o výchovu, predovšetkým pokiaľ sú deti ešte malé.

7.5 V iných prípadoch sa na túto otázku nahliada viac zo sociálneho pohľadu ako rodinného. V takom prípade ide o prerozdelenie príjmov s cieľom bojovať proti chudobe bez toho, aby sa však tento boj spájal s kompenzáciou špeciálnych rodinných nákladov.

7.6 Vyskytli sa aj politiky jednoznačne zamerané na zvýšenie pôrodnosti v Európe, keďže na tomto kontinente sa rodí príliš málo detí.

7.7 Všetky štúdie, ktoré skúmali vzťah medzi plodnosťou a vysokou zamestnanosťou žien v Európe dokazujú, že priaznivejší celkový ukazovateľ plodnosti jasne súvisí s možnosťami zladenia rodinných povinností a pracovného života. Lepšie výsledky pri zvyšovaní plodnosti by bolo možné dosiahnuť prostredníctvom opatrení, ktoré by podporovali otcov malých detí a pomáhali im lepšie sa podeliť o rodinné povinnosti s matkami. Tento dôležitý prvok je potrebné zdôrazniť medzi mladou generáciou.

7.8 Organizácia pracovného a rodinného života sa zmenila a bude sa aj naďalej meniť v dôsledku predlžovania dĺžky života, predlžovania času, ktorí mladí ľudia trávajú vzdelávaním, ako aj v dôsledku rôznych fáz celoživotného vzdelávania. Bolo by vhodné uvažovať o tom, ako zaviesť do vzdelávania a do profesionálnej kariéry väčšiu pružnosť, aby si ľudia, ktorí si to želajú, mohli založiť rodinu bez toho, aby sa museli vzdať osobného rozvoja v zamestnaní.

8. Existujúce opatrenia na podporu rodiny a rovnakých príležitostí pre ženy a mužov v zamestnaní

8.1 Ako hlavné politické opatrenia na podporu rodiny sa v praxi zavádzajú priama finančná pomoc a služby opatery detí (jasle, materské školy, rozvoj sietí materských asistentiek), ktoré sú dotované alebo bezplatné. Treba dozrieť na to, aby tieto opatrenia podporovali zosúladienie práce a rodiny. Takisto je dôležité, aby boli zariadenia starostlivosti o deti otvorené a dostupné pre všetkých.

8.2 Niektoré opatrenia sú úzko zamerané na zariadenia starostlivosti o deti, na atraktívne rodičovské dovolenky, na zosúladienie platenej práce a výchovy detí a na politiku opätovného začlenenia rodičov do pracovného života po vypršaní rodičovskej dovolenky.

8.3 Iné opatrenia sú zamerané na vytvorenie daňového systému, ktorý je výhodný pre rodiny s jedným príjmom a na systémy dávok pre rodičov, ktorí strávia prvé roky života dieťaťa v domácnosti.

8.4 Niektoré krajiny dopĺňajú finančnú pomoc spojenú s výchovou detí aj opatreniami na zosúladienie pracovného života a rodičovských povinností hlavne rodičovskými dovolenkami, službami starostlivosti o dieťa a bezplatnými materskými školami. Táto kombinácia finančnej pomoci a služieb pre rodinu sa javí ako účinná.

8.5 Otázka rovnosti mužov a žien v súvislosti s rodinnými povinnosťami a zosúladením rodinného a pracovného života nepochybne zaujíma pri zvyšovaní dynamiky európskych rodín významné miesto. Ide ruka v ruke s potrebou odstrániť štruktúrne príčiny rozdielov v príjmoch medzi mužmi a ženami, následkom ktorých často ostáva starostlivosť o deti a ich výchova len na ženách.

8.6 Dosiahnutie rovnosti a rovnováhy medzi mužmi a ženami, v závislosti od ambícií, záujmov a schopností každého, v rámci finančnej nezávislosti, spoločnej zodpovednosti za deti, rodinu a domácnosť, ako aj účasti na politickej a inej verejnoprospešnej práci, má rozhodujúci význam pre vývoj obyvateľstva a indexu pôrodnosti. Väčšina žien si takisto ako muži oprávnené želá, aby mohli zosúladiť zamestnanie, deti a účasť na spoločenskom živote.

8.7 V celej Európe sa ľudia rozhodujú pre materstvo a otcovstvo neskôr, čo prináša aj dôsledky pre plodnosť, hoci moderná lekárska veda a výskumy v oblasti verejného zdravia umožňujú bojovať proti rizikám neplodnosti vo vyššom veku. Dôvodmi neskoršieho materstva je najmä dlhšie štúdium, ale aj snaha párov, aby ich obidvaja členovia získali dostatočne stabilnú a dobre ohodnotenú prácu a mohli vychovávať deti. V tejto súvislosti má nezamestnanosť mladých a nestabilita niektorých zamestnaní, najmä takých, kde pracujú najmä ženy, negatívny vplyv na pôrodnosť a rodinný život. Vo všeobecnosti možno povedať, že európske usporiadanie hospodárskeho a sociálneho života, pri ktorom mladí získavajú stabilné zamestnanie čoraz neskôr a aktívni ľudia musia pracovný proces opustiť čoraz skôr, ako aj nový spôsob života mladých ľudí, nepodporujú snahu zhostiť sa rodinných povinností a priviesť na svet deti.

8.8 Na zlepšenie tejto situácie a dosiahnutie rovnosti mužov a žien sú potrebné opatrenia z oblasti rodinnej politiky, ako aj opatrenia na dosiahnutie rovnosti pohlaví. Sem patria kvalitné zariadenia pre deti (vrátane podnikových jasli) ako aj právne, daňové a sociálne opatrenia, umožňujúce ženám aj mužom zosúladiť výchovu detí, zamestnanie a spoločenský život. Takisto treba umožniť starým rodičom, ktorí sú ešte aktívni a želajú si naďalej pracovať, aby mohli využívať pružný pracovný čas a zapojiť sa do starostlivosti o svoje vnúčatá. Ak sa nám to nepodarí, vyvstáva tu riziko, že sa ženy aj naďalej budú vzdávať detí a rodinného života a zamerajú sa výhradne na budovanie kariéry.

8.9 Takisto treba dbať na to, aby zavádzané politické opatrenia uľahčovali voľbu medzi návratom do plateného

zamestnania po odchode kvôli narodeniu dieťaťa alebo výchovou detí v ranom veku. V tomto smere treba rozvíjať školenia a stáže, ktoré by rodičia mohli navštevovať počas rodičovskej dovolenky, ako aj pracovný čas prispôbený výchove malých detí. Treba posilniť aj dobrovoľne si zvolenú prácu na čiastočný úväzok, avšak bez toho, aby bránila návratu do zamestnania na plný úväzok v čase, keď už nie je kratší pracovný čas potrebný. A napokon, keď sa rodičia vrátia do zamestnania po rodičovskej dovolenke, treba dbať na to, aby nešlo o prácu, ktorá si vyžaduje nižšiu kvalifikáciu než sú schopnosti matky alebo otca, ktorí prerušili svoju kariéru kvôli výchove detí. Fakt, že niekto využil pred nedávnom rodičovskú dovolenku, nesmie byť považovaný za znevýhodňujúcu situáciu pri znižovaní stavu zamestnancov v dôsledku hospodárskych ťažkostí.

8.10 Je dôležité, aby verejné služby ako podniky, ktoré sa vyhlasujú za „občianske“, uplatňovali alebo podporovali sociálne politiky, postupy a inovácie uľahčujúce profesionálny život párov, ktoré čakajú alebo vychovávajú deti. Okrem prejavov a legislatívnych ustanovení ide tiež o otázku kolektívneho a psychologického postoja, aby sa dieťa nepovažovalo za príťaž, a teda aj matka alebo otec rodiny za menej produktívny alebo menej „konkurencieschopný“ prvok spoločnosti. Mali by sa podporovať postupne sa rozvíjajúce iniciatívy ako podnikové jasle alebo kolektívne podnikové jasle pre určitú oblasť. Poskytujú totiž veľmi užitočné služby párom, ktoré sú pracovne činné, keďže im šetria presuny a čas.

8.11 Je takisto dôležité, aby verejné služby a podniky neznávali problémy, s ktorými sa môžu stretávať otcovia detí v ranom veku v profesionálnom živote a aby im umožnili čerpať rodičovskú dovolenku alebo pracovať na kratší pracovný čas z rodinných dôvodov. Verejné služby a podniky by mali vytvoriť podmienky na to, aby sa aj otcovia mohli starať o svoje deti. V tejto súvislosti by mali sociálni partneri zohrať významnú úlohu.

8.12 Vo všeobecnosti by bolo potrebné nabádať otcov, aby sa skutočne podieľali na rodinných povinnostiach vo všetkých oblastiach a najmä v oblasti výchovy. Mnoho sociologických štúdií poukazuje na to, že „absencia“ otca vedie k väčším problémom pri výchove mládeže.

8.13 Z uvedeného vyplýva, že existujúce alebo navrhované politiky sú rôzne a líšia sa aj ťažkosťami, ktoré treba prekonávať, no ciele sa zhodujú v tom, že treba umožniť mužom a ženám, ktorí si to želajú, založiť si rodinu a mať deti. Všetky prieskumy verejnej mienky však dokazujú, že túžba Európanov mať deti nie je uspokojená a že ich často uvádzané želanie mať tretie dieťa sa nespĺní, väčšinou z finančných alebo materiálnych dôvodov a v dôsledku problémov so zladovaním pracovného a rodinného života, najmä v prípade matiek.

8.14 Existujú tu aj vplyvy menej materiálnej povahy. Európska únia je síce jednou z najviac rozvinutých a najbohatších oblastí sveta, no momentálne prechádza určitým „hluchým“ a neistým obdobím. Po rozmachu tridsiatych rokov 20. storočia zavládol v Európe neurčitý pesimizmus, ktorý nepraje privádzaniu detí na svet a súvisí s hospodárskou neistotou, obavami spojenými so zhoršovaním životného prostredia a klimatickými zmenami, niektorými negatívnymi dôsledkami globalizácie, zložitou moderných spoločností a stratou dôvery ľudí v schopnosti vlád ovplyvniť udalosti. Prvý raz po dlhom čase a v mnohých európskych krajinách majú rodičia pocit, že v skutočnosti nemôžu svojim deťom sľúbiť lepšiu budúcnosť.

8.15 Mohli by sme sa takisto zamyslieť nad otázkou, či prevládajúca kultúra vytvára priaznivé prostredie pre zakladanie rodín a privádzanie detí na svet. Otázne je tiež, či sa dostatočne zhodnocuje predstava úspechu v rodinnej sfére. Nie je náhodou individualizmus a konzumný materializmus príčinou toho, že

zabúdame, že človek je síce samostatná osobnosť, avšak stvorená pre život v spoločnosti? Zároveň sa starosti, ktoré Európanov trápia najviac a s najväčšou naliehavosťou, väčšinou týkajú rodinného života: výchova, bývanie, pracovné uplatnenie, citová stabilita a osobný rozvoj. Možno by malo byť prioritou prijať optimistickejšiu a štedrejšiu víziu rodinného života, keďže otázka rodiny a pôrodnosti sa dotýka najintímnejšej oblasti človeka. Verejné orgány, ktorých poslaním je usilovať sa dosiahnuť spoločné blaho, by mali hľadať možnosti ako zabezpečiť pre dnešné ženy aj mužov skutočnú slobodu založiť si rodinu a mať toľko detí, koľko si želajú bez toho, aby ovplyvňovali ich osobné voľby, pokiaľ ide o osobnú realizáciu.

8.16 Ako sme videli, rodiny sú teda zdrojom hospodárskej prosperity (najmä pokiaľ môžu byť obaja rodičia zárobkovo činní) a sociálnej solidarity. Európska únia by mala preto podporiť členské štáty, aby zohľadnili rodinný rozmer v ich hospodárskej a sociálnej politike a použili na podporu trvalo udržateľnej rodinnej politiky osvedčené postupy.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa“ (kodifikované znenie)

KOM(2006) 657 v konečnom znení

(2007/C 161/20)

Rada sa 23. novembra 2006 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. februára 2007. Spravodajcom bol pán SOARES.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 160 hlasmi za, pričom sa 6 členovia hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Predkladaný návrh smernice sa zaraďuje do plánu Komisie zjednodušiť a objasniť právne predpisy Spoločenstva, aby boli prístupnejšie a zrozumiteľnejšie pre radového občana.
2. Kodifikácia je veľmi dôležitý administratívny proces, ktorý by mal rešpektovať bežný legislatívny proces Spoločenstva a výsledkom kodifikácie právneho aktu nemôže byť žiadna závažná zmena.
3. Predkladaný návrh sleduje kodifikáciu smernice Rady 80/987/EHS z 20. októbra 1980 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa. Nová smernica nahrádza viaceré právne akty tvoriace predmet kodifikácie. Návrh plne zachováva obsah kodifikovaných právnych aktov a obmedzuje sa výlučne na ich zjednotenie do jedného právneho

aktu, pričom formálne zmeny a doplnenia nepresahujú nevyhnutný kodifikačný účel.

4. Napriek tomu, že kodifikácia je proces, ktorý svojou podstatou nemôže a ani by nemal meniť a dopĺňať smernice, ktorých sa týka, EHSV sa nazdáva, že Komisia by mala v rámci svojich právomocí ísť aj ďalej a nie len zjednodušovať právne predpisy. Mala by preskúmať viaceré smernice s cieľom prekonať možné problematické body, ktoré sa medzičasom prejavili ako nejasné alebo sa v praxi preukázali ako neaktuálne.

5. Avšak vzhľadom na to, že predmetom predkladaného stanoviska je kodifikácia smernice, EHSV berie do úvahy ciele uvedené v bode 1 ako aj záruky poskytnuté v bode 2 a 3 a predkladaný návrh smernice hodnotí pozitívne.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha – Diplomatická a konzulárna ochrana občanov Únie v tretích krajinách“

KOM(2006) 712 v konečnom znení

(2007/C 161/21)

Komisia sa 28. novembra 2006 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument „Zelená kniha – Diplomatická a konzulárna ochrana občanov Únie v tretích krajinách“.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. februára 2007. Spravodajcom bol pán Voleš.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 14. marca) 170 hlasmi za, pričom sa 1 člen hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Súhrn záverov a odporúčaní

1.1 Výbor zdôrazňuje, že právo na diplomatickú a konzulárnu ochranu občanov EÚ v tretích krajinách posilňuje zmysel občianstva EÚ.

1.2 Výbor v tejto súvislosti podčiarkuje nevyhnutnosť oveľa lepšej informovanosti občanov o tomto práve, a doterajšie výsledky informačných aktivít považuje za nedostatočné. Žiada zapojenie organizácií občianskej spoločnosti, ktorých členovia cestujú do tretích krajín do informačných aktivít EÚ a členských štátov.

1.3 Výbor upozorňuje, že údaje o tom, ktoré členské štáty majú v danej tretej krajine svoje zastupiteľstvo a ani ich adresa či kontakt na ne, nie sú dostupné na príslušnej internetovej stránke EÚ www.travel-voyage.consilium.europa.eu. Výbor odporúča sústrediť tieto a všetky ďalšie potrebné informácie na jednej ľahko prístupnej internetovej stránke s jednoduchou adresou.

1.4 Informácie o práve na ochranu v tretej krajine v znení článku 20 Zmluvy o založení ES by mali byť povinne uvedené v každom pase vydanom členským štátom EÚ.

1.5 Odporúčania pre cestovateľov do tretích krajín by bolo potrebné lepšie koordinovať a zverejňovať ich tak, aby boli dostupné v čo najväčšom rozsahu, napr. na internetovej stránke uvedenej v bode 1.3.

1.6 Výbor odporúča, aby všetky opatrenia týkajúce sa práva na ochranu boli uverejňované nielen v úradnom vestníku, ale tiež v médiách všetkých členských štátov a aby boli súčasťou komunikačnej stratégie Komisie.

1.7 Výbor podporuje návrh, aby jednotlivé členské štáty zjednotili rozsah a právny základ poskytovanej konzulárnej ochrany v tretích krajinách, a žiada, aby sa k tomuto zjednocovaniu pristúpilo čo najrýchlejšie, prípadne aj cestou harmonizácie vnútroštátnych predpisov. Do harmonizácie v tejto oblasti je potrebné uviesť rozsah a podmienky poskytovania ochrany jednotlivými členskými štátmi.

1.8 Výbor víta návrh na rozšírenie ochrany aj na tých rodinných príslušníkov občanov EÚ, ktorí sú občanmi tretích krajín.

1.9 Výbor podporuje návrh na rozšírenie poskytovanej ochrany aj na problematiku identifikácie a repatriácie telesných pozostatkov zosnulých občanov EÚ a ich rodinných príslušníkov, ktorí nie sú občanmi Únie, a žiada členské štáty, ktoré

zatiaľ neratifikovali Dohovoru Rady Európy z 26. októbra 1973 o preprave tiel zomrelých osôb (doposiaľ ho ratifikovalo len 15 členských štátov), aby tak urýchlene urobili.

1.10 Výbor odporúča zjednodušiť postup poskytovania finančnej pomoci občanom EÚ v tretích krajinách napríklad umožnením úhrady záväzku priamo orgánom štátu poskytujúceho pomoc, odpustením tejto úhrady v prípade veľmi nízkej sumy, zavedením jednoduchého systému vyrovnávania pohľadávok medzi členskými štátmi a pod.

1.11 Správnym krokom je vytvorenie spoločných kancelárií v oblastiach, kde je pomerne malé zastúpenie členských štátov. Avšak je potrebné vyjasniť všetky legislatívne a medzinárodno-právne aspekty. Výbor odporúča aktívne využívať ďalšie formy spolupráce, ako napríklad umiestnenie konzulárnych pracovníkov nezastúpených členských štátov na zastupiteľský úrad iného členského štátu, vykonávanie konzulárnych funkcií konzulátom jedného z členských štátov EÚ v mene iného členského štátu alebo vymenovanie tej istej osoby za konzulárneho úradníka niekoľkých členských štátov EÚ podľa článkov 8 a 18 Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch, či využívanie programu odbornej prípravy konzulárnych úradníkov členských štátov.

1.12 Výbor by privítal, keby sa usmernenia pracovnej skupiny pre konzulárnu spoluprácu (COCON) týkajúce sa konzulárnej ochrany európskych občanov v tretích krajinách stali právne záväznými, čím by sa predišlo právnej neistote tých občanov EÚ v tretích krajinách, ktorí potrebujú ochranu.

1.13 Diplomatie misie a konzulárne úrady členských štátov zastúpených v tretej krajine by mali mať k dispozícii pravidelne aktualizované kontakty na príslušné úrady členských štátov, ktoré v danej krajine nie sú zastúpené, aby v prípade potreby mohli občanom EÚ umožniť kontakt s nimi. Mali by mať tiež zoznamy tlmočníkov do jazykov členských štátov, ktoré v danej krajine nemajú zastúpenie.

1.14 Delegácie Európskej komisie v tretích krajinách by mohli poskytovať na konzulárnu ochranu občanov EÚ, a to využitím skúseností získaných v rámci kompetencií týchto delegácií v oblasti ochrany lodí a rybárov členských štátov EÚ.

1.15 Je potrebné posilniť úlohu Komisie pri koordinácii činnosti členských štátov zameraných na diplomatickú a konzulárnu ochranu občanov EÚ v tretích krajinách.

2. Úvod

2.1 Európska komisia zverejnila 28. novembra 2006 zelenú knihu „Diplomatická a konzulárna ochrana občanov Únie v tretích krajinách“. Právo na diplomatickú a konzulárnu ochranu je stanovené Maastrichtskou zmluvou, kde sa v článku 20 uvádza, že každý občan Únie má na území tretej krajiny, v ktorej sa nenachádza diplomatické zastupiteľstvo členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, právo na poskytnutie ochrany diplomatickými alebo konzulárnymi úradmi ktoréhokoľvek iného členského štátu a za tých istých podmienok ako štátni príslušníci daného štátu. ⁽¹⁾ Rovnaké právo sa stalo súčasťou Charty základných práv Európskej únie (článok 46), ktorá bola slávnostne vyhlásená v roku 2000 ⁽²⁾. Článok 20 Zmluvy nariaďuje členským štátom, aby medzi sebou dohodli nevyhnutné pravidlá a začali medzinárodné rokovania potrebné na zabezpečenie tejto ochrany.

2.2 Členské štáty prijali rozhodnutie 95/553/ES ⁽³⁾, kde definovali 5 prípadov, kedy má občan Únie právo obrátiť sa so žiadosťou o diplomatickú alebo konzulárnu ochranu na zastúpenie iného členského štátu:

- pomoc v prípade úmrtia,
- pomoc v prípade vážnej nehody alebo vážneho ochorenia,
- pomoc v prípade uväznenia alebo zadržania,
- pomoc obetiam násilných činov,
- pomoc občanom EÚ a ich repatriácia v núdzi.

Zastúpenia členských štátov v tretej krajine môžu pomôcť občanom EÚ, ktorí o to požiadajú aj v iných prípadoch.

2.3 Žiadateľ o pomoc musí cestovným pasom alebo dokladom totožnosti preukázať, že je štátnym príslušníkom členského štátu a v prípade straty alebo krádeže dokladov akýmkoľvek iným dokladom, prípadne sa jeho identita overí u orgánov členského štátu, ku ktorého štátnej príslušnosti sa žiadateľ hlási. Bol stanovený postup pre poskytovanie peňažných záloh občanom EÚ, ktoré je podmienené získaním povolenia ministerstva zahraničných vecí alebo diplomatickej misie členského štátu, ktorého štátnym príslušníkom je žiadajúci občan. Bolo stanovené, že 5 rokov po nadobudnutí účinnosti sa toto rozhodnutie zreviduje. Rozhodnutie nadobudlo účinnosť až v roku 2002.

⁽¹⁾ Ú. v. ES C 325, 24.12.2002.

⁽²⁾ Charta základných práv Európskej únie z Nice, 7.12.2000.

⁽³⁾ Ú. v. ES L 314, 28.12.1995, s. 73 – 76.

2.4 Členské štáty vytvorili pracovnú skupinu pre konzulárnu spoluprácu (COCON), ktorá je nástrojom na výmenu skúseností. COCON vypracoval usmernenia týkajúce sa konzulárnej ochrany občanov EÚ v tretích krajinách, ktoré majú nezáväzný charakter ⁽⁴⁾.

2.5 V oznámení Komisie o implementácii Haagskeho programu bolo predložených niekoľko návrhov týkajúcich sa diplomatickej a konzulárnej ochrany ⁽⁵⁾. Bývalý minister zahraničných vecí Francúzska Michel Barnier vypracoval podrobnú správu pre Radu EÚ, v ktorej navrhol sériu opatrení na vytvorenie systému civilnej ochrany v rámci i mimo EÚ, ktorého súčasťou by bola aj diplomatická a konzulárna ochrana ⁽⁶⁾. Rada počas rakúskeho predsedníctva vo svojej správe z 15.6.2006 zhrnula kroky, ktoré sa prijímajú na posilnenie ochrany občanov EÚ v tretích krajinách ⁽⁷⁾. V roku 2007 Komisia predloží 5. správu o občianstve EÚ, ktorá by mala obsahovať aj návrhy na posilnenie diplomatickej a konzulárnej ochrany.

2.6 Význam ochrany občanov EÚ vzrastá kvôli veľkému nárastu cestujúcich z členských štátov EÚ do tretích krajín (180 miliónov ľudí cestujúce ročne za hranice EÚ) a v dôsledku toho, že nie všetky štáty majú zastúpenie v každej tretej krajine. Prieskum Eurobarometra z júla 2006 ukázal, že v priebehu najbližších troch rokov bude do tretích krajín cestovať takmer polovica respondentov ⁽⁸⁾.

2.7 Komisia preto vo svojej zelenej knihe predkladá na diskusiu sériu opatrení, ktoré by mali posilniť princíp ochrany občanov EÚ v tretích krajinách ako významné právo každého občana členského štátu vyplývajúce z občianstva EÚ. Opatrenia taktiež zohľadňujú skúsenosti z dôsledkov prírodných katastrof ako bolo tsunami, hurikán Katrina, vojnové konflikty na Balkáne a v Libanone, teroristické útoky na Bali a v Šarm aš-Šajchu.

2.8 Medzi navrhované opatrenia patrí:

- zlepšenie informovanosti občanov EÚ o ich práve na diplomatickú a konzulárnu ochranu v tretích krajinách a o zastúpení členských štátov EÚ v tretích krajinách,
- uvádzanie znenia článku 20 Zmluvy o ES v pasoch občanov členských štátov EÚ,
- koordinácia odporúčaní pre cestujúcich,
- preskúmanie rozsahu podmienok a právneho základu poskytovania ochrany, ktoré sú v každom členskom štáte iné, ako aj možností ich aproximácie,

⁽⁴⁾ Usmernenia o ochrane európskych občanov v tretích krajinách, dokument 10109/06 Rady EÚ z 2.6.2006.

⁽⁵⁾ Oznámenie Komisie KOM(2006) 331 v konečnom znení, 28.6.2006.

⁽⁶⁾ Správa Michela Barniera „Pour une force européenne de protection civile: europe aid“, 9.5.2006.

⁽⁷⁾ Správa predsedníctva Rade EÚ, dokument č. 10551/06, 15.6.2006.

⁽⁸⁾ Flash Eurobarometer 188 – december 2006.

- začlenenie ochrany občanov EÚ do dvojstranných dohôd uzavretých medzi členskými štátmi a tretími krajinami, resp. medzi EÚ a tretími krajinami, vrátane možnosti poverenia delegácií Európskej komisie v tretích krajinách poskytovaním diplomatickej ochrany,
- rozšírenie konzulárnej ochrany aj na tých rodinných príslušníkov občanov EÚ, ktorí sú občanmi tretích krajín,
- začlenenie identifikácie a repatriácie telesných pozostatkov do poskytovanej ochrany,
- zjednodušenie postupov poskytovania finančných záloh,
- zriadenie spoločných konzulárnych kancelárií v prvom štádiu na Karibských ostrovoch, na Balkáne, v Indickom oceáne a v Západnej Afrike, ako aj nabádanie občanov EÚ, aby sa zaregistrovali v týchto kanceláriách,
- vyškolenie konzulárnych úradníkov členských štátov a Spoločenstva.

3. Pripomienky k jednotlivým návrhom Komisie

3.1 Výbor zdôrazňuje, že právo na ochranu občanov EÚ v tretích krajinách poskytovanú zastúpením iného členského štátu, než toho, ktorého je občan štátnym príslušníkom, je konkrétnym dôkazom výhod členstva v EU, posilňuje pocit spolupatričnosti a je vyjadrením zmyslu občianstva EÚ.

3.2 Výbor v tejto súvislosti podčiarkuje nevyhnutnosť, aby občania boli oveľa lepšie informovaní o práve na konzulárnu ochranu v tretích krajinách. Doterajšie poznatky ukazujú, že informovanosť je minimálna. Podľa prieskumu Eurobarometra iba 23 % občanov EÚ, ktorí chcú cestovať do tretích krajín vie o tomto práve. Umiestňovanie oznamov na letiskách, v prístavoch a na stanicách, rozširovanie informačných brožúr a letákov prostredníctvom cestovných kancelárií je nedostatočné. Do informačných aktivít by mali byť zapojené aj podnikateľské organizácie, organizácie zamestnávateľov a mimovládne organizácie, pretože mnohí cestujúci do tretích krajín nie sú turisti, ale podnikatelia, obchodníci, zamestnanci, pracovníci humanitárnych organizácií. Prepojenie na internetovú stránku EÚ, kde by boli uvedené informácie o konzulárnej ochrane, by mohlo byť umiestnené na internetových stránkach organizácií, ktorých členovia cestujú do tretích krajín.

3.3 V otázke využitia práva na ochranu v tretej krajine je rozhodujúce vedieť, ktoré členské štáty majú v danej krajine svoje zastupiteľstvo, aká je ich adresa a kontakt na ne. Tieto informácie sú veľmi ťažko dostupné a internetová stránka www.travel-voyage.consilium.europa.eu, kde mali byť tieto údaje uvedené, zatiaľ nemá túto funkciu k dispozícii. Výbor odporúča sústrediť tieto a všetky ďalšie potrebné informácie na jednej ľahko prístupnej internetovej stránke s jednoduchou adresou, na ktorú by sa v prípade núdze dalo pripojiť aj z tretej krajiny a vyhľadať na nej potrebné informácie.

3.4 Informácie o práve na ochranu v tretej krajine v znení článku 20 Zmluvy o založení ES by mali byť povinne uvedené v každom pase vydanom členským štátom EÚ. Bolo by žiaduce uvádzať v pase aj kontaktnú adresu, kde by sa dali získať konkrétne informácie uvedené v bode 3.2, alebo tieto informácie vkladať do pasu pri jeho vydaní.

3.5 Pokyny a rady pre cestovateľov vydávajú národné orgány a ich odporúčania týkajúce sa ciest do tretích krajín sa medzi jednotlivými členskými štátmi niekedy diametrálne líšia. Hoci dôvody týchto rozdielov môžu byť objektívne (rozdielny prístup tretej krajiny k jednotlivým členským štátom), bolo by žiaduce vo väčšej miere koordinovať odporúčania pre cestovateľov medzi jednotlivými členskými štátmi a využiť pritom ich diplomatické a konzulárne zastúpenia v tretích krajinách, a zverejňovať ich čo najdostupnejším spôsobom. Bolo by vhodné zvážiť možnosť zverejňovania týchto odporúčaní centrálnne na internetovej adrese, ako sa uvádza v bode 3.2.

3.6 Komisia navrhuje, aby sa opatrenia spojené s uplatňovaním článku 20 uverejňovali v úradnom vestníku, aby boli občania lepšie informovaní o svojich právach. Výbor súhlasí s uvedeným, no domnieva sa, že to nestačí. Preto navrhuje, aby všetky tieto opatrenia uverejňovali aj médiá všetkých členských štátov a aby sa stali súčasťou komunikačnej stratégie Komisie.

3.7 Výbor podporuje názor Komisie, podľa ktorého je žiaduce, aby jednotlivé členské štáty zjednotili rozsah a právny základ poskytovanej konzulárnej ochrany v tretích krajinách, a žiada, aby sa k tomuto zjednocovaniu pristúpilo čo najrýchlejšie, prípadne aj cestou harmonizácie vnútroštátnych predpisov. To by umožnilo odstrániť obmedzenia v prístupe niektorých členských štátov k tomuto právu, (niektoré krajiny napríklad neumožňujú správne konanie na základe sťažnosti občana na neposkytnutie pomoci alebo zadržávajú pas v prípade poskytnutia finančnej pomoci). Rozsah a podmienky ochrany poskytovanej jednotlivými členskými štátmi by mali byť do harmonizácie verejne prístupné všetkým občanom EÚ na spomínanej centrálnej internetovej stránke.

3.8 Výbor víta návrh na rozšírenie ochrany na tých rodinných príslušníkov občanov EÚ, ktorí sú občanmi tretích krajín, a odporúča využiť postup podľa článku 22 Zmluvy o ES umožňujúci rozšíriť práva uvedené v Zmluve. Ide o humanitárnu otázku, ktorá si vyžaduje rýchle riešenie, ako to ukázali aj udalosti v súvislosti s tsunami, vojnou v Libanone a ďalšie prípady.

3.9 Výbor podporuje návrh na rozšírenie poskytovanej ochrany aj na identifikáciu a repatriáciu telesných pozostatkov zosnulých občanov EÚ a ich rodinných príslušníkov, ktorí nie sú občanmi EÚ. V tejto súvislosti apeluje na tie členské štáty, ktoré ešte neratifikovali Dohovor Rady Európy z 26. októbra 1973 o preprave tiel zomrelých osôb (doposiaľ ho ratifikovalo len 15 členských štátov), aby tak urýchlene urobili.

3.10 Jednou z najčastejších potrieb občanov EÚ v tretích krajinách je finančná pomoc v núdzi, do ktorej sa môžu dostať v dôsledku prírodných katastrof, aj ako obeť krádeží alebo v dôsledku ochorenia či úrazu. Výbor odporúča zjednotiť doterajší systém vyžadujúci súhlas orgánov členského štátu, ktorého štátnym príslušníkom je žiadateľ a následnú úhradu prostriedkov prostredníctvom orgánov tohto štátu. EHSV odporúča zväziť možnosť úhrady záväzku priamo orgánom štátu poskytujúceho pomoc, odpustenia tejto úhrady v prípade veľmi nízkej sumy, zavedenia jednoduchého systému vyrovnávania pohľadávok medzi členskými štátmi a pod.

3.11 Vytvorenie spoločných kancelárií v oblastiach, kde je pomerne malé zastúpenie členských štátov, je správnym krokom vedúcim k posilňovaniu spolupráce členských štátov v oblasti diplomatického a konzulárneho zastúpenia. Výbor očakáva, že budú objasnené všetky legislatívne a medzinárodno-právne aspekty, predovšetkým štatút týchto kancelárií, jurisdikcia, pod ktorú budú spadať, ich prepojenie s delegáciou Komisie v danej krajine, forma financovania, súhlas krajiny pôsobnosti s ich zriadením a právomocami, súlad s Viedenským dohovorom o diplomatických stykoch a Viedenským dohovorom o konzulárnych stykoch.

3.12 Výbor odporúča aktívne využívať ďalšie formy spolupráce, ako vykonávanie konzulárnych funkcií konzulátom jedného z členských štátov EÚ v mene iného členského štátu alebo vymenovanie tej istej osoby za konzulárneho úradníka niekoľkých členských štátov EÚ, umiestnenie konzulárnych pracovníkov nezastúpených členských štátov na zastupiteľskom úrade iného členského štátu a využívanie programu odbornej prípravy konzulárnych úradníkov členských štátov.

3.13 Výbor podporuje iniciatívu Komisie využívať spoločné kancelárie aj na prehĺbenie spolupráce členských štátov v oblasti vízovej politiky, vrátane možnosti spoločného prijímania žiadostí o udelenie víz a ich vydávanie, avšak sa domnieva, že

táto problematika nesúvisí bezprostredne s právom občanov EÚ na konzulárnu ochranu, a preto nie je žiaduce ich spájať.

4. Doplnujúce návrhy výboru

4.1 Výbor zastáva názor, že by bolo vhodné, aby sa usmerenia pracovnej skupiny pre konzulárnu spoluprácu COCON stali právne záväznými, čím by sa predišlo právnej neistote občanov EÚ, ktorí potrebujú ochranu v tretích krajinách.

4.2 Diplomatické misie a konzulárne úrady členských štátov zastúpených v tretej krajine by mali mať k dispozícii pravidelne aktualizované kontakty na ministerstvá zahraničných vecí, diplomatické misie a konzulárne úrady členských štátov, ktoré v danej krajine nie sú zastúpené, aby v prípade potreby umožnili občanom EÚ nadviazať s nimi kontakt.

4.3 Ako ukázal prieskum Eurobarometra, jednou z prioritných požiadaviek občanov EÚ je možnosť komunikovať v prípade núdze v rodnom jazyku. Z tohto dôvodu by bolo žiaduce, aby zastúpenia členských štátov mali k dispozícii zoznamy tlmočníkov do jazykov členských štátov, ktoré v danej krajine zastúpenie nemajú.

4.4 Výbor odporúča posúdiť možnosť väčšieho využitia delegácií Európskej komisie v tretích krajinách na konzulárnu ochranu občanov EÚ, a to využitím skúseností získaných v rámci kompetencií týchto delegácií v oblasti ochrany lodí a rybárov členských štátov. Preto výbor odporúča začať rokovania s príslušnými tretími krajinami o uznaní práva delegácií Komisie na poskytovanie ochrany občanom EÚ v dohodnutých prípadoch.

4.5 Výbor je za posilnenie úlohy Komisie pri koordinácii činností členských štátov zameraných na diplomatickú a konzulárnu ochranu občanov EÚ v tretích krajinách tak, ako to bolo uvedené v návrhu Zmluvy o Ústave pre Európu, a za posilňovanie práv občanov EÚ.

V Bruseli 14. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – Implementácia Lisabonského programu Spoločenstva: Verejnoprospešné sociálne služby v Európskej únii“

KOM(2006) 177 v konečnom znení

(2007/C 161/22)

Európska komisia sa 26. apríla 2006 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 21. februára 2007. Spravodajcom bol pán Hencks.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. – 15. marca 2007 (schôdza z 15. marca) 143 hlasmi za, 61 hlasmi proti, pričom 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Odporúčania a zhodnotenie

1.1 Účelom verejnoprospešných sociálnych služieb (ďalej nazývaných ako „sociálne služby verejného záujmu“ – SSVZ) je sociálna, územná a hospodárska súdržnosť prostredníctvom uplatňovania kolektívnej solidarity s cieľom riešiť najmä všetky situácie sociálneho oslabenia, ktoré by mohli spôsobiť ujmu na fyzickej alebo psychickej integrite ľudí, ako sú choroba, starnutie, práceneschopnosť, zdravotné postihnutie, existenčná neistota, chudoba, sociálne vylúčenie, drogová závislosť, rodinné problémy a problémy s bývaním, a ťažkosti súvisiace s integráciou cudzincov.

SSVZ majú tiež integrovaný rozmer, ktorý poskytuje viac než jednoduchú pomoc a činnosť v prospech tých najchudobnejších. Ich cieľom je aj uspokojovať všetky potreby umožňujúce všetkým prístup k základným sociálnym službám. Prispievajú tiež k účinnému uplatňovaniu princípov občianstva a základných práv.

1.2 Preto nie je dôležité stavať hospodársky rozmer proti sociálnemu rozmeru, ale podporovať konštruktívnu súčinnosť a harmonickú kombináciu týchto dvoch rozmerov.

1.3 V tejto súvislosti EHSV zastáva názor, že skôr ako sa zaoberať riskantným a náhodným rozlišovaním hospodárskeho či nehospodárskeho charakteru služby verejného záujmu je vhodné posúdiť povahu služby, jej poslanie, jej ciele, a stanoviť, ktoré služby spadajú do oblasti uplatňovania pravidiel konkurencie a vnútorného trhu, a ktoré služby musia byť v rámci všeobecného záujmu a z dôvodov sociálnej, územnej a hospodárskej súdržnosti v súlade s princípom subsidiarity prostredníctvom verejných orgánov na úrovni EÚ, ako aj štátnych, regionálnych a miestnych orgánov z týchto pravidiel konkurencie a trhu vyňať.

1.4 Preto by mali byť na úrovni Spoločenstva definované spoločné kritériá a normy pre všetky služby verejného záujmu (hospodárske aj nehospodárske) vrátane sociálnych služieb verejného záujmu, ktoré by boli stanovené v rámcovej smernici, schválenej v procese spolurozhodovania a schopné vytvoriť komunitárny rámec prispôbený ich špecifickým vlastnostiam.

1.5 Vzhľadom na zaistenie nezneužívajúceho, nediskriminačného a transparentného naplnenia účelu verejného záujmu

musia členské štáty zakotviť dôvody verejného záujmu a sociálnej, územnej a hospodárskej súdržnosti týchto služieb v oficiálnom „poverovacom“ právnom akte alebo ekvivalentnom dokumente, ako aj v predpisoch na udeľovanie súhlasu uvádzajúcich úlohu, akou kompetentný verejný orgán v členskom štáte poverí poskytovateľov služieb pri poskytovaní SSVZ, pričom v uvedených dokumentoch by mali byť stanovené ich práva a povinnosti bez ujmy na možnosti iniciatívy priznanej poskytovateľom príslušnými predpismi.

1.6 Pokiaľ ide o zhodnotenie sociálnych služieb verejného záujmu, EHSV pripomína v kontexte svojho návrhu vytvorenie nezávislého strediska na hodnotenie služieb všeobecného hospodárskeho a nehospodárskeho záujmu, zloženého z politických zástupcov Európskeho parlamentu, Výboru regiónov a zo zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti v rámci Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru. Na národnej, regionálnej a miestnej úrovni musia verejné orgány pri riadení sociálnych služieb verejného záujmu zapojiť všetky zainteresované strany, poskytovateľov aj príjemcov sociálnych služieb, sociálnych partnerov, sociálno-ekonomické organizácie a organizácie zaoberajúce sa bojom proti vylúčeniu, atď.

2. Úvod

2.1 Sociálne služby verejného záujmu, podobne ako služby verejného záujmu, ktorých sú súčasťou, sú základom ľudskej dôstojnosti a zaručujú každému právo na sociálnu spravodlivosť pri plnom rešpektovaní jeho základných práv, ktoré sú definované v Charte základných práv, ako aj v medzinárodných záväzkoch, obsiahnutých v revidovanej Európskej sociálnej charte a vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv. Prispievajú k účinnému uplatňovaniu princípov občianstva. Ich účelom je sociálna, územná a hospodárska súdržnosť prostredníctvom uplatňovania kolektívnej solidarity s cieľom riešiť najmä všetky situácie sociálneho oslabenia, ktoré by mohli spôsobiť ujmu na fyzickej alebo psychickej integrite ľudí, ako sú choroba, starnutie, práceneschopnosť, zdravotné postihnutie, existenčná neistota, chudoba, sociálne vylúčenie, drogová závislosť, rodinné problémy, problémy s bývaním a ťažkosti súvisiace s integráciou cudzincov.

SSVZ však majú integrovaný rozmer, ktorý poskytuje viac než jednoduchú pomoc a činnosť pre tých najchudobnejších. Ich cieľom je aj uspokojiť všetky potreby umožňujúce všetkým prístup k základným sociálnym službám.

2.2 Špecifický prínos sociálnych služieb verejného záujmu sa teda zakladá na ich zvláštnom napojení na základné práva, za ktorých účinné uplatňovanie nesú zodpovednosť miestne, regionálne, štátne a európske verejné orgány v súlade s princípmi subsidiarity a proporcionality, podľa ktorých by aktivity Komisie nemali presahovať to, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov Zmluvy.

2.3 Keďže stanovenie sadzieb za služby nie vždy priamo odráža výšku nákladov na tieto služby, ani cenu vyplývajúcu zo zákona ponuky a dopytu, nebolo by bez účasti kolektívneho financovania možné poskytovať ich za cenu dostupnú všetkým.

2.4 Verejné orgány popri svojej povinnosti zaručiť financovanie SSVZ preberajú celkovú zodpovednosť za zaručenie fungovania sociálnych služieb a za zachovanie vysokej úrovne ich kvality, pričom však rešpektujú kompetencie všetkých zainteresovaných subjektov.

2.5 Sociálne služby verejného záujmu (rovnako ako všetky služby verejného záujmu) sú okrem toho nielen dôležitým prvkom hospodárskej a sociálnej súdržnosti, ale prispievajú aj významnou mierou ku konkurencieschopnosti európskej ekonomiky a tvoria dôležité zdroje miestnej zamestnanosti.

2.6 Rozsah sociálnych služieb je obrovský a zahŕňa predovšetkým domovy dôchodcov, zariadenia pre zdravotne postihnutých ľudí, útulky pre ľudí v tiesni, detské domovy, azylové domy pre týrané ženy, prisťahovalcov a utečencov, ošetrovateľské centrá, organizácie sociálneho ubytovania alebo ochrany mládeže, sociálnu a vzdelávaciu činnosť, školské internáty, denné centrá, jasle a škôlky, strediská lekárskej a sociálnej starostlivosti, zdravotné, rehabilitačné a učňovské strediská a služby individualizovanej pomoci v mieste bydliska, služby rodinám, atď.

2.7 Tieto služby sú vo všetkých členských štátoch poskytované subjektmi s rozličným štatútom, patria k nim aj početné neziskové sociálne a družstevné organizácie (združenia, podporné a družstevné spoločnosti, nadácie) veľmi rôznorodého pôvodu (verejné, charitatívne, humanitné, náboženské, súkromné, atď.). Činnosť týchto služieb je riadená regulačnými a finančnými rámcami, ktoré vypracúvajú verejné orgány.

3. Návrh Komisie

3.1 V rámci implementácie Lisabonského programu Spoločenstva predložila Komisia 26. apríla 2006 oznámenie o sociálnych službách verejného záujmu [Pozn. prekl.: v dokumente Komisie sú tieto služby nazývané „verejnoprospešné služby“], ktoré nadväzuje na Bielu knihu o verejnoprospešných službách ((KOM2004) 374 v konečnom znení) a na hlasovanie Európskeho parlamentu o smernici „Služby na vnútornom trhu“ zo 16. februára 2006.

3.2 Toto oznámenie má „interpretačný charakter“, a jeho účelom je poskytnúť požadované právne objasnenia. Týka sa iba

sociálnych služieb – s výnimkou zdravotných služieb (ktoré budú predmetom zvláštnej iniciatívy v roku 2007) a v dohľadnej dobe sa nepredpokladá v tejto veci legislatívna iniciatíva. V uvedenom oznámení Komisia preskúma nevyhnutnosť a právnu možnosť legislatívneho návrhu na základe otvoreného procesu a pokračovania konzultácií všetkých zainteresovaných strán, dvojročných správ o sociálnych službách a práve prebiehajúcej štúdie a prijme príslušné rozhodnutia s cieľom vypracovať prvú takúto správu v roku 2007.

3.3 Toto oznámenie by sa malo posudzovať v kontexte spoluzodpovednosti Spoločenstva a členských štátov za služby všeobecného hospodárskeho záujmu, ustanovenej článkom 16 Zmluvy o ES.

3.4 Oznámenie rozdeľuje SSVZ do dvoch skupín, na jednej strane na právne a doplnkové schémy sociálnej ochrany založené na solidarite a na druhej strane na ostatné dôležité služby poskytované priamo jednotlivcom, ktorí ich potrebujú, napríklad pomoc ľuďom pri prekonávaní životných problémov a kríz, úplné zaradenie do spoločnosti, integráciu ľudí so zdravotným postihnutím alebo so zdravotnými problémami a sociálne ubytovanie.

3.5 Všetky tieto sociálne služby sa zakladajú na rôznych aspektoch, akými je napríklad solidarita, viacúčelovosť a individualizovaný prístup (prispôsobenie sa potrebám každého príjemcu), neziskovosť, dobrovoľnosť, charita, kultúrne porozumenie alebo nesymetrický vzťah medzi dodávateľom a užívateľom.

3.6 Podľa Komisie je modernizácia sociálnych služieb jedným z najdôležitejších problémov, ktorým dnes Európa čelí: uznáva, že sociálne služby tvoria neoddeliteľnú súčasť európskeho sociálneho modelu a aj keď netvorí samostatnú právnu kategóriu v rámci služieb verejného záujmu, predsa len zaberajú špecifické miesto ako piliere európskej spoločnosti a ekonomiky, pretože prispievajú k účinnosti základných sociálnych práv.

3.7 Komisia konštatuje, že tento prudko sa rozvíjajúci sektor prechádza procesom modernizácie, aby mohol čeliť nápatiam medzi univerzálnosťou, kvalitou a finančnou udržateľnosťou. Čoraz väčší počet sociálnych služieb, ktoré boli doteraz riadené priamo verejnými orgánmi, spadá odteraz pod tie predpisy Spoločenstva, ktoré riadia vnútorný trh a hospodársku súťaž.

3.8 Komisia uznáva, že právnu situáciu sociálnych služieb verejného záujmu vzhľadom na pravidlá konkurencie vnímajú verejné aj súkromné subjekty v sociálnej sfére ako zdroj neistoty. Komisia sa snaží znížiť alebo objasniť dosah tejto neistoty, ale zdá sa, že úplne odstrániť ju nedokáže.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Vo svojej Bielej knihe o službách verejného záujmu Komisia oznámila, že v roku 2005 vydá oznámenie o sociálnych službách verejného záujmu, pričom tieto služby budú podľa spomínanej bielej knihy pokrývať zdravotné služby, služby dlhodobej starostlivosti, sociálne zabezpečenie, sprostredkovanie práce a sociálne ubytovanie.

4.2 V týchto časoch neistoty ohľadom rastu a zamestnanosti ako aj rastúcich rozdielov medzi vrstvami najchudobnejších a najbohatších ľudí a medzi najbohatšími a najchudobnejšími regiónmi Únie sa napriek komunitárnym alebo národným programom na potlačenie vylúčenia a chudoby stáva potreba sociálnych služieb verejného záujmu čoraz naliehavejšou, o to viac, že demografický vývoj vytvára stále nové požiadavky.

4.3 EHSV preto teší zverejnenie oznámenia Komisie, ktoré vysvetľuje význam sociálnych služieb verejného záujmu pre občanov, zvláštnu úlohu, ktorú tieto služby zohrávajú ako integrálna súčasť európskeho sociálneho modelu, a užitočnosť rozvoja systematického prístupu k identifikovaniu a spoznaniu zvláštností týchto služieb s cieľom objasniť rámec, v ktorom fungujú a môžu, podľa terminológie Komisie, byť „modernizované“. EHSV však namiesto rozprávania o „modernizácii“ radšej hovorí o zlepšení kvality a účinnosti.

4.4 Naozaj nejde o pridrižovanie sa určitého módného trendu, ani o spájanie, tak ako to robí Komisia (¹), modernizácie úloh verejného sektora s ich externalizáciou do súkromného sektora, ale skôr o pravidelné prispôbovanie poskytovania služieb sociálnym potrebám občanov a územných samospráv, rovnako ako o technický a ekonomický pokrok a nové imperatívy vyplývajúce z verejného záujmu.

4.5 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že v spomínanom oznámení Komisia vynechala, napriek tomu, čo predtým oznámila, zdravotné služby, hoci interakcie a synergie medzi sociálnymi službami a zdravotnými službami sú obzvlášť početné. Otázka „*Aká je spojitosť medzi zdravotnými službami a ostatnými súvisiacimi službami, ako napríklad sociálnymi službami a dlhodobou starostlivosťou?*“, ktorú kladie Komisia v konzultácii z 26. septembra 2006 týkajúcej sa aktivít Spoločenstva v oblasti zdravotných služieb, a na ktorú si žiada odpoveď do 31. januára 2007, mala byť teda položená ešte pred prijatím rozhodnutia o oznámení, v ktorom sa spomínali iba sociálne služby.

4.6 Keďže chýba vysvetľujúca poznámka, zdá sa toto opatrenie nepochopiteľné, o to viac, že do zoznamu toho, čo je považované za sociálne služby, Komisia osobitne zahŕňa aj pomoc osobám s dlhodobými zdravotnými problémami alebo so zdravotným postihnutím.

4.7 Až doteraz boli zdravotné služby, ktoré sú povinné poskytnúť univerzálny prístup ku kvalitnej starostlivosti a ktoré fungujú na základe princípu solidarity, vždy považované za nástroje sociálnej politiky, rovnako ako služby individualizovanej sociálnej pomoci.

(¹) KOM(2006) 177 v konečnom znení; bod 2.1, 3. zarážka.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Opis sociálnych služieb verejného záujmu

5.1.1 S výhradou poznámok v bode 4.5 EHSV súhlasí s opisom špecifických zvláštností sociálnych služieb verejného záujmu tak, ako ich navrhla vo svojom oznámení Komisia. Tento opis je podaný zoširoka a formulovaný tak, že ho možno ešte viac rozšíriť, čo ponecháva dostatočný priestor na zohľadnenie budúceho vývoja v tomto sektore.

5.1.2 EHSV schvaľuje odkaz oznámenia na špecifickú úlohu služieb poskytovaných konkrétnym osobám pri vykonávaní základných práv, čo zdôrazňuje význam a odôvodnenosť sociálnych služieb.

5.1.3 V oznámení je však opis podmienok uplatňovania bežného rámca obmedzený na najbežnejšie prípady. EHSV preto pripomína, že systémy sa v jednotlivých členských štátoch líšia; zoznam týchto kategórií (čistočné alebo úplné delegovanie sociálnej úlohy, verejno-súkromné partnerstvo) nezodpovedá vždy týmto rozdielom. EHSV preto schvaľuje plánované verejné konzultácie ako dôležitý zdroj na získavanie viacerých informácií o činnosti sociálnych služieb a spôsobe ich fungovania.

5.2 Vnútrotrh ES a pravidlá konkurencie

5.2.1 Zmluva o ES priznáva členským štátom slobodu pri definovaní úloh verejného záujmu a pri zavádzaní organizačných zásad pre poskytovateľov poverených poskytovaním týchto služieb.

5.2.2 Avšak pri uplatňovaní tejto slobody (ktorá musí byť vykonávaná transparentne a bez zneužívania pojmu verejného záujmu) musia členské štáty zohľadňovať právne predpisy Spoločenstva a rešpektovať zásadu nediskriminácie, ako aj právne predpisy Spoločenstva o verejnom obstarávaní a koncesiách vždy, keď organizujú verejné služby vrátane sociálnych služieb.

5.2.3 Okrem toho, ak ide o služby považované za hospodárske, musí sa takisto zabezpečiť zlučiteľnosť spôsobov ich organizácie s ostatnými oblasťami práva Spoločenstva (najmä sloboda poskytovania služieb, sloboda usadiť sa a právo na hospodársku súťaž).

5.2.4 Podľa judikatúry Spoločenstva možno takmer všetky služby poskytované v sociálnej oblasti, s výnimkou schém sociálneho zabezpečenia založených na princípe solidarity, považovať za hospodársku činnosť.

5.2.5 Rozsiahla definícia SSVZ pokiaľ ide o kvalifikovanie hospodárskych činností, ktoré európske inštitúcie akceptujú (²), má taký dôsledok, že komunitárne predpisy o konkurencii a vnútrotrhu (štátna pomoc, slobodné poskytovanie služieb, právo na usadenie a smernica o „verejnom obstarávaní“),

(²) Takto Európska komisia v oznámení z roku 2000 napísala, že „v súlade s judikatúrou Európskeho súdneho dvora bude určitý počet činností vykonávaných organizáciami, ktorých funkcia je predovšetkým sociálna, ktoré nedosahujú zisky a nemajú za cieľ vykonávať priemyselnú alebo obchodnú činnosť, spravidla vyňatých z uplatňovania komunitárných predpisov týkajúcich sa konkurencie a vnútrotrhu“ (bod 30). Oproti tomu v oznámení z 26. apríla 2006 sa píše, že „takmer všetky sociálne služby poskytované v sociálnej oblasti možno považovať za „hospodársku činnosť“ v zmysle článkov 43 a 49 Zmluvy o ES.“ Rovnako pozri aj stanovisko EHSV na tému „Súkromné neziskové sociálne služby v kontexte služieb verejného záujmu v Európe“ – Ú. v. ES C 3, 7.11.2001, s.33.

ako aj sekundárna legislatíva sa v čoraz väčšej miere vzťahujú na sociálne služby verejného záujmu, čo vytvára rastúcu neistotu medzi verejnými orgánmi, dodávateľmi služieb a príjemcami týchto služieb. Keby táto situácia pokračovala, mohla by spôsobiť zmenu cieľov SSVZ, hoci tieto služby sú v centre „európskeho sociálneho modelu“.

5.2.6 Základné ciele a princípy komunitárneho rámca hospodárskych služieb verejného záujmu odrážajú logiku založenú hlavne na parametroch ekonomickej výkonnosti. Nie je to logika všeobecne aplikovaná na SSVZ a preto v tejto forme nie je vhodná alebo použiteľná pre oblasť sociálnych služieb v Európskej únii.

5.2.7 Ako už EHSV uviedol vo svojom stanovisku na tému „Budúcnosť služieb všeobecného záujmu“ (CESE 976/2006), rozdiel medzi hospodárskym a nehospodárskym charakterom zostáva hmlistý a nejasný. Takmer všetky služby verejného záujmu, aj tie, ktoré nie sú ziskové a sú založené na dobrovoľníctve, majú určitú ekonomickú hodnotu, hoci sa na ne nevzťahuje právo v oblasti hospodárskej súťaže. Okrem toho jedna a tá istá služba môže byť zároveň hospodárska aj nehospodárska. Takisto môže mať služba hospodársky charakter bez toho, aby ju bol trh schopný zabezpečiť v rámci logiky a podľa zásad, ktorými sa riadia služby verejného záujmu.

5.2.8 Okrem toho v judikatúre Európskeho súdneho dvora je pojem hospodárska činnosť veľmi široký, pretože považuje za hospodársku činnosť „všetky činnosti pozostávajúce z dodávania tovarov a služieb na danom trhu určitým podnikmi bez ohľadu na jeho právny štatút a spôsob, akým je tento podnik financovaný“ (pozri rozsudok Höfner a Else z roku 1991 a rozsudok Pavlov z roku 2000) a pretože tento pojem platí bez ohľadu na ziskový alebo neziskový charakter hospodárskeho subjektu (rozsudok Ambulanz Glöckner, 2001).

5.2.9 Európsky súdny dvor a Európska komisia čoraz viac kladú do popredia hospodársky charakter služieb verejného záujmu a nevyvažujú ho uznávaním a zabezpečovaním úloh verejného záujmu plnených týmito službami, čo vyvoláva celý rad prípadov právnej neistoty na strane poskytovateľov a príjemcov služieb. Nastáva teda prechod od verejného záujmu k záujmu nadobudnúť zisk. Preto rozdiel, ktorý je potrebné urobiť, nie je medzi „hospodárskym a nehospodárskym“, ale skôr medzi „ziskovým a neziskovým“.

6. Stabilný a transparentný právny rámec

6.1 EHSV na rozdiel od Komisie pochybuje o tom, že v uplatňovaní Zmluvy pokiaľ ide o uznanie špecifických charakteristík úloh verejného záujmu (najmä v duchu článku 86 ods. 2), je dostatočná pružnosť, ktorá by mohla viesť k odstráneniu všetkých právnych neistôt a k zaručeniu sociálnych služieb pre všetkých. To isté platí pre otvorenú metódu koordinácie.

6.2 Všetky služby verejného záujmu vrátane SSVZ prispievajú k realizácii cieľov Spoločenstva definovaných v článkoch 2 a 3 Zmluvy, najmä čo sa týka vysokej úrovne sociálnej ochrany, zvyšovania kvality života, dosahovania vysokej úrovne ochrany zdravia a posilňovania hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti.

6.3 Z toho vyplýva, že Únia, ktorá je zodpovedná za realizáciu týchto cieľov, má zároveň aj zodpovednosť za nástroje implementácie, ktorými sú, pokiaľ ide o základné práva a sociálnu súdržnosť, hospodárske alebo nehospodárske služby verejného záujmu. EÚ musí preto dbať na to a prispievať k tomu, aby pri dodržovaní zásad subsidiarity a proporcionality a v rámci kompetencií zdieľaných spolu s členskými štátmi existovali služby verejného záujmu pre všetkých a aby boli prístupné, dostupné a vysokej kvality.

6.4 Vzhľadom na ťažkosti pri definovaní pojmu SVZ a ESVZ vyčerpávacím spôsobom na jednej strane a na riziko, ktoré je obsiahnuté v reštriktívnom prístupe na druhej strane, sa bude musieť upustiť od rozlišovania medzi hospodárskou a nehospodárskou stránkou, aby sa dalo zamerať na špecifické poslanie predmetných služieb a na nároky (záväzky verejných služieb), ktoré sa na ne kladú v súvislosti s naplňaním ich funkcie a ktoré bude potrebné jasne definovať.

6.5 Okrem toho prílišná rôznorodosť národných alebo miestnych situácií, pravidiel a postupov ako aj povinností vedúcich pracovníkov a verejných orgánov spôsobujú, že pravidlá, ktoré sa majú zaviesť, musia zohľadňovať osobitosti vlastné každému členskému štátu.

6.6 Preto otázka netkvie v tom, či ide o hospodársky alebo nehospodársky charakter služieb, ale v stanovení toho, ktoré služby spadajú do oblasti uplatňovania pravidiel konkurencie a vnútorného trhu a ktoré služby musia byť z tejto oblasti národnými, regionálnymi, miestnymi verejnými orgánmi alebo orgánmi Spoločenstva (pre európske SVZ) vyňaté z dôvodov verejného záujmu a sociálnej, územnej a hospodárskej súdržnosti v súlade s princípom subsidiarity.

6.7 Už viac rokov existuje požiadavka EHSV (3) definovať na komunitárnej úrovni spoločné kritériá vo veci služieb verejného záujmu, spoločné normy (najmä vo veci spôsobov riadenia a financovania, zásad a obmedzení opatrení Spoločenstva, nezávislého hodnotenia ich výkonnosti, práv spotrebiteľov a užívateľov, minimálneho objemu úloh a povinností verejných služieb), ktoré sa budú musieť vzťahovať na všetky služby verejného záujmu vrátane sociálnych služieb verejného záujmu s cieľom stanoviť rámcovú smernicu, prijatú v procese spolupohodovania, ktorá bude schopná zaviesť komunitárny rámec prispôbený ich zvláštnostiam takým spôsobom, aby dopĺňala smernicu o službách.

(3) Stanovisko EHSV o „službách verejného záujmu“ – Ú. v. ES C 241, 7.10.2002, s.119.

Stanovisko EHSV o „službách verejného záujmu“ – Ú. v. EÚ C 80, 30.3.2004, s.66.

Stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Biela kniha o verejnospesných službách“ – Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005, s.17.

Stanovisko EHSV na tému „Budúcnosť služieb verejného záujmu“ – Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 135.

6.8 Vzhľadom na zaistenie nezneužívajúceho, nediskriminačného a transparentného plnenia služieb verejného záujmu musia členské štáty zakotviť dôvody verejného záujmu a sociálnej, územnej a hospodárskej súdržnosti týchto služieb v oficiálnom „poverovacom“ právnom akte alebo ekvivalentnom dokumente, ako aj v predpisoch na udeľovanie súhlasu uvádzajúcich úlohu, akou kompetentný verejný orgán v členskom štáte poverí poskytovateľov služieb pri poskytovaní SVZ, pričom v uvedených dokumentoch by mali byť stanovené ich práva a povinnosti bez ujmy na možnosti iniciatívy priznanej poskytovateľom príslušnými predpismi.

6.9 Tento akt (vo forme právneho predpisu, zmluvy, dohovoru, rozhodnutia, atď.) by mohol spresniť najmä:

- charakter konkrétnej úlohy verejného záujmu, požiadavky, ktoré sú s tým spojené a povinnosti verejnej služby, ktoré z toho vyplývajú vrátane tarifných požiadaviek, ustanovení na zaistenie kontinuity služby a opatrení pre odvrátenie prípadného prerušenia poskytovania služby;
- pravidlá na vypracovanie a prípadné modifikácie oficiálneho aktu;
- režim požadovaných odborných oprávnení a kvalifikácií;
- spôsoby financovania a parametre, na základe ktorých budú musieť byť vypočítané náhrady výdavkov spojených s plnením konkrétnych úloh;
- dojednania na vyhodnocovanie plnenia SVZ.

6.10 EHSV veľmi odporúča schváliť konkrétny právny rámec, ktorý by bol spoločný pre sociálne aj zdravotné služby verejného záujmu, ako súčasť celkového prístupu rámcovej smernice pre všetky služby verejného záujmu. Toto by malo zabezpečiť na úrovni Spoločenstva právnu stabilitu a vhodnú transparentnosť pre SSVZ pri prísnom zachovaní princípu subsidiarity a najmä právomocí miestnych a regionálnych samospráv pri určovaní úloh a spôsobu riadenia a financovania uvedených služieb. Postoje EÚ pri medzinárodných obchodných rokovaniach by mali vychádzať z princípov obsiahnutých v tomto právnom rámci.

7. Hodnotenie

7.1 Biela kniha o službách verejného záujmu („všeobecnoprospešných službách“) vyhradila osobitné miesto povinnosti vyhodnocovania sociálnych služieb verejného záujmu pomocou mechanizmu, ktorý bude objasnený v budúcom oznámení.

7.2 Komisia navrhuje postup, ktorý by zahŕňal dosledovanie a dialóg vo forme správ, ktoré by vychádzali každý druhý rok s cieľom prehĺbiť vzájomnú informovanosť a výmeny medzi európskymi hospodárskymi subjektmi a inštitúciami.

7.3 EHSV v tejto súvislosti pripomína svoj návrh na vytvorenie nezávislého strediska na hodnotenie služieb verejného hospodárskeho a nehospodárskeho záujmu, zloženého z politických zástupcov Európskeho parlamentu, Výboru regiónov a zo zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti v rámci Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru.

7.4 Verejné orgány by mali zapojiť na národnej, regionálnej a miestnej úrovni všetky zainteresované strany, poskytovateľov aj príjemcov služieb, sociálnych partnerov, sociálno-ekonomické organizácie, organizácie zaoberajúce sa bojom proti vylúčeniu, atď. do tvorby právnych predpisov pre sociálne služby verejného záujmu, a to do všetkých ich fáz, akými sú organizácia, upevňovanie, kontrola, hodnotenie efektívnosti vynaložených prostriedkov a uplatňovanie noriem kvality.

7.5 Súčasťou tohto strediska by mal byť riadiaci výbor, ktorý by stanovil ciele a podmienky hodnotenia úloh, pričom by určil orgány poverené vypracúvaním štúdií a skúmal a poskytoval stanoviská k predloženým správam. K tomuto výboru by bola pričlenená vedecká rada, ktorá by skúmala použitú metodológiu a formulovala by všetky odporúčania v danej oblasti. Riadiaci výbor by dbal, aby hodnotiace správy boli šírené formou prezentácií a verejných diskusií vo všetkých členských štátoch, so všetkými zainteresovanými stranami; to by predpokladalo, že hodnotiace správy budú k dispozícii v jednotlivých pracovných jazykoch Únie.

V Bruseli 15. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMTRIADIS

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré dostali najmenej štvrtinu odovzdaných hlasov, boli v diskusii zamietnuté:

Bod 1.3

Nahradiť text:

„V tejto súvislosti EHSV zastáva názor, že skôr ako sa zaoberať riskantným a náhodným rozlišovaním hospodárskeho či nehospodárskeho charakteru služby verejného záujmu je vhodné posúdiť povahu služby, jej poslanie, jej ciele, a stanoviť, ktoré služby spadajú do oblasti uplatňovania pravidiel konkurencie a vnútorného trhu, a ktoré služby musia byť v rámci všeobecného záujmu a z dôvodov sociálnej, územnej a hospodárskej súdržnosti v súlade s princípom subsidiarity prostredníctvom verejných orgánov na úrovni EÚ, ako aj štátnych, regionálnych a miestnych orgánov z týchto pravidiel konkurencie a trhu vyňaté. Služby nemôžu byť jednoducho vyňaté z pôsobnosti pravidiel hospodárskej súťaže a vnútorného trhu, a to už len zo zásady. Hospodárska súťaž, ktorá má napomôcť dokončeniu jednotného trhu založeného na pravidlách trhového hospodárstva a ktorá sa riadi antitrustovými pravidlami, je zásadným demokratickým právom. Neobmedzuje len moc štátu, ale aj, predovšetkým, zabráňuje zneužívaniu dominantného postavenia na trhu a ochraňuje práva spotrebiteľov. Pravidlá hospodárskej súťaže a vnútorného trhu EÚ okrem toho umožňujú začlenenie nehospodárskych sociálnych služieb verejného záujmu. Je nevyhnutné zaručiť univerzálne právo na sociálne služby.“

Zdôvodnenie

Ako sa zdôrazňuje v mnohých častiach stanoviska, najmä v bode 6.5, sociálne služby verejného záujmu vychádzajú z rôznych historických tradícií, rôznorodých situácií, pravidiel a národných alebo miestnych postupov. Skupina zamestnávateľov preto považuje, v súlade s názormi, ktoré vyslovil Európsky parlament, za najvhodnejší prostriedok intervencie na úrovni Spoločenstva prijatie odporúčaní alebo usmernení, ktoré by v plnom rozsahu rešpektovali zásadu subsidiarity a zásadu proporcionality: právne záväzný rámec legislatívy Spoločenstva týkajúci sa sociálnych služieb verejného záujmu by predpokladal jednotné riešenie pre všetkých, čo sa jednoducho nezhoduje so sociálnymi službami. Smernica, ktorá by bezpochyby bola založená na najmenšom spoločnom menovateli, by neposkytovala žiadne záruky v otázke kvality alebo dostupnosti služieb pre užívateľov, a nebola by ani prínosom pre vnútorný trh. Oproti tomu prijatie odporúčaní alebo usmernení by umožnilo vyjasniť povinnosti vzťahujúce sa na tieto služby, ktoré je potrebné zohľadniť pri uplatňovaní smernice o službách 2006/123/ES, ktorú Európsky parlament a Rada prijali 12. decembra 2006.

Výsledok hlasovania

za: 82

proti: 91

zdržali sa: 12

Bod 1.4

Zmeniť:

„Preto by mali byť na úrovni Spoločenstva definované spoločné kritériá a normy spoločné zásady a hodnoty pre všetky služby verejného záujmu (hospodárske aj nehospodárske) vrátane sociálnych služieb verejného záujmu, ktoré by boli stanovené v rámci smernice odporúčaniami alebo usmerneniami Spoločenstva, schválené v procese rozhodovania a schopné vytvoriť komunitárny rámec prispôbený ich špecifickým vlastnostiam.“

Zdôvodnenie:

Ako sa zdôrazňuje v mnohých častiach stanoviska, najmä v bode 6.5, sociálne služby verejného záujmu vychádzajú z rôznych historických tradícií, rôznorodých situácií, pravidiel a národných alebo miestnych postupov. Skupina zamestnávateľov preto považuje, v súlade s názormi, ktoré vyslovil Európsky parlament, za najvhodnejší prostriedok intervencie na úrovni Spoločenstva prijatie odporúčaní alebo usmernení, ktoré by v plnom rozsahu rešpektovali zásadu subsidiarity a zásadu proporcionality: právne záväzný rámec legislatívy Spoločenstva týkajúci sa sociálnych služieb verejného záujmu by predpokladal jednotné riešenie pre všetkých, čo sa jednoducho nezhoduje so sociálnymi službami. Smernica, ktorá by bezpochyby bola založená na najmenšom spoločnom menovateli, by neposkytovala žiadne záruky v otázke kvality alebo dostupnosti služieb pre užívateľov, a nebola by ani prínosom pre vnútorný trh. Oproti tomu prijatie odporúčaní alebo usmernení by umožnilo vyjasniť povinnosti vzťahujúce sa na tieto služby, ktoré je potrebné zohľadniť pri uplatňovaní smernice o službách 2006/123/ES, ktorú Európsky parlament a Rada prijali 12. decembra 2006.

Výsledok hlasovania

za: 81

proti: 94

zdržali sa: 10

Bod 1.6

Zmeniť:

„Pokiaľ ide o zhodnotenie sociálnych služieb verejného záujmu, EHSV pripomína v tomto kontexte svoj záväzok týkajúci sa zásady hodnotenia, a navrhuje podporiť postup navrhovaný Komisiou vytvorením neformálnej siete, zloženej z kontexte svojho návrhu vytvorenie nezávislého strediska na hodnotenie služieb všeobecného hospodárskeho a ne-hospodárskeho záujmu, zloženého z politických zástupcov Európskeho parlamentu, Výboru regiónov a zo zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti v rámci Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru. Na národnej, regionálnej a miestnej úrovni musia verejné orgány pri riadení sociálnych služieb verejného záujmu zapojiť všetky zainteresované strany, poskytovateľov aj príjemcov sociálnych služieb, sociálnych partnerov, sociálno-ekonomické organizácie a organizácie zaoberajúce sa bojom proti vylúčeniu, atď.“

Zdôvodnenie:

Ako sa zdôrazňuje v mnohých častiach stanoviska, najmä v bode 6.5, sociálne služby verejného záujmu vychádzajú z rôznych historických tradícií, rôznorodých situácií, pravidiel a národných alebo miestnych postupov. Skupina zamestnávateľov preto považuje, v súlade s názormi, ktoré vyslovil Európsky parlament, za najvhodnejší prostriedok intervencie na úrovni Spoločenstva prijatie odporúčaní alebo usmernení, ktoré by v plnom rozsahu rešpektovali zásadu subsidiarity a zásadu proporcionality: právne záväzný rámec legislatívy Spoločenstva týkajúci sa sociálnych služieb verejného záujmu by predpokladal jednotné riešenie pre všetkých, čo sa jednoducho nezhoduje so sociálnymi službami. Smernica, ktorá by bezpochyby bola založená na najmenšom spoločnom menovateľovi, by neposkytovala žiadne záruky v otázke kvality alebo dostupnosti služieb pre užívateľov, a nebola by ani prínosom pre vnútorný trh. Oproti tomu prijatie odporúčaní alebo usmernení by umožnilo vyjasniť povinnosti vzťahujúce sa na tieto služby, ktoré je potrebné zohľadniť pri uplatňovaní smernice o službách 2006/123/ES, ktorú Európsky parlament a Rada prijali 12. decembra 2006.

Výsledok hlasovania

za: 85

proti: 93

zdržali sa: 11

Bod 6.7

Zmeniť:

„Už viac rokov existuje požiadavka EHSV definovať na komunitárnej úrovni spoločné kritériá vo veci služieb verejného záujmu, spoločné normy (najmä vo veci spôsobov riadenia a financovania, zásad a obmedzení opatrení Spoločenstva, nezávislého hodnotenia ich výkonnosti, práv spotrebiteľov a užívateľov, minimálneho objemu úloh a povinností verejných služieb), ktoré sa budú musieť vzťahovať na všetky služby verejného záujmu vrátane sociálnych služieb verejného záujmu s cieľom stanoviť odporúčania alebo usmernenia Spoločenstva rámcovú smernicu, prijatú v procese spolurozhodovania, ktorá bude schopná zaviesť komunitárny rámec prispôbený ich zvláštnostiam takým spôsobom, aby dopĺňala smernicu o službách.“

Zdôvodnenie:

Ako sa zdôrazňuje v mnohých častiach stanoviska, najmä v bode 6.5, sociálne služby verejného záujmu vychádzajú z rôznych historických tradícií, rôznorodých situácií, pravidiel a národných alebo miestnych postupov. Skupina zamestnávateľov preto považuje, v súlade s názormi, ktoré vyslovil Európsky parlament, za najvhodnejší prostriedok intervencie na úrovni Spoločenstva prijatie odporúčaní alebo usmernení, ktoré by v plnom rozsahu rešpektovali zásadu subsidiarity a zásadu proporcionality: právne záväzný rámec legislatívy Spoločenstva týkajúci sa sociálnych služieb verejného záujmu by predpokladal jednotné riešenie pre všetkých, čo sa jednoducho nezhoduje so sociálnymi službami. Smernica, ktorá by bezpochyby bola založená na najmenšom spoločnom menovateľovi, by neposkytovala žiadne záruky v otázke kvality alebo dostupnosti služieb pre užívateľov, a nebola by ani prínosom pre vnútorný trh. Oproti tomu prijatie odporúčaní alebo usmernení by umožnilo vyjasniť povinnosti vzťahujúce sa na tieto služby, ktoré je potrebné zohľadniť pri uplatňovaní smernice o službách 2006/123/ES, ktorú Európsky parlament a Rada prijali 12. decembra 2006.

Výsledok hlasovania

za: 84

proti: 99

zdržali sa: 7

Bod 6.10

Zmeniť:

„EHSV veľmi odporúča schváliť odporúčania alebo usmernenia Spoločenstva konkrétny právny rámec, ktorý by bol spoločný pre sociálne aj zdravotné služby verejného záujmu, ako súčasť celkového prístupu rámcovej smernice pre všetky služby verejného záujmu. Toto by malo zabezpečiť na úrovni Spoločenstva právnu stabilitu a vhodnú transparentnosť pre SSVZ pri prísnom zachovaní princípu subsidiarity a najmä právomocí miestnych a regionálnych samospráv pri určovaní úloh a spôsobu riadenia a financovania uvedených služieb. Postoje EÚ pri medzinárodných obchodných rokovaniach by mali vychádzať z princípov obsiahnutých v týchto odporúčaníach alebo usmerneniach v tomto právnom rámci.“

Zdôvodnenie:

Ako sa zdôrazňuje v mnohých častiach stanoviska, najmä v bode 6.5, sociálne služby verejného záujmu vychádzajú z rôznych historických tradícií, rôznorodých situácií, pravidiel a národných alebo miestnych postupov. Skupina zamestnávateľov preto považuje, v súlade s názormi, ktoré vyslovil Európsky parlament, za najvhodnejší prostriedok intervencie na úrovni Spoločenstva prijatie odporúčaní alebo usmernení, ktoré by v plnom rozsahu rešpektovali zásadu subsidiarity a zásadu proporcionality: právne záväzný rámec legislatívy Spoločenstva týkajúci sa sociálnych služieb verejného záujmu by predpokladal jednotné riešenie pre všetkých, čo sa jednoducho nezhoduje so sociálnymi službami. Smernica, ktorá by bezpochyby bola založená na najmenšom spoločnom menovateľovi, by neposkytovala žiadne záruky v otázke kvality alebo dostupnosti služieb pre užívateľov, a nebola by ani prínosom pre vnútorný trh. Oproti tomu prijatie odporúčaní alebo usmernení by umožnilo vyjasniť povinnosti vzťahujúce sa na tieto služby, ktoré je potrebné zohľadniť pri uplatňovaní smernice o službách 2006/123/ES, ktorú Európsky parlament a Rada prijali 12. decembra 2006.

Výsledok hlasovania

za: 78

proti: 97

zdržali sa: 10

Body 7.3, 7.4 a 7.5

Nahradiť:

„EHSV v tejto súvislosti pripomína svoj návrh na vytvorenie nezávislého strediska na hodnotenie služieb verejného hospodárskeho a nehospodárskeho záujmu, zloženého z politických zástupcov Európskeho parlamentu, Výboru regiónov a zo zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti v rámci Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru.“

Verejné orgány by mali zapojiť na národnej, regionálnej a miestnej úrovni všetky zainteresované strany, poskytovateľov aj príjemcov služieb, sociálnych partnerov, sociálne ekonomické organizácie, organizácie zaoberajúce sa bojom proti vylúčeniu, atď. do tvorby právnych predpisov pre sociálne služby verejného záujmu, a to do všetkých ich fáz, akými sú organizácia, upevňovanie, kontrola, hodnotenie efektívnosti vynaložených prostriedkov a uplatňovanie noriem kvality.

V tomto monitorovacom centre by mal fungovať riadiaci výbor, ktorý by stanovoval ciele a referenčné obdobia hodnotení, vyberal by orgány, ktoré by poveril úlohou vypracovávať štúdie a skúmať a dodávať stanoviská k správam. Výbor si bude môcť prizvať služby vedeckej poradnej skupiny, ktorá bude študovať použitú metodológiu a v prípade potreby dávať odporúčania v tejto veci. Riadiaci výbor zaisťuje uvádzanie prezentácií a konanie verejných diskusií o hodnotiacich správach vo všetkých členských štátoch, aj so zapojením všetkých zúčastnených strán. Hodnotiace správy musia byť následne dostupné vo všetkých pracovných jazykoch Unie.

EHSV navrhuje podporiť postup navrhovaný Komisiou vytvorením neformálnej siete. EHSV by sa aktívne zapojil do tejto siete zloženej zo zástupcov sociálnych partnerov a iných organizácií občianskej spoločnosti. Sieť by mala podporovať výmenu skúseností a informácií o osvedčených postupoch, najmä prostredníctvom internetového fóra.“

Zdôvodnenie

Skupina zamestnávateľov sa pridáva zásady podporovať výmenu informácií a vyhodnocovanie služieb verejného záujmu. Je však proti súčasnému návrhu vytvoriť ďalšie ťažkopádne a byrokratické postupy formou nezávislého strediska na hodnotenie služieb.

Výsledok hlasovania

za: 88

proti: 99

zdržali sa: 5

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu – udržujte Európu v pohybe“ Trvalo udržateľná pohyblivosť pre náš kontinent – strednodobé preskúmanie bielej knihy Európskej komisie o doprave z roku 2001

KOM(2006) 314 v konečnom znení

(2007/C 161/23)

Dňa 22. júna 2006 sa Komisia podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva rozhodla prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 21. februára 2007. Spravodajcom bol pán BARBADILLO LÓPEZ.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 15. marca) 144 hlasmi za, 3 hlasmi proti, pričom 24 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Celková situácia, na základe ktorej bola vypracovaná biela kniha o doprave v roku 2001 sa nakoniec vyvíjala úplne iným spôsobom, než sa predpokladalo: hospodársky rast bol nižší, ceny ropy prudko stúpili, rozšírením dostala EÚ kontinentálny rozmer, nový technologický rozvoj postupne mení dopravu na odvetvie so špičkovými technológiami, pretrvávajú neustále teroristické hrozby a vyvíja sa rozdelenie druhov dopravy. Všetky tieto aspekty nútia zmeniť zameranie dopravnej politiky.

1.2 Základné ciele dopravnej politiky však ostávajú tie isté: konkurencieschopná a udržateľná mobilita osôb a tovarov, ktorá by bola bezpečná, chránila užívateľov, rešpektovala životné prostredie a ponúkala vyššiu kvalitu pracovných miest. Tieto ciele sú v celkovom súlade s revidovaným lisabonským programom pre rast a zamestnanosť, zatiaľ však nie sú plne zapojené do dlhodobějších cieľov revidovanej stratégie trvalo udržateľného rozvoja a problematiky klimatických zmien. Revízia predovšetkým ešte nestanovuje súvislú dlhodobějšíu stratégiu na dosiahnutie prvého cieľa udržateľnej dopravy, ktorý bol stanovený v revidovanej stratégii trvalo udržateľného rozvoja, a to: oddeliť hospodársky rast a dopyt po dopravných službách.

1.2 a) Výbor podporuje všetky opatrenia na zvýšenie energetickej účinnosti jednotlivých druhov dopravy a zníženie emisií CO₂, ktoré Komisia navrhuje, kladie si však otázku, či to bude nakoniec stačiť na to, aby sa zo strany Európy dosiahlo požadované zníženie emisií uhlíka do polovice storočia. Výbor preto vyzýva Komisiu, aby zadala objednávku na štúdie tých druhov opatrení, ktoré by mohli byť potrebné na dosiahnutie dlhodobějšího zníženia celkovej úrovne dopytu po dopravných službách. Tieto úvahy by mali zahŕňať primerané cenové signály a prepracovanie politiky rozvoja miest a územného plánovania s cieľom podporiť poskytovanie tovaru a služieb všetkého druhu z miestnych zdrojov a prístup k nim ako aj menšiu závislosť na stále väčších vzdialenostiach pri doprave osôb a tovaru. Malo by

sa tiež uvažovať o tom, ako rozprúdiť širšiu verejnú diskusiu na tieto témy a skúmať, ako môžu zodpovední jednotlivci a podniky čo najlepšie prispieť k dlhodobej udržateľnosti svojimi vlastnými rozhodnutiami a správaním, čo sa týka dopravy a cestovania.

1.3 Územie EÚ je veľmi rozmanité, vyznačuje sa mnohými orografickými, územnými a demografickými rozdielmi, kde spoločne existujú centrálné položené krajiny s vysokou mierou preťaženia a hustou dopravou a veľmi rozsiahle periférne oblasti, ktorých infraštruktúry nepodliehajú takémuto neustálemu tlaku. Výbor vyzdvihuje potrebu zaviesť do dopravnej politiky geograficky diferencovaný prístup.

1.4 EHSV schvaľuje ciele revidovanej bielej knihy, to jest optimalizovať všetky druhy dopravy jednotlivo i vo vzájomnej kombinácii, pričom špecifické možnosti každého druhu by sa prispôsobili tak, aby sme si vybudovali dopravné systémy, ktoré budú menej znečisťovať životné prostredie, budú účinnejšie, a budú zaručovať udržateľnú úroveň mobility osôb a tovarov.

1.5 EHSV sa domnieva, že je potrebné zlepšiť interoperabilitu medzi jednotlivými druhmi dopravy a zvýšiť konkurencieschopnosť železničnej, námornej a riečnej dopravy s cieľom zlepšiť ich efektívnosť a účinnosť a zvýšiť ich podiel v rámci rozdelenia druhov dopravy, ako aj zaručiť ich dlhodobú životaschopnosť. Domnieva sa, že koordinácia medzi jednotlivými druhmi dopravy, ktorá je nevyhnutná, spadá do právomocí zodpovedných verejných orgánov.

1.6 Výbor odporúča, aby sa nezabúdalo na medzimiestskú cestnú hromadnú dopravu, ako na prostriedok na dosiahnutie cieľov Komisie, ktoré sú: zníženie preťaženia, znečistenia, spotreby palív a zvýšenie bezpečnosti na cestách. Táto možnosť spočíva vo vysokej dopravnej kapacite tohto druhu dopravy a vo výraznom posilnení úlohy hromadnej dopravy vo vzťahu k používaniu súkromného vozidla.

1.7 V posledných desiatich rokoch zaznamenala veľký rozvoj aj letecká doprava v dôsledku otvorenia trhu, avšak nejednotné uplatňovanie „tretieho balíka“ opatrení v členských štátoch a pretrvávajúce obmedzenia leteckých služieb na vnútornom trhu narúšajú hospodársku súťaž. Z tohto dôvodu treba zlepšiť fungovanie vnútorného trhu.

1.8 Neexistencia vnútorného trhu námornej dopravy bráni tomu, aby EÚ vylepšila reguláciu vnútornej dopravy a tak zjednotila vnútorný obchod, čo má nepriaznivé dôsledky na integrovanie tohto druhu dopravy do interných logistických reťazcov.

1.9 Odvetvie dopravy je jedným z najväčších zamestnávateľov v EÚ, ale nedostatok personálu vedie k nárastu nábora pracovníkov z tretích krajín. Z tohto dôvodu je potrebné vynaložiť úsilie na zlepšenie vzdelávania, imidžu a kvality pracovných miest v odvetví dopravy medzi mladými ľuďmi; je to úloha na ktorej sa musia podieľať aj sociálni partneri.

1.10 Spoločná dopravná politika by mala priaznivo ovplyvňovať technickú, daňovú a sociálnu harmonizáciu každého druhu dopravy, jednotlivo alebo vo vzájomnej súvislosti, s cieľom poskytnúť rámec, v ktorom by sa dosiahli skutočne rovnaké konkurenčné podmienky.

1.11 Zlepšiť kvalitu služieb je veľmi dôležité pre zvýšenie príťažlivosti jednotlivých druhov dopravy pre užívateľov. Výbor s uspokojením sleduje aká veľká pozornosť sa pri strednodobej revízii bielej knihy kladie na práva užívateľov všetkých dopravných prostriedkov, predovšetkým na práva osôb s obmedzenou pohyblivosťou, avšak vždy s prihliadnutím na špecifické vlastnosti každého druhu dopravy.

1.12 Ochrana dopravy by mala byť prioritným cieľom, a preto je potrebné posilniť bezpečnostné opatrenia všetkých druhov dopravy a ich infraštruktúr, pričom však treba zabrániť nadbytočným bezpečnostným kontrolám, treba chrániť ľudské práva a súkromie užívateľov.

1.13 Doprava je veľkým spotrebiteľom energie pochádzajúcej z fosílnych palív, a preto by sa prioritou malo stať zníženie jej závislosti od týchto zdrojov a zníženie emisií CO₂. K tomu je potrebné vypracovať špecifický výskumno-vývojový a inovatívny program pre dopravu, ktorý by bol dostatočne financovaný a bol by schopný stimulovať používanie alternatívnych zdrojov energie, predovšetkým v mestských oblastiach, ako aj implementovať politiku diferencovaného prístupu, predovšetkým v daňovej oblasti, ktorá by podporovala zavádzanie a využívanie nových technológií, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu.

1.14 Infraštruktúra tvorí fyzickú sieť potrebnú pre rozvoj vnútorného dopravného trhu. Jej optimalizácia má priniesť odpovede na dve výzvy: zníženie preťaženia a zlepšenie prístupu prostredníctvom mobilizovania všetkých zdrojov financovania.

1.15 Dopravná infraštruktúra, najmä infraštruktúra v mestských oblastiach, musí slúžiť rozvoju verejnej dopravy. V investičnej politike je potrebné postupne obmedziť priestor pre individuálnu automobilovú dopravu.

2. Úvod a návrh Komisie

2.1 Biela kniha Komisie o doprave, uverejnená v 1992 s názvom „Budúci vývoj spoločnej dopravnej politiky“⁽¹⁾ si za svoj hlavný cieľ stanovila vytvorenie jednotného dopravného trhu, čo by prostredníctvom otvorenia trhu všeobecne uľahčilo mobilitu. Z celkového pohľadu boli tieto ciele za desať rokov, s výnimkou odvetvia železničnej dopravy, dosiahnuté.

2.2 V septembri 2001 uverejnila Európska komisia bielu knihu s názvom „Európska dopravná politika do roku 2010: čas rozhodnutia“⁽²⁾, ktorá navrhla 60 spôsobov na vyváženú jednotlivých druhov dopravy, odstránenie problémových miest, postavenie užívateľov do centra dopravnej politiky a riadenie dôsledkov globalizácie.

2.3 Aby sa urýchlilo rozhodnutie a zhodnotili sa dosiahnuté výsledky bol v bielej knihe z roku 2001 stanovený mechanizmus revízie, na základe ktorého mala Komisia pripraviť časový harmonogram s konkrétnymi cieľmi, uskutočniť v roku 2005 celkové hodnotenie uplatňovania opatrení stanovených bielou knihou a v prípade potreby zaviesť potrebné zmeny. Výsledkom je oznámenie Komisie, ktoré je predmetom tohto stanoviska.

2.4 Zameranie priebežného hodnotenia bielej knihy sa okrem iného zakladá na zmene orientácie dopytu v doprave na environmentálne prijateľnejšie druhy dopravy, predovšetkým pri doprave na dlhé vzdialenosti, v mestských oblastiach a na preťažených koridoroch. Zároveň sa všetky druhy dopravy musia stať ohľadupľnejšie k životnému prostrediu, bezpečnejšie a energeticky účinnejšie.

2.5 Oznámenie Komisie „Udržujte Európu v pohybe – Trvalo udržateľná pohyblivosť pre náš kontinent“ bolo vypracované na základe konzultácií, ktoré sa uskutočnili v priebehu roku 2005. Tieto konzultácie zdôraznili dôležitú úlohu dopravy na hospodárskom raste a potrebu opätovne prispôbiť opatrenia politiky.

2.6 Základné ciele dopravnej politiky však ostávajú rovnaké: konkurencieschopná a udržateľná mobilita osôb a tovarov, bezpečná, chrániaca užívateľov, ktorá zvyšuje kvalitu pracovných miest a je šetrná k životnému prostrediu. Tieto ciele sú v úplnom súlade s revidovaným lisabonským programom pre rast a zamestnanosť a s revidovanou stratégiou trvalo udržateľného rozvoja.

⁽¹⁾ KOM(92) 494 v konečnom znení z 2. decembra 1992: „Budúci vývoj spoločnej dopravnej politiky“.

⁽²⁾ KOM(2001) 370 v konečnom znení z 12. septembra 2001: „Európska dopravná politika do roku 2010: čas rozhodnutia“.

2.7 Inovácia sa ukazuje byť jedným z najdôležitejších nástrojov na dosiahnutie týchto cieľov: zavádzanie inteligentných systémov dopravy, založených na komunikácii, technologicky pokrokových motoroch umožňujúcich väčšiu energetickú účinnosť a propagovanie a využívanie alternatívnych pohonných hmôt.

2.8 Avšak kľúčom k tomuto priebežnému hodnoteniu bielej knihy je „ko-modalita“, t. j. účinné využívanie rozličných druhov dopravy, a to samostatne i vo vzájomnej kombinácii, čo povedie k optimálnemu a udržateľnému využívaniu zdrojov. Tento prístup poskytuje najlepšie záruky k tomu, aby sa dosiahol vysoký stupeň mobility a zároveň ochrany životného prostredia.

3. Všeobecné poznámky

3.1 EHSV znovu opakuje svoje názory vyjadrené v stanovisku k bielej knihe z 19. júna 2002, ktoré by spolu s presvedčeniami vyjadrenými pri súčasnom priebežnom hodnotení mali jasne ukázať, že vzhľadom na vývoj v odvetví dopravy a na hospodársku, politickú a sociálnu situáciu v Európskej únii, je potrebné okamžité prispôsobenie spoločnej politiky zmenám, ktoré sa počas tohto obdobia odohrali, a tiež predpokladanému vývoju v budúcnosti.

3.2 Podporuje tiež politiky zamerané na zlepšenie technologického potenciálu smerujúceho k inovatívnym riešeniam, ktoré by priamo pomáhali k napĺňaniu európskych priorít v oblasti konkurencieschopnosti, bezpečnosti, životného prostredia a sociálnych otázok.

3.3 Celková situácia sa odvtedy, čo sa pripravovala biela kniha o doprave v roku 2001 veľmi zmenila: hospodársky rast bol nižší ako sa očakávalo, boli sme svedkami geopolitického napätia, zvyšovania cien ropy, dôsledkov rozšírenia EÚ, globalizácie, nového technologického rozvoja, neustálych teroristických hrozieb a vývoja rozdelenia druhov dopravy. Cieľom oznámenia Komisie, je prispôsobenie dopravnej politiky EÚ danej situácii, ktoré musí zohľadňovať vývoj a politiky v budúcnosti.

3.4 Dôvodom priebežného hodnotenia bielej knihy z roku 2001 je nielen vyššie popísaná celková situácia, ale tiež potreba zmeny orientácie dopravnej politiky EÚ stanovenej v bielej knihe. Hodnotenie bielej knihy by malo tiež rovnako intenzívne viesť k vypracovaniu dopravnej politiky smerujúcej k optimalizácii všetkých druhov dopravy prostredníctvom postupov, ktoré by ich urobili konkurencieschopnejšími, udržateľnými, spoločensky prospešnými, ktoré by viac rešpektovali životné prostredie a boli by bezpečnejšie, pričom ich udržateľnosť by bola založená na ich úzkom napojení na pokrok a hospodársky rast, ako aj na nevyhnutnej koordinácii jednotlivých druhov dopravy, ktorú dokážu zabezpečiť jedine verejné orgány.

3.5 Okrem toho tu jestvuje snaha podriaďiť dopravu problematike životného prostredia pod názvom „udržateľná doprava“, a to s rovnakou intenzitou pri rôznych druhoch dopravy.

Napriek tomu treba konštatovať, že štúdie na tému dopravy a životného prostredia, ktoré Komisia uverejnila v prílohe II, časti 3. oznámenia, nie sú rozčlenené podľa jednotlivých druhov cestnej dopravy, a preto nie je možné rozlišovať medzi tými, ktoré sa týkajú hromadnej alebo individuálnej dopravy, a tak jasne poukázať na to, aké negatívne vplyvy, spôsobené predovšetkým intenzívnym a neobmedzeným používaním automobilov, majú na preťaženie, bezpečnosť, znečistenie životného prostredia a na energetickú spotrebu.

3.6 EHSV sa domnieva, že kvôli kontinuite dopravnej politiky treba hájiť realistickejší prístup, založený na:

a) urýchlení normatívnych postupov pre zavádzanie systémov námornej a železničnej dopravy, ktoré by boli založené na regulovanej hospodárskej súťaži, čo by bol spôsob ako zlepšiť ich účinnosť a efektívnosť;

b) dôsledkoch cestnej dopravy, vyplývajúcich z preťaženia a zo znečistenia, spôsobených hlavne osobnými vozidlami. Spolu s nezadržateľným rastom, aký predpokladala Komisia na obdobie rokov 2000 – 2020, by mali byť predmetom špecifických opatrení, ktoré by tieto problémy vyriešili, aby sa znížili negatívne dôsledky takéhoto rastu (nové infraštruktúry, technológie, atď.);

c) na tom, že hromadná osobná doprava je nevyhnutná na naplnenie cieľov stanovených týmito politikami;

d) na tom, že treba presne určiť vplyv nákladných vozidiel s hmotnosťou menšou ako 3,5 tony na bezpečnosť, životné prostredie, pracovné podmienky a hospodárstvo.

3.7 Je preto potrebné zvýšiť účinnosť a efektívnosť námornej, riečnej aj železničnej dopravy zlepšením podmienok, ktoré zabezpečia konkurencieschopnosť týchto odvetví. Ich koordináciu a intermodalitu je nevyhnutné posilniť pomocou potrebných opatrení, aby mohli naďalej poskytovať dostatočne flexibilné služby za prijateľné ceny.

3.7 a) Výbor sa nazdáva, že doteraz uskutočnené štúdie sú nedostatočné aj preto, že nezahŕňajú priamo základný cieľ prijatý v revidovanej stratégii pre trvalo udržateľný rozvoj, týkajúci sa oddelenia hospodárskeho rastu od dopytu po dopravných službách. Navyše nerozpracovali dôsledky problému klimatických zmien ani úroveň zníženia emisií CO₂, ktorú je nutné dosiahnuť počas nasledujúcich 50 rokov. Vzhľadom na rýchly rast mobility za posledných 50 rokov a očividne pokračujúcu tendenciu k ďalšiemu nárastu v tomto smere (v Európe a stále viac aj v rozvojových krajinách) výbor vyjadril vážne pochybnosti o tom, či stačí podporovať energetickú účinnosť jednotlivých druhov dopravy a optimalizáciu rovnováhy medzi nimi, akokoľvek sú tieto ciele žiaduce, na to, aby bolo možné dosiahnuť zníženie emisií oxidu uhličitého v dopravnom sektore s cieľom vyhnúť sa klimatickej katastrofe. Výbor sa nazdáva, že Komisia by mala čo najrýchlejšie vypracovať štúdie o takých opatreniach, ktoré možno budú čoskoro potrebné k tomu, aby zabránili nárastu dopytu po ešte väčšej mobilite. Tieto opatrenia

by mali zahŕňať signály na tvorbu cien a vhodné urbanistické politiky a politiky územného plánovania, s cieľom viac podporiť miestne zásobovanie tovarom a službami každého druhu, aby boli potreby ľudí naplnené bez toho, aby museli prekonávať väčšie vzdialenosti. Takisto treba zväziť, akým spôsobom spustiť širšiu verejnú diskusiu o týchto otázkach a preskúmať, ako najlepšie by mohli jednotlivci a podniky prispieť k dlhodobej udržateľnosti prostredníctvom svojich vlastných rozhodnutí a postupov v oblasti dopravy a cestovania.

3.8 Dopravná politika musí kladť dôraz na kvalitu, bezpečnosť, ochranu životného prostredia a účinnosť dopravy a musí zaručiť užívateľovi možnosť výberu druhu dopravy. Doprava musí byť udržateľná po ekonomickej aj sociálnej stránke, pričom sa nesmie zabúdať na povinnosti vyplývajúce z plnenia verejnej služby a na právo na zabezpečenie mobility, ustanovené v zmluvách.

3.9 Obyvateľstvo je na území EÚ rozmiestnené nerovnomerne. Priemerná hustota obyvateľstva je 116 obyvateľov na km², pričom odchýlky kolíšu od 374 obyvateľov na km² v Holandsku, až po 15 a 21 obyvateľov na km² v severských krajinách. Podiel mestského obyvateľstva na celkovom počte obyvateľstva je v každej krajine odlišný. Európsky priemer je 80 % a odchýlky sa pohybujú od 97,2 % obyvateľov v mestských oblastiach v Belgicku až po 59,9 % v Grécku. Treba upozorniť na problém závislosti užívateľov na doprave vo vidieckych oblastiach.

3.10 EHSV chce upozorniť na potrebu zaviesť v dopravnej politike geograficky diferencovaný prístup, pretože územie EÚ je veľmi rozmanité, s orografickými, územnými, demografickými a inými odlišnosťami, kde spoločne existujú centrálné položené krajiny s vysokou mierou preťaženia a hustou dopravou a tiež periférne a vidiecke oblasti, ktorých infraštruktúry nemusia neustále čeliť takému veľkému tlaku. Obe dva typy si v rámci spoločnej dopravnej politiky vyžadujú rozdielny a jedinečný prístup.

3.11 Spoločne s touto problematikou sa vynára problematika periférnych krajín, ktoré sú vzdialené od hlavných centier osídlenia a výroby, ktoré majú vyššie náklady na dopravu a v dôsledku toho na výrobu a na obchodovanie so svojimi výrobkami, čo vyplýva z negatívnych dôsledkov ich odľahlej polohy. EHSV si preto myslí, že zlepšenie prístupu do týchto oblastí by malo byť hlavným spôsobom ako zvýšiť konkurencieschopnosť takejto krajiny alebo regiónu a zlepšiť územnú súdržnosť.

3.12 Oznámenie Komisie aj biela kniha o doprave z roku 2001 sú dokumenty, ktoré podrobnejšie upresňujú, že: a) nie sú dostatočne zreteľné hospodárske, finančné a rozpočtové analýzy problémov, ktoré podľa Komisie treba riešiť; b) dopravná politika nepriznáva regulovanej hospodárskej súťaži vedúce postavenie, ktoré jej podľa názoru Komisie patrí; c) environmentálne aj ďalšie štúdie by mali byť podrobnejšie rozdelené podľa jednotlivých druhov dopravy a zamerania, s cieľom analyzovať dôsledky a opatrenia možnej nápravy.

EHSV považuje za nevyhnutné iniciovať také aktivity, aby po preštudovaní problémov umožnili stanoviť iniciatívy, ktoré by do budúcnosti poskytli EÚ súdržnú a udržateľnú dopravu.

3.13 Oznámenie Komisie zdôrazňuje, že väčšina opatrení z bielej knihy bola prijatá alebo navrhnutá a dôsledky sú popísané a vyhodnotené v prílohe 3, ktorá nie je súčasťou oznámenia. EHSV žiada, aby sa pripojil podrobný zoznam prijatých opatrení a ich dôsledkov, v chronologickom poradí, alebo aby bola uvedená konkrétna internetová adresa, kde by boli zverejnené.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 S cieľom realizovať systematickú analýzu oznámenia o priebežnom hodnotení bielej knihy z roku 2001 budú následne uvedené aspekty všeobecného charakteru, ktoré EHSV považuje za potrebné doplniť konštruktívnymi pripomienkami, pričom sa zachová štruktúra oznámenia.

4.2 Trvalo udržateľná mobilita na vnútornom trhu – spájanie Európanov

4.2.1 Európska komisia potvrdzuje, že „vnútorný trh EÚ je hlavným nástrojom na dosiahnutie energického odvetvia dopravy, ktoré prináša rast a pracovné príležitosti. Ako už ukázalo odvetvie letectva i ďalšie, napr. telekomunikácie, proces liberalizácie vnútorného trhu stimuluje inovácie a investície, ktoré prinášajú zlepšenie služieb a znižovanie cien. Rovnaký úspech je možné dosiahnuť v celom odvetví dopravy“. Výsledky v leteckej doprave vytvorili pre užívateľov viac možností voľby a nižšie ceny.

4.2.2 Cestná doprava: s cieľom objektívne analyzovať problematiku cestnej dopravy je potrebné rozčleniť ju na základe druhov a charakteristík ciest, keďže najväčší podiel na vnútornej doprave EÚ má práve cestná doprava a predstavuje 44 % z celkového objemu prepraveného tovaru a 85 % cestujúcich. Motorové vozidlá⁽³⁾ sú v rámci EÚ 25 rozdelené nasledovne: 212 miliónov osobných automobilov, 30 702 000 kamiónov, 25 025 000 dvojkoľosových vozidiel, 719 400 autobusov a diaľkových autobusov. Z toho jasne vyplýva kto je najväčším pôvodcom veľkých problémov spočívajúcich v preťažení a znečistení životného prostredia.

4.2.2.1 V oznámení sa zabúda na medzimestskú hromadnú cestnú dopravu, čo veľmi sťažuje možné riešenie spočívajúce v presune cestujúcich osobnými vozidlami na tento druh dopravy, čo by prinieslo množstvo výhod a úspor súvisiacich s bezpečnosťou, životným prostredím, využívaním pôdy, flexibilitou, atď. EHSV sa domnieva, že treba mať na mysli tento druh dopravy, aby bolo možné dosiahnuť stanovené ciele. K tomu je potrebné vydať predpisy, ktoré by umožnili regulovanú hospodársku súťaž, aby bolo možné zaviesť služby pravidelnej medzimestskej hromadnej dopravy, ktorých vytvorenie bude musieť spĺňať podmienky reklamy a hospodárskej súťaže jednotlivých členských štátov a Európskej únie.

(3) Energetika a doprava EÚ v číslach, 2005. Generálne riaditeľstvo pre energetiku a dopravu Európska komisia.

4.2.2.2 Komisia skúma možnosti odstránenia prehnaných rozdielov vo výške daní z pohonných hmôt pre cestnú dopravu, namiesto toho, aby sa k tejto problematike pristupovalo globálne – zavedením spoločnej daňovej politiky pre všetky druhy dopravy, ktorá by neznevýhodňovala žiadny druh a bola by zaručená rovnosť zaobchádzania.

4.2.3 Železničná doprava: od roku 1970 podiel na trhu klesol z 10 % na 6 % čo sa týka prepravy osôb a z 21 % na 8 % čo sa týka prepravy tovarov. Medzinárodné nákladné vlaky jazdia po území EÚ priemernou rýchlosťou 18 km za hodinu. Hlavné výzvy, ktorým čelí železničná doprava sú: konkurencioschopnosť v porovnaní s inými druhmi dopravy, interoperabilita rôznych systémov a špecializácia železníc na prepravu určitých druhov tovarov.

4.2.3.1 EHSV sa domnieva, že jediný spôsob ako dosiahnuť v železničnej doprave požadovanú úroveň účinnosti a efektívnosti je zvýšiť jej konkurencioschopnosť, a tým zvýšiť záujem o tento druh dopravy, a tak znovu zabezpečiť jej dlhodobú životaschopnosť. Treba preto uskutočniť hĺbkovú revíziu legislatívy súvisiacej s touto problematikou a jej uplatnenia v jednotlivých členských štátoch.

4.2.3.2 Napriek tomu, EHSV obhajuje, podobne ako už vyjadril vo svojom stanovisku k bielej knihe o doprave z roku 2001 (*), zavedenie princípu „regulovanej hospodárskej súťaže“ pri službách všeobecného hospodárskeho záujmu, ako je prípad hromadnej železničnej a cestnej dopravy, ktoré sú, podľa článku 16 Zmluvy o EÚ, veľmi dôležité pri posilňovaní sociálnej a územnej súdržnosti.

4.2.4 Letecká doprava: liberalizačný rámec vytvorený nariadením (EHS) č. 2407/92, 2408/92 a 2409/92 – „tretí balík“ vnútorného leteckého trhu – podporil transformáciu služieb leteckej dopravy, pričom sa stali účinnejšie a cenovo prístupnejšie. Napriek tomu, rôzne uplatňovanie tretieho balíka v členských štátoch a pretrvávajúce obmedzenia v službách leteckej dopravy v rámci Spoločenstva vytvárajú prekážky pre hospodársku súťaž (napr. rôzne požiadavky na udeľovanie prevádzkových licencií, diskriminačný prístup pri letoch do tretích krajín, diskriminácia leteckých spoločností na základe štátnej príslušnosti, atď.) Z tohto dôvodu je potrebné preskúmať fungovanie vnútorného trhu a uskutočniť potrebné úpravy na odstránenie prípadného narušenia, ako aj doplniť regulačný rámec jednotného vzdušného priestoru, ktorý poskytne väčšiu účinnosť leteckej dopravy v EÚ.

4.2.5 Námorná doprava: viac ako 90 % dopravy medzi Európou a ostatným svetom sa uskutočňuje prostredníctvom námorných prístavov a 40 % dopravy v rámci Európy sa realizuje námornou cestou. Námorná doprava, predovšetkým na krátke vzdialenosti (short sea shipping) zaznamenala v posledných rokoch rovnaký rast ako cestná nákladná doprava a má veľké možnosti rozvoja vďaka dĺžke európskeho pobrežia

po rozšírení. EHSV považuje za potrebné, aby Komisia monitorovala trasy po mori a aby realizovala potrebné opatrenia na prispôsobenie sa tomuto vývoju (*).

4.2.5.1 Neexistencia vnútorného trhu v oblasti námornej dopravy, keďže sa vďaka medzinárodným predpisom námorné plavby z jedného členského štátu do druhého považujú za externé, bráni aby mohla EÚ optimalizovať predpisy vnútornej dopravy a zjednotiť vnútorný trh, a to sa negatívne odráža na začlenení námornej dopravy do vnútorných logistických reťazcov.

4.2.5.2 EHSV považuje za nevyhnutnú väčšiu integráciu prístavných služieb, čo je predpokladom na vypracovanie a zavedenie spoločnej politiky námornej dopravy, ktorá prispeje k rozvoju „námorných diaľnic“ a k posilneniu „short sea shipping“. Námorná doprava sa tak stane účinnejšia a konkurencioschopnejšia v rámci logistického reťazca a prispeje k zlepšeniu udržateľnej mobility.

4.3 Udržateľná mobilita občanov – spoľahlivá, bezpečná a chránená doprava

4.3.1 Podmienky zamestnanosti: odvetvie dopravy je jedným z hlavných zamestnávateľov v EÚ. Predstavuje 5 % pracovných miest, ale úroveň zamestnanosti sa postupne stabilizuje. V niektorých odvetviach, ako napr. železničná a cestná doprava, sa objavuje nedostatok kvalifikovaného personálu, čo vedie k nárastu pracovných síl z tretích krajín. EHSV súhlasí s Komisiou v tom, že treba vynaložiť väčšie úsilie na zlepšenie vzdelávania a kvality pri zamestnávaní pracovníkov v tomto odvetví, aby sa pracovné miesta v tomto druhu dopravy stali atraktívnejšie a aby sa mladí ľudia rozhodovali pre prácu v tejto oblasti.

4.3.1.1 Na dosiahnutie týchto cieľov bude potrebné vypracovať vzdelávacie programy, ktoré by riadili sociálni partneri, boli by v súlade s charakteristikami a potrebami každého druhu dopravy (kvalifikácia počiatočná a trvalá), a ktoré by boli dostatočne financované.

4.3.1.2 Sociálne predpisy v oblasti cestnej dopravy musia chrániť rovnosť zaobchádzania s pracovníkmi, či už samostatne zárobkovo činnými alebo so zamestnancami. Z tohto dôvodu je potrebné u samostatne zárobkovo činných osôb okamžite uplatniť smernicu 15/2002 z 11. marca o úprave pracovnej doby osôb vykonávajúcich mobilné činnosti v cestnej doprave, bez plánovaného prechodného obdobia, pretože hlavným cieľom smernice je zvýšiť cestnú bezpečnosť, zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže a zlepšiť pracovné podmienky.

Kvôli vyššie uvedeným dôvodom by sa do rámca predpisov súvisiacich s prepravou tovarov cestnou dopravou mali zaradiť aj nákladné vozidlá s hmotnosťou do 3,5 tony.

(*) Pozri stanovisko EHSV z vlastnej iniciatívy na tému: „Dosiahnuteľnosť Európy námornou cestou: vývoj a výhľadová analýza kritických miest“ Ú.v. EÚ C 151, 28.6.2005.

(*) Ú. v. ES C 241, 7.10.2002.

4.3.2 Práva cestujúcich: posilnenie práv užívateľov je veľmi dôležité pre zlepšenie kvality služieb jednotlivých druhov dopravy (ako je napríklad frekvencia a presnosť cestovných spojov, pohodlie pre všetkých cestujúcich, bezpečnosť, predaj cestovných lístkov bez možnosti rezervácií nadmerného počtu miest (napr. potvrdenie väčšieho množstva rezervácií, ako je v lietadle k dispozícii sedadiel), cenová politika a politika v otázke vyplácania odškodného). Výbor vyzýva k čo najrýchlejšiemu zavádzaniu týchto zmien, pričom vždy treba rešpektovať osobitosti jednotlivých druhov dopravy, predovšetkým tých, ktoré majú spoločnú infraštruktúru.

4.3.2.1 Výbor s uspokojením sleduje aká pozornosť sa pri hodnotení bielej knihy venuje prístupu k doprave osobám s obmedzenou pohyblivosťou a kvalite takejto dopravy. Chce však zdôrazniť, že podmienky prístupu sa netýkajú len druhov dopravy, ale aj infraštruktúr leteckej, námornej, riečnej, železničnej alebo cestnej dopravy a osobitných ťažkostí, ktoré týmto ľuďom spôsobujú prestupy.

4.3.3 Bezpečnosť: zavedenie rozsiahlych noriem malo za následok zvýšenie bezpečnosti všetkých druhov dopravy, predovšetkým leteckej a námornej, ako bolo aj zverejnenie čiernej listiny leteckých spoločností, ktoré nie sú dostatočne bezpečné a vytvorenie európskych agentúr pre všetky druhy dopravy (Európska agentúra pre námornú bezpečnosť (EMSA), Európska agentúra pre leteckú bezpečnosť (EASA) a Európska železničná agentúra (ERA)) s výnimkou cestnej dopravy. Preto kvôli dosiahnutiu stanoveného cieľa – znížiť počet nehodovosti na polovicu – je potrebné vypracovať spoločnú politiku cestnej bezpečnosti, ktorá by zaviedla spoločný rámec typizovania priestupkov a pokút a „európsky bodový preukaz“, na základe ktorého by bolo možné udeliť pokutové body za akýkoľvek priestupok spáchaný v ktoromkoľvek členskom štáte.

4.3.3.1 Nesmie sa však zabúdať na to, že technický pokrok, nové typy vozidiel, spolupráca vozidla a infraštruktúry (známa pod názvom „eSafety“) a zlepšenie infraštruktúry pomocou eliminovania kritických miest sú tiež faktory, ktoré prispievajú k zvýšeniu bezpečnosti cestnej premávky.

4.3.3.2 EHSV chce zdôrazniť, že je potrebné rozdeliť štatistiky nehodovosti podľa druhov dopravy, predovšetkým v súvislosti s osobnými automobilmi, pretože práve tie vykazujú najvyššiu mieru nehodovosti.

4.3.4 Ochrana: po udalostiach z 11. septembra 2001 bola bezpečnosť leteckej dopravy posilnená. Po útokoch v Madride a Londýne a kvôli trvalej teroristickej hrozbe si výbor myslí, že ochrana všetkých druhov dopravy a infraštruktúry musí byť prvoradým cieľom Európskej únie. Bezpečnostné normy je preto potrebné rozšíriť na všetky druhy dopravy a logistické reťazce. Pri zavádzaní kontrol a bezpečnostných noriem sa však treba vyhnúť nadbytočným a finančne nákladným kontrolám, nesmie sa tiež zabúdať na dodržiavanie ľudských práv a práva na súkromie užívateľov.

4.3.5 Mestská doprava: Komisia navrhuje vydať zelenú knihu o mestskej doprave, ktorej hlavným cieľom by mala byť podpora hromadnej dopravy a mala by obsahovať zoznam

osvedčených postupov. Podobne ako uviedol výbor vo svojom stanovisku na tému: „Biela kniha o doprave z roku 2001“ budú potrebné aj nové investície a dopravné plány, ktorých cieľom bude skvalitniť verejnú hromadnú dopravu v preťažených veľkých mestách v rámci iniciatívy CIVITAS alebo projektu TransURban⁽⁶⁾ a tematickej stratégie pre životné prostredie v mestách⁽⁷⁾. Na dosiahnutie týchto cieľov bude potrebný väčší objem finančných prostriedkov z európskych fondov, pričom bude potrebné rešpektovať princíp subsidiarity, pretože mestská doprava spadá do zodpovednosti miestnych a regionálnych úradov. Tieto opatrenia však nebudú dostatočné, pokiaľ sa nebude uplatňovať taká mestská dopravná politika, ktorá umožní a uľahčí zapojenie súkromných iniciatív do poskytovania služieb mestskej hromadnej dopravy, čo by pomohlo uvoľniť a optimalizovať verejné zdroje.

4.4 Doprava a energia

4.4.1 Doprava je jedným z najväčších spotrebiteľov energie. Predstavuje približne 70 % celkovej spotreby ropy v EÚ, pričom cestná doprava so 60 % má najväčšiu spotrebu kvôli veľkému počtu osobných automobilov, ktorých je na 1 000 obyvateľov viac ako 465. Letecká doprava predstavuje približne 9 % celkovej spotreby ropy a železničná doprava spotrebuje približne 3 %. Spravodlivá súťaž rozličných druhov dopravy si vyžaduje rovnaké zdaňovanie spotreby ropných výrobkov. Musí sa teda uvažovať o zrušení nezdaniteľnosti leteckého paliva.

4.4.2 Znížiť závislosť na fosílnych palivách sa preto musí stať prioritou, podobne ako zníženie emisií CO₂. Na dosiahnutie týchto cieľov – Komisia odhaduje v odvetví dopravy 26 % úsporu energie do roku 2020⁽⁸⁾ – je potrebné vypracovať program pre výskum, vývoj a inovácie, ktorý by bol dostatočne financovaný a schopný podporiť využívanie alternatívnych zdrojov energie⁽⁹⁾, predovšetkým v oblasti mestskej pozemnej dopravy.

4.4.3 Pre posilnenie zavádzania nových technologických postupov umožňujúcich zníženie emisií CO₂ a závislosti na ropy je potrebná dopravná politika s diferencovaným prístupom, hlavne v oblasti zdanenia, ktorá by zvýhodňovala získavanie a používanie nových technológií schopných znížiť znečistenie a zvýšiť energetickú úspornosť. Zároveň by bolo potrebné vytvoriť špecifickú pohonnú hmotu pre verejnú hromadnú dopravu, ktorá by mala nižšie daňové zaťaženie výslovne pre tento typ vozidiel menej znečisťujúcich životné prostredie (Euro IV a v budúcnosti Euro V), ako to už existuje pri iných druhoch dopravy. Riešenie problematiky životného prostredia nesmie byť založené na pokutách daňového charakteru, ale práve naopak, mali by byť uprednostnené také druhy dopravy, ktoré zavádzajú nové technológie určené na znižovanie znečistenia životného prostredia a na energetickú úspornosť.

⁽⁶⁾ TransURban (Vývoj dopravných systémov v mestských oblastiach), projekt podporovaný Európskou úniou v rámci programu Interreg III (program medziregionálnej spolupráce).

⁽⁷⁾ Pozri tiež oznámenie Komisie o tematickej stratégii pre životné prostredie v mestách – KOM(2005) 718 v konečnom znení z 11. januára 2006.

⁽⁸⁾ Oznámenie Komisie: „Akčný plán pre energetickú účinnosť: Využitie potenciálu“ – KOM(2006)545.

⁽⁹⁾ Pozri stanovisko EHSV z vlastnej iniciatívy na tému: „Vývoj a podpora alternatívnych pohonných látok v cestnej doprave v Európskej únii“ – Ú. v. EÚ C 195, 18.8.2006, s.75.

4.5 Optimalizácia infraštruktúry

4.5.1 Transeurópske dopravné siete (TENs) poskytujú fyzickú infraštruktúru pre rozvoj vnútorného trhu dopravy. Rozvoj týchto sietí však nie je v rámci celej EÚ rovnomerný a nie všetky siete sú preťažené.

4.5.2 Výbor podporuje myšlienku „ko-modálnych“ logistických reťazcov ako účinnejšieho riešenia na preťažené koridory, ktoré optimalizujú využitie dopravnej infraštruktúry v rámci rôznych druhov dopravy a medzi nimi, ako je využitie transalpských tunelov, železničných koridorov a intermodálnych dopravných uzlov.

4.5.3 Je potrebné znovu upozorniť na problém odľahlých regiónov a štátov alebo najvzdialenejších regiónov. Aby tieto najvzdialenejšie oblasti mohli naplno využívať vnútorný trh je nevyhnutné, aby boli transeurópske dopravné siete dokončené v stanovených termínoch. Bude preto potrebné zvýšiť objem finančných prostriedkov z rozpočtu EÚ určených na vybudovanie predchádzajúcich sietí, hlavne tých, ktoré súvisia s najviac preťaženými cezhraničnými spojeniami (ako príklad uvádza Komisia priepustnosť Pyrenej, spojenie Španielska a Francúzska a Álp). Zlepšenie prístupu povedie jednoducho k zvýšeniu konkurencieschopnosti a k väčším možnostiam pre regionálny rozvoj.

4.5.4 Európska únia musí popri vyššie uvedenému zvýšení rozpočtových prostriedkov podporovať aj systém zmiešaného financovania pri zabezpečovaní infraštruktúr, pričom musí poskytnúť stabilitu a právne záruky pre súkromné investície pri budovaní a využívaní dopravných infraštruktúr.

4.6 Inteligentná mobilita

4.6.1 Ako už bolo vyššie uvedené, inteligentné dopravné systémy prispievajú k účinnejšiemu a racionálnejšiemu využívaniu infraštruktúr a následne k zníženiu nehodovosti, preťaženia a k ochrane životného prostredia.

4.6.2 Európsky satelitný systém Galileo, ktorý bude fungovať od roku 2010, poskytne budúce aplikácie pre všetky druhy dopravy, ako napr. inteligentný automobil⁽¹⁰⁾, pre podporu nových technológií vo vozidlách, program SESAR prispievajúci

k vylepšeniu riadenia leteckej dopravy v jednotnom európskom vzdušnom priestore, alebo systém ERMTS, ktorý posilní interoperabilitu medzi vnútroštátnymi železničnými sieťami.

4.6.3 EHSV úplne súhlasí s návrhom „ko-modality“ ako odpoveďou dopravy na problém globalizácie a otvorenia svetových trhov. Rozvoj takejto vzájomnej súčinnosti rôznych druhov dopravy si bude vyžadovať prispôsobenie infraštruktúr, aby sa posilnili prepojenia umožňujúce kontinuitu dopravy, ktoré zabránia meškaniu a narušeniam logistického reťazca. Podpora súčinnosti umožní posilniť všetky druhy dopravy, predovšetkým tie, ktoré nie sú tak často používané.

4.7 Globálny rozmer

4.7.1 EHSV znovu opakuje to, čo už uviedol vo svojom stanovisku k bielej knihe z roku 2001⁽¹¹⁾, že dopravná politika na medzinárodnej úrovni je ďalším prvkom obchodnej politiky a dokonca určitým spôsobom aj spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Preto si myslí, že Komisia by v tejto oblasti mala mať rovnaké právomoci aké jej priznávajú Zmluvy v oblasti vyjednávania medzinárodných obchodných dohôd, pričom by pod mandátom Rady zastupovala EÚ ako celok v oblasti dopravy vo všetkých medzinárodných inštitúciách aktívnych v oblasti dopravnej politiky. Tieto právomoci by sa mali vzťahovať na vyjednávanie dohôd o doprave s tretími krajinami, pričom Komisia by vystupovala v mene členských štátov.

4.7.2 Navyše EHSV považuje za prvoradé, aby sa ukončilo zjednodušovanie colných formalít tak, aby to nemalo negatívny dopad na kvalitu⁽¹²⁾ a cenu týchto služieb, a aby boli pomocou príslušných dohôd, akými sú Schengenské dohody a všetky nasledujúce zaručené zásady, ktoré by zabránili vzniku vnútorných hraníc v EÚ.

V Bruseli 15. marca 2007.

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ Oznámenie o iniciatíve Inteligentné vozidlo – „Zvyšovanie povedomia o informačných a komunikačných technológiách (IKT) pre modernejšie, bezpečnejšie a čistejšie vozidlá“. KOM(2006) 59 v konečnom znení

⁽¹¹⁾ Ú. v. ES C 241, 7.10.2002.

⁽¹²⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje akčný program pre colnú správu v Spoločenstve (Colníctvo 2013)“ – Ú. v. EÚ C 324, 30.12.2006 s. 78.

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúci text revidovaného návrhu stanoviska bol zamietnutý v prospech pozmeňovacieho návrhu prijatého plenárnym zhromaždením, ale získal minimálne štvrtinu odovzdaných hlasov:

Bod 4.6.4

V súvislosti s logistikou dopravy tovarov EHSV navrhuje, aby dočasné obmedzenia prevádzky stanovené vnútroštátnymi úradmi boli nahradené obmedzeniami, ktoré by mohla stanoviť Európska únia. To by si vyžadovalo schválenie právnych predpisov Spoločenstva k tejto problematike. Takéto opatrenie by muselo byť koordinované s vyhlásením minimálnej transeurópskej cestnej siete, ktorá by zabezpečovala cestnú dopravu bez prerušení pretože by sa na ňu nevzťahovali obmedzenia.

Výsledok hlasovania:

82 hlasov za zmenenie bodu, 72 proti a 9 sa hlasovania zdržali.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe Spoločenstva na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení“

KOM(2006) 576 v konečnom znení – 2006/0187 (COD)

(2007/C 161/24)

Rada Európskej únie sa rozhodla 19. októbra 2006 podľa článku 175 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku a informačnú spoločnosť, ktorá bola poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko dňa 21. februára 2007. Spravodajcom bol pán Voleš.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. – 15. marca 2007 (schôdza z 15. marca) 83 hlasmi za, pričom 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta novú dohodu s USA o pokračovaní koordinácie programov označovania energetickej účinnosti kancelárskych zariadení Energy Star počas druhého päťročného obdobia, ako aj úsilie Komisie EHSV zvyšovať pružnejšie náročnosť technických špecifikácií kancelárskych zariadení s ohľadom na dosiahnutý technologický pokrok. EHSV súhlasí s návrhom rekodifikácie nariadenia (ES) č. 2422/2001, ktorého účelom je prispôsobiť vykonávanie programu Energy Star novej dohode, avšak s nasledujúcimi pripomienkami.

1.2 Kým v USA je registrácia v databáze Energy Star podmienkou účasti firiem na verejnom obstarávaní, v návrhu sa hovorí iba o podpore využívania požiadaviek na energetickú účinnosť vo verejnom obstarávaní kancelárskych zariadení, ktoré nie sú menej náročné ako Energy Star. EHSV navrhuje zvýšiť ich záväznosť pre všetky verejné obstarávania kancelárskych zariadení, vrátane splnenia podmienky, že výrobok bude zodpovedať požiadavkám Energy Star.

1.3 V EÚ existuje niekoľko programov označovania energetickej účinnosti ako napr. environmentálne označenie, ekodizajn a mnohé vnútroštátne označenia. Komisia sa snažila skoordinať jednotlivé programy Spoločenstva na označovanie, no výsledky nie sú badateľné. EHSV vyzýva Komisiu, aby tieto systémy označovania skoordinovala účinnejšie s cieľom vyhnúť sa prípadným nejasnostiam medzi spotrebiteľmi.

1.4 Povedomie verejnosti o logu Energy Star je veľmi nízke, preto EHSV žiada zachovanie povinnosti Komisie, ako aj členských štátov propagovať logo a umožniť financovanie jeho propagácie z náležitých programov týkajúcich sa energetickej účinnosti, ako napr. program Inteligentná energia pre Európu (IEE) a európska kampaň za trvalo udržateľnú energiu (*Sustainable energy Europe campaign*).

1.5 EHSV žiada prehodnotiť zloženie Výboru Európskeho spoločenstva pre Energy Star (ECESB) ako poradného orgánu

tak, aby v ňom boli zastúpení predstavitelia všetkých členských štátov a zainteresovaných zamestnávateľských a zamestnaneckých organizácií.

1.6 EHSV vyzýva Komisiu, aby prostredníctvom 7. rámcového programu a iných programov pre vedu, výskum a inovácie vo väčšej miere podporovala technologický rozvoj zameraný na zvýšenie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení.

1.7 Komisia a členské štáty by mali preverovať oprávnenosť registrácie výrobku, a to vykonávaním nevyhnutných kontrol a testov a zverejňovaním ich pozitívnych či negatívnych výsledkov, čím by sa zvýšila vierohodnosť označenia Energy Star.

2. Úvod

2.1 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe označovania energetickej účinnosti kancelárskych zariadení prepracováva nariadenie (ES) č. 2422/2001 Európskeho parlamentu a Rady zo 6. novembra 2001⁽¹⁾, ktoré ustanovilo presné pravidlá vykonávania programu označovania energetickej účinnosti kancelárskych zariadení (počítače, monitory, tlačiarne, kopírovacie stroje, skenery, faxy) logom Energy Star. Európska únia sa k programu Energy Star uplatňovanému v USA od roku 1992 a rozšírenému aj na v ďalších krajinách pripojila na základe dohody s USA z 19. decembra 2000. EHSV prijal stanovisko k tomuto nariadeniu v roku 2000⁽²⁾.

2.2 Riadiacou jednotkou zodpovednou za vykonávanie programu Energy Star sa stala Komisia. Nariadením (ES) č. 2422/2001 bol vytvorený Výbor Európskeho spoločenstva pre Energy Star (ECESB) ako poradné fórum zložené zo zástupcov členských štátov z radov výrobcov, expertov, obchodníkov, spotrebiteľov a ochrancov životného prostredia. Úlohou výboru bolo posudzovať uplatňovanie programu a navrhovať nové technické špecifikácie na znižovanie energetickej náročnosti kancelárskych zariadení.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 332, 15.12.2001.

⁽²⁾ Ú. v. ES C 204, 18.7.2000.

2.3 Vo svojom oznámení o uplatňovaní programu Energy Star v EÚ v rokoch 2001 – 2005 z 27. marca 2006 Komisia navrhla obnovenie dohody s USA o programe Energy Star, ktorej platnosť sa skončila v júni 2006 na ďalších 5 rokov so zdôvodnením, že:

- energetická účinnosť je jedným z hlavných pilierov udržateľnej energie, ako ich definovala zelená kniha Komisie o energetickej účinnosti,
- kancelárske zariadenia sa vo veľkej miere podieľajú na spotrebe elektrickej energie v terciárnom sektore a v domácnostiach a tento podiel stále rastie,
- Energy Star umožňuje koordinovať úsilie Spoločenstva a členských štátov o zvyšovanie energetickej účinnosti,
- poskytuje rámec pre takúto koordináciu s USA, Japonskom, Kóreou a ďalšími kľúčovými trhmi,
- keďže sa dá očakávať, že väčšina výrobcov bude dodržiavať technické požiadavky stanovené programom Energy Star, výrazne to prispeje k zníženiu energetickej spotreby celého sektora,
- dobrovoľný charakter programu Energy Star je vhodným doplnkom k povinnému označovaniu výrobcov energetickými štítkami podľa smernice 92/75/ES a smernice 2005/32/ES o požiadavkách na ekodizajn a umožňuje väčšiu transparentnosť trhov.

2.4 Rada schválila novú dohodu 18. decembra 2006 a podpísaná bola 20. decembra 2006 vo Washingtone. Dohoda predpokladá zvyšovanie technických požiadaviek na výrobky a hlavná zmena spočíva v zavedení špecifikácií energetickej spotreby nielen v pohotovostnom režime, ale tiež v iných dôležitých režimoch, najmä v režime zapnutia. Príloha C k dohode obsahuje náročné a inovačné požiadavky na monitory a zobrazovacie zariadenia (kopírovacie stroje, tlačiarne, skenery, faxy atď.), ktoré by podľa odhadu ECESB mali počas nasledujúcich troch rokov priniesť v EÚ-27 úspory do výšky 30 TWh.

2.5 ECESB navrhol, aby sa program Energy Star na nové obdobie uplatňoval efektívnejšie a umožnil rýchlejšie prispôbovanie technických špecifikácií technologickému rozvoju a zmenám trhu. Zjednodušením programu Energy Star by malo dôjsť k úspore nákladov ako v prípade administratívy Spoločenstva, tak aj členských štátov.

2.6 Navrhované zmeny prepracovania nariadenia sa týkajú nasledujúcich článkov nariadenia (ES) č. 2422/2001:

- článok 6: Propagácia loga. Komisia navrhuje zrušiť povinnosť členských štátov a Komisie propagovať logo, a to vzhľadom na to, že program je dobrovoľný a jeho propagácia je v záujme výrobcov. Komisia bude naďalej poskytovať internetový portál na zverejňovanie zoznamu výrobcov a ich výrobkov zaradených do programu,
- článok 8: ECESB už nebude musieť predkladať správu o prieniku výrobkov Energy Star na trh. Jej vypracovanie sa zadá prostredníctvom výberového konania. Komisia taktiež

nebude musieť informovať Radu a Európsky parlament o aktivitách ECESB, pretože všetky informácie sú dostupné na internetovom portáli Komisie o ECESB,

- článok 10: Plán práce. Komisia bude v spolupráci s ECESB vypracovávať plán práce na tri roky, ktorého realizácia sa bude minimálne raz ročne monitorovať a zverejňovať.
- článok 11: Prípravné postupy prepracovania technických kritérií. Komisia a ECESB môžu vyvinúť iniciatívu na zmenu a doplnenie dohody a predovšetkým spoločných technických špecifikácií. Okrem toho boli obmedzené povinnosti ECESB v oblasti prepracovania technických špecifikácií,
- článok 13: Vykonávanie. Tento článok sa zrušuje, pretože členské štáty nemajú žiadne povinnosti, o ktorých by bolo potrebné podávať správy Komisii.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV víta rozhodnutie Rady pokračovať v programe Energy Star, ako aj novú dohodu o partnerstve s USA. Zvyšovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení je vzhľadom na ich rastúce množstvo a rozsah ich využívania správnu cestou k zníženiu rastu spotreby elektrickej energie. EHSV preto podporuje úsilie Komisie zvyšovať v novej dohode náročnosť technických špecifikácií jednotlivých kategórií kancelárskych zariadení v súlade s dosiahnutým technologickým pokrokom.

3.2 Výbor už vo svojom stanovisku k návrhu nariadenia (ES) č. 2422/2001 zdôraznil potrebu priebežného upravovania dohody zvyšovaním energetickej účinnosti v súlade s technologickým rozvojom a táto požiadavka platí aj pre nový program Energy Star.

3.3 Kým v USA je registrácia v databáze Energy Star podmienkou účasti na verejnom obstarávaní, v EÚ takáto podmienka v oblasti verejného obstarávania nebola stanovená. Výbor víta, že nariadenie ukladá Komisii a verejným orgánom na národnej úrovni uplatniť požiadavky energetickej účinnosti, ktoré nebudú nižšie než špecifikácie v rámci Energy Star pre výberové konania na nákup kancelárskych zariadení. Bolo by žiaduce, aby sa táto požiadavka odrazila aj v príslušných smerniciach o verejnom obstarávaní. Výbor očakáva, že samotná Komisia bude slúžiť ako príklad a uplatní tieto požiadavky vo svojich vlastných výberových konaniach, vrátane rozvojovej pomoci Spoločenstva.

3.4 Program EÚ Energy Star je jedným z niekoľkých programov označovania, ktoré sa zaoberajú energetickou účinnosťou výrobkov a často sa vzťahujú aj na kancelárske zariadenia, ako je environmentálne označovanie v rámci Spoločenstva, ekodizajn a mnohé vnútroštátne označenia, ako napr. Nordic Swan (Severská labuť), švédsky TCO, nemecký Blue Angel (Modrý anjel) a iné. Komisia sa zjavne snažila skoordinať Energy Star s ostatnými systémami Spoločenstva na označovanie, no výsledky nie sú badateľné. EHSV preto vyzýva

Komisiu, aby sa snažila o efektívnejšie prepojenie týchto aktivít s cieľom porovnávania, koordinácie a používania spoločných technických špecifikácií, aby spotrebiteľia a užívatelia mali lepší prehľad o energetickej a ekologickej úrovni ponúkaných výrobkov a neboli zmätení množstvom štítkov umiestnených na výrobkoch. Výbor žiada príslušné orgány členských štátov, aby v prípade potreby využívali špecifikácie Energy Star.

3.5 Dohoda predpokladala širokú a intenzívnu propagačnú činnosť na šírenie povedomia o logu medzi spotrebiteľmi a užívateľmi. EHSV považuje doterajšie výsledky propagačnej činnosti Komisie, ako aj členských štátov za nedostatočné. Povedomie verejnosti o logu je veľmi nízke a prakticky nemá žiaden vplyv na rozhodovanie pri nákupe kancelárskych zariadení, čím sa znižuje aj motivácia výrobcov propagovať logo. Do propagácie nie sú zapojené ani spotrebiteľské organizácie, ani organizácie podnikateľov či zamestnávateľov. Výbor preto žiada zachovanie povinnosti Komisie, ako aj členských štátov propagovať logo a zintenzívniť komunikačné aktivity. Odporúča, aby tieto aktivity mohli byť financované z programu Inteligentná energia pre Európu (IEE), európskej kampane za trvalo udržateľnú energiu a iných programov.

3.6 Na internetovom portáli www.eu-energystar.org je k dispozícii „energetická kalkulačka“ pre individuálne vzorové výpočty, ale výrobcovia by mali byť vedení k tomu, aby údaje o špecifikáciách Energy Star uvádzali v návodoch aj s pokynmi, ako sa majú zariadenia využívať energeticky čo najefektívnejším spôsobom.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 V súčasnom zložení ECESB nie sú patrične zastúpené organizácie zamestnávateľov, zamestnancov, zainteresované mimovládne organizácie a všetky členské štáty. Výbor preto žiada, aby Komisia zabezpečila väčšiu transparentnosť a čo najreprezentatívnejšie zloženie ECESB.

4.2 Komisia by mala vo väčšej miere podporovať technologický rozvoj náročnejších špecifikácií energetickej účinnosti aj prostredníctvom využitia programov pre vedu, výskum a inovácie, najmä 7. rámcového programu.

4.3 V tejto súvislosti by bolo potrebné výraznejšie odlíšiť označenie Energy Star na starších zariadeniach od označenia zariadení, ktoré spĺňajú náročnejšie kritéria uvedené v prílohe C k novej dohode. V prípade niektorých systémov označovania sa uvádza dátum schválenia špecifikácií. Výbor odporúča prerokovať túto otázku s partnermi z USA.

4.4 Komisia by mala pravidelne zverejňovať informácie o úsporách, ktoré prinieslo uplatňovanie náročnejších špecifikácií týkajúcich sa energetickej účinnosti v prípade kancelárskych zariadení v rámci programu Energy Star a uvádzať konkrétne príklady úspory energie z verejného sektora, podnikov a domácností.

4.5 Dohoda Energy Star umožňuje partnerom overovať oprávnenosť registrácie výrobku. Nariadenie by preto malo obsahovať úlohy pre členské štáty týkajúce sa uvedených kontrol a tiež základné pokyny na ich realizáciu. V žiadnych dokumentoch Komisie sa neuvádzajú informácie o previerkach či kontrolách výrobkov registrovaných v databáze. Ak takéto údaje existujú, mali by byť sprístupnené na internetovej stránke programu. Ak neexistujú, bolo by užitočné zaviesť testovanie zariadení a výsledky zverejňovať, inak môže dôjsť k oslabeniu vierohodnosti loga.

4.6 EHSV odporúča zachovať pôvodný záväzok Komisie pripraviť a pred koncom päťročného obdobia platnosti dohody predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu o monitoringu energetickej účinnosti kancelárskych zariadení, ktorej súčasťou by bol návrh doplnkových opatrení k programu.

V Bruseli 15. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o uplatňovaní pravidiel hospodárskej súťaže na železničnú, cestnú a vnútrozemskú vodnú dopravu“

KOM(2006) 722 v konečnom znení – 2006/0241(COD)

(2007/C 161/25)

Rada sa 12. decembra 2006 rozhodla podľa článku 171 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko v danej veci.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 21. februára 2007. Spravodajcom bol pán SIMONS.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo dňa 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 15. marca) 81 hlasmi za, 0 hlasmi proti, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 V kontexte Európy občanov je nevyhnutné zjednodušiť a sprehľadniť právo Spoločenstva, aby bolo lepšie pochopiteľné a prístupnejšie občanom, čo im poskytne nové príležitosti, ako aj šancu na efektívnejšie využívanie osobitných práv, ktoré im z neho plynú. Tento cieľ však nemožno dosiahnuť, pokiaľ budú mnohé ustanovenia – opakovane a často pozmenené v podstatnom rozsahu, aj naďalej rozptýlené vo viacerých právnych aktoch – a to počínajúc pôvodným právnym aktom až po jeho poslednú zmenu a doplnenie. To si vyžaduje vyčerpávajúce hľadanie a porovnávanie mnohých právnych aktov za účelom identifikácie pozitívneho práva. Jasnosť a prehľadnosť práva Spoločenstva so sebou preto prináša potrebu kodifikácie pozmenených právnych aktov.

1.2 Predkladaný návrh sleduje kodifikáciu nariadenia Rady (EHS) č. 1017/68 z 19. júla 1968 o uplatňovaní pravidiel súťaže na železničnú, cestnú a vnútrozemskú vodnú dopravu. Nové nariadenie nahrádza viaceré právne akty tvoriace predmet kodifikácie. Posudzovaný návrh plne zachováva obsah kodifikovaných právnych aktov a obmedzuje sa výlučne na ich zjednotenie do jedného právneho aktu, pričom formálne zmeny a doplnenia nepresahujú nevyhnutný kodifikačný účel.

2. Poznámky

2.1 Hoci návrh dodržiava literu odseku 2, pre EHSV tu vyvstáva naliehavá otázka, či aktuálne znenie článku 5 ods. 2 nie je zastarané. Uvedená lehota „do šiestich mesiacov odo dňa prístupia“ totiž pre príslušné krajiny (Rakúsko, Fínsko

a Švédsko a desať krajín, ktoré následne do EÚ vstúpili naraz) už dávno vypršala. Článok 5 odsek 2 by si zachoval určitý význam len v prípade, že dohody, rozhodnutia a spoločné postupy v danej otázke by boli ešte predmetom posudzovania alebo diskusie v niektorej európskej inštitúcii, čo by bolo vhodné najprv overiť.

2.2 Bolo by vhodné použiť doslovné znenie článku 81 odsek 1 Zmluvy. Do pôsobnosti článku 81 odsek 1 totiž spadajú iba dohody „medzi podnikmi“ a nie všetky dohody a takisto iba rozhodnutia „združení podnikov“ a nie všetky rozhodnutia.

2.3 EHSV využíva túto príležitosť, aby opätovne pripomenul európskym inštitúciám, že združenie námornej dopravy a vnútrozemskej lodnej dopravy pod hlavičkou „lodná doprava“ (ako je to v prípade strednodobého preskúmania bielej knihy o európskej dopravnej politike, v legislatívnom a pracovnom programe Európskej komisie na rok 2007, v programe nemeckého predsedníctva Rady EÚ vrátane viacročného programu nemeckého, portugalského a slovinského predsedníctva alebo v diskusiách v Európskom parlamente na tému návrhu Komisie o zodpovednosti pri nehodách v osobnej lodnej doprave) môže viesť k závažným nedorozumeniam v oblasti danej politiky. Právny rámec pre cesty a pravidlá vnútrozemskej lodnej dopravy je absolútne odlišný od právneho rámca námornej dopravy na krátke a dlhé vzdialenosti. Predložený návrh vychádza z príslušného rámca (ktorý sa v minulosti ukázal v politickej oblasti ako ľahko použiteľný), konkrétne z rámca vnútrozemskej dopravy, ktorá zahŕňa železničnú, cestnú a vnútrozemskú lodnú dopravu ako aj tzv. „komodalitu“ týchto druhov dopravy.

V Bruseli 15. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS